

ŠTUDIJE IN RAZISKAVE 19

Andragoški center Slovenije

ORGANIZATOR IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJIH
POKLICNIH IN STROKOVNIH ŠOLAH TER ŠOLSKIH CENTRIH

Vloga, umeščenost, potrebe po usposabljanju in spopolnjevanju

Tanja Možina, Milena Zorić Frantar, Karmen Rajar

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

COBISS.SI-ID 254426627
ISBN 978-961-7116-98-4 (PDF)

ŠTUDIJE IN RAZISKAVE 19
Andragoški center Slovenije

**ORGANIZATOR IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA
SREDNJIH POKLICNIH IN STROKOVNIH ŠOLAH
TER ŠOLSKIH CENTRIH**

**Vloga, umeščенost, potrebe
po usposabljanju in spopolnjevanju**

Tanja Možina, Milena Zorić Frantar, Karmen Rajar

ORGANIZATOR IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJIH POKLICNIH IN STROKOVNIH ŠOLAH TER ŠOLSKIH CENTRIH

**Vloga, umeščenost, potrebe po usposabljanju in
spopolnjevanju**

Zbirka Študije in raziskave 19

Avtorice:

dr. Tanja Možina, Milena Zorić Frantar, mag. Karmen Rajar

Izdal:

Andragoški center Slovenije

Zanj:

dr. Nataša Potočnik

Strokovne sodelavke pri pripravi anketnih vprašalnikov in redakciji besedila:
Sonja Klemenčič, mag. Jana Bervar, Milena Glavan

Recenzent:

dr. Borut Mikulec

Jezikovni pregled:

Primož Mušič

Oblikovalec:

Minibig, Simon Trampuš s.p.

Objava: **www.acs.si/digitalna-bralnica/organizator-izobrazevanja-odraslih-na-srednjih-poklicnih-in-strokovnih-solah-ter-solskih-centrih/**

Navedba izdaje:

elektronska izdaja

Kraj in leto:

Ljubljana, 2025

Pripravo in tisk publikacije financira
Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.
Publikacija je brezplačna.

KAZALO

UVOD	10
1 METODOLOGIJA	11
2 REZULTATI EVALVACIJE	28
2.1 VKLJUČENOST ODRASLIH V PROGRAME POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH	28
2.2 ORGANIZIRANOST IN VODENJE POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU	33
Kateri so poglavitni razlogi, da na srednji šoli oziroma šolskem centru izvajajo izobraževanje odraslih?	33
Kako je na srednjih šolah oziroma šolskih centrih organizacijsko umeščeno izobraževanje odraslih?	36
Ali imajo na srednji šoli oziroma šolskem centru organizirane strokovne aktivne posebej za izobraževanje odraslih?	38
Kako so direktorji oziroma ravnatelji zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru?	39
Kdo je na srednji šoli oziroma šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih?	40
Kako se direktor oziroma ravnatelj vključuje v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih?	42
Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo vodenja izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?	43
Po kakšnem organizacijskem modelu se izvaja dejavnost izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih (skupinski, individualni model)?	45
Po katerih organizacijskih oblikah poteka na srednjih šolah oziroma šolskih centrih izobraževanje odraslih (v živo, kombinirano, na daljavo)?	47

2.3 UMEŠČENOST ORGANIZATORJEV POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

Koliko strokovnih delavcev opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih?

49

Ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še vedno ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu?

58

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

62

2.4 NALOGE IN NADALJNI RAZVOJ VLOGE ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

Katere so temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih?

65

Kako naj bo vloga organizatorja izobraževanja odraslih umeščena na srednje šole in šolske centre v prihodnje?

117

2.5 NOSILCI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH – UČITELJI

Kdo so izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?

127

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

130

2.6 POTREBE PO ZNANJIH IN SPRETNOSTIH ZA DELO V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Katera znanja, spretnosti in naravnosti so najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih, katera pa potrebujejo organizatorji izobraževanja odraslih?

132

Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali učitelji, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?	144
--	-----

2.7 ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE, KI GA NUDI ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE	153
---	------------

Koliko direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije?	153
--	-----

Ali so se direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije?	157
--	-----

Če so se direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije, kako so bili na splošno zadovoljni?	162
--	-----

Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile najbolj ustrezne za vodilne in strokovne delavce, ki prihajajo s srednjih šol in šolskih centrov?	164
--	-----

Kakšno trajanje usposabljanja oziroma spopolnjevanja bi bilo najbolj ustrezno za strokovne delavce, ki prihajajo iz šolskih centrov in srednjih šol?	167
--	-----

Na kakšne načine bi bili vodilni in strokovni delavci, ki prihajajo s srednjih šol in šolskih centrov, najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije?	169
--	-----

2.8 RAZVOJNI PREDLOGI ZA STROKOVNO SODELOVANJE V PRIHODNJE	173
---	------------

Kako direktorji oziroma ravnatelji in strokovni delavci ocenjujejo razvojne predloge Andragoškega centra Slovenije za okrepitev strokovne podpore?	173
--	-----

Kakšno strokovno podporo Andragoškega centra Slovenije bi si direktorji oziroma ravnatelji želeli v prihodnje?	179
--	-----

3 UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA NADALJNI RAZVOJ	181
3.1 UGOTOVITVE EVALVACIJE	181
ORGANIZIRANOST IN VODENJE POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU	181
UMEŠČENOST ORGANIZATORJEV POKLICNEGA OZIRO- MA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU	187
NALOGE IN NADALJNI RAZVOJ VLOGE ORGANI- ZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU	192
NOSILCI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽE- VANJA ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH – UČITELJI	204
POTREBE PO ZNANJIH IN SPRETNOSTIH ZA DELO V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	206
ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE, KI GA NUDI ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE	210
RAZVOJNI PREDLOGI ZA STROKOVNO SODELOVANJE V PRIHODNJE	214
3.2 PREDLOGI ZA NADALJNI RAZVOJ	216
4 VIRI	233
5 KAZALO SLIK	234
6 KAZALO PREGLEDNIC	236
7 PRILOGE	242

UVOD

Javno veljavno srednješolsko poklicno in strokovno izobraževanje odraslih¹, ki vodi do višjih ravni izobrazbe, predstavlja pomemben del izobraževanja odraslih. V šolskem letu 2022/2023 je bilo v to vrsto izobraževanja vključenih 15.920 odraslih udeležencev. Med ključne izvajalce te vrste izobraževanja sodijo **srednje poklicne in strokovne šole in šolski centri**.

Z vidika zagotavljanja kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih so ključni strokovni delavci, ki to izobraževanje načrtujejo in izpeljujejo. Eno izmed nosilnih strokovnih vlog predstavljajo strokovni delavci, ki na srednjih šolah in šolskih centrih skrbijo za kakovostno načrtovanje in izpeljavo izobraževanja za odrasle. V skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (96. člen) so to **organizatorji izobraževanja odraslih**.

V evalvacijski študiji smo analizirali pomen, vlogo in umeščenost organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih.² Oblikovali smo predloge za nadaljnje sistemsko umeščanje in strokovni razvoj vloge organizatorja izobraževanja odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah ter šolskih centrih.

¹ Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (62. člen) opredeljuje, da se poklicno in strokovno izobraževanje izvajata kot redno in kot izredno izobraževanje. Izredno se lahko izobražuje, kdor je ob vpisu star najmanj 16 let in: 1) nima pridobljene izobrazbe ali opravljenih vseh obveznosti po izobraževalnem programu, v katerem se izredno izobražuje, 2) hkrati ni vpisan v isti izobraževalni program v rednem in izrednem izobraževanju. V tej evalvacijski študiji bomo za »izredno izobraževanje« uporabljali ustrežnejši strokovni izraz »poklicno in strokovno izobraževanje odraslih.«

² Kot je potrdila evalvacijska študija, različni izvajalci osebe, ki na srednjih šolah in šolskih centrih organizirajo in usklajujejo dejavnosti izobraževanja odraslih, različno poimenujejo, in sicer: organizator izobraževanja odraslih, vodja izobraževanja odraslih, koordinator izobraževanja odraslih idr. V to študijo smo vključili osebe, ki organizirajo in usklajujejo dejavnosti izobraževanja odraslih, tudi če se drugače poimenujejo. Za vse te osebe v študiji uporabimo zakonsko opredeljen izraz: organizator izobraževanja odraslih.

1 METODOLOGIJA

V tem poglavju predstavljamo metodologijo, ki smo jo uporabili pri izvedbi evalvacijske študije.

TEMELJNI NAMEN EVALVACIJE

V evalvacijski študiji smo analizirali pomen, vlogo in umeščenost organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih. Za pridobitev celovite slike smo v anketo vključili tudi vprašanja o vključenosti odraslih v poklicno in strokovno izobraževanje ter organiziranosti in vodenju tega izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih, ki so sodelovali v evalvaciji.

Proučili smo, katera dela in naloge opravljajo organizatorji izobraževanja odraslih in ali se v zadnjem obdobju kaj spreminjajo. Zanimala so nas razmišljanja direktorjev oziroma ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih o tem, kako naj se vloga organizatorja izobraževanja odraslih razvija in sistemsko umešča v prihodnje.

Pomemben del evalvacijske študije je bil namenjen analizi potreb po andragoškem usposabljanju in spopolnjevanju, ki jih zaznavajo organizatorji izobraževanja odraslih in direktorji oziroma ravnatelji v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju. Zanimalo nas je, v katerih oblikah bi se vprašani najraje usposabljali in spopolnjevali, ter kakšno strokovno podporo Andragoškega centra Slovenije bi potrebovali pri svojem delu. Namen evalvacije je namreč zajel tudi pripravo predlogov za nadaljnji razvoj programov usposabljanja in spopolnjevanja za organizatorje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih ter za razvoj andragoške strokovne podpore organizatorjem izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju.

VSEBINSKI SKLOPI IN EVALVACIJSKA VPRAŠANJA

Opredelili smo naslednje vsebinske sklope in evalvacijska vprašanja:

Preglednica 1: **Vsebinski sklopi in evalvacijska vprašanja**

VSEBINSKI SKLOPI	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA
VKLJUČENOST ODRASLIH V PROGRAME FORMALNEGA POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH	Koliko odraslih je v šolskem letu 2023/2024 v srednjih šolah in šolskih centrih, ki so sodelovali v anketiranju, vključenih v programe formalnega poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?
	Koliko odraslih je v šolskem letu 2023/2024 v srednjih šolah in šolskih centrih, ki so sodelovali v anketiranju, vključenih v programe usposabljanja in izpopolnjevanja?
	V katere vrste programov poklicnega in strokovnega izobraževanja za pridobitev izobrazbe in strokovnega spopolnjevanja se v organizacijah, ki so bile vključene v anketiranje, lahko vključujejo odrasli?
	Kateri so temeljni motivi, ki udeležence vodijo k udeležbi v poklicno in strokovno izobraževanje na srednjih šolah oziroma šolskih centrih?
ORGANIZIRANOST IN VODENJE POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU	Kako je organizirano izobraževanje odraslih na srednjih poklicnih oziroma strokovnih šolah in šolskih centrih (posebna enota, posebna dejavnost)?
	Kdo je na srednji šoli oziroma šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih?
	Kako se direktor oziroma ravnatelj vključuje v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih?
	Po kakšnem organizacijskem modelu se izvaja dejavnost izobraževanja odraslih (skupinski, individualni model)?
	Po katerih organizacijskih oblikah pretežno poteka izobraževanje odraslih v šolskem letu 2023/2024?

VSEBINSKI SKLOPI	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA
UMEŠČENOST ORGANIZATORJEV POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU	Koliko strokovnih delavcev opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih?
	Ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še vedno ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu?
	Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih na sistemski ravni kaj urediti/spremeniti?
NALOGE IN NADALJNI RAZVOJ VLOGE ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU	Katere so temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih?
	Kako naj bo vloga organizatorja izobraževanja odraslih umeščena na srednje šole oziroma šolske centre v prihodnje?
NOSILCI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH – UČITELJI	Kdo so izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?
	Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

VSEBINSKI SKLOPI	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA
POTREBE PO ZNANJIH IN SPRETNOSTIH ZA DELO V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	Katera znanja, spretnosti in naravnosti so najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?
	Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali organizatorji izobraževanja odraslih, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?
	Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali učitelji, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?
PROGRAMI ANDRAGOŠKEGA USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA, KI JIH NUDI ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE	Koliko direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih nudi Andragoški center Slovenije?
	Ali so se direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih nudi Andragoški center Slovenije?
	Če so se direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije, kako so bili na splošno zadovoljni?
	Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile najbolj ustrezne za vodilne in strokovne delavce, ki prihajajo iz srednjih šol oziroma šolskih centrov?
	Kakšno trajanje usposabljanja bi bilo najbolj ustrezno za strokovne delavce, ki prihajajo iz srednjih šol oziroma šolskih centrov?
	Na kakšne načine bi bili najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo nudi Andragoški center Slovenije?

VSEBINSKI SKLOPI	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA
RAZVOJNI PREDLOGI ZA STROKOVNO SODELOVANJE V PRIHODNJE	Kako direktorji oziroma ravnatelji in strokovni delavci ocenjujejo razvojne predloge za okrepitev strokovne podpore Andragoškega centra Slovenije?
	Kakšno strokovno podporo Andragoškega centra Slovenije bi si želeli v prihodnje?

DOLOČITEV VZORCA

V evalvacijo smo vključili 70 srednjih šol oziroma šolskih centrov, ki so po podatkih Ministrstva za vzgojo in izobraževanje v šolskem letu 2023/2024 izvajali formalno srednješolsko poklicno in strokovno izobraževanje odraslih³. Anketni vprašalnik smo posredovali 70 direktorjem in ravnateljem srednjih poklicnih in strokovnih šol in šolskih centrov in 83⁴ organizatorjem izobraževanja odraslih. Direktorje šolskih centrov smo prosili, da posredujejo anketni vprašalnik tudi ravnateljem, organizatorje izobraževanja odraslih pa, da ga lahko posredujejo tudi drugim, ki opravljajo delo organizatorja.

VKLJUČENI SUBJEKTI

V empirični del evalvacije smo zajeli naslednje subjekte:

Preglednica 2: Subjekti, vključeni v evalvacijo

VKLUČENI SUBJEKTI	
1	Direktorji oz. ravnatelji ⁵ srednjih šol in šolskih centrov, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih
2	Organizatorji izobraževanja odraslih ⁶ na srednjih poklicnih in strokovnih šolah ter šolskih centrih

³ Podatki o izvajalcih izobraževanja odraslih so iz [Soglasja k obsegu razpisa za vpis v izredno srednješolsko izobraževanje v šolskem letu 2023/2024 v Republiki Sloveniji](#), Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.

⁴ V primerih, ko na srednji šoli oziroma šolskem centru več oseb opravlja vlogo organizatorja izobraževanja odraslih in smo imeli njihove elektronske naslove, smo anketo poslali več osebam. V primerih, ko smo imeli samo elektronski naslov ene osebe, smo anketo poslali tej osebi in jo prosili, da v primeru, če na njihovi srednji šoli oziroma šolskem centru vlogo organizatorja izobraževanja odraslih opravlja več oseb, anketo pošlje tudi tem osebam.

⁵ V evalvacijski študiji za direktorje oziroma ravnatelje in direktorice oziroma ravnateljice uporabljamo enotno moško obliko: direktorji oziroma ravnatelji.

⁶ Kot organizator izobraževanja odraslih, poimenovanje je lahko tudi drugačno, je mišljena oseba, ki organizira in usklajuje dejavnosti izobraževanja odraslih. Za organizatorje izobraževanja odraslih in organizatorice izobraževanja odraslih uporabljamo enotno moško obliko: organizator izobraževanja odraslih.

UPORABLJENE METODE, UPORABLJEN INSTRUMENTARIJ

Mnenja in stališča posameznih subjektov do obravnavanih vprašanj smo zbirali z metodo spletnega anketiranja. V ta namen smo za vključene subjekte razvili dva strukturirana spletna anketna vprašalnika, in sicer:

Preglednica 3: Instrumenti, ki smo jih uporabili za zbiranje podatkov in informacij z anketiranjem

Št.	IME ANKETNEGA VPRAŠALNIKA
1	Vprašalnik za direktorje oz. ravnatelje srednjih šol in šolskih centrov, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih
2	Vprašalnik za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah ter šolskih centrih

Anketna vprašalnika smo pripravili za izpolnjevanje v e-obliki v spletnem orodju 1KA⁷.

S pomočjo orodja 1KA smo pripravili sumarni izpis vseh spremenljivk, ki je vseboval **absolutne in relativne frekvenčne porazdelitve odgovorov**. Kjer je bilo možnih več odgovorov, smo izračunali odstotek glede na osebe in odstotek glede na odgovore. Odgovore, ki smo jih dobili pri odprtih vprašanjih, smo kategorizirali v skupine odgovorov.

ZBIRANJE PODATKOV

Anketiranje direktorjev oziroma ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih, je potekalo v obdobju **od 7. do 24. maja 2024**.

Animiranje organizatorjev izobraževanja odraslih za sodelovanje za izpolnitev ankete smo opravili tudi prek Društva organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah⁸ ter Zveze srednjih šol in dijaških domov Slovenije⁹.

⁷ 1KA je odprtokodna aplikacija, ki omogoča storitev spletnega anketiranja. Razvoj poteka na Centru za družboslovno informatiko, Fakultete za družbene vede, Univerze v Ljubljani.

⁸ Društvo organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah (članstvo).

<http://www.drustvo-dojo.si/clanstvo/seznam-clanov/>

⁹ Zveza srednjih šol in dijaških domov Slovenije. <https://www.zveza-zsd.si/o-zvezi/>

ODZIV VKLJUČENIH NA ANKETIRANJE

Na anketiranje se je odzvalo **28 direktorjev oziroma ravnateljev** srednjih šol in šolskih centrov, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih, kar je 40 % vseh anketiranih, in **53 organizatorjev izobraževanja odraslih**, ki delujejo na srednjih šolah oziroma šolskih centrih (63,86 %).

Z vidika reprezentativnosti odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev moramo vedeti, da njihovih odgovorov ne moremo posplošiti na celotno populacijo direktorjev oziroma ravnateljev srednjih šol in šolskih centrov, ki smo jih vključili v našo evalvacijo. So pa njihovi odgovori in izkušnje, ki so nam jih posredovali, za vsebinsko razumevanje in premislek o različnih vidikih izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih zelo dragoceni.

Za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih, lahko ugotovimo, da je odziv reprezentativen, saj je v anketiranju sodelovalo 63,86 % vseh anketiranih.

ZNAČILNOSTI VKLJUČENIH V ANKETIRANJE

Direktorji oziroma ravnatelji srednjih šol ter šolskih centrov, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih

Direktorji in ravnatelji srednjih šol ter šolskih centrov, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih, imajo ključno vlogo pri umeščanju izobraževanja odraslih v svojo institucijo ter pri njegovemu razvoju. Kot pedagoški in andragoški vodje pa so pomembni sogovorniki tudi pri premisleku o potrebah po andragoški usposobljenosti, ki jo potrebujejo njihovi strokovni delavci.

Preglednica 4: **Delovno mesto** (N=28)

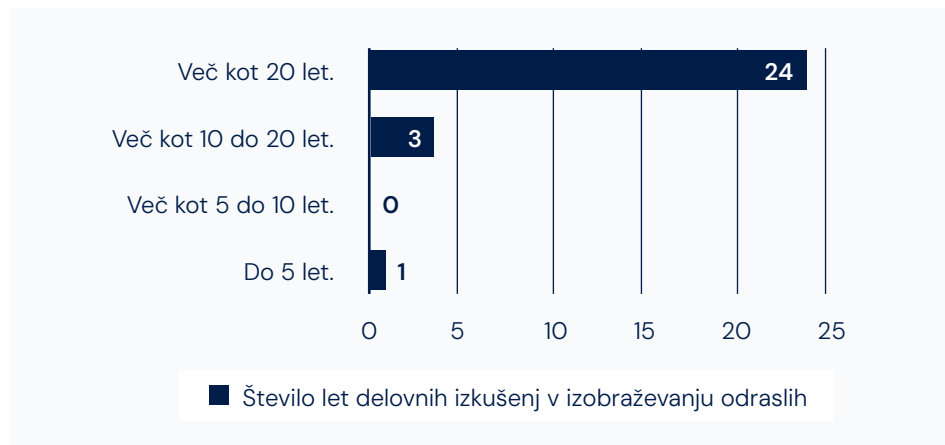
	Frekvenca	Odstotek
Direktor/direktorica šolskega centra.	4	14,29
Direktor/direktorica šolskega centra in ravnatelj/ravnateljica šole.	4	14,29
Ravnatelj/ravnateljica šole v okviru šolskega centra.	0	0,00
Ravnatelj/ravnateljica samostojne šole.	19	67,86
Drugo.	1	3,57
SKUPAJ	28	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oziroma ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Nekaj več kot dve tretjini vprašanih je bilo ravnateljev samostojne šole (67,86 %). Štirje anketirani oziroma 14,29 % so v vlogi direktorja šolskih centrov, enak delež je direktorjev šolskih centrov, ki so hkrati tudi v vlogi ravnateljev šole. Nihče od vprašanih ni (samo) ravnatelj v okviru šolskega centra. Pod drugo je vprašani navedel, da je ravnatelj organizacijske enote v okviru zavoda.

Po številu let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih izstopa podatek, da ima 85,71 % direktorjev oziroma ravnateljev srednjih šol oziroma šolskih centrov več kot 20 let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih. Trije vodstveni delavci oziroma 10,71 % vprašanih ima med 10 in 20 let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih, nihče nima med 5 in 10 let, le eden manj kot 5 let. Glede na število let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih lahko torej rečemo, da so to večinoma direktorji oziroma ravnatelji z dolgoletnimi delovnimi izkušnjami v izobraževanju odraslih.

Slika 1: Direktorji oz. ravnatelji srednjih šol in šolskih centrov **glede na število let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih** (N=28)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

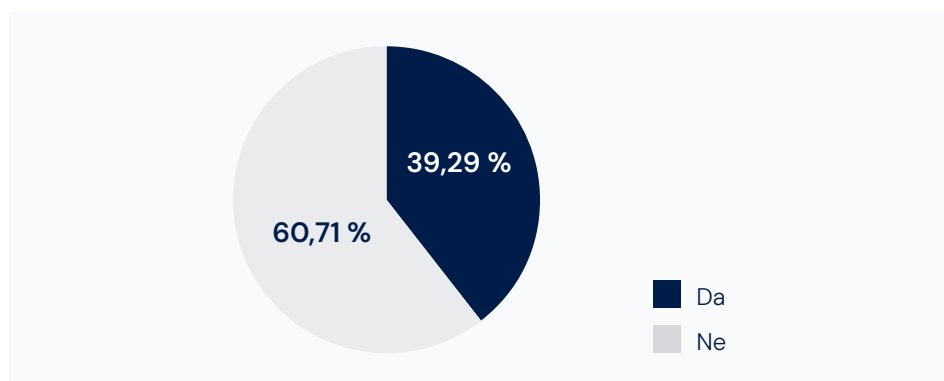
Vsi anketirani imajo pedagoško-andragoško izobrazbo, od tega se jih je le dobrih 39 % tudi dodatno usposabljal za andragoško delo z odraslimi udeleženci izobraževanja.

Preglednica 5: Direktorji in ravnatelji srednjih šol in šolskih centrov **glede na pedagoško-andragoško izobrazbo** (N=28)

	Frekvenca	Odstotek
Da.	28	100,00
Ne.	0	0,00
V postopku pridobivanja.	0	0,00
SKUPAJ	28	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oziroma ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Slika 2: Direktorji in ravnatelji srednjih šol in šolskih centrov **glede na dodatna usposabljanja za andragoško delo z odraslimi udeleženci izobraževanja** (N=28)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oziroma ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih

Organizatorji izobraževanja odraslih, ki organizirajo in usklajujejo dejavnosti izobraževanja odraslih na posamezni srednji šoli oziroma šolskem centru, opravljajo številne naloge. Lahko bi rekli, da so pravo stičišče različnih interesov in pričakovanj – od udeležencev, učiteljev, vodstvenega kadra do zunanje andragoške stroke in drugih relevantnih deležnikov. Vloga organizatorja izobraževanja odraslih tako predstavlja ključno strokovno vlogo v srednjih šolah in šolskih centrih, ki se ukvarjajo s poklicnim in strokovnim izobraževanjem odraslih – med drugim načrtujejo in organizirajo izpeljavo izobraževanja ter bdijo nad njo, povezujejo učitelje, strokovne delavce in udeležence, usmerjajo razvojno delo, usklajujejo svetovalno, učno in drugo podporo udeležencem, ozaveščajo o pomenu izobraževanja odraslih in animirajo potencialne udeležence za vključitev, sodelujejo s partnerji v regionalnem, nacionalnem in mednarodnem okolju, sodelujejo pri presojanju in razvijanju kakovosti.

Preglednica 6: **Naziv delovnega mesta** (N=53)

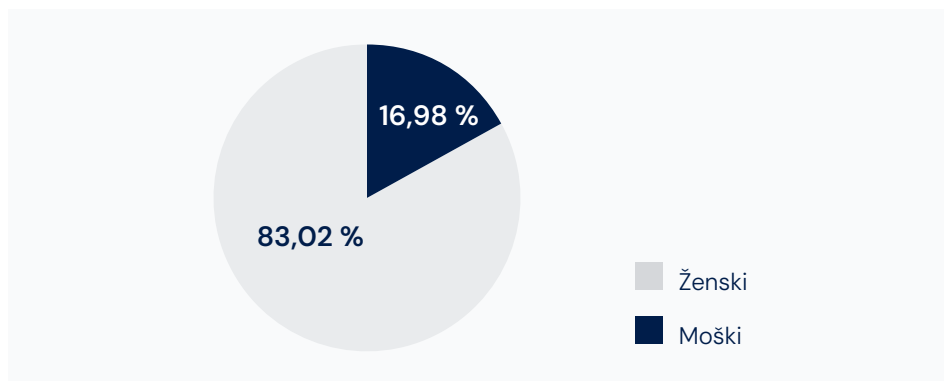
	Frekvenca	Odstotek
Organizator izobraževanja odraslih	44	83,02
Drugo.	9	16,98
SKUPAJ	53	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Večina vprašanih organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih, ki izvajajo tudi poklicno in strokovno izobraževanje odraslih (83,02 %), deluje na delovnem mestu organizatorja izobraževanja odraslih. Devet anketiranih je navedlo, da poleg vloge organizatorja izobraževanja odraslih, opravljajo tudi druge vloge oziroma več njih. Večina jih je poleg organizatorja izobraževanja odraslih tudi v vlogi učitelja oziroma profesorja (5 vprašanih), strokovnega delavca (1) oziroma šolske knjižničarke (1). Dva vprašana opravljata dodatno še tri oziroma štiri vloge – učitelj strokovnih modulov, svetovalni delavec ter koordinator izobraževanja odraslih oziroma svetovalni delavec za srednješolske poklicne izobraževalne programe, svetovalni delavec za dijaški dom ter koordinator nadarjenih.

Pri organizatorjih izobraževanja odraslih smo v analizo vključili več različnih značilnosti. Poleg spola, starosti, vrste izobrazbe in stopnje dokončane izobrazbe nas je zanimalo tudi, kakšen je obseg njihovih delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih, ali imajo dokončano pedagoško–andragoško izobrazbo, ali so se poleg tega tudi še dodatno usposabljali za andragoško delo z odraslimi udeleženci izobraževanja, ali imajo opravljen strokovni izpit in kakšen je njihov strokovni naziv.

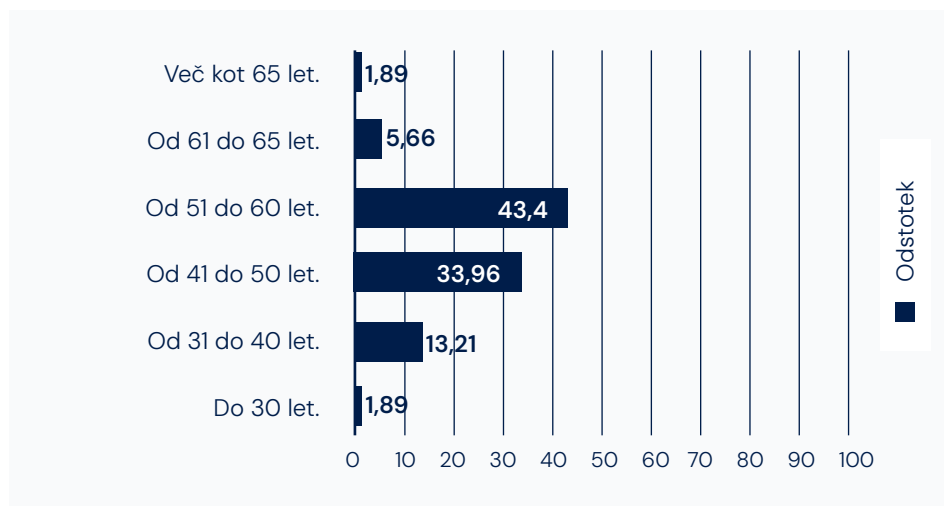
Slika 3: Organizatorji izobraževanja odraslih **po spolu** (N=53)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Med organizatorji izobraževanja odraslih, ki so sodelovali v anketiranju, je bilo 44 žensk (83,02 %) in 9 moških (16,98 %). Spolna struktura sodelujočih organizatorjev izobraževanja odraslih odraža siceršnjo sliko spolne strukture v dejavnosti izobraževanja (odraslih) – tako kot na drugih področjih/dejavnostih izobraževanja tudi v tem poklicu oziroma na teh delovnih mestih prevladujejo ženske.

Slika 4: Organizatorji izobraževanja odraslih **po starosti** (N=53)

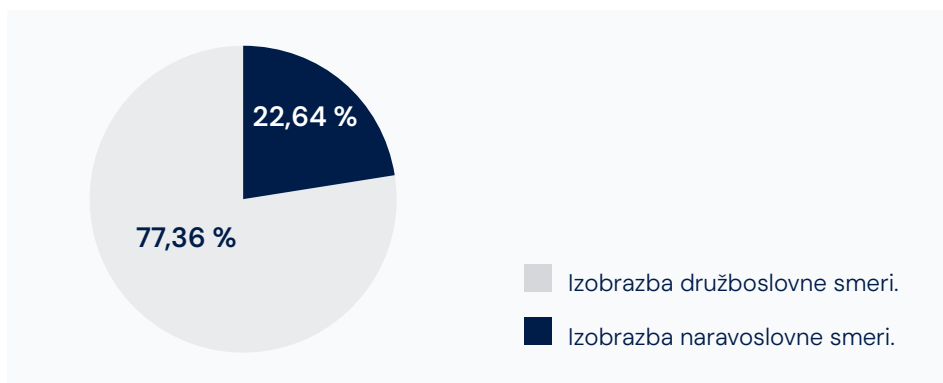

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Po starosti organizatorjev izobraževanja odraslih smo dobili precej razpršeno sliko. En organizator izobraževanja odraslih je mlajši od 30 let, eden ima več kot 65 let. Sedem oziroma 13,21 % jih je starih od 31 in 40 let, trije so stari od 61 do 65 let. Malo manj kot polovica vprašanih (43,40 %) je starih od 51 do 60 let, tretjina (33,96 %) od 41 in 50 let. Iz podatkov lahko vidimo, da je kar 84,91 % anketiranih starejših od 41 let.

Organizatorje izobraževanja odraslih smo vprašali tudi o njihovi vrsti in stopnji dokončane izobrazbe.

Slika 5: Organizatorji izobraževanja odraslih **po vrsti izobrazbe** (N=53)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Večina vprašanih organizatorjev izobraževanja odraslih (77,36 %) ima izobrazbo družboslovne smeri, le 12 oziroma 22,64 % izobrazbo naravoslovne smeri.

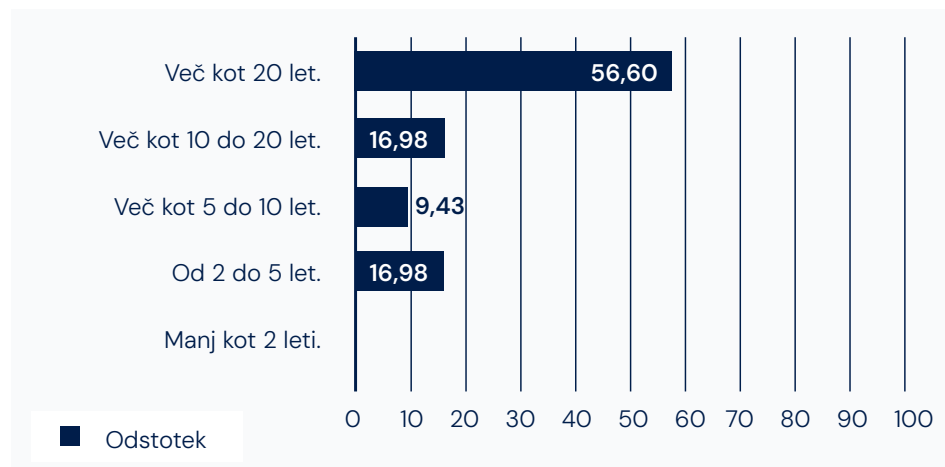
Preglednica 7: **Stopnja dokončane izobrazbe organizatorjev izobraževanj na srednjih šolah oz. šolskih centrih (N=53)**

Stopnja dokončane izobrazbe	Frekvenca	Odstotek
Višješolska izobrazba (prejšnja – pred uvedbo bolonjskega študija)	2	3,77
Visokošolska strokovna izobrazba (prejšnja – pred uvedbo bolonjskega študija)	2	3,77
Visokošolska strokovna izobrazba (1. bolonjska stopnja)	3	5,66
Visokošolska univerzitetna izobrazba (1. bolonjska stopnja)	1	1,89
Visokošolska univerzitetna izobrazba (prejšnja – pred uvedbo bolonjskega študija)	33	62,26
Magistrska izobrazba (2. bolonjska stopnja)	8	15,09
Magisterij znanosti (prejšnji – pred uvedbo bolonjskega študija)	3	5,66
Doktorat znanosti (prejšnji – pred uvedbo bolonjskega študija)	1	1,89
Doktorat znanosti (3. bolonjska stopnja)	0	0,00
Drugo.	0	0,00
SKUPAJ	53	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Glede na stopnjo dokončane izobrazbe ima nekoliko manj kot dve tretjini vprašanih (62,26 %) visokošolsko univerzitetno izobrazbo, 8 oziroma 15,09 % jih ima dokončano magistrsko izobrazbo 2. bolonjske stopnje. 3 oziroma 5,66 % ima končan magisterij znanosti, ravno toliko jih ima visokošolsko strokovno izobrazbo 1. bolonjske stopnje. Manj kot 5 % vprašanih pa ima glede na stopnjo dokončane izobrazbe višješolsko izobrazbo (2 oz. 3,77 %) oziroma visokošolsko strokovno izobrazbo pred uvedbo bolonjskega študija (2 oz. 3,77 %). Po en vprašani pa ima končano visokošolsko univerzitetno izobrazbo 1. bolonjske stopnje oziroma doktorat znanosti pred uvedbo bolonjskega študija (1,89 %).

Slika 6: Organizatorji izobraževanja odraslih **glede na število let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih** (N=53)

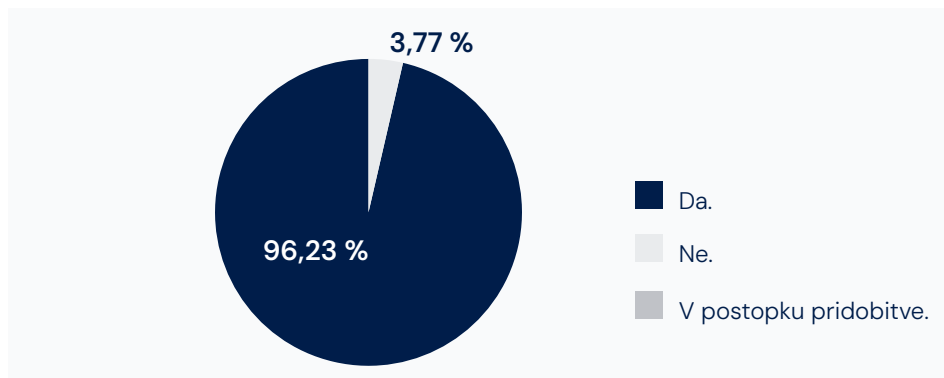

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Glede na to, da je skoraj polovica organizatorjev izobraževanja odraslih starejših od 51 let, ne preseneča podatek, da jih ima dobra polovica (56,60 %) več kot 20 let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih. V enakem deležu 16,98 % sledijo organizatorji izobraževanja odraslih, ki imajo od 2 do 5 let delovnih izkušenj oziroma več kot 10 do 20 let. Malo manj kot 10 % jih ima več kot 5 do 10 let. Nihče nima manj kot 2 leti izkušenj z delom v izobraževanju odraslih.

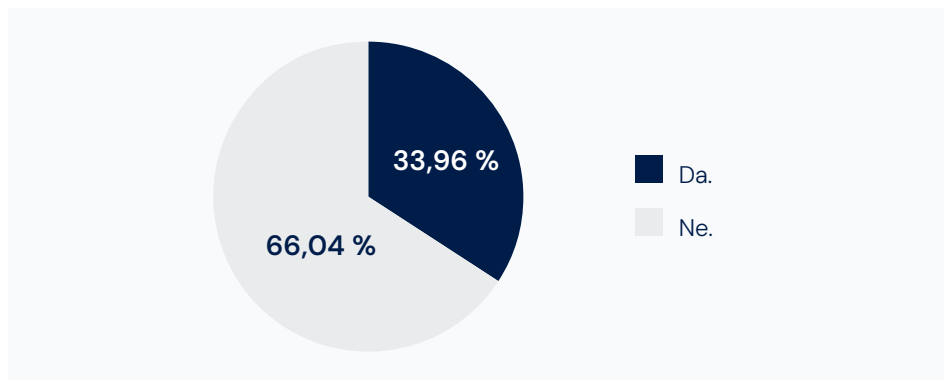
Glede na podatek, da ima 73,58 % organizatorjev izobraževanja odraslih več kot 10 let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih, ocenjujemo, da ima večina anketiranih dolgoletne izkušnje in so lahko tako še bolj poglobljeno in z veliko izkušnjami ocenjevali svojo vlogo.

Slika 7: Organizatorji izobraževanja odraslih **glede na pedagoško-andragoško izobrazbo** (N=53)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

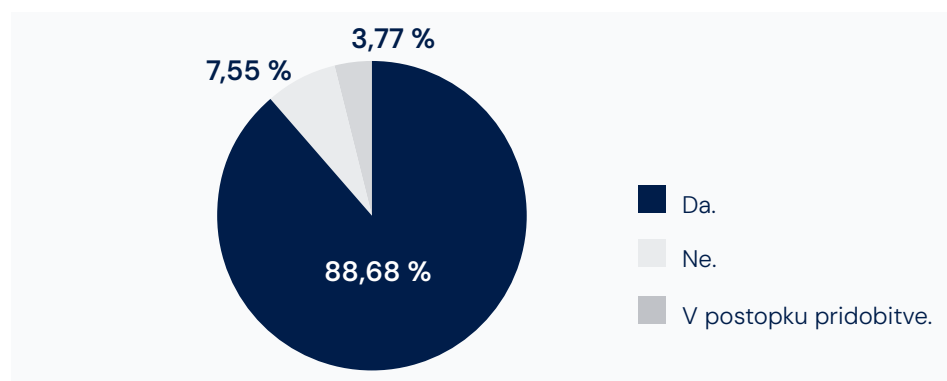
Slika 8: Organizatorji izobraževanja odraslih – **dodatna usposabljanja za andragoško delo z odraslimi udeleženci izobraževanja** (N=53)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

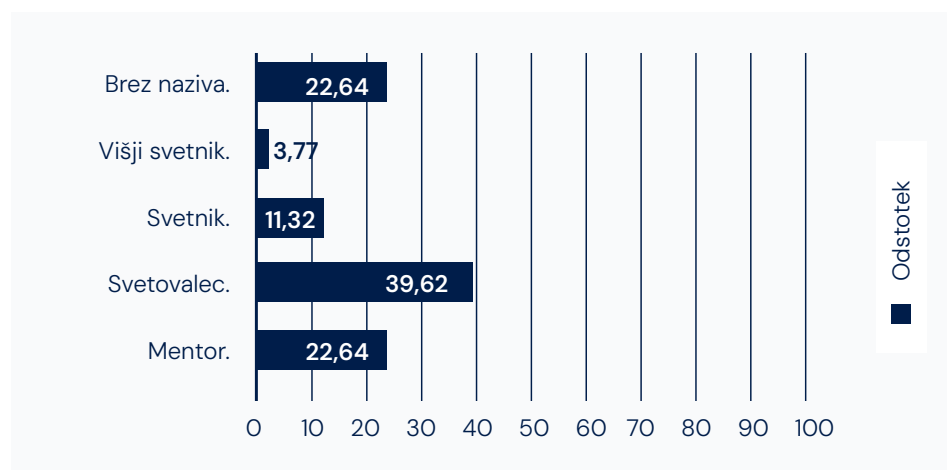
Razen dveh imajo vsi ostali organizatorji izobraževanja odraslih (96,23 %) končano pedagoško-andragoško izobrazbo, pri čemer se jih je le tretjina (33,96 %) tudi dodatno usposabljala za andragoško delo z odraslimi udeleženci izobraževanja. Rezultati kažejo, da se tako organizatorji izobraževanja odraslih, kot direktorji oziroma ravnatelji le v malo več kot tretjini primerov še dodatno usposablja za andragoško delo. To je vsekakor rezultat, vreden razmisleka.

Slika 9: Organizatorji izobraževanja odraslih **glede na strokovni izpit** (N=53)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Slika 10: Organizatorji izobraževanja odraslih glede na **strokovni naziv** (N=53)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

88,68 % organizatorjev izobraževanja odraslih ima opravljen strokovni izpit, dva (3,77 %) sta v postopku pridobivanja strokovnega izpita, štirje (7,55 %) pa ga nimajo. Glede na strokovni naziv prevladuje naziv svetovalec (39,62 %). Naziv mentor ima po deležu ravno toliko organizatorjev izobraževanja odraslih, kot jih je brez naziva, to je dobra petina (22,64 %). Sledi naziv svetnik, tega ima 6 oziroma 11,32 % anketiranih, le 2 organizatorja izobraževanja odraslih imata najvišji naziv, to je višji svetnik.

2 REZULTATI EVALVACIJE

2.1 VKLJUČENOST ODRASLIH V PROGRAME POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH

V evalvaciji nas je zanimalo, kolikšno je bilo število odraslih udeležencev poklicnega in strokovnega izobraževanja na srednjih šolah oziroma šolskih centrih, ki so sodelovali v anketiranju v šolskem letu 2023/2024; ločeno za programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe ter programe strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja.

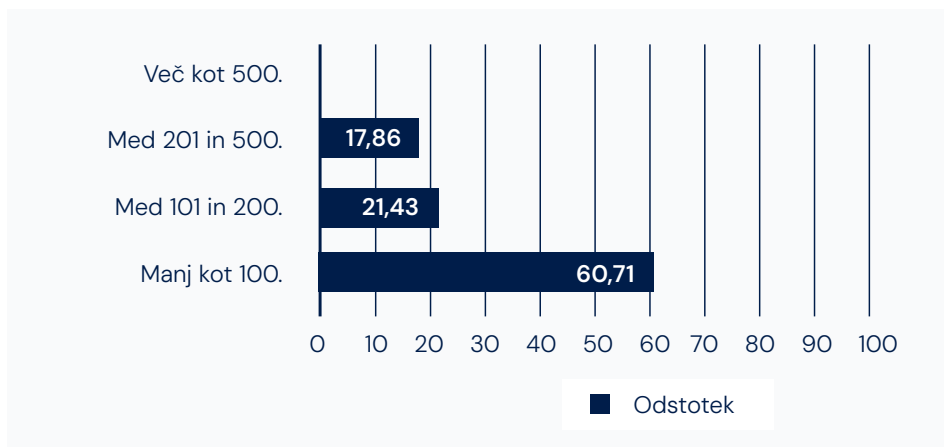
Poleg tega nas je zanimalo tudi, v katere vrste programov poklicnega in strokovnega izobraževanja za pridobitev izobrazbe in strokovnega izpopolnjevanja se odrasli pri njih lahko vključijo in kakšni so njihovi temeljni motivi za vključitev. Podatki kažejo, da je število odraslih udeležencev na srednjih šolah oziroma šolskih centrih precej raznoliko.

Preglednica 8: Število odraslih v šolskem letu 2023/2024, **vključenih v javno veljavne srednješolske programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe** na posamezni srednji šoli oz. šolskem centru (direktorji oz. ravnatelj, N=28)

	Frekvenca	Odstotek
Manj kot 100.	17	60,71
Med 101 in 200.	6	21,43
Med 201 in 500.	5	17,86
Več kot 500.	0	0,00
Skupaj	28	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oziroma ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Slika 11: Število odraslih v šolskem letu 2023/2024, **vključenih v javno veljavne srednješolske programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe** na posamezni srednji šoli oz. šolskem centru (direktorji oz. ravnatelji, N=28)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Ker so na anketo večinoma odgovarjali ravnatelji samostojnih srednjih šol, ne preseneča podatek, da je na več kot polovici srednjih šol in šolskih centrov (17 oz. 60,71 %) v šolskem letu 2023/2024 vključenih v programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe manj kot 100 odraslih. Šest oziroma 21,43 % šol oziroma šolskih centrov ima v programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe vključenih med 101 in 200 odraslih udeležencev, pet oziroma 17,86 % med 201 in 500. Nobena šola oziroma šolski center nima v tekočem šolskem letu več kot 500 odraslih, vključenih v programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe.

Podobna situacija je tudi pri vključenosti odraslih v njihove programe strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja.

Preglednica 9: Število odraslih v šolskem letu 2023/2024, **vklučenih v programe strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja** na posamezni srednji šoli oz. šolskem centru (direktorji oz. ravnatelji, N=28)

	Frekvenca	Odstotek
Manj kot 100.	19	67,86
Med 101 in 200.	6	21,43
Med 201 in 500.	2	7,14
Več kot 500.	1	3,57
Skupaj	28	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oziroma ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Največ srednjih šol oziroma šolskih centrov (19 oz. 67,86 %) je takšnih, da ima v šolskem letu 2023/2024 vključenih v programe strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja manj kot 100 odraslih. V šest oziroma 21,43 % srednjih šol oziroma šolskih centrov je v programe strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja vključenih med 101 in 200 odraslih, na dveh (7,14 %) med 201 in 500 odraslih udeležencev. Le na eni šoli oziroma šolskem centru je v programe strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja vključenih več kot 500 odraslih.

Glede na to, da se na srednjih šolah oziroma šolskih centrih izvajajo tako številni programi javno veljavnega izobraževanja kot tudi programi neformalnega strokovnega izpopolnjevanja, nas je zanimalo, v katere vrste programov poklicnega in strokovnega izobraževanja za pridobitev izobrazbe in strokovnega usposabljanja ter izpopolnjevanja so se odrasli udeleženci v študijskem letu 2023/2024 lahko vključili. Vprašani so lahko izbrali več odgovorov.

Preglednica 10: Vrste programov, v katere so se odrasli udeleženci na srednji šoli oz. šolskem centru lahko vključili v šolskem letu 2023/2024 (direktorji oz. ravnatelj, N=28)

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
Nižje poklicno izobraževanje.	8	28,57	8,89
Srednje poklicno izobraževanje (3 leta).	24	85,71	26,67
Srednje strokovno izobraževanje (4 leta).	27	96,43	30,00
Srednje poklicno tehniško izobraževanje (3+2).	18	64,29	20,00
Višje strokovno izobraževanje.	5	17,86	5,56
Neformalno strokovno izpopolnjevanje.	5	17,86	5,56
Drugo.	3	10,71	3,33
SKUPAJ	90		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Podatki kažejo, da razen ene vse srednje šole oziroma šolski centri izvajajo srednje strokovno izobraževanje, ki traja 4 leta. Več kot polovica srednjih šol oziroma šolskih centrov je v šolskem letu 2023/2024 izvajala tudi programe srednjega poklicnega izobraževanja (85,71 %) in programe srednjega poklicno-tehničnega izobraževanja (64,29%). Na osmih sodelujočih šolah oziroma šolskih centrih (28,57%) so bili odrasli vključeni tudi v nižje poklicno izobraževanje. Iz preglednice je razvidno, da so direktorji oziroma ravnateljji poročali, da so v manj primerih (5 odgovorov oz. 17,86) izvajali višje strokovno izobraževanje in neformalno strokovno izpopolnjevanje. Pod drugo so trije oziroma 10,71 % anketiranih navedlo gimnazijo, ki sodi v splošno srednješolsko izobraževanje.

Iz teh podatkov lahko sklepamo, da je na sodelujočih šolskih centrih oziroma srednjih šolah razmeroma dovolj možnosti za odrasle, da se vključijo v razne

vrste formalnega izobraževanja, medtem ko je priložnosti za neformalno izobraževanje manj. To je vsekakor eno izmed vprašanj, ki bi jih kazalo v bodoče nasloviti pri snovanju nadaljnega razvoja poklicnega in strokovnega izobraževanja v teh zavodih. Seveda pa na vključitev odraslih v poklicno oziroma strokovno izobraževanje ne vplivajo zgolj možnosti v mreži srednjih poklicnih in strokovnih šol oziroma v šolskih centrih. Pomemben dejavnik pri vključitvi udeležencev v programe poklicnega in strokovnega izobraževanja so njihovi motivi za vključitev, ki so lahko notranji ali določeni od zunaj (npr. zahteva delodajalca, napotitev Zavoda za zaposlovanje).

Preglednica 11: **Temeljni motivi, ki udeležence vodijo k udeležbi v poklicno in strokovno izobraževanje** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
Zvišanje ravni izobrazbe.	36	67,92	20,93
Izboljšanje zaposlitvenih možnosti.	40	75,47	23,26
Zahteva delodajalca.	29	54,72	16,86
Prizadevanje za napredovanje v karieri.	21	39,62	12,21
Želja po spremembi kariere.	32	60,38	18,60
Osebnostni razvoj.	6	11,32	3,49
Drugo.	8	15,09	4,65
SKUPAJ			100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Po mnenju večine organizatorjev izobraževanja odraslih (med ponujenimi motivi so lahko izbrali več odgovorov) so najpogostejši motivi, ki vodijo udeležence k udeležbi v poklicno in strokovno izobraževanje, izboljšanje zaposlitvenih možnosti (75,47 %), zvišanje ravni izobrazbe (67,92 %), želja po spremembi kariere (60,38 %) in zahteve delodajalca (54,72 %). Tem

motivom sledita motiva prizadevanje za napredovanje v karieri (39,62 %) in osebni razvoj (11,32 %). Kot drugo so organizatorji izobraževanja odraslih navedli »želja po dokončanju rednega šolanja (4), pridobitev oziroma podaljšanje statusne pravice, napotitev Zavoda za zaposlovanje ter izpolnitev želje iz mladosti, saj nekaterim starši niso dopustili izbrati zelenega poklica«.

2.2 ORGANIZIRANOST IN VODENJE POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

V evalvacijski študiji smo analizirali organizacijo in vodenje izobraževanja odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah oziroma šolskih centrih. Najprej nas je zanimalo, kateri so glavni razlogi, da šole oziroma šolski centri sploh izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih. Prav tako nas je zanimalo, kako je izobraževanje odraslih organizacijsko umeščeno v srednje šole oziroma šolske centre. Z vidika strokovne organiziranosti smo preverjali, ali imajo srednje šole oziroma šolski centri posebej organizirane strokovne aktivnosti za izobraževanje odraslih. Direktorje oziroma ravnatelje smo povprašali tudi o njihovem zadovoljstvu z obstoječo organizacijsko umestitvijo izobraževanja odraslih. Zanimalo nas je tudi, kdo na srednji šoli oziroma šolskem centru nosi odgovornost za celotno izobraževanje odraslih ter kako se direktorji oziroma ravnatelji vključujejo v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih.

Ob zaključku tega sklopa smo analizirali, po katerem organizacijskem modelu in v kakšnih organizacijskih oblikah se dejavnost izobraževanja odraslih izvaja na srednjih poklicnih in strokovnih šolah oziroma šolskih centrih.

Kateri so poglavitni razlogi, da na srednji šoli oziroma šolskem centru izvajajo izobraževanje odraslih?

Direktorje oziroma ravnatelje smo najprej povprašali o tem, kateri so poglavitni razlogi, da na njihovi šoli oziroma šolskem centru izvajajo izobraževanje odraslih.

Kot je razvidno iz spodnje preglednice, so med poglavitnimi razlogi navedli naslednje štiri razloge:

- **Potrebe odraslih v okolju** – to je najpogostejši razlog, saj ga je navedlo 88,89 % vprašanih, kar predstavlja 28,57 % vseh odgovorov.

- **Potrebe delodajalcev v stroki** – tudi ta razlog je pomemben, saj ga je navedlo 48,15 % vprašanih (15,48 % vseh odgovorov).
- **Potrebe zaposlenih v okolju** – 40,74 % vprašanih je navedlo ta razlog, kar predstavlja 13,10 % vseh odgovorov.
- **Potrebe Zavoda za zaposlovanje** – ta razlog je navedlo 29,63 % vprašanih, kar predstavlja 9,52 % vseh odgovorov.

Preglednica 12: **Kateri so pglavitni razlogi, da na vaši srednji šoli oz. šolskem centru izvajate izobraževanje odraslih?** (direktorji oz. ravnateljji, N=27)

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
Potrebe odraslih v našem okolju.	24	88,89	28,57
Potrebe zaposlenih v našem okolju.	11	40,74	13,10
Potrebe delodajalcev v stroki.	13	48,15	15,48
Potrebe Zavoda za zaposlovanje.	8	29,63	9,52
Pričakovanja našega ustanovitelja.	1	3,70	1,19
Razvoj strok/e.	3	11,11	3,57
Digitalizacija.	1	3,70	1,19
Uveljavitev kot zmožnega izvajalca izobraževanja odraslih.	6	22,22	7,14
Tradicija.	5	18,52	5,95
Želje zaposlenih.	0	0,00	0,00
Povečanje konkurenčnosti.	4	14,81	4,76
Pridobitev dodatnih denarnih sredstev.	4	14,81	4,76
Strokovni izziv.	1	3,70	1,19
Prostorske zmožnosti.	0	0,00	0,00

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
Racionalna izraba učne opreme.	2	7,41	2,38
Ohranjanje zaposlitve zaposlenim.	0	0,00	0,00
Izboljšanje materialnega stanja zaposlenih.	0	0,00	0,00
Drugo.	1	3,70	1,19
SKUPAJ	84		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Potrebe odraslih in še posebej zaposlenih v okolju, potrebe delodajalcev v stroki ter potrebe Zavoda za zaposlovanje so po mnenju direktorjev oziroma ravnateljev glavni dejavniki, ki vplivajo na izvajanje izobraževanja odraslih. Drugi razlogi, kot so pričakovanja ustanovitelja, razvoj stroke, digitalizacija, tradicija in povečanje konkurenčnosti, so manj pomembni in jih je navedlo manj anketirancev. Eden od vprašanih je pod kategorijo »drugo« izpostavil, da je eden od razlogov za izvajanje izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru tudi omogočanje opravljanja manjkajočih obveznosti udeležencev za zaključek srednješolskega izobraževanja.

Kako je na srednjih šolah oziroma šolskih centrih organizacijsko umeščeno izobraževanje odraslih?

V nadaljevanju nas je zanimalo, kako je na srednjih šolah oziroma šolskih centrih organizacijsko umeščeno izobraževanje odraslih.

Preglednica 13: **Kako je na vaši šoli oz. šolskem centru organizacijsko umeščeno izobraževanje odraslih?** (direktorji oz. ravnatelji, N=28)

	Frekvenca	Odstotek
Smo šolski center in imamo eno samostojno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih na ravni šolskega centra.	0	0,00
Smo šolski center in imamo več samostojnih organizacijskih enot za izobraževanje odraslih.	0	0,00
Smo samostojna srednja šola in imamo samostojno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih.	3	10,71
Smo šolski center in imamo izobraževanje odraslih v celoti umeščeno v medpodjetniški izobraževalni center (MIC).	4	14,29
Smo šolski center in imamo izobraževanje odraslih delno umeščeno v samostojno enoto za izobraževanje odraslih, delno pa poteka znotraj medpodjetniškega izobraževalnega centra (MIC).	2	7,14
Izobraževanje odraslih poteka kot ena izmed dejavnosti šole oz. šolskega centra in ni posebej organizacijsko umeščeno.	18	64,29
Drugo.	1	3,57
SKUPAJ	28	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev, lahko povzamemo naslednje:

- **Večina srednjih šol oziroma šolskih centrov** (64,29 %) nima posebne organizacijske enote za izobraževanje odraslih. Izobraževanje odraslih poteka kot ena izmed dejavnosti šole oziroma šolskega centra in ni posebej organizacijsko umeščeno.
- **Manjši delež srednjih šol oziroma šolskih centrov** (14,29 %) ima izobraževanje odraslih v celoti umeščeno v medpodjetniški izobraževalni center.
- **Le 10,71 % srednjih šol oziroma šolskih centrov** ima samostojno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih.
- **Nekaj srednjih šol oziroma šolskih centrov** (7,14 %) ima izobraževanje odraslih delno umeščeno v samostojno enoto za izobraževanje odraslih, delno pa znotraj medpodjetniškega izobraževalnega centra, kar kaže na kombiniran pristop k organizaciji.

Samo ena srednja šola oziroma šolski center (3,57 %) je izbrala kategorijo »Drugo« in pojasnila, da gre za samostojno srednjo šolo. Iz odgovora ni mogoče razbrati, kako je v tej samostojni srednji šoli organizirano izobraževanje odraslih.

Pri interpretaciji teh podatkov moramo biti nekoliko previdni pri splošnem sklepanju, saj se je na anketo odzvalo le 28 direktorjev oziroma ravnateljev od 70, ki smo jim poslali anketo. Pa vendar lahko tudi iz teh podatkov posplošimo, da na večini srednjih šol oziroma šolskih centrov izobraževanje odraslih ni organizirano v obliki samostojne organizacijske enote. Ugotovimo lahko tudi, da nekatere srednje šole oziroma šolski centri kombinirajo različne organizacijske modele, v nekaterih primerih se izobraževanje odraslih umešča v medpodjetniške izobraževalne centre oziroma je izobraževanje odraslih umeščeno delno v samostojno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih, delno pa v medpodjetniški izobraževalni center.

Ali imajo na srednji šoli oziroma šolskem centru organizirane strokovne aktivne posebej za izobraževanje odraslih?

Zanimalo nas je tudi, kako je strokovno organizirano izobraževanje odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih. Zato smo organizatorje izobraževanja odraslih vprašali, ali imajo posebej organizirane strokovne aktivne za izobraževanje odraslih.

Preglednica 14: **Ali imate na šoli oz. šolskem centru organizirane strokovne aktivne posebej za izobraževanje odraslih?**
(organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)

	Frekvenca	Odstotek
Ne.	29	54,72
Da, enega za vso izobraževanje odraslih na šoli oz. šolskem centru.	14	26,42
Da, več za različne predmete oz. stroke.	7	13,21
Drugo.	3	5,66
SKUPAJ	53	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz preglednice, ki prikazuje organiziranost strokovnih aktivov za izobraževanje odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih, lahko izpostavimo naslednje ključne ugotovitve:

- **Več kot polovica srednjih šol oziroma šolskih centrov** (54,72 %) nima organiziranih strokovnih aktivov posebej za izobraževanje odraslih.
- **26,42 % srednjih šol oziroma šolskih centrov** ima organiziran en strokovni aktiv za celotno izobraževanje odraslih na šoli ali šolskem centru.
- **13,21 % srednjih šol oziroma šolskih centrov** ima organiziranih več strokovnih aktivov za različne predmete ali stroke.
- **5,66 % srednjih šol oziroma šolskih centrov** je izbralo kategorijo »Drugo« in navedlo: *andragoški zbor, v katerem sta po en ali dva učitelja za predmet, vsak strokovni aktiv pokriva tudi celotno izobraževanje odraslih.*

Na podlagi teh podatkov lahko sklepamo, da večina srednjih šol oziroma šolskih centrov, katerih direktorji oziroma ravnatelji so sodelovali v anketiranju, nima posebej organiziranih strokovnih aktivov za izobraževanje odraslih, medtem ko manjši del sledi bolj strukturiranemu pristopu z enim ali več aktivni.

Kako so direktorji oziroma ravnatelji zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru?

Zanimalo nas je, kako so direktorji oziroma ravnatelji zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na šoli oziroma šolskem centru.

Preglednica 15: **Kako ste zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na šoli oz. šolskem centru?** (direktorji oz. ravnatelji, N=28)

	Frekvenca	Odstotek
Sedanja organiziranost izobraževanja odraslih na naši šoli oz. šolskem centru je ustrezna.	26	92,86
Želeli bi si drugačno organiziranost izobraževanja odraslih.	2	7,14
SKUPAJ	28	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo naslednji ključni ugotovitvi:

- **Velika večina direktorjev oziroma ravnateljev (92,86 %) meni, da je sedanja organiziranost izobraževanja odraslih ustrezna.**
- **Le majhen delež vprašanih (7,14 %) si želi drugačno organiziranost izobraževanja odraslih.** Med pojasnili so navedli: *»Glede na število vključenih udeležencev v izobraževanje odraslih bi želeli, da je na tem mestu organizator ali vodja izobraževanja odraslih vključen v celotnem delovnem času, torej 100 % delež na izobraževanje odraslih; samostojna enota v okviru zavoda.«*

Kdo je na srednji šoli oziroma šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih?

V nadaljevanju nas je zanimalo, kdo je na srednjih šolah oziroma šolskih centrih odgovoren za celotno izobraževanje odraslih. Spodnja preglednica prikazuje odgovore direktorjev oziroma ravnateljev.

Preglednica 16: **Kdo pri vas na ravni srednje šole oz. šolskega centra vodi (načrtuje, usmerja, odloča, delegira ipd.) celotno izobraževanje odraslih?** (direktorji oz. ravnatelji, N=28)

	Frekvenca	Odstotek
Direktor/direktorica šolskega centra.	0	0,00
Ravnatelj/ravnateljica šole.	6	21,43
Vodja medpodjetniškega izobraževalnega centra.	0	0,00
Vodja izobraževanja odraslih.	10	35,71
Organizator izobraževanja odraslih.	7	25,00
Za vodenje izobraževanja odraslih na ravni šole oz. šolskega centra je zadolženih več oseb.	5	17,86
Drugo.	0	0,00
Nihče ni zadolžen za vodenje izobraževanja odraslih na ravni šole oz. šolskega centra.	0	0,00
SKUPAJ	28	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo naslednje ključne ugotovitve:

- **Največkrat izobraževanje odraslih vodi vodja izobraževanja odraslih (35,71 %).** To kaže, da je na teh srednjih šolah oziroma šolskih centrih za to področje imenovana oseba z jasnimi odgovornostmi za načrtovanje, usmerjanje in odločanje.

- **Organizator izobraževanja odraslih vodi to dejavnost v 25 % primerov**, kar pomeni, da je ta vloga prav tako pogosta in pomembna v srednjih šolah oziroma šolskih centrih, kjer se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih.
- **Ravnatelj oziroma ravnateljica vodi izobraževanje odraslih v 21,43 % primerov**, kar kaže, da so tudi vodstveni kadri srednje šole oziroma šolskega centra v nekaterih primerih vključeni v to vlogo.
- **V 17,86 % primerov je za vodenje izobraževanja odraslih zadolženih več oseb**, kar kaže na delitev odgovornosti med različne posameznike.

Pomembno je omeniti, da noben direktor oziroma ravnatelj ni poročal, da bi direktor šolskega centra, vodja medpodjetniškega izobraževalnega centra ali druge osebe vodili izobraževanje odraslih, prav tako ni nobene institucije, kjer nihče ne bi bil zadolžen za to področje.

O tem, kdo je na srednji šoli oziroma šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih, smo povprašali tudi organizatorje izobraževanja odraslih.

Preglednica 17: **Kdo je na vaši srednji šoli oz. šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih in ste mu vi morebiti podrejeni?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=52)

	Frekvenca	Odstotek
Jaz sem odgovoren za izobraževanje odraslih na srednji šoli oz. v šolskem centru.	42	80,77
Na srednji šoli oz. šolskem centru imamo vodjo izobraževanja odraslih.	4	7,69
Na srednji šoli oz. šolskem centru naloge v zvezi z vodenjem izobraževanja odraslih opravlja direktor oz. ravnatelj.	6	11,54
Drugo.	0	0,00
SKUPAJ	52	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo naslednje ključne ugotovitve:

- **Velika večina organizatorjev izobraževanja odraslih (80,77 %) je** navedla, da so sami odgovorni za celotno izobraževanje odraslih na svoji srednji šoli oziroma šolskem centru.
- **Manjši delež (11,54 %) je** navedel, da **naloge v zvezi z vodenjem izobraževanja odraslih opravlja direktor ali ravnatelj.**
- **7,69 %** vprašanih, sklepamo, da so to organizatorji izobraževanja odraslih, ki niso v vlogi vodje izobraževanja odraslih, je navedlo, da **imajo na srednji šoli oziroma šolskem centru imenovano vodjo izobraževanja odraslih.** To kaže na prisotnost specifične organizacijske vloge, ki je ločena od organizatorja izobraževanja odraslih.

Odgovori organizatorjev izobraževanja odraslih so pritrdili odgovorom direktorjev oziroma ravnateljev. Na splošno lahko sklepamo, da so organizatorji izobraževanja odraslih v večini primerov sami nosilci glavne odgovornosti za to področje, kar potrjuje njihovo ključno vlogo pri vodenju izobraževanja odraslih na šolah in šolskih centrih.

Kako se direktor oziroma ravnatelj vključuje v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih?

Pa vendar nas je še posebej zanimalo, kako se direktorji oziroma ravnatelji vključujejo v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih.

Preglednica 18: **Na kakšne načine se kot direktor/direktorica oz. ravnatelj/ravnateljica vključujete v izobraževanje odraslih na vaši srednji šoli oz. šolskem centru? Katere so vaše odgovornosti in naloge?** (direktorji oz. ravnatelji, N=27)

	Frekvenca	Odstotek
Razen splošnih odgovornosti kot direktor/direktorica oz. ravnatelj/ravnateljica nimam v zvezi z izobraževanjem odraslih nobenih posebnih odgovornosti in nalog.	21	77,78
V zvezi z izobraževanjem odraslih imam posebne odgovornosti in naloge.	6	22,22
SKUPAJ	27	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo naslednji ključni ugotovitvi:

- **Večina direktorjev oziroma ravnateljev (77,78 %) nima posebnih odgovornosti ali nalog v zvezi z izobraževanjem odraslih, le splošne, ki jih imajo kot vodilni v instituciji.** To kaže, da večina vodstvenih kadrov izobraževanje odraslih obravnava kot del širšega upravljanja šole ali šolskega centra brez dodatnih specifičnih nalog.
- **Manjši delež direktorjev oziroma ravnateljev (22,22 %) pa poroča, da imajo posebne odgovornosti in naloge v zvezi z izobraževanjem odraslih.** Navajali so naslednje odgovornosti in naloge: *»Vodim celoten proces dela v izobraževanju odraslih. Načrtujem, kadrujem, vodim finančni del, rešujem morebitne probleme. Načrtovanje, vodenje, reševanje konfliktov, organiziranje izpitov. Organizacija izobraževanja. Vodenje, delo v komisiji za priznavanje predhodno pridobljenega znanja. Planiranje, razporejanje izvajalcev, analiza.«*

Tudi ti odgovori direktorjev oziroma ravnateljev potrjujejo, da so vodje oziroma organizatorji izobraževanja odraslih v večini primerov, razen ko gre za odgovornosti širšega upravljanja srednje šole oziroma šolskega centra, glavni nosilci odgovornosti za to področje.

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo vodenja izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

Direktorje oziroma ravnatelje srednjih šol oziroma šolskih centrov smo še vprašali, ali bi bilo treba v zvezi z vlogo vodenja izobraževanja odraslih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni.

Preglednica 19: **Ali menite, da bi bilo treba v zvezi z vlogo vodenja izobraževanja odraslih na srednjih šolah oz. šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni? (direktorji oz. ravnatelji, N=27)**

	Frekvenca	Odstotek
Ne, sedanja ureditev je primerna.	17	62,96
Da.	10	37,04
SKUPAJ	27	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Večina direktorjev oziroma ravnateljev (62,96 %) meni, da je **sedanja ureditev primerna** in dodatno urejanje/spreminjanje na sistemski ravni ni potrebno. 27,04 % direktorjev oziroma ravnateljev pa je mnenja, da so spremembe na sistemski ravni potrebne. Navajali so naslednje:

- *Da bi lahko vodji izobraževanja odraslih dali to v delež zaposlitve ne glede na število udeležencev izobraževanja odraslih in ne glede na obliko izvajanja izobraževanja odraslih.*
- *Ustrezno ovrednotiti.*
- *Oblikovanje samostojnih organizacijskih enot izobraževanja odraslih in sistemizacija potrebnih delovnih mest.*
- *Reorganizacija – popolnoma ločen oddelek, samostojen.*
- *Preverjanje uspešnosti udeležencev izobraževanja.*
- *Načeloma nas trenutna ureditev ne moti – verjetno pa bi imeli težave pri večjem številu vpisanih – dodatne obremenitve, pri čemer ne bi bilo nagrade za vodenje oziroma organiziranje.*
- *Treba bi bilo urediti normative in sistemizacijo delovnih mest za izobraževalce odraslih ter zagotoviti (so)financiranje za to delo.*
- *Vsaj v deležu sistemsko financirano delovno mesto vodje izobraževanja odraslih.*
- *Delež zaposlitve v izobraževanju odraslih bi moral biti polno (100 %) zaposlen kot vodja izobraževanja odraslih.*
- *Sistemizirati delovno mesto vodje/organizatorja izobraževanja odraslih.*

Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev je mogoče izluščiti več ključnih predlogov za spremembe na nacionalni ravni, ki se nanašajo na ureditev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih:

- **Sistemizacija delovnih mest:** Poudarja se potreba po sistemizaciji delovnih mest za vodje/organizatorje izobraževanja odraslih. To vključuje uradno priznanje teh vlog ter določitev jasnih nalog in odgovornosti znotraj izobraževalnega sistema.
- **Samostojne organizacijske enote:** Predlaga se oblikovanje samostojnih organizacijskih enot za izobraževanje odraslih znotraj srednjih šol oziroma šolskih centrov, kar bi omogočilo večjo avtonomijo in boljšo organizacijo tega področja.
- **Normativi in financiranje:** Izpostavljena je potreba po določitvi jasnih normativov za delo z odraslimi udeleženci ter (so)financiranju, kar bi zagotovilo ustrezno financiranje izvajalcev in vodij izobraževanja odraslih.

- **Polna zaposlitev za vodje/organizatorje izobraževanja odraslih:** Več predlogov poudarja, da bi morali vodje/organizatorji izobraževanja odraslih imeti zagotovljen polni delovni čas za to vlogo ne glede na število udeležencev ali obliko izobraževanja.
- **Ovrednotenje in nagrajevanje:** Izpostavljena je potreba po ustreznem ovrednotenju in nagrajevanju dela vodij/organizatorjev izobraževanja odraslih, zlasti ob večjih obremenitvah.

Na splošno predlogi odražajo potrebo po boljši organizacijski strukturi, formalizaciji vlog in ustreznem financiranju izobraževanja odraslih na nacionalni ravni. Ker gre pri tem vprašanju za posamične navedbe nekaterih ravnateljev oziroma direktorjev, bomo na te vidike še posebej pozorni pri obravnavi vprašanj o tem, kako direktorji, ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih vidijo nadaljnji razvoj vloge organizatorja izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih.

Po kakšnem organizacijskem modelu se izvaja dejavnost izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih (skupinski, individualni model)?

Da bi pridobili boljši vpogled v kontekst, v katerem poteka izobraževanje odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah oziroma šolskih centrih, smo organizatorje izobraževanja odraslih vprašali, po katerem organizacijskem modelu se izvaja ta dejavnost v njihovi ustanovi. Izbor organizacijskega modela namreč v skladu z Navodili o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (v nadaljevanju tudi: Navodila) (Ur. l. RS, št. 60/2022) določa različne postopke načrtovanja izvedbe glede na to, ali gre za **skupinske ali individualne organizacijske modele**¹⁰.

Navodila ne predvidevajo kombinacije skupinskih in individualnih organizacijskih modelov, vendar smo zato, ker so organizatorji izobraževanja odraslih pogosto poročali o kombiniranju obeh modelov, to možnost vključili med možne odgovore.

¹⁰ V skladu z Navodili **skupinski organizacijski model izrednega izobraževanja** temelji na oblikovanju učne skupine s predvidenim skupnim načinom poteka in trajanja izobraževanja (šolsko razredno-predmetni organizacijski model, tečajni organizacijski model ipd.). Organizirano izobraževalno delo v skupinskem organizacijskem modelu obsega vsaj 50 % ur, določenih s predmetnikom programa. Kot osnova za določitev minimalnega obsega se upošteva število ur predmetnika programa, zmanjšano za ure športne vzgoje, drugih oblik vzgojno-izobraževalnega dela (interesne dejavnosti v poklicnem izobraževanju, obvezne izbirne vsebine v splošnem izobraževanju in aktivno državljanstvo) in praktičnega usposabljanja pri delodajalcu. Navodila še opredelijo, da je obseg obveznosti, določen v skupinskem organizacijskem modelu, mogoče individualno prilagajati po izpeljanem postopku ugotavljanja predhodno pridobljenega znanja in spretnosti, ki so jih udeleženci pridobili s formalnim ali neformalnim izobraževanjem oziroma z delom.

Navodila določajo, da med **individualne organizacijske modele izrednega izobraževanja** sodijo vsi izvedbeni modeli, ki omogočajo, da se posameznik pretežno ali v celoti izobražuje sam, brez sodelovanja v učni skupini. Izvajalec nudi možnost izvajanja naslednjih oblik organiziranega izobraževalnega dela: spremljanje napredovanja, preverjanje in ocenjevanje znanja, organizirano samostojno učenje, učno pomoč ter skupinske in individualne konzultacije najmanj v obsegu 5 ur na programsko enoto. Obseg obveznosti, določen v individualnem organizacijskem modelu, je mogoče prilagajati v postopku ugotavljanja, vrednotenja in priznavanja predhodno pridobljenega znanja.

Preglednica 20: **Po katerih organizacijskih modelih pri vas poteka izobraževanje?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)

	Frekvenca	Odstotek
Individualni organizacijski modeli.	23	43,40
Skupinski organizacijski modeli.	3	5,66
Kombinacija skupinskih in individualnih organizacijskih modelov.	27	50,94
Drugače.	0	0,00
SKUPAJ	53	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo naslednje ključne ugotovitve:

- **Kombinacija skupinskih in individualnih modelov je najpogostejša:** Kar 50,94 % srednjih šol oziroma šolskih centrov uporablja kombinacijo skupinskih in individualnih organizacijskih modelov.
- **Individualni organizacijski modeli so prav tako pogosti:** 43,40 % srednjih šol oziroma šolskih centrov se opira na individualne organizacijske modele, kar pomeni, da prilagajajo izobraževanje odraslim na bolj osebni ravni, upoštevajoč specifične potrebe posameznikov.
- **Skupinski organizacijski modeli so manj pogosti:** Samo 5,66 % srednjih šol oziroma šolskih centrov uporablja izključno skupinske organizacijske modele.
- Nihče ni izbral možnosti »Drugače«, kar pomeni, da vse srednje šole oziroma šolski centri uporabljajo bodisi individualne, skupinske ali kombinirane modele.

Po katerih organizacijskih oblikah poteka na srednjih šolah oziroma šolskih centrih izobraževanje odraslih (v živo, kombinirano, na daljavo)?

Zanimalo nas je tudi, po katerih organizacijskih oblikah poteka na srednjih šolah oziroma šolskih centrih izobraževanje odraslih.

Preglednica 21: **Po katerih organizacijskih oblikah pri vas pretežno poteka izobraževanje odraslih v šolskem letu 2023/2024?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)

	Frekvenca	Odstotek
V celoti v živo, v prostorih srednje šole oz. šolskega centra in/ali pri delodajalcih.	26	49,06
V celoti na daljavo, predavanja prek spleta in/ali delo v spletnih učilnicah.	2	3,77
V kombinirani obliki (deloma v živo v prostorih srednje šole oz. šolskega centra ali pri delodajalcih, deloma pa v spletnem učnem okolju).	25	47,17
V hibridni obliki (istočasno se del udeležencev izobražuje v prostorih srednje šole oz. šolskega centra ali pri delodajalcih, drugi del udeležencev pa se v izobraževanje vključuje na daljavo prek spleta.)	0	0,00
SKUPAJ	53	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Povzemamo naslednje ključne ugotovitve:

- **Izobraževanje v celoti v živo je najpogostejša oblika:** 49,06 % srednjih šol oziroma šolskih centrov izvaja izobraževanje odraslih v celoti v živo, bodisi v prostorih šole oziroma šolskega centra ali pri delodajalcih. To kaže, da skoraj polovica srednjih šol oziroma šolskih centrov še vedno uporablja tradicionalni pristop k izobraževanju odraslih.
- **Kombinirana oblika je prav tako zelo pogosta:** 47,17 % srednjih šol oziroma šolskih centrov uporablja kombinirano obliko izobraževanja,

kjer del pouka poteka v živo, del pa na daljavo prek spletnih učilnic. Ta oblika omogoča večjo prilagodljivost glede na potrebe udeležencev in organizacijske zmožnosti srednje šole oziroma šolskega centra.

- **Izobraževanje v celoti na daljavo je redkejše:** Samo na dveh srednjih šolah oziroma šolskih centrih izmed vseh sodelujočih izvajajo izobraževanje odraslih izključno na daljavo prek spleta.
- **Hibridna oblika, kjer se del udeležencev v izobraževanje vključi v živo v prostorih organizacije, drugi pa na daljavo, ni zastopana:** Noben organizator izobraževanja odraslih ni izbral hibridne oblike (0,00 %), kar pomeni, da tovrstna izvedba, kjer pouk poteka hkrati v živo in na daljavo, v srednjih šolah in šolskih centrih ni v uporabi.

Na splošno večina srednjih šol oziroma šolskih centrov uporablja bodisi tradicionalne oblike izobraževanja v živo v prostorih organizacije ali pri delodajalcih, bodisi kombinirano obliko izobraževanja, ki vključuje tako fizično prisotnost kot spletno učenje, kar kaže na raznolikost v pristopih k izobraževanju odraslih. V evalvaciji sicer nismo ugotavljali, kdaj se je v srednjih šolah uveljavilo kombinirano izobraževanje, upamo pa si trditi, da je v marsikaterem primeru to tudi posledica obdobja covida-19, ko so bile šole primorane izobraževanje izvajati na daljavo. Ob tem pa so si pridobile izkušnje, v katerih primerih so oblike kot so izobraževanje na daljavo ali kombinirano izobraževanje primerne, možne za izpeljavo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, in te izkušnje danes uporabljajo v vsakdanji praksi.

2.3 UMEŠČENOST ORGANIZATORJEV POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

V tem sklopu smo analizirali vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih. Zanimalo nas je, koliko strokovnih delavcev opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih kot del svoje redne delovne obveznosti, koliko na drugačen način, ter v kakšnem obsegu. Sodelujoče v anketi smo prav tako vprašali, ali je naziv »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga trenutno določa zakonodaja, še vedno ustrezen glede na odgovornosti in naloge strokovnih delavcev, ki opravljajo to vlogo. Direktorje oziroma ravnatelje smo prosili za mnenje o tem, ali bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni.

Koliko strokovnih delavcev opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih?

Najprej prikazujemo odgovore direktorjev oziroma ravnateljev na vprašanje, **koliko strokovnih delavcev pri njih opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih kot del svoje redne delovne obveznosti** in v kakšnem deležu. Spodnja preglednica prikazuje podatke o **številu strokovnih delavcev**.

- **Število strokovnih delavcev, ki opravljajo naloge organizatorja izobraževanja odraslih kot del redne delovne obveznosti, se med srednjimi šolami in šolskimi centri razlikuje.** Nekatere šole oziroma šolski centri imajo enega strokovnega delavca (npr. šole 1, 3, 4), medtem ko imajo druge šole oziroma šolski centri več oseb, ki si delijo te naloge (npr. šola 2 s 3 strokovnimi delavci).

Preglednica 22: **Koliko strokovnih delavcev pri vas opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih kot del svoje redne delovne obveznosti in v kakšnem deležu?** (direktorji oz. ravnatelji, N=26)

Odgovori direktorjev in ravnateljev																										Skupaj	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore	
	1 ^{II}	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26			
Do 20 % redne delovne obveznosti.			1			1		1	1		1	1		1	1				1		1					10	38,46	28,57	
Do 40 % redne delovne obveznosti.	1			1			2													1						5	19,23	14,28	
Do 60 % redne delovne obveznosti.		1								1			1			1	6						1			11	42,31	31,43	
Do 80 % redne delovne obveznosti.																										0	0	0	
Opravlja samo vlogo in naloge organizatorja IO.		2											1				1	2				1	1		1	9	34,61	25,72	
Skupaj	1	3	1	1	0	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	8	1	1	1	1	1	1	1	0	35		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

^{II} Številke od 1 do 26 predstavljajo odgovore ravnateljev oziroma direktorjev iz posamične srednje šole oziroma šolskega centra.

V nadaljevanju si oglejmo še **delež delovne obveznosti**.

Primeri srednjih šol oziroma šolskih centrov:

- Srednje šole oziroma šolski centri 3, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 19, 21 (skupaj 10 od 26), imajo po enega strokovnega delavca, ki opravlja vlogo organizatorja izobraževanja odraslih v obsegu 20 % redne delovne obveznosti, kar je 0,2 strokovnega delavca z redno delovno obveznostjo.
- Srednje šole oziroma šolski centri 1, 4 in 20 imajo enega strokovnega delavca, ki opravlja to delo v 40 % redne delovne obveznosti, kar je 0,4 strokovnega delavca z redno delovno obveznostjo, šola 7 pa ima 2 strokovna delavca, ki opravljata to vlogo v 40 % redne delovne obveznosti, kar predstavlja 0,8 strokovnega delavca.
- Srednja šola oziroma šolski center 2 ima enega strokovnega delavca, ki opravlja to delo v 60 % redne delovne obveznosti, in 2 strokovna delavca s 100 % redno delovno obveznostjo, skupaj torej 260 % redne delovne obveznosti v vlogi organizatorja izobraževanja odraslih, kar je 2,6 strokovnega delavca z redno delovno obveznostjo.
- Srednja šola oziroma šolski center 10 ima enega strokovnega delavca, ki opravlja vlogo organizatorja izobraževanja odraslih v 60 % redne delovne obveznosti, kar je 0,6 strokovnega delavca z redno delovno obveznostjo.
- Izstopa srednja šola oziroma šolski center 18, kjer imajo 8 strokovnih delavcev, ki skupaj opravljajo 560 % delovne obveznosti, kar je 5,6 strokovnega delavca z redno delovno obveznostjo. Ta podatek si je brez poznavanja konteksta te šole oziroma šolskega centra težko pojasniti.

Odgovori direktorjev oziroma ravnateljev pokažejo, da si na nekaterih srednjih šolah oziroma šolskih centrih več strokovnih delavcev deli naloge organizatorja izobraževanja odraslih, medtem ko na drugih te naloge opravlja en strokovni delavec. Vendar je treba te podatke sestaviti še s podatki o tem, **koliko strokovnih delavcev na posamezni srednji šoli oziroma šolskem centru opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih v drugačnem razmerju, kot je redna delovna obveznost**. Poglejmo, kaj so o tem povedali direktorji oziroma ravnatelji.

Preglednica 23: **Koliko strokovnih delavcev pri vas opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih v drugačnem razmerju, kot je redna delovna obveznost? (N=26)**

Odgovori direktorjev in ravnateljev																										Skupaj	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore	
	1 ²	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26			
Nadure					1																					1	3,84	1,72	
Povečan obseg dela.	10		1			8	1		1			15			1		4		1	8	1				1	52	200,00	89,66	
Drugo pogodbeno delo.	5																									5	19,23	8,62	
Drugo.																										0	0	0	
Skupaj	15	0	1	0	1	8	0	1	0	1	0	15	0	0	1	0	4	0	1	8	1	0	0	0	0	1	58		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

¹² Številke od 1 do 26 predstavljajo odgovore ravnateljev oziroma direktorjev iz posamične srednje šole oziroma šolskega centra.

Odgovori direktorjev oziroma ravnateljev pokažejo, da na številnih srednjih šolah oziroma šolskih centrih vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih opravljajo strokovni delavci v **povečanem obsegu dela**, ponekod pa tudi v obliki drugega pogodbenega dela (avtorske, podjemne pogodbe).

Primerjajmo v nadaljevanju nekaj srednjih šol oziroma šolskih centrov glede na opravljanje vloge organizatorja izobraževanja odraslih.

- Direktor oziroma ravnatelj iz srednje šole oziroma šolskega centra 1 je npr. povedal, da pri njih ena oseba opravlja vlogo organizatorja izobraževanja odraslih v 40 % redne delovne obveznosti, pa tudi, da jih še 10 opravlja to vlogo v okviru povečanega obsega dela.
- Na srednji šoli oziroma šolskem centru 2 imajo dve osebi, ki opravljata to vlogo v 100 % deležu redne delovne obveznosti, in še enega, ki to vlogo opravlja v obsegu 60 % redne delovne obveznosti, zato ni potrebe, da bi imeli angažirane še dodatne strokovne delavce s povečanim obsegom dela ali drugim pogodbenim delom.
- Srednja šola oziroma šolski center 3 ima eno osebo, ki to delo opravlja v okviru 20 % redne delovne obveznosti, hkrati pa direktor oziroma ravnatelj navaja še eno osebo, ki to delo opravlja v povečanem obsegu dela, iz podatkov pa ni razvidno, ali gre za isto ali drugo osebo.

Navedli smo le nekaj primerov, ostale kombinacije so razvidne iz obeh preglednic. Splošna slika, ki jo predstavljajo odgovori direktorjev oziroma ravnateljev, kaže, da so kombinacije števila strokovnih delavcev in načinov, kako opravljajo vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih, zelo različne. Na to gotovo vplivajo velikost srednje šole oziroma šolskega centra in število vpisanih udeležencev. Dodatno pa nanje verjetno vpliva tudi način organizacije izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru – ali gre za samostojno enoto oziroma medpodjetniški izobraževalni center ali pa je to ena izmed dejavnosti brez lastne organizacijske strukture.

Na številnih srednjih šolah oziroma šolskih centrih je ta vloga porazdeljena med več strokovnih delavcev, ki jo opravljajo bodisi v manjšem obsegu delovne obveznosti bodisi z dodatnim obsegom dela. To kaže, da zaposleni poleg vloge organizatorja izobraževanja odraslih opravljajo še druge naloge, kar lahko privede do preobremenjenosti ali pa do tega, da se strokovni delavec ne more osredotočiti na eno vlogo in naloge v njej, saj mora pogosto »preklapljati« med različnimi vlogami. Zato je pomembno, kako na to vprašanje odgovarjajo osebe, ki na srednjih šolah oziroma šolskih centrih opravljajo vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih. Njihove odgovore predstavljamo v nadaljevanju.

Organizatorje izobraževanja odraslih smo najprej vprašali, **v kolikšnem delu zaposlitve opravljajo naloge organizatorja izobraževanja odraslih.**

Preglednica 24: **V kolikšnem deležu zaposlitve opravljate delo organizatorja izobraževanja odraslih?** (N=52)

	Frekvenca	Odstotek
Vlogo organizatorja izobraževanja odraslih opravljam v 100–odstotnem deležu zaposlitve.	13	25,00
Vlogo organizatorja izobraževanja odraslih opravljam v manj kot 100–odstotnem deležu zaposlitve.	39	75,00
SKUPAJ	52	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Kot je razvidno iz njihovih odgovorov, jih večina oziroma 75 % opravlja vlogo organizatorja izobraževanja odraslih v manj kot 100 % deležu zaposlitve. Le 13 oziroma 25 % jih je odgovorilo, da to delo opravljajo v 100 % deležu zaposlitve.

Od 39 vprašanih, ki so navedli, da vlogo organizatorja izobraževanja odraslih opravljajo v manj kot 100 % zaposlitve, jih je 36 navedlo tudi, kolikšen je ta delež. Njihove odgovore smo strukturirali v nekaj kategorij.

Preglednica 25: **V kolikšnem deležu zaposlitve opravljate delo organizatorja izobraževanja odraslih?** (N=36)

Delež zaposlitve	Število	Odstotek
Do 20 % redne delovne obveznosti.	13	36,11
Do 40 % redne delovne obveznosti.	8	22,22
Do 60 % redne delovne obveznosti.	8	22,22
Do 80 % redne delovne obveznosti.	7 ¹³	19,45
Več kot 80 %, a manj kot 100%.	0	0
SKUPAJ	36	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

¹³ Med preglednicama 22 in 25 smo ugotovili neskladje, ki ga zgolj iz zbranih podatkov ni mogoče pojasniti. Morda bi lahko šlo za to, da je bilo med anketiranimi organizatorji izobraževanja odraslih tudi nekaj iz šolskih centrov oziroma srednjih šol, katerih direktorji oziroma ravnatelji niso sodelovali pri anketiranju.

Potrdi se naše sklepanje, da:

- Več kot polovica strokovnih delavcev, ki vlogo organizatorja izobraževanja odraslih opravlja le v delu svoje redne delovne obveznosti, to opravlja v manjših deležih zaposlitve, do 20 % oziroma do 40 %.
- Malo manj kot polovica pa to delo opravlja v večinskem deležu redne delovne obveznosti, do 60 % oziroma do 80 % redne delovne obveznosti.

Organizatorje izobraževanja odraslih, ki te vloge ne opravljajo v 100 % deležu redne delovne obveznosti, smo vprašali, v katerih vlogah še delujejo. Naslednja preglednica prikazuje njihove odgovore, ki smo jih kategorizirali v vsebinske sklope.

Preglednica 26: **Poleg vloge organizatorja izobraževanja odraslih strokovni delavci v deležu zaposlitve opravljajo še druga dela:**

UČITELJ/UČITELJICA
• Učitelj. (8)
• Učitelj v rednih programih za dijake. (4)
• Učiteljica slovenščine.
• Učitelj strokovno-teoretičnih predmetov.
• Učitelj strokovnih predmetov.
• Učitelj jezika.
• Učiteljica strokovno-teoretičnih predmetov, učiteljica praktičnega pouka.
• Učiteljica praktičnega pouka in strokovnih modulov.
• Učitelj praktičnega pouka.
• Učitelj–razrednik, predavatelj višje strokovne šole.
UČITELJ/UČITELJICA IN ŠE DRUGE VLOGE
• Učitelj in organizator praktičnega usposabljanja z delom.
• Učitelj praktičnega pouka in tajnica za poklicno maturo.
• Profesorica strokovno-teoretičnih predmetov in organizatorica strokovnih ekskurzij na šoli.
• Učitelj strokovnih predmetov in priprava projektov.

UČITELJ/UČITELJICA IN ŠE DRUGE VLOGE
• Učiteljica strokovnih predmetov, organizatorica praktičnega usposabljanja z delom, tajnica šolske maturitetne komisije za poklicno matura.
• Učitelj, strokovno delo s področja varstva in zdravja pri delu, svetovalec v postopku pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij, organiziranje preverjanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij na šoli.
• Učitelj strokovnega modula, organizator praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu, vodja dijaškega doma kot organizacijske enote.
• Učiteljica glasbenih predmetov in korepetitorka baleta, tajnica poklicne mature.
• Poučevanje, šolski knjižničar, organizator obveznih izbirnih vsebin/ interesnih dejavnosti.
• Učitelj, razrednik, tajnik splošne mature, organizator šolske prehrane.
SVETOVALEC/SVETOVALKA
• Svetovalni delavec/svetovalna delavka. (3)
• Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih. (2)
• Informiranje, svetovanje. (1)
DRUGO
• Pooblaščen oseba za varstvo podatkov (DPO).
• Organizator praktičnega usposabljanja z delom.
• Organizator interesnih dejavnosti. (2)
• Koordinator nadarjenih.

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz odgovorov strokovnih delavcev je razvidno, da svojo vlogo organizatorja izobraževanja odraslih najpogosteje kombinirajo z vlogo učitelja. Poleg tega številni že kot učitelji opravljajo še druge vloge in naloge, kot so na primer: organizator praktičnega usposabljanja, tajnik poklicne mature, organizator ekskurzij, svetovalec v postopku nacionalnih poklicnih kvalifikacij, organizator preverjanj, knjižničar itd. Nekateri strokovni delavci vlogo

organizatorja izobraževanja odraslih združujejo tudi z vlogo svetovalnega delavca na srednji šoli oziroma šolskem centru. Drugi pa opravljajo naloge pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov, organizatorjev interesnih dejavnosti ali koordinatorjev nadarjenih.

Tako kot direktorje oziroma ravnatelje smo tudi strokovne delavce, ki na šolah oziroma šolskih centrih opravljajo vlogo organizatorja izobraževanja odraslih, vprašali, **ali poleg njih to vlogo opravlja še kdo**.

Preglednica 27: **Ali na vaši šoli oz. šolskem centru poleg vas še kdo opravlja naloge organizatorja izobraževanja odraslih?** (N=52)

	Frekvenca	Odstotek
Ne.	35	67,31
Da, delujejo še drugi organizatorji izobraževanja.	17	32,69
SKUPAJ	52	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Velika večina jih je odgovorila, da na srednji šoli oziroma šolskem centru poleg njih nihče drug ne opravlja te vloge. Malo več kot tretjina pa je navedla, da pri njih delujejo še drugi organizatorji izobraževanja odraslih. Šest anketirancev je pojasnilo, da to delo opravlja še en strokovni delavec, v petih primerih so navedli, da so to trije strokovni delavci, v enem primeru pa gre za strokovnjaka, ki pokriva neformalna izobraževanja.

Natančna primerjava med odgovori direktorjev in strokovnih delavcev, ki opravljajo vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih, ni mogoča, saj smo prejeli manj odgovorov direktorjev iz srednjih šol oziroma šolskih centrov kot odgovorov organizatorjev izobraževanja odraslih. Iz odgovorov slednjih lahko sklepamo, da je na šolah oziroma šolskih centrih več strokovnih delavcev, ki to delo opravljajo samostojno, kot smo sprva sklepali iz odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev. Organizatorji izobraževanja odraslih so nakazali, da se na manjših šolah ta vloga pogosto deli med več strokovnih delavcev, hkrati pa tudi tisti, ki so edini nosilci te vloge na srednji šoli oziroma šolskem centru, opravljajo še številne druge naloge. Le 25 % strokovnih delavcev opravlja vlogo organizatorja izobraževanja odraslih kot 100 % svoje redne delovne obveznosti.

Ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še vedno ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu?

Direktorje oziroma ravnatelje in organizatorje izobraževanja odraslih smo povprašali tudi o tem, ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še vedno ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu. Spodnja preglednica prikazuje njihove odgovore.

Preglednica 28: **Ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24, organizatorji izobraževanja odraslih, N=50)

	Direktorji/ravnatelji		Organizatorji IO	
	Frekvenca	Odstotek	Frekvenca	Odstotek
Da, poimenovanje je ustrezno.	18	75,00	35	70,00
Ne, poimenovanje ni ustrezno. (Prosimo, pojasnite in predlagajte ustreznejše poimenovanje.)	6	25,00	15	30,00
SKUPAJ	24	100,00	50	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Večina direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih meni, da je naziv »organizator izobraževanja odraslih« še vedno ustrezen (vsaj 70 % v obeh skupinah). Manjši delež v obeh skupinah (približno četrtnina do tretjina) pa se s tem ne strinja in meni, da bi bilo treba naziv spremeniti. Ta manjšina izpostavlja, da obstajajo določena neskladja med nazivom in dejanskimi odgovornostmi ter nalogami, ki jih ta vloga vključuje. V nadaljevanju podrobneje prikazujemo njihove argumente.

Preglednica 29: **Utemeljitve vprašanih, ki so ocenili, da poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih« ni več ustrezno.**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Primernejše poimenovanje bi bilo vodja izobraževanja odraslih	
Vodja izobraževanja odraslih (2).	Vodja oddelka izobraževanja odraslih.
Če bi imeli organizacijsko enoto, bi bil primernejši naziv vodja.	Poimenovanje bi moralo biti "vodja".
	Koordiniram, usklajujem, ravnam, kot da sem vodja (plačana pa kot organizator).
	Bolj primerno je "vodja izobraževanja odraslih". Konec koncev večinoma samostojno vodiš "šolo v šoli".
Opredeliti je treba naloge organizatorja izobraževanja odraslih in vodje izobraževanja odraslih	
Število nalog, ki jih mora opraviti organizator izobraževanja odraslih, je vsak dan večje, procent zaposlitve pa je narejen na preživetih normativih, ki niso aktualni, skladni z vsem delom, ki ga mora organizator opraviti.	Predlagam določitev nalog za organizatorja izobraževanja odraslih ter za vodjo izobraževanja odraslih.
Organizator izobraževanja odraslih poleg organizacije izobraževanja opravlja še številna druga dela	
	Zdi se mi, da je vse pomembnejša vloga organizatorja izobraževanja odraslih kot svetovalec, mentor, motivator udeležencem.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Organizator izobraževanja odraslih poleg organizacije izobraževanja opravlja še številna druga dela	
	Njegovo delo ni le delo organizatorja, temveč je v veliki meri tudi svetovalno delo.
	Poimenovanje je precej ohlapno. Organizatorji izobraževanja odraslih na šolah opravljamo bistveno več dela in imamo več odgovornosti, kot pa je to opredeljeno z nazivom »organizator izobraževanja odraslih«.
	Po mojem mnenju je ta izraz preživet. Res, pred petnajstimi leti so bili samo organizatorji, ki so s pomočjo administratorke vpisali kandidate. Šola je določila potek izvedbe celotnega poteka izobraževanja odraslih. Zbirali so prijavnice ter jih predali naprej. Ocene je vpisala administratorka.
	Sedaj je ogromno administrativnega dela, priznavanje izpitov, usklajevanja vsebin različnih izobraževalnih programov, osebni izobraževalni načrt, sklep o priznavanju izpitov ter pogodba o izobraževanju. spremljanja neplačnikov – dogovor z računovodstvom, končne bilance, poročila, analize dela. Seveda štejejo izkušnje, ki jih pridobiš z leti, logično.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Organizator izobraževanja odraslih poleg organizacije izobraževanja opravlja še številna druga dela	
	Pogostokrat opravlja dela, ki že spadajo v področje računovodstva in področje IKT-podpore. Kakšno bi moralo biti poimenovanje, trenutno nimam ideje, je pa zagotovo ta termin organizator izobraževanja odraslih preozek.
	Organiziranje je le ena izmed nalog.
Drugo	
Organizator izrednega srednješolskega izobraževanja	Organizator izrednega izobraževanja – drugih oblik izobraževanja. Večina »odraslih« na srednjih šolah so predvsem mlajši.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz navedb vprašanih lahko povzamemo naslednje:

NAZIV "VODJA" KOT USTREZNEJŠA ALTERNATIVA.

- Nekateri so mnenja, da bi bilo poimenovanje »vodja izobraževanja odraslih« primernejše, saj bolje odraža naloge in odgovornosti, ki jih ti strokovni delavci opravljajo.
- Nekateri organizatorji izobraževanja odraslih menijo, da dejansko delujejo kot vodje (koordinirajo, usklajujejo, samostojno vodijo programe), vendar so plačani in formalno imenovani kot »organizatorji«.
- Izražena je tudi potreba po formalni razmejitvi nalog med organizatorjem in vodjo izobraževanja odraslih, kar bi pripomoglo k jasnosti.

ŠIRINA NALOG IN ODGOVORNOSTI.

- Poudarja se, da število nalog, ki jih mora opraviti organizator izobraževanja odraslih, nenehno narašča, medtem ko obseg zaposlitve in normativi ostajajo nespremenjeni.
- Nekateri menijo, da organizator opravlja bistveno več nalog, kot je opredeljeno, kar vključuje tudi številna administrativna in finančna opravila, IKT-podporo, svetovanje in mentorstvo, ki presegajo zgolj organizacijo izobraževanja.
- Izraz »organizator« ne zajema vseh teh razširjenih nalog in odgovornosti.

Sklenemo lahko, da tisti vprašani, ki menijo, da poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih« ni več ustrezno, to utemeljujejo s preozko opredelitvijo nalog in odgovornosti s tem poimenovanjem ter željo po bolj ustreznem nazivu, ki bi bolje odražal širok spekter dejavnosti, ki jih opravljajo ti strokovni delavci. Nekateri od njih menijo, da bi naziv »vodja izobraževanja odraslih« ali podobna terminologija bolje opisovala njihovo delo.

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

Ob koncu tega vsebinskega sklopa smo direktorje oziroma ravnatelje še vprašali, ali bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni.

Preglednica 30: **Ali menite, da bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oz. šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek
Da.	11	45,83
Ne, sedanja ureditev je ustrezna.	13	54,17
SKUPAJ	24	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Malo več kot polovica direktorjev oziroma ravnateljev meni, da spremembe niso potrebne, saj je obstoječa ureditev ustrezna. Skoraj polovica pa jih meni, da so spremembe na sistemski ravni potrebne. V nadaljevanju predstavljamo, kaj po njihovem mnenju zahteva ureditev oziroma spremembo na sistemski ravni.

Preglednica 31: **Predlogi direktorjev oziroma ravnateljev, kaj bi bilo treba dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih**

FINANCIRANJE
• Financiranje in plačilo za opravljeno delo.
• Zagotoviti sistemsko financiranje tega dela.
• Ustrezno ovrednotiti.
• Ločeno od rednega šolstva, svoje financiranje.
• Glede na število udeležencev se prizna premalo ur dela, hkrati pa je tudi specifika, če je treba izobraževanje odraslih koordinirati z redno zaposlenimi v srednjih šolah, ki so tudi v vlogi izvajalcev predmetov.
NORMATIVI, SISTEMIZACIJA
• Urediti in določiti je potrebno nove normative v izobraževanju odraslih.
• Nekako določiti normative za delo in povezati z ustreznim vrednotenjem.
• Smiselno priznavanje obveze.
• Sedaj je sistemizacija delovnega mesta organizatorja izobraževanja odraslih v domeni šol. Naj pri sistemiziranju tega delovnega mesta vidnejšo vlogo, vsaj s priporočili, prevzame Republika Slovenija oz. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.
STROKOVNA PODPORA, SPOPOLNJEVANJE
• Stalno strokovno spopolnjevanje.
DRUGO
• Organizacijsko in kadrovsko politiko.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Na podlagi utemeljitev direktorjev oziroma ravnateljev lahko temeljne razloge za potrebo po spremembah in dodatni ureditvi na sistemski ravni, povezane z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih, strnemo v naslednje ključne točke:

FINANCIRANJE:

- **Plačilo za opravljeno delo:** direktorji oziroma ravnatelji poudarjajo, da je treba zagotoviti ustrezno financiranje in plačilo za delo organizatorjev izobraževanja odraslih.
- **Sistemsko financiranje:** Opozarjajo na potrebo po sistemski ureditvi financiranja, ki bi bilo ločeno od rednega šolstva. Sedanje financiranje neustrezno pokriva obseg dela in ne priznava dovolj ur za organizacijo izobraževanja odraslih.

POSEBNOSTI DELA:

- Delo organizatorjev izobraževanja odraslih je pogosto povezano z usklajevanjem z redno zaposlenimi učitelji v srednjih šolah, kar predstavlja dodatno obremenitev in potrebuje posebno ureditev.

NORMATIVI IN SISTEMIZACIJA:

- **Prenova normativov:** Izpostavljena je potreba po določitvi novih normativov, ki bi bolje odražali delo organizatorjev izobraževanja odraslih. Trenutni normativi niso v skladu z dejanskim obsegom dela.
- **Vrednotenje:** Povezava normativov s sistemom ustreznega vrednotenja dela je nujna. Potrebno je smiselno priznavanje obveznosti organizatorjev v skladu z njihovimi nalogami.
- **Vloga države:** Trenutno je sistemizacija delovnega mesta v domeni posameznih šol, kar ni optimalno. Podan je predlog, da bi država (npr. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje) prevzela večjo vlogo in podala vsaj priporočila za sistemizacijo delovnega mesta.

STROKOVNA PODPORA IN SPOPOLNJEVANJE:

- **Stalno strokovno spopolnjevanje:** Izpostavljena je potreba po zagotovitvi stalnega strokovnega spopolnjevanja organizatorjev izobraževanja odraslih, kar bi povečalo njihovo strokovno usposobljenost in prilagajanje spremembam v izobraževalnem sistemu.

ORGANIZACIJSKA IN KADROVSKA POLITIKA:

- **Organizacijske spremembe:** potreba po boljši organizacijski in kadrovske politiki, ki bi zagotovila ustrezne pogoje za delo organizatorjev izobraževanja odraslih.

Direktorji oziroma ravnatelji vidijo ključne sistemske spremembe v zagotovitvi ustreznega financiranja, prenovi normativov in sistemizaciji delovnega mesta, kot tudi v krepitvi stalnega strokovnega spopolnjevanja organizatorjev izobraževanja odraslih. Vse to bi omogočilo boljše ovrednotenje njihovega dela, jasnejšo opredelitev obveznosti in izboljšanje kadrovskih pogojev.

2.4 NALOGE IN NADALJNI RAZVOJ VLOGE ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

Katere so temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih?

Že pri analizi prejšnjih vprašanj se je izkazalo, da je vloga organizatorja izobraževanja odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah ter šolskih centrih kompleksna in vključuje raznolike naloge in opravila. V tem sklopu smo podrobno analizirali, katere naloge in opravila so ključna za to vlogo. Direktorje oziroma ravnatelje ter organizatorje izobraževanja odraslih smo vprašali, katere naloge ocenjujejo kot temeljne za to vlogo. Da bi pridobili poglobljeno sliko njihovih del in nalog, smo se odločili za odprto vprašanje, kar nam je omogočilo izvedbo kvalitativne analize odgovorov. Njihove odgovore smo nato sistematično uredili in kategorizirali.

Pri tem smo uporabili kompetenčni model, ki smo ga na Andragoškem centru Slovenije razvili leta 2012 (Klemenčič, Možina, Žalec, 2012). V tem modelu smo opredelili temeljne andragoške procese in na podlagi poglobljenih razgovorov s strokovnimi delavci, ki so opravljali vloge vodje oziroma organizatorja izobraževanja odraslih, oblikovali pregled značilnih del in nalog vodij/organizatorjev izobraževanja odraslih. Ob upoštevanju andragoškega cikla kot osnovnega konceptualnega okvira smo opredelili naslednje andragoške procese:

- ugotavljanje izobraževalnih potreb,
- načrtovanje izobraževanja,
- organizacija izobraževanja,

- izpeljava izobraževanja,
- vrednotenje izobraževanja,
- vodenje izobraževalnega procesa in
- upravljanje izobraževalnega procesa.

V nadaljevanju smo posamezno fazo natančneje opredelili. Tovrsten okvir nam je omogočil strukturiranje, kategorizacijo in analizo odgovorov o temeljnih strokovnih nalogah, ki jih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah ter šolskih centrih opravljajo strokovni delavci v vlogi organizatorja izobraževanja odraslih. Ta pristop nam lahko pokaže tudi, ali so se v zadnjem desetletju pojavile nove naloge oziroma sklopi nalog, zaradi katerih bo v prihodnje morda treba posodobiti kompetenčno zasnovo za organizatorje izobraževanja odraslih, ki temelji na temeljnih andragoških procesih in ključnih delovnih nalogah. Odgovore bomo predstavili po zaokroženih vsebinskih sklopih. Pri analizi odgovorov smo se opirali tudi na Navodila za prilagajanje izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) ter Kazalnike kakovosti izobraževanja odraslih (Možina idr., 2013).

Prvi korak v procesu andragoškega cikla zajema **ugotavljanje izobraževalnih potreb**. Ko v izobraževanju odraslih na ravni izobraževalne organizacije govorimo o ugotavljanju izobraževalnih potreb, imamo v mislih vsaj dva različna procesa:

- ugotavljanje izobraževalnih potreb kot podlago za razvoj novih izobraževalnih programov za odrasle,
- ugotavljanje izobraževalnih potreb kot podlago za izbiro izobraževalnih programov, ki jih bomo uvrstili v izobraževalno ponudbo. (Možina idr., 2013)

Poznavanje izobraževalnih potreb pomeni, da srednja šola oziroma šolski center pri umeščanju formalnih programov v lastno izobraževalno ponudbo ter utemeljevanju potreb po novih izobraževalnih programih, bodisi formalnih ali neformalnih, njihovemu razvoju in umeščanju v lastno izobraževalno ponudbo, ugotavlja izobraževalne potrebe panog/strok, za katere želi razvijati izobraževanje. Kakovostna izobraževalna organizacija spremlja, analizira, proučuje, kaj se dogaja v panogah ali strokah, posvetuje se s strokovnjaki v teh strokah ali panogah, skupaj z njimi razmišlja o prihodnjih potrebah po znanju. Podobno velja za ugotavljanje izobraževalnih potreb okolja – pomembno je, da srednja šola oziroma šolski center pozna razmere, demografsko podobo prebivalstva ipd. Tretji sklop pa zajema ugotavljanje izobraževalnih potreb potencialnih ciljnih skupin, ki predvideva

proučevanje različnih ciljnih skupin v okolju, ki bi potrebovale izobraževanje ali same izražajo potrebo po njem.

Da se na srednjih šolah oziroma šolskih centrih zavedajo pomena poznavanja izobraževalnih potreb za svojo dejavnost, smo lahko ugotovili ob analizi odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev na vprašanje: »Kateri so pglavilni razlogi, da na vaši šoli oziroma šolskem centru izvajate izobraževanje odraslih?« Trije najpogostejše izbrani odgovori so bili: potrebe odraslih v okolju, potrebe zaposlenih v okolju ter potrebe delodajalcev v stroki. V tem sklopu pa nas zanima, ali procesi ugotavljanja izobraževalnih potreb spadajo med naloge organizatorjev izobraževanja odraslih.

Preglednica 32: **UGOTAVLJANJE IZOBRAŽEVALNIH POTREB**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
UGOTAVLJANJE POTREB PO IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	
/	/

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Po analizi kvalitativnih odgovorov, ki so jih prispevali direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih, bi lahko sklepali, da proces ugotavljanja izobraževalnih potreb ni primarno v domeni organizatorjev izobraževanja odraslih. Pri analizi odgovorov namreč nismo zasledili nobene omembe, ki bi se nanašala na to področje. Glede na to, da so te ustanove primarno usmerjene v izvajanje formalnega poklicnega in strokovnega izobraževanja, lahko domnevamo, da se na šolah in šolskih centrih z ugotavljanjem izobraževalnih potreb ne ukvarjajo intenzivno. Te analize običajno izvajajo nacionalne razvojne institucije, ki na podlagi teh ugotovitev razvijajo nove formalne izobraževalne programe.

Kljub temu pa vemo, da šole in šolski centri razvijajo tudi lastne neformalne programe usposabljanja in izpopolnjevanja, kar zahteva poznavanje potreb lokalnega okolja, delodajalcev in različnih skupin odraslih. Morda organizatorji izobraževanja odraslih v teh procesih sodelujejo le posredno, kar pojasnjuje, zakaj tega niso posebej izpostavili. Težko si je namreč predstavljati, da bi bili organizatorji izobraževanja odraslih, ki so najbolj povezani z izobraževanjem odraslih na šolah oziroma šolskih centrih, iz teh procesov popolnoma izvzeti. Možno je, da je njihova vloga bolj operativne narave, medtem ko so strateški

premisleki o ugotavljanju izobraževalnih potreb in razvoju ter umeščanju programov v pristojnosti vodstva šol in šolskih centrov. Spomnimo pa naj tudi na to, da smo iz analize sodelujočih srednjih šol in šolskih centrov ugotovili, da le v manjši meri izpeljujejo neformalno izobraževanje odraslih, s čimer lahko tudi deloma pojasnimo zgornje ugotovitve.

Podobno lahko razmišljamo ob procesu **razvoja in umeščanja izobraževalnih programov v programsko ponudbo**.

Preglednica 33: **NAČRTOVANJE IZOBRAŽEVANJA – razvoj in umeščanje programov v izobraževalno ponudbo**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
NAČRTOVANJE IZOBRAŽEVANJA – razvoj in umeščanje programov v izobraževalno ponudbo	
Razvoj in umeščanje programov v izobraževalno ponudbo	
/	/

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Tudi tega procesa kot dela in naloge organizatorja izobraževanja odraslih ni omenil niti en direktor oziroma ravnatelj ali organizator izobraževanja odraslih. Kdo torej odloča, kateri izobraževalni programi, formalni ali neformalni, se bodo izvajali? Organizatorji izobraževanja odraslih očitno ne. Podobno vprašanje si zastavljamo v zvezi z razvojem novih neformalnih programov za odrasle, čeprav tu lažje najdemo odgovor, saj po odločitvi za pripravo nekega programa verjetno sodelujejo učitelji ustreznih strokovnih predmetov.

Drugače pa je pri analizi del in nalog organizatorjev, povezanih z **načrtovanjem izobraževanja**. To je tisti del, ki se začne, ko je izobraževalni program že vključen v izobraževalno ponudbo srednje šole oziroma šolskega centra, in ga je treba pripravljati za izvedbo.

Izvedbeno načrtovanje je eden ključnih dejavnikov kakovosti dela v izobraževalni organizaciji. Za formalno poklicno in strokovno izobraževanje, ki ga izvajajo srednje šole in šolski centri, je značilno, da je v tej fazi treba formalni program pripraviti za izvedbo. Programi formalnega srednješolskega poklicnega in

strokovnega izobraževanja so enoviti, kar pomeni, da so pripravljeni tako za dijake kot odrasle udeležence. Ko program prvič pripravljamo za izvajanje, je treba oblikovati izvedbeni kurikulum. Ta se opredeljuje kot strateški in razvojni dokument, s katerim izobraževalna organizacija določi, kako bo uresničila cilje posameznega izobraževalnega programa.

Pri tem je treba razmisliti o več vidikih: predvideti in pripraviti module odprtega kurikula (20 % celotnega programa), razvrstiti programske enote (predmete, module) po letih ter natančno oblikovati potek tem in učnih sklopov za posamezno programsko enoto v posameznem letu. Prav tako je treba sestaviti ekipo učiteljev in drugih strokovnih delavcev, ki bodo izvajali program, ter se odločiti, ali bo izobraževanje potekalo po individualnem ali skupinskem organizacijskem modelu.

Opredeliti je treba okvirni urnik izobraževanja, določiti načine spremljanja napredka udeležencev ter metode preverjanja in ocenjevanja znanja, kjer to program predvideva, in jasno oblikovati načine učne podpore, ki jo bomo nudili udeležencem med izobraževanjem (Možina idr., 2013). Vseh teh nalog ne izvaja organizator izobraževanja odraslih. Nekatere ključne odločitve o tem, kako bo šola oziroma šolski center izpeljal izobraževalni program, so v domeni vodstva. Druge, predvsem tiste, ki zahtevajo strokovno–didaktične odločitve, sprejmejo učitelji. Organizator izobraževanja odraslih pa v tem procesu povezuje in usklajuje različne strokovne delavce, ki sodelujejo pri pripravi izvedbenega načrta na ravni izobraževalnega programa.

Izvedbeni načrt za izobraževalni program na šoli oziroma šolskem centru pripravijo tako za primere, ko se vanj vključujejo dijaki ali odrasli. Ko šola oziroma šolski center v te programe vključuje odrasle, mora pri izvedbenem načrtovanju upoštevati Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22). Ta opredelijo dvofazni postopek izvedbenega načrtovanja, in sicer načrtovanje in določitev prilagoditev. V skladu z Navodili mora izvajalec prilagoditve v posameznem programu za izredno izobraževanje načrtovati pred izvedbo razpisa za vpis. Načrtovane predvidene prilagoditve za posamezne programe v izrednem izobraževanju so sestavni del letnega delovnega načrta izvajalca. Izhodišče za določitev prilagoditev je opravljen uvodni pogovor z vsakim kandidatom in priznavanje predhodno pridobljenega znanja in spretnosti.

Iz navedb direktorjev, ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih, ki se nanašajo na načrtovanje izobraževanja, ni bilo mogoče jasno razmejiti faze priprave izvedbenega načrta na ravni izobraževalnega programa in faze načrtovanja ter določanja izvedbenih načrtov ob posameznih razpisih za

vpis v programe. Predvidevamo, da je tako zato, ker obe skupini izhajata iz predpostavke, da je prva faza zaključena že ob prvi umestitvi programa v izobraževalno ponudbo šole oziroma šolskega centra. Načrtovanje izpeljave izobraževanja, ki ju navajajo direktorji, ravnatelji in organizatorji izobraževanja v naslednjih preglednicah, že sodi v postopek priprave izvedbenega načrta, ki ga šola oziroma šolski center objavi z razpisom za vpis, ter v postopek prilagoditev za posamezno učno skupino ali posameznega udeleženca izobraževanja po opravljenem vpisu. Tudi teh dveh faz nismo uspeli jasno ločiti.

Preglednica 34: **NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – izvedbeno načrtovanje**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – izvedbeno načrtovanje	
Načrtovanje izobraževanja. (3)	Priprava izvedbenega predmetnika, izvedbenega načrta. (3)
Razporejanje izobraževanj.	Načrtovanje programov in učnih vsebin, priprava izobraževalnih programov za izvedbo. (2)
	Organizacija in urejanje predmetnikov za smeri računalniške in elektrotehniške stroke ter tehniške gimnazije.
	Letna priprava smernic za izobraževanje odraslih.
	Priprava uvodnega maila z navodili in pravili ter organizacijsko shemo za udeležence.
	Priprava natančnih uvodnih navodil za potek izobraževanja tako za udeležence kot izvajalce.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Izvedbeno načrtovanje	
	• Dogovor o izvajanju predmetnika z andragoškim zborom. (2)
	• Priprava razpisa za vpis. (3)
	• Razpis novega šolskega leta.
	• Vse aktivnosti pred vpisom.
Organizacija izobraževanja	
Organizacija izobraževanja (splošno)	
• Organizira izobraževanje (razporeditve). (11)	• Organizacija izobraževanja. (8)
• Koordinira izvedbo jezikovnih tečajev.	• Organizacija predavanj. (2)
	• Organizacija praktičnega pouka oz. usposabljanja. (4)
	• Rezervacija prostorov za izvedbe predavanj zunaj šole.
	• Organizacija delavnic in tečajev.
	• Rezervacija učilnic v sistemu Rapla (enoten sistem za rezervacijo učilnic na naši šoli).
Priprava urnikov	
• Priprava urnikov. (4)	• Oblikovanje urnikov. (9)
• Priprava in uskladitev urnikov formalnega izobraževanja za vse šole znotraj šolskega centra (celoletni urniki).	• Načrtovanje dela (priprava urnikov predavanj).
	• Urejanje urnika.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Organizacija izobraževanja	
Priprava urnikov	
	• Urejanje urnika, vaj, konzultacij in izpitnih rokov.
	• Oblikovanje urnika za poklicni tečaj.
	• Priprava in organizacija urnikov predavanj.
	• Priprava urnika vaj.
	• Posredovanje urnikov udeležencem.
Priprava spletnih učilnic	
	• Priprava štirih spletnih učilnic (vsako leto prenosi in osvežitve).
	• Skrb za spletne učilnice in tehnična podpora udeležencem in učiteljem pri delu s spletnimi učilnicami.
	• Urejanje spletne učilnice.
Priprava oz. posodobitev informacij na spletni strani	
• Enotno oblikovanje predmetnikov, urnikov za objavo na spletni strani.	• Posodobitev in urejanje spletne strani. (2)
• Ažurnost informacij in sprotno obveščanje kandidatov na oglasni deski in na spletu.	
• Ažurno objavlja različne informacije, razpise in druge podatke na spletni strani.	

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Organizacija izobraževanja	
Promocija izobraževanja odraslih	
• Promocija.	• Promocija.
• Promocija programov.	• Promocija programov. (2)
• Priprava informativnega dneva.	• Promocija izobraževanj odraslih. (3)
• Timsko sodelovanje pri pripravi gradiv za objavo v najrazličnejših medijih (časopis, televizija, plakati, tiskane brošure ...).	• Promocija neformalnih izobraževanj.
	• Priprava publikacij, zloženk.
	• Sodelovanje pri organizaciji in pripravi promocijskih dogodkov ter pripravi promocijskega in informacijskega gradiva.
	• Načrtovanje in izpeljava informativnega dne. (3)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Direktorji oziroma ravnatelji so pri navajanju nalog organizatorjev izobraževanja odraslih v fazi načrtovanja izobraževanja podali razmeroma malo informacij. Nasprotno pa so organizatorji izobraževanja odraslih navedli različne elemente, povezane s pripravo izvedbenega načrta. Iz njihovih odgovorov lahko sklepamo, da so izhajali iz točke, ko je izvedbeni načrt za izobraževalni program že pripravljen, in so se osredotočili na pripravo izvedbenega načrta za izvajanje programa v posameznem letu ter na vključitev udeležencev. To sklepamo na podlagi navedb, kot so: »letna priprava smernic za izobraževanje odraslih in priprava natančnih uvodnih navodil za potek izobraževanja, namenjenih tako udeležencem kot izvajalcem.« Prav tako so izpostavili pomemben vidik

sodelovanja z andragoškim zborom pri pripravi izvedbenega načrta oziroma predmetnikov. Omenili so tudi, da v to fazo sodijo vse aktivnosti, ki potekajo pred vpisom udeležencev v program.

Sledi faza **organizacije izobraževanja**. V to fazo sodijo številna operativna delovna opravila, ki so večinoma v domeni organizatorjev izobraževanja odraslih.

Tako direktorji oziroma ravnatelji kot organizatorji izobraževanja odraslih so izpostavili različne vidike organizacije izobraževanja: »rezervacija prostorov v šoli in zunaj nje, oblikovanje urnikov, razporeditev predavanj, organizacija praktičnega pouka, vaj, konzultacij ter izpitnih rokov.«

Nekatere naloge in dejavnosti organizatorjev izobraževanja odraslih, ki jih danes opažamo, leta 2012 v vodenih pogovorih z organizatorji izobraževanja odraslih (Klemenčič, Možina, Žalec, 2012) še niso bile zaznane. Te naloge so povezane s procesi digitalizacije, ki so v zadnjem desetletju močno vplivali tudi na področje vzgoje in izobraževanja. Nedvomno je pandemija covida-19 te procese v izobraževanju odraslih še pospešila, saj v določenih obdobjih ni bilo mogoče izvajati pouka drugače kot na daljavo (Možina, 2021). Spomnimo se odgovorov organizatorjev izobraževanja odraslih na vprašanje o organizacijskih oblikah, v katerih poteka izobraževanje odraslih na njihovi šoli oziroma šolskem centru. Skoraj polovica (47,17 %) je navedla, da pri njih poteka kombinirano izobraževanje (deloma v živo v prostorih šole oziroma pri delodajalcih in deloma v spletnem učnem okolju). To je prineslo nove naloge za organizatorje izobraževanja odraslih, ki so zdaj na mnogih šolah in šolskih centrih zadolženi tudi za pripravo in urejanje spletnih učilnic.

Predvidevamo lahko, da jim pri teh nalogah pomagajo IKT-strokovnjaki, ki so zaposleni na šolah, ter da so učitelji nosilci vsebinskega urejanja spletnih učilnic. Organizatorji izobraževanja odraslih pogosto delujejo kot koordinacijsko vozlišče za te aktivnosti, hkrati pa nudijo podporo učiteljem in udeležencem pri uporabi spletnih učilnic. Med nalogami, ki sodijo v sklop dela z IKT-orodji so tako direktorji oziroma ravnatelji kot organizatorji izobraževanja odraslih navajali tudi pripravo in urejanje informacij na spletnih straneh.

V postopek načrtovanja izobraževanja sodi tudi uvodno delo z udeleženci, ki se vpisujejo v izobraževalni program.

V uvodnih postopkih dela z udeleženci se razkrije tisti vidik dela organizatorja izobraževanja, ki je povezan z njegovo svetovalno vlogo. Že Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO-1) (Ur. l. RS, št. 6/18) navaja, da so strokovni delavci, ki izvajajo svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih, svetovalni delavec v izobraževanju odraslih, organizator izobraževanja odraslih in drugi strokovni delavci.

Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (Dovžak idr., 2020), opredeljujejo, da svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba, zajema: **svetovalno dejavnost pri vključevanju v izobraževanje in nadaljnje izobraževanje, pri ugotavljanju in dokumentiranju znanja in spretnosti ter pri samostojnem učenju**. Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih formalno ni opredeljena kot javna služba, vendar pa bomo ob analizi del in nalog organizatorjev izobraževanja odraslih, ki jih prikazujemo v nadaljevanju, lahko videli, da organizatorji izobraževanja odraslih opravljajo številne naloge svetovalne dejavnosti, ki jih opredeljujejo te Smernice.

Pomembni vidiki svetovalnega dela so vključeni že v postopke načrtovanja in organizacije izobraževanja, predvsem v uvodnem delu z udeleženci, ki se vključujejo v program. V tem delu je zelo pomemben tisti del nalog organizatorja izobraževanja odraslih, ki se navezuje na svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (Dovžak idr., 2020) pri vključevanju in nadaljevanju izobraževanja. V skladu s Smernicami za izvajanje svetovalne dejavnosti gre pri tem za strokovno podporo odraslemu, ki se namerava vključiti v izobraževanje na novo oziroma nadaljevati že začeto izobraževanje. Strokovni delavec odraslemu daje celostne informacije o možnostih izobraževanja in mu pomaga pri odločanju. Spodbuja in motivira ga k vključevanju in nadaljevanju izobraževanja.

Preglednica 35: **NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – vpisni postopki in uvodni pogovori**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – vpisni postopki in uvodni pogovori	
Animacija potencialnih udeležencev za vključitev v izobraževanje	
• Informiranje udeležencev pred vpisom.	• Vabilo na vpis.
	• Informiranje o možnostih vpisa. (2)
	• Informativno gradivo za udeležence.
	• Telefonsko svetovanje in usmeritve potencialnih udeležencev izobraževanja.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Vpisni postopki	
Načrtovanje vpisa. (Priprava razpisa za vpis.) (2)	Spremljanje okrožnic Ministrstva za vzgojo in izobraževanje glede obsega vpisa.
Vodenje in organizacija vpisa.	Priprava vpisne dokumentacije za posameznega udeleženca.
Izvedba vpisa v izobraževanje. (5)	Organiziranje terminov za vpis.
	Vodenje postopkov vpisa. (3)
	Priprava in urejanje vpisne dokumentacije. (2)
	Izpeljava vpisa udeležencev v programe. (23)
	Sprejem novih udeležencev.
	Reševanje težav pri vpisu.
	Priprava seznama udeležencev.
Uvodno delo z udeleženci	
Uvodni razgovor	
Izvedba individualnih razgovorov.	Uvodni razgovor z udeležencem. (5)
	Uvodne informacije.
	Informiranje in svetovanje udeležencem ob vpisu (o priznavanju znanja, o izbiri programa). (4)
	Sprejem udeležencev in informiranje o vsebini in pogojih za vključitev v program.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Uvodno delo z udeleženci	
Uvodni razgovor	
	Uvodni razgovori in svetovanje o izbiri ustreznega izobraževalnega programa.
	Razgovori s posamezniki.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Kot so potrdili direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih, po animaciji potencialnih udeležencev za vključitev v program ter pripravi vsega potrebnega za izvedbo vpisa sledijo **uvodni pogovori z udeleženci**. V teh pogovorih organizator izobraževanja odraslih opravi pomemben del svetovalnega procesa, ki udeležencem pomaga pri vključitvi ali nadaljevanju izobraževanja.

V skladu z Navodili o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) predstavlja uvodni pogovor s posameznim kandidatom, skupaj z izvedenimi postopki za ugotavljanje predhodnega znanja in spretnosti, temelj za določitev prilagoditev za učno skupino ali posameznega udeleženca. Uvodni pogovor je namenjen posredovanju informacij, ki jih udeleženec potrebuje za svoje izobraževanje, hkrati pa organizator pridobi podatke, potrebne za načrtovanje njegovega izobraževanja. S strokovnega vidika je ključno, da so strokovni delavci, ki izvajajo uvodne pogovore, za to nalogo ustrezno usposobljeni, se nanjo dobro pripravijo, oblikujejo smernice in ček liste za posredovanje ter zbiranje informacij o udeležencih. Po uvodnem pogovoru je treba pripraviti zapis, ki se kasneje uporabi za analizo značilnosti in potreb posameznega udeleženca ter za oblikovanje njegovega osebnega izobraževalnega načrta, hkrati pa tudi za analizo skupine udeležencev in pripravo izvedbenega načrta za učno skupino. Pomembno je tudi, da so informacije iz uvodnih pogovorov dostopne učiteljem, ki bodo te udeležence poučevali (Možina idr., 2013).

Pomemben del uvodnega dela z udeleženci so postopki **ugotavljanja in dokumentiranja predhodnega znanja in spretnosti**. S strokovnega vidika je pomembno, da ima organizacija, ki izobražuje odrasle, sistematično vpeljan sistem ugotavljanja in dokumentiranja predhodnega znanja in spretnosti. Dobro je, da ima interni akt, v katerem v skladu s krovnimi predpisi (npr. izobraževalna zakonodaja) podrobneje uredi/opredeli način izpeljave postopka vrednotenja in priznavanja že pridobljenega znanja in izkušenj. V to sodi tudi oblikovanje komisije za izpeljavo teh postopkov. Ključno je, da so udeleženci informirani o možnostih ugotavljanja in priznavanja njihovega predhodnega znanja in spretnosti ter da jim strokovni delavci v teh postopkih svetujejo. Da pa strokovni delavci to vlogo lahko opravljajo, morajo biti zanj dobro usposobljeni (Možina idr., 2013).

Preglednica 36: **NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – ugotavljanje in dokumentiranje predhodnega znanja in spretnosti**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – ugotavljanje in dokumentiranje predhodnega znanja in spretnosti	
Postopki ugotavljanja in potrjevanja predhodno pridobljenega znanja	
Sodelovanje s komisijo za priznavanje predhodno pridobljenega znanja.	Pregled predhodne izobrazbe udeležencev.
	Urejanje postopkov priznavanja predhodno pridobljenega znanja udeležencev. (2)
	Priznavanje predhodnega znanja.
	Priznavanje splošnih predmetov.
	Priprava in izdaja sklepov o priznavanju predhodnega znanja. (4)
	Članstvo v komisiji za priznavanje izpitov.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

V skladu s Smernicami za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih kot javne službe (Dovžak idr., 2020) svetovalna dejavnost pri ugotavljanju in dokumentiranju vključuje strokovno podporo svetovalca v izobraževanju odraslih pri ugotavljanju in dokumentiranju že pridobljenega znanja in spretnosti, kar predstavlja prvi dve fazi celotnega procesa vrednotenja. Posebej je poudarjena aktivna vloga odraslega pri zbiranju dokazil in druge dokumentacije ter vloga svetovalca, ki odraslega vodi skozi proces in mu predstavi možnosti uporabe rezultatov vrednotenja pri nadaljnjem izobraževanju in kariernem razvoju.

Navedbe direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih potrjujejo, da sodijo tudi naloge ugotavljanja in dokumentiranja predhodnega znanja in spretnosti med naloge organizatorjev izobraževanja odraslih. Nekateri so navedli, da so tudi člani komisij za priznavanje predhodnega znanja in spretnosti.

Navodila za prilagajanje izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) določajo, da izvajalec na podlagi analize uvodnih pogovorov in postopkov ugotavljanja predhodnega znanja udeležencev pripravi **izvedbeni načrt za učno skupino**. V skladu z Navodili izvedbeni načrt za učno skupino vsebuje najmanj:

- analizo učne skupine, ki vključuje podatke o številu udeležencev v skupini, povprečni starosti, spolu, formalni izobrazbi, neformalnem izobraževanju in učenju, priznanem predhodnem znanju, zaposlitvenem statusu in delovnih izkušnjah, razlogih za vključitev v izobraževanje ter morebitnih ovirah za izobraževanje,
- opis prilagoditev ter utemeljitve za izbiro prilagoditev,
- predviden način in časovni potek izobraževanja, vključno z načini in roki preverjanja znanja,
- pogoje, ki jih izvajalec zagotavlja za kakovostno izvedbo, ki obsegajo vsaj opis strokovne usposobljenosti izvajalcev programa za izvajanje izbranega organizacijskega modela s prilagoditvami, učna sredstva in vire ter način spremljanja napredovanja udeležencev v učni skupini.

Navodila še opredelijo, da lahko izvajalec določi za posamezno učno skupino drugačne prilagoditve, kot je to objavil z razpisom za vpis, če tako spremembo narekuje analiza učne skupine.

Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih nismo mogli izluščiti takšnih, ki bi se nanašale na analizo učne skupine ter opis določitve prilagoditev z utemeljitvijo. Razlogi za to so lahko

naslednji: ne eni ne drugi teh opravil niso posebej izpostavljali, vključili so jih v navedbe, kot so »priprava izvedbenega načrta«, »letna priprava smernic za izobraževanje odraslih« ipd. Drug razlog lahko iščemo v podatku, da so med šolami in šolskimi centri, ki so bili vključeni v anketiranje, le trije (5,66 %) organizatorji izobraževanja odraslih odgovorili, da izobraževanje izvajajo v skupinskih organizacijskih modelih. Upoštevač opredelitev v Navodilih, namreč, da skupinski organizacijski model temelji na oblikovanju učne skupine s predvidenim skupnim načinom poteka in trajanja izobraževanja, pri čemer organizirano izobraževalno delo v skupinskem organizacijskem modelu obsega vsaj 50 % ur, določenih s predmetnikom programa, bi lahko sklepali, da vprašani postopkov določitve prilagoditev za učno skupino niso navajali, ker jim jih v skladu z Navodili ni potrebno opraviti, saj izobraževanja ne izvajajo po skupinskih organizacijskih modelih. Malo manj kot polovica organizatorjev izobraževanja odraslih (23 oz. 43,40 %) je odgovorilo, da izobraževanje izvajajo po individualnih organizacijskih modelih. V skladu z Navodili so to tisti, ki omogočajo, da se posameznik pretežno ali v celoti izobražuje sam, brez sodelovanja v skupini.

Vendar je polovica organizatorjev izobraževanja odraslih (27 oz. 50,94 %) odgovorila tudi, da izobraževanje izvajajo kot kombinacijo skupinskih in individualnih organizacijskih modelov. Sklepamo lahko, da del izobraževanja izvedejo v učni skupini in del kot samostojno učenje udeležencev. Tudi pri tistih izobraževalnih organizacijah, ki pravijo, da izvajajo izobraževanje po individualnem organizacijskem modelu, se velikokrat pokaže, da ga organizirajo na način, da oblikujejo učno skupino, le da je ta del organiziranega izobraževalnega dela manjši od 50 %. V takšnih primerih bi bila potrebna analiza učne skupine in določitve prilagoditev v skladu z ugotovitvami analize, pa čeprav so Navodila v tem vidiku precej ohlapna in potrebe po načrtovanju in določitvi prilagoditev za učno skupino v teh primerih ne določijo. Z vidika zagotavljanja andragoških standardov in kakovosti izvedbe izobraževanja pa se temu kot strokovnjaki ne moremo izogniti.

Navodila jasno opredelijo tudi postopek **oblikovanja osebnih izobraževalnih načrtov** v individualnih in skupinskih organizacijskih modelih. V primerih, ko šola oziroma šolski center izvaja izobraževanje po skupinskem organizacijskem modelu, Navodila določajo, da mora izvajalec po določitvi izvedbenega načrta za učno skupino in po morebitnem priznavanju predhodno pridobljenega znanja in spretnosti udeleženca, pripraviti osebni izobraževalni načrt za vsakega posameznega udeleženca. V skupinskem organizacijskem modelu je to dokument, v katerem izvajalec poleg prilagoditev iz izvedbenega načrta z učno skupino opredeli še

morebitne posebnosti pri načrtovanju izobraževalne poti za udeleženca, ki se razlikujejo od sprejetega izvedbenega načrta za učno skupino. Pri individualnih organizacijskih modelih Navodila določajo, da po izpeljanih uvodnih pogovorih in morebitnem priznavanju predhodno pridobljenega znanja izvajalec oblikuje predlog o prilagoditvah za udeleženca, ki se bo izobraževal v individualnem organizacijskem modelu, in jih zapiše kot predlog v njegovem osebni izobraževalni načrtu.

Osebni izobraževalni načrt je v obeh primerih določen, ko ga podpišeta udeleženec in izvajalec.¹⁴

Preglednica 37: **NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – osebni izobraževalni načrt**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – osebni izobraževalni načrt	
Osebni izobraževalni načrt	
Priprava osebnih izobraževalnih načrtov udeležencev. (7)	Priprava osebnega izobraževalnega načrta. (12)
	Priprava dogovorov o izobraževanju za vse kandidate individualno.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Navedbe direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih v zgornji preglednici potrjujejo, da je priprava osebnih izobraževalnih načrtov pomemben del dela organizatorjev izobraževanja odraslih.

Nadaljujmo z osrednjim delom izobraževanja, to je **izpeljava izobraževalnega procesa**. Osrednjo vlogo pri izpeljavi izobraževanja imajo učitelji, zanimalo pa nas je, kakšna je vloga organizatorja izobraževanja odraslih med izpeljavo izobraževanja. Odgovore direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev

¹⁴ V skladu z Navodili je osebni izobraževalni načrt pisni dokument, ki vsebuje podatke o: formalnih in neformalnih delovnih izkušnjah, povezanih z delom ali poklicem, za katerega se bo udeleženec izobraževal, zaključenem predhodnem formalnem izobraževanju, znanju, pridobljenem v neformalnem izobraževanju, in z delom, predvidenem načinu in časovnem poteku izobraževanja, vključno z načini in roki preverjanja znanja, načinu in časovnih rokih za spremljanje uresničevanja osebnega izobraževalnega načrta.

izobraževanja odraslih smo razdelili v nekaj vsebinskih sklopov. Spodnja preglednica prikazuje dejavnosti, ki so povezane s spremljanjem poteka izobraževanja in napredka udeležencev.

Preglednica 38: **IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – spremljanje poteka izobraževanja in napredka udeležencev**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – spremljanje poteka izobraževanja in napredka udeležencev	
Izobraževalni proces	
• Skrb za nemoten potek izobraževalnega procesa.	• Spremljanje poteka predavanj, tečajev. (2)
• Vodenje celotnega izobraževalnega procesa.	• Prestavljanje predavanj zaradi bolezni ali pomanjkanja časa.
	• Koordiniranje pouka.
	• Spremljanje urnika oz. izvedbe pouka.
	• Spremljanje izvajanja pouka.
	• Spremljanje udeležencev izobraževanja odraslih od vpisa do zaključka izobraževanja.
Praktično izobraževanje	
	• Spremljanje praktičnega usposabljanja udeležencev.
	• Sodelovanje pri izvajanju praktičnega usposabljanja pri delodajalcu.
Spremljanje napredka udeležencev	
• Srečanja z udeleženci, namenjena spremljavi njihovega izobraževanja.	• Spremljanje uresničevanja osebnega izobraževalnega načrta. (4)

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Spremljanje napredka udeležencev	
• Skrb za udeležence med izobraževanjem.	• Spremljanje udeleženca skozi učni proces.
	• Spremljanje udeležencev izobraževanja odraslih od vpisa do zaključka izobraževanja.
	• Individualno posodabljanje izobraževalnih načrtov.
	• Spremljanje udeležencev.
	• Zbiranje podatkov o opravljenih obveznostih – vodenje osebnega izobraževalnega načrta vsakega udeleženca izobraževanja odraslih.
	• Dopisi, vezani na preverjanje, ali je nekdo obiskoval izobraževanje odraslih.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih lahko sklepamo, da je organizator izobraževanja odraslih tisti, ki bdi nad celotnim potekom izobraževanja. Spremlja potek, k njemu se stekajo informacije udeležencev in učiteljev o morebitnih ovirah in težavah, ki se pojavljajo med izobraževanjem, in zaradi katerih je treba ukrepati. Spremlja tudi potek praktičnega usposabljanja udeležencev.

Kot pomemben vidik njihovega dela so organizatorji izobraževanja odraslih navedli tudi spremljanje napredka udeležencev med izobraževanjem, spremljanje udejanjanja njihovih osebnih izobraževalnih načrtov. Navodila

za prilagajanje izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) določajo, da izvajalec, ki izvaja skupinski organizacijski model, določi strokovne delavce, zadolžene za spremljanje uresničevanja sprejetega izvedbenega načrta za učno skupino in osebnih izobraževalnih načrtov. Strokovni delavec vsaj enkrat letno opravi pogovor z učitelji v programu o ustreznosti sprejetega izvedbenega načrta za učno skupino in o ustreznosti sprejetih osebnih izobraževalnih načrtov za posamezne udeležence. Prav tako strokovni delavec vsaj enkrat letno pridobi mnenje udeležencev o ustreznosti izpeljave izobraževanja. Če se izkaže, da se izobraževanje ne uresničuje skladno z izvedbenim načrtom za učno skupino oziroma osebnim izobraževalnim načrtom, strokovni delavec s potrebnimi andragoški ukrepi pripravi ustrezne spremembe izvedbenega načrta za učno skupino oziroma osebnih izobraževalnih načrtov. Kadar se udeleženec ne odziva na pozive izvajalca na pogovor ali ne sodeluje pri spremljanju in spreminjanju osebnega izobraževalnega načrta, strokovni delavec sprememb ne pripravi. Enako velja za spremljanje osebnih izobraževalnih načrtov udeležencev, ki so vključeni v individualne organizacijske modele. V sklopu VI Poročanje o kakovosti (21. člen Kakovost prilagajanja izrednega izobraževanja) Navodila izvajalcu nalagajo, da mora v letnem poročilu o delu poročati tudi o tem, kako spremlja uresničevanje osebnih izobraževalnih načrtov udeležencev izrednega izobraževanja.

Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih lahko vidimo, da so prav organizatorji tisti, ki opravljajo delo strokovnega delavca, kot ga opredeljujejo Navodila za prilagajanje izrednega srednješolskega izobraževanja.

Pomemben del kakovostnega učnega procesa je tudi **komunikacija**. Pomembno je, da je udeležencem omogočeno stalno in sprotno komuniciranje z organizatorji izobraževanja, učitelji in drugimi strokovnimi delavci. Udeleženci morajo imeti na razpolago različne oblike komuniciranja (osebno, telefon, elektronska pošta, spletne učilnice idr.) (Možina idr., 2013). Kot je razvidno iz spodnje preglednice, se prav organizatorji izobraževanja odraslih znajdejo v samem središču tovrstne komunikacije, saj so tisti, ki so ves čas v stiku z udeleženci, hkrati so tudi osrednje mesto, kjer učitelji najdejo ustrezne informacije o poteku izobraževanja in potrebnih prilagoditvah. Pogosto pa so organizatorji tudi tisti, ki v komunikaciji povezujejo učitelje ter drugo strokovno osebje (npr. svetovalce, mentorje) in udeležence.

Preglednica 39: **IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – komunikacija z udeleženci in učitelji**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – komunikacija z udeleženci in učitelji	
Komunikacija z udeleženci	
Komunikacija z udeleženci izobraževanja. (2)	Odgovarjanje na e-pošto udeležencev.
	Dajanje informacij kandidatom o konzultacijah, predavanjih, izpitnih rokih.
	Komunikacija z udeleženci (sestanki, klici, elektronska pošta). (4)
	Obveščanje udeležencev o aktualnih zadevah. (2)
	Sodelovanje s tečajniki.
	Obveščanje udeležencev o morebitnih spremembah v urniku (bolezen izvajalcev), o premiku terminov predavanj ali konzultacij.
	Obveščanje udeležencev o pravočasnih rokih za prijavo na zaključni izpit in poklicno matura.
	Obveščanje udeležencev o dosežkih.
	Informiranje udeležencev.
	Zagotavljanje informacij.
	Individualni sestanki z udeleženci.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Komunikacija z učitelji	
• Sodeluje z učitelji oz. predavatelji.	• Komunikacija z učitelji. (2)
	• Sodelovanje z izvajalci (profesorji). (2)
	• Razgovori z učitelji, pri katerih kandidati opravljajo konzultacije in izpite oz. vsa potrebna dela.
	• Usklajevanje dela z notranjimi in zunanjimi predavatelji.
	• Svetovanje in pomoč predavateljem pri delu z udeleženci.
	• Komunikacija z zunanjimi sodelavci, ki delajo preko podjemnih pogodb.
	• Komunikacije z učitelji, ki opravljajo delo v izobraževanju odraslih kot povečan obseg dela.
Komunikacija med udeleženci in učitelji	
• Udeležencem nudi kakovostne in raznovrstne oblike komuniciranja z učitelji, ki so andragoško in strokovno usposobljeni.	• Koordinacija med udeleženci in učitelji. (2)
	• Skrbi za stik strokovnih delavcev z udeleženci izobraževanja.
	• Povezovalni člen med učitelji in udeleženci, »razrednik« za odrasle.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Zelo pomemben dejavnik kakovosti izobraževalne organizacije so različne vrste podpore, ki jo nudi svojim udeležencem med potekom izobraževanja. To še posebej velja za izobraževanje odraslih, če vemo, da morajo odrasli, pa ne glede na to, ali se izobraževanje izvaja po individualnih ali skupinskih organizacijskih modelih, veliko lastnega izobraževanja opraviti sami v obliki samostojnega učenja. Kakovost izobraževalne organizacije, to velja tudi za srednje šole in šolske centre, se vse bolj sodi tudi po tem, koliko sistematičnega strokovnega znanja vlaga v različne dejavnosti, s katerimi podpira slehernega posameznika, da bi na njemu primeren način in v zanj ustreznem času dosegel izobraževalne cilje v programih, ki se jih udeležuje. Pomembno je, da je podpora posamezniku zagotovljena na začetku izobraževanja, med njegovim potekom, pa tudi ob koncu izobraževanja. Po P. Cross lahko najpogostejše ovire, s katerimi se odrasli srečujejo pri odločanju za izobraževanje in v samem izobraževanju, razvrstimo v tri skupine:

- **dispozicijske ovire:** te ovire se povezujejo s psihosocialnimi značilnostmi odraslih, kot so stališča o izobraževanju, znanju, šoli, učiteljih ipd., samopodoba, prepričanja o sposobnostih, posameznikove resnične kognitivne zmožnosti ipd.
- **situacijske ovire:** se povezujejo z družinskimi, finančnimi, zdravstvenimi in drugimi razmerami, kot so prevoz do mesta izobraževanja, pomanjkanje časa, problem varstva otrok, delovne obveznosti in druge težave, ki jih mora posameznik rešiti, da se sploh lahko udeleži izobraževanja ali da ga lahko dokonča;
- **institucionalne ovire:** odrasli se soočajo tudi z ovirami, ki jih postavljajo izobraževalne organizacije; včasih se soočajo z veliko birokracije (izpolnjevanje obrazcev ob vpisu, priprava in predložitev zahtevane osebne dokumentacije, podpisovanje pogodb o izobraževanju ipd.), z nejasno predstavljenimi informacijami o programski ponudbi, z visokimi šolninami in kotizacijami, z neustreznimi urniki poteka izobraževanja, z oddaljenostjo lokacije izobraževanja idr.

Že pregled mogočih ovir in s tem potreb odraslih po podpori pa kaže tudi, da so tovrstne potrebe odraslih zelo različne: nekateri potrebujejo le temeljne informacije in spodbudo za vpis v izobraževanje, drugi potrebujejo več svetovalne podpore med samim izobraževanjem, tretji potrebujejo tudi pomoč pri odpravljanju različnih težav in ovir v osebni in delovni življenju, ki vplivajo na potek in uspešnost njihovega izobraževanja in učenja. Dobra izobraževalna organizacija bo zato poskrbela, da bo zagotovila čim več raznovrstnih in dostopnih oblik podpore posameznikov pri izobraževanju in učenju (Možina idr., 2013).

V prejšnjih poglavjih smo že analizirali tiste vidike svetovalnega dela, ki jih organizator izobraževanja odraslih opravlja ob vključitvi udeležencev v izobraževanje. Pri tem je šlo za informiranje in svetovanje udeležencem ob vključitvi v izobraževanje, ugotavljanje njihovega predhodnega znanja in spretnosti ter strokovno podporo pri načrtovanju njihovega izobraževanja ter pripravi osebnega izobraževalnega načrta. Spodnji dve preglednici pa prikazujeta navedbe direktorjev oziroma ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih, ki sodijo v sklop svetovalne in učne **podpore udeležencem med izobraževanjem**, v katero se vključujejo tudi organizatorji izobraževanja odraslih.

Preglednica 40: **IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem	
Svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem	
• Vodenje svetovalnih pogovorov.	• Svetovanje udeležencem. (6)
• Svetuje in usmerja udeležence. (2)	• Svetovanje in vodenje udeležencev.
• Sodeluje s svetovalno službo.	• Svetovanje in obveščanje udeležencev izobraževanja odraslih čez celo šolsko leto.
• Pripravlja gradiva za »svetovalno središče«.	• Sodelovanje s šolsko svetovalno delavko (posebne potrebe in druge usmeritve).
• Svetovanje in pomoč udeležencem izobraževanja.	• Razgovor s kandidati ob koncu šolskega leta.
• Spodbuja in uvaja mehanizme za ohranjanje pozitivne motivacije udeležencev.	• Sodelovanje pri poklicnem usmerjanju udeležencev v nadaljnje izobraževanje.
	• Velik poudarek je na svetovanju udeležencem izobraževanja odraslih glede izbire programa.
	• Motiviranje udeležencev za izobraževanje in sprotno delo.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Kot je razvidno iz zgornje preglednice, sodijo med svetovalno podporo udeležencem med izobraževanjem predvsem vidiki ohranjanja motivacije udeležencev za sprotno delo na poti do njihovih izobraževalnih ciljev, obveščanje udeležencev o morebitnih spremembah poteka izobraževanja, usmerjanje skozi izobraževalni proces.

O sami vsebini bolj poglobljenega svetovalnega dela med samim potekom izobraževanja niti direktorji oziroma ravnatelji niti organizatorji izobraževanja odraslih niso navedli prav veliko. Morda je to zato, ker se ob preoblicih delovnih opravil, s katerimi se ukvarjajo organizatorji izobraževanja odraslih, v bolj poglobljeno svetovalno delo z udeleženci niti ne morejo spuščati. Ob tem povejmo, da je svetovalna podpora med potekom izobraževanja lahko raznovrstna, odvisna od potreb udeležencev. Nekateri potrebujejo dodatne spodbude in motiviranje, da vztrajajo v izobraževanju in pri učenju, še posebno udeleženci v daljših programih izobraževanja. Na uspešnost posameznikovega učenja zelo pogosto močno vplivajo psihološke ovire v zvezi z izobraževanjem. Te so lahko take, kot jih srečamo pri vseh učečih se: pomanjkanje ali izguba motivacije za učenje, strah pred neuspehom, nezmožnost koncentracije, zmanjšane kognitivne sposobnosti, disleksija ipd. Lahko pa so take, ki jih še pogosteje srečamo pri odraslih: popolna nemotiviranost za učenje, ker jih je na izobraževanje napotil nekdo drug (Zavod za zaposlovanje, delodajalec), slaba samopodoba zaradi neuspehov na drugih delovnih ali življenjskih področjih, odpor do izobraževanja zaradi slabih izkušenj iz preteklega šolanja, mišljenje, da se v odrasli dobi ni mogoče učiti. Nekateri se med izobraževanjem srečujejo s težavami in ovirami v svojem osebnem in delovnem življenju, ki vplivajo na izobraževanje, ter tako potrebujejo dodatne informacije in svetovanje pri njihovem reševanju. Pri reševanju t. i. zunanjih okoliščin, ki vplivajo na posameznikovo izobraževanje in učenje, se organizacija lahko poveže tudi s strokovnjaki iz drugih organizacij, na primer z zavodom za zaposlovanje, centrom za socialno delo ali podjetjem, kjer je udeleženec zaposlen (npr. neustrezna organizacija delovnega časa vpliva na njegovo navzočnost v organiziranem izobraževanju) idr. (Možina idr., 2013).

Tako organizatorji izobraževanja odraslih kot njihovi direktorji oziroma ravnatelji so večkrat opozorili, da so se v zadnjih letih zelo povečale potrebe po poglobljenem svetovalnem delu z udeleženci izobraževanja odraslih, da pa na šolah in šolskih centrih nimajo ustreznih pogojev za opravljanje tega dela in da bi bilo treba to urediti s sistemskimi rešitvami.

Prav v te namene je Center za poklicno izobraževanje v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije in ob podpori Ministrstva za vzgojo in izobraževanje v letu 2023 izpeljal evalvacijsko študijo z naslovom: *Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah* (Bauman idr., 2023). Avtorji študije so v zaključnem delu zapisali, da je strateško urejanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih na srednjih šolah nepogrešljivo pri krepitvi učinkovitosti in ciljne usmerjenosti izobraževanja odraslih za pridobitev formalne izobrazbe in druga nadaljnja usposabljanja, ki se izvajajo na srednjih šolah. Zato predlagajo vzpostavitev celostnega svetovalnega sistema na srednjih šolah. Ta sistem bi moral vključevati svetovalne storitve, ki aktivno podpirajo prehode med različnimi oblikami izobraževanja in kariernimi potmi ter nudijo usmerjanje in podporo pri izbiri ustreznih izobraževalnih in poklicnih poti glede na posameznikove specifične potrebe in okoliščine. Predlagajo tudi, da je treba razviti in implementirati normative, ki bi jasno določali kriterije in zahteve za delovna mesta organizatorjev izobraževanja odraslih in svetovalnih delavcev na srednjih šolah glede na organizacijsko obliko, ki jo bo šola izpeljala. Ti normativi bi morali vključevati opredelitve delovnih nalog, kompetenc, obsega dela in drugih značilnosti, pa tudi način financiranja. Pri tem je treba upoštevati posebnosti svetovalnega dela v izobraževanju odraslih na srednjih šolah.

Kot pokaže spodnja preglednica, sodita med podporo udeležencem med izobraževanjem tudi **učna podpora** in **podpora pri samostojnem učenju**.

Ko govorimo o učni podpori posamezniku, imamo v mislih učno podporo v ožjem pomenu, ko gre za pomoč posamezniku pri učenju, pa tudi učno podporo v širšem pomenu, ki se nanaša na psihološke in druge spremljevalne dejavnike, ki posameznika ovirajo pri uspešnem učenju. Opredeljujemo jo po naslednjih sklopih: spoznavanje dobrih učnih strategij, obvladovanje različnih metod učenja in učnih navad, svetovanje o učnih virih, presoja učnih virov, dodatna in drugačna razlaga učne snovi, priklic in utrjevanje že pridobljenega znanja, obvladovanje temeljnih vrst pismenosti, obvladovanje učnega jezika. Pomemben vidik učne podpore udeležencem je **učna pomoč**.

Preglednica 41: **IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – učna podpora udeležencem med izobraževanjem ter podpora pri samostojnem učenju**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – učna podpora udeležencem med izobraževanjem ter podpora pri samostojnem učenju	
Učna podpora udeležencem med izobraževanjem	
Med izobraževanjem ugotavlja učne težave udeležencev izobraževanja in jih seznani z možnostmi učne podpore in svetovanja.	Organizacija učne pomoči udeležencem. (3)
Konzultacije. (2)	Organizacija konzultacij/ govorilnih ur. (11)
	Organizacija dodatne strokovne pomoči za udeležence izobraževanja odraslih.
	Mentorstvo udeležencem.
Podpora udeležencem pri samostojnem učenju	
Organizira, da kandidati za kakovostno učenje dobijo učna gradiva, konzultacije.	Izpeljava učenje učenja in drugih aktivnosti za uspešno izobraževanje udeležencev izobraževanja odraslih. (2)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Gre za najpogostejšo in najbolj temeljno obliko organizirane pomoči pri učenju. Še posebno pomembna je v daljših programih formalnega izobraževanja. Odrasli, ki se znova udeležujejo formalnega izobraževanja, imajo pogosto slabe izkušnje s šolo in z izobraževanjem v mladosti. Mnogi med njimi so bili neuspešni, še posebno pri posameznih predmetih, kot so matematika, fizika, tuji jeziki idr. Nekateri med njimi pa se v izobraževanje vračajo po daljšem obdobju in so marsikaj od že pridobljenega znanja pozabili. Različni odrasli vstopajo v formalno izobraževanje z različnim že pridobljenim znanjem ter različnimi delovnimi in drugimi izkušnjami, kar prav tako vpliva na proces izobraževanja. Zato je zelo pomembno, da odraslim v organizaciji zagotovijo tudi ustrezno pomoč, ki jim bo v podporo, da bodo težave, povezane s svojim učenjem, reševali sproti in s tem tudi uspešno dokončali izobraževanje (Možina idr., 2013).

Kot oblika pomoči za posamezne udeležence, ki jim povzroča učenje posameznih predmetov več težav, je dobrodošla tudi organizacija **konzultacij in/ali mentorstva**. Ta je še posebej pomembna v tistem izobraževanju, kjer je malo organiziranega izobraževanja in je večji poudarek na samostojnem učenju. V zadnjih letih se razmerje med organiziranim izobraževanjem in samostojnim učenjem v nekaterih programih formalnega izobraževanja vse bolj nagiba k več samostojnega učenja (prav tam, 2013). Tudi v tej študiji smo ugotovili, da številne organizacije uporabljajo individualne organizacijske modele oziroma kombinacijo skupinskih in individualnih organizacijskih modelov (glej preglednico 20). Odrasli pa so lahko glede na že pridobljeno znanje in izkušnje ter glede na druge značilnosti (učne navade, razvitost strategij učenja, motivacije za učenje, ustreznost zunanjih okoliščin za izobraževanje idr.) pri tem bolj ali manj uspešni. Zato je dodatna svetovalna podpora v obliki konzultacij in mentorstva zelo zaželena. Prav zaradi vseh teh strokovnih razlogov so tudi Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (18. člen) opredelila, da mora izvajalec ob pripravi osebnega izobraževalnega načrta v individualnem organizacijskem modelu predlagati udeležencu, kako bo zagotovil obveznih pet ur individualnih ali skupinskih konzultacij za posamezno programsko enoto.

Tretja oblika podpore udeležencem med izobraževalnim procesom pa je **podpora pri samostojnem učenju**. Samostojno učenje je najstarejša in najbolj tradicionalna oblika učenja. M. Knowles je samostojno učenje v širšem pomenu opisal kot: »... proces, v katerem posameznik samostojno ali s pomočjo drugih prevzame pobudo za ugotovitev svojih izobraževalnih

potreb, za opredelitev ciljev, za iskanje človeških in materialnih učnih virov, za izbiro in uporabo učnih strategij in za oceno učnega izida.« (Možina idr., 2013). V organizacijah za izobraževanje odraslih je samostojno učenje lahko organizirano v središčih za samostojno učenje – od leta 2021 je na ta način organizirano samostojno učenje umeščeno v svetovanje v izobraževanju odraslih kot javna služba, ki jo izvajajo javne organizacije za izobraževanje odraslih – ljudske univerze (Zakon o izobraževanju odraslih, Ur. l. 6/18 z dopolnitvami). Lahko pa je samostojno učenje organizirano kot dodatna možnost, ki jo omogočajo in spodbujajo v izobraževalni organizaciji, njeni nosilci pa so večinoma učitelji posameznih predmetov v formalnih programih izobraževanja ali izvajalci nekaterih programov neformalnega izobraževanja z mentorskim vodenjem in/ali s posebej za to pripravljenim učnim gradivom (prav tam, 2013). V srednjih šolah in šolskih centrih, ki smo jih vključili v to analizo, formalno in s systemskega vidika podprto država ni vzpostavila središč za samostojno učenje. Je pa v zadnjih letih dejavnosti učne pomoči in pomoči pri samostojnem učenju podprla z nekaterimi projekti evropskih strukturnih skladov.

Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvajajo kot javna služba (Dovžak idr., 2020), svetovalno dejavnost pri organiziranem samostojnem učenju opredeljujejo kot strokovno podporo svetovalca v izobraževanju odraslih v okviru organiziranega samostojnega učenja. Zajema dajanje informacij, ugotavljanje potreb, svetovanje o gradivu in učni tehnologiji, motiviranje in svetovanje pri učenju vsebin in doseganju učnih ciljev odraslega, analiziranje učnih izidov ter iskanje možnosti za učenje.

Na pomen učne pomoči, konzultacij in mentorstva ter pomoči pri organiziranem samostojnem učenju navajajo tudi Navodila za prilagajanje izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS št. 60/20), ki v sklopu VI Poročanje o kakovosti (21. člen – kakovost prilagajanja izrednega izobraževanja) opredelijo, da mora izvajalec v letnem poročilu o delu med drugim poročati tudi o tem, kako podpira učenje udeležencev, zlasti pa njihovo samostojno učenje, ne glede na organizacijski model (seznanjanje z uporabo ustreznih tehnik učenja, zagotavljanje konzultacij udeležencem z nosilci modulov ali predmetov, zagotavljanje ustreznih učnih virov ipd.).

Kot bi lahko sklepali iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih, ki jih prikazuje zgornja preglednica, so le-ti pri zagotavljanju učne pomoči in konzultacij udeležencem v vlogi tistega, ki to organizira. Predvidevamo lahko, da so nosilci učne pomoči,

pomoči pri samostojnem učenju in konzultacij večinoma učitelji. Ob pripravi sistemskih rešitev za umeščanje svetovalne dejavnosti za odrasle v srednje šole in šolske centre pa bi kazalo bolj poglobljeno proučiti, koliko se v načrtovanje, organiziranje in izvajanje učne pomoči, konzultacij in mentorstva ter pomoči pri samostojnem učenju vključujejo neposredno organizatorji izobraževanja odraslih, in to upoštevati pri opredeljevanju normativov za njihovo delo. Hkrati pa je treba domisliti, kako sistemsko urediti vključevanje učiteljev in mentorjev v učno pomoč, konzultacije in mentorstvo ter pomoč pri samostojnem učenju. Ob tem velja poudariti, da pomanjkanje različnih oblik podpore udeležencem v izobraževanju odraslih predstavlja pomemben dejavnik osipa odraslih iz izobraževanja.

Andragoški cikel se zaključuje s procesi **vrednotenja izobraževanja**. Kot pokaže spodnja preglednica, predstavlja pomemben del dela in nalog organizatorjev izobraževanja odraslih organizacija in izpeljava izpitov ter organizacija poklicne mature. Če pogledamo še posebej navedbe organizatorjev izobraževanja po različnih sklopih, so najbolj podobno dokumentirali prav organizacijo in izpeljavo ter dokumentiranje izpitov.

Preglednica 42: **VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA – vrednotenje znanja udeležencev**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA – vrednotenje znanja udeležencev	
Izpit	
• Organizira izvajanje izpitov. (2)	• Organizacija izpitov. (14)
• Razpis terminov izpitov.	• Priprava navodil za izpite.
• Razporejanje izpitov.	• Priprava elektronskega obrazca za prijavo na izpite.
• Komunikacija z izvajalci izpitov.	• Evidentiranje kandidatov za zaključni izpit in poklicno maturo.
• Razporejanje učiteljev po izpitih.	• Vodenje števila prijav za posamezen pristop na izpit (tretji rok se dodatno obračuna).

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Izpiti	
Mesečna organizacija izpitov za vse udeležence izobraževanja odraslih ter za dijakke, ki so izgubili status po zaključnem letniku, a še opravljajo popravne izpite.	Načrtovanje vseh izpitnih rokov (navedba vseh datumov, znani že takoj ob začetku, ob vpisu).
	Spremljanje stanja prijav in odjav na izpite.
	Organizacija in nadzor mesečnih izpitnih obdobj (pisni izpiti).
	Usklajevanje terminov za izpite.
	Koordinacija splošnega roka za izpite.
	Pregled priprave izpitov.
	Tedensko naročanje izpitov.
	Priprava razporedov izpitov.
	Priprava seznama za zaključni izpit in poklicno maturo.
	Pomoč pri izvedbi mature.
	Sprejem prijav na izpite in oddaja naročil za izpite.
	Razporeditev nadzornih učiteljev/izvajalcev za celo leto naprej (izpiti).
	Opominjanje profesorjev za pripravo izpitov.
	Organizacija sestankov za zunanje izvajalce poklicne mature za izobraževanje odraslih.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Izpiti	
	• Organizacija sestankov za zunanje izvajalce poklicne mature za izobraževanje odraslih.
	• Pomoč profesorjem pri razpisovanju izpitnih rokov.
	• Predpriprava zapisnikov za izvajalce za namen poročanja o izpitnih ocenah.
	• Nadzor na izpitih, na dodatnih izpitnih rokih.
	• Oddaja rešenih izpitov izvajalcem izobraževanja odraslih.
	• Mesečni obračuni opravljenih izpitov za profesorje.
	• Vodenje evidence opravljenih izpitov.
	• Preverjanje izpolnjevanja pogojev za kandidate, ki so prijavljeni na poklicno maturo in zaključni izpit.
	• Priprava poročil za glasovanje o uspehu.
	• Priprava unikatnih kod za posameznega udeleženca za namen dostopa do rezultatov izpita.
	• Priprava baze in dostop za vodenje in beleženje ocen po izpitih (kjer udeleženci lahko samostojno preverijo rezultat po izpitu, poprava izpitov in vnos ocen je 7–10 dni po izpitu).

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Izpiti	
	• Predpriprava zapisnikov za izvajalce za namen poročanja o izpitnih ocenah (vsak udeleženec ima za vsak izpit svoj zapisnik, ki je podlaga za vnos ocene v eAsistenta).
Izpisni postopki	
	• Vodenje postopka izpisa.
	• Izpisi udeležencev. (2)
	• Izključitve.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz navedb anketiranih organizatorjev izobraževanja odraslih je razvidno, da veliko njihovega dela v teh postopkih predstavlja organiziranje izpitov, usklajevanje različnih deležnikov v teh postopkih, še posebej pa tudi procesi dokumentiranja izpeljave izpitov ter obveščanja udeležencev. Štirje organizatorji izobraževanja odraslih so omenili tudi sodelovanje v postopkih izpisa udeležencev iz izobraževanja.

Pomemben del vrednotenja izobraževanja predstavljajo tudi postopki sprotnega in končnega presojanja in razvijanja kakovosti. Na področju izobraževanja odraslih **processe presojanja kakovosti** opredeljujemo kot procese, katerih temeljni namen je pridobivanje kvantitativnih in kvalitativnih podatkov o nekem pojavu, procesu ali dosežku ter njihovo vrednotenje (presojanje) glede na postavljene standarde kakovosti. Bistvo tega procesa se skriva v pojmu »presojanje«, ki je sopomenka pojmu »evalvacija« (evaluare – vrednotiti). Ni namreč dovolj, da se v teh procesih zgolj zbirajo podatki in informacije; presoja kakovosti je opravljena šele, ko so ti ovrednoteni in je izoblikovano mnenje o tem, katere so dobre in šibke točke izobraževalne organizacije (Možina in Klemenčič, 2012).¹⁵

¹⁵ Ob tem velja tudi pojasniti, zakaj v te namene ne uporabljamo pojma »vrednotenje«, ki je v svojem vsebinskem bistvu sopomenka. V izobraževanju odraslih (pa tudi sicer) se pojem vrednotenje uveljavlja za pojasnjevanje dejavnosti in procesov v postopkih ugotavljanja in potrjevanja že pridobljenega znanja. Tako smo ga uporabili tudi v tej študiji. Podobno velja za pojem »ocenjevanje«, ki se je pri nas uveljavil predvsem za opisovanje procesov ocenjevanja znanja udeležencev.

S **procesu razvijanja kakovosti** mislimo na procese, namenjene izboljševanju in razvoju, zato da bi še izboljšali doseženo kakovost. S poudarjanjem pomena procesov razvijanja kakovosti želimo pokazati, da se skrb za kakovost v izobraževalni organizaciji ne konča s tem, da zberemo podatke ter z uporabo teh presodimo, kakšna je kakovost na izbranem področju. S tem se spodbuja razvojna usmerjenost v izobraževalnih organizacijah (prav tam, 2012).

Ker analizo opravljamo za srednje šole in šolske centre, ki izvajajo formalno poklicno in strokovno izobraževanje, pa je treba omeniti še besedno zvezo ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti, ki jo pozna Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju – **Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti** (Ur. l. RS, št. 79/06 z dopolnitvami). Besedno zvezo razumemo kot sinonim besedni zvezi presojanje in razvijanje kakovosti, ki se je uveljavila na področju izobraževanja odraslih.

Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) v 21. členu izvajalcem nalagajo, da v letnem poročilu o delu poročajo tudi o tem, kako spremljajo kakovost izpeljave in učinkov izrednega izobraževanja pri posameznem organizacijskem modelu.

Spodnja preglednica prikazuje, kako se v te procese vključujejo organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih.

Preglednica 43: **VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA – presojanje in razvijanje kakovosti**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA – presojanje in razvijanje kakovosti	
Presojanje in razvijanje kakovosti	
Anketira udeležence in analizira rezultate.	Evalvacija izobraževanja in uvajanje izboljšav.
Spremljanje izobraževanja.	Skrb za kakovost izvedbe programov in dejavnosti ter drugih nalog izobraževanja odraslih.
V skrbi za zadovoljstvo odraslih udeležencev izobraževanja letno izvaja ankete in predlaga kakovostne spremembe pri izvedbi izobraževanja	Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti izvedbe izobraževanja odraslih na šoli.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Presojanje in razvijanje kakovosti	
• Evalviranje izobraževanja.	• Priprava analize kakovosti v izobraževanju odraslih za vsako šolsko leto.
	• Spremljanje in analiza učnega uspeha udeležencev in druge vzgojno-izobraževalne problematike.
	• Statistična obdelava podatkov (vodenje pozivnih in negativnih ocen, števila udeležencev po programih, finančne analize s šolninami po programih).
	• Skrb za kakovost izobraževanja odraslih, priprava samoevalvacijskega poročila in priprava akcijskega načrta ter vodenje komisije za kakovost na izobraževanju odraslih.
	• Sodelovanje pri pripravi ankete o zadovoljstvu kandidatov ter analiza rezultatov.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Izluščimo lahko, da organizatorji izobraževanja odraslih sodelujejo ali pa samostojno pripravljajo ankete o zadovoljstvu udeležencev, izpeljejo zbiranje podatkov in pripravijo poročilo, spremljajo in analizirajo učni uspeh ipd.

Na tem mestu velja opozoriti, da gre pri procesih presojanja in razvijanja kakovosti za kompleksne delovne procese, ki ne bodo uspešni, če bodo sloneli samo na organizatorju izobraževanja odraslih. Še posebej ne ob obilici drugih delovnih opravil in v primerih, ko to vlogo na srednji šoli oziroma šolskem centru opravlja le ena oseba. V zadnjem obdobju ni bila

izpeljana nobena sistematična študija, s katero bi ugotavljali, kako je skrb za presojanje in razvijanje kakovosti izrednega izobraževanja umeščena v notranji sistem kakovosti na srednjih šolah in šolskih centrih. Iz različnih stikov in vpogledov, ki jih imamo na Andragoškem centru z izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih (npr. Nacionalno omrežje svetovalcev za kakovost, omrežje nosilcev Zelenega znaka kakovosti, različna usposabljanja idr.), pa ugotavljamo, da so prakse, kako na srednjih šolah umeščajo procese presojanja in razvijanja kakovosti izobraževanja odraslih, precej različne. Danes že lahko rečemo, da imajo večinoma vse srednje šole in šolski centri vsaj v temeljih postavljen notranji sistem kakovosti, saj jih nenazadnje k temu zavezuje tudi Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 79/06 z dopolnitvami). V skladu s tem zakonom (16. člen) morajo imeti tudi komisijo za kakovost. Prakse, kako se v to komisijo za kakovost umešča osebje s področja izobraževanja odraslih, pa so različne. Nekatere srednje šole in šolski centri imajo oblikovano posebno komisijo za izobraževanje mladine in posebno za izobraževanje odraslih, vendar je to v zadnjem času bolj redkost kot pravilo. Menimo, da je ustrezno, da na ravni srednje šole oziroma šolskega centra obstaja krovna komisija za kakovost, nekateri večji šolski centri imajo sicer tudi komisije za kakovost na posamični šoli, vendar morajo biti v to krovno komisijo ali pa v komisije na posamičnih šolah vključeni tudi strokovni delavci, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih. Ponekod je tako, drugod pa ne, tako da ostajajo organizatorji izobraževanja odraslih prepuščeni sami sebi tudi v skrbi za procese presojanja in razvijanja kakovosti. Ti procesi pa v teh primerih niso sistematično umeščeni v celovit notranji sistem, ki ga razvija srednja šola oziroma šolski center. Organizatorji izobraževanja odraslih se tako nemalokrat znajdejo v strokovni stiski, ko vedo, kaj vse mora zajemati izpeljava procesov presojanja in razvijanja kakovosti, pa zaradi preobilice drugih opravil teh postopkov ne morejo opravljati tako, kot bi to bilo treba in kot bi si sami želeli.

Zato je ob vnovičnem premisleku o delih in nalogah organizatorjev izobraževanja odraslih ter o tem, koliko strokovnih delavcev na šolah in šolskih centrih potrebujemo v vlogi organizatorja izobraževanja odraslih ter pri vrednotenju njihovega dela, treba tudi ustrezno in pošteno priznavanje tega vidika njihovega dela. Ob premisleku o različnih vidikih svetovalnega dela, ki predstavlja pomemben del nalog organizatorja izobraževanja odraslih, bi bilo smiselno razmišljati tudi o opredelitvi del in nalog svetovanja za kakovost v srednjih šolah in šolskih centrih. Pomenljiv je namreč podatek, da v letu 2024 od delujočih 22 svetovalcev za kakovost le pet svetovalcev za kakovost prihaja iz srednjih šol oziroma šolskih centrov, vsi ostali so z ljudskih univerz.

Nadaljujmo z analizo navedb dela organizatorjev izobraževanja odraslih, povezanih z osebjem, ki na srednjih šolah in šolskih centrih izvaja izobraževanje odraslih in jih skladno s Kazalniki kakovosti izobraževanja odraslih (Možina idr., 2013) lahko umestimo v dve področji, in sicer področje **Osebja** in področje **Vodenja**. Izhajajoč iz opisov, ki so jih v tem sklopu prispevali direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih, smo njihove navedbe umestili v **proces vodenja**. Niso namreč govorili le o izboru učiteljev in sklepanju pogodb z njimi, pač pa tudi o delu z njimi, kar sodi med pomembne vidike vodenja. Ko govorimo o kakovosti vodenja v izobraževalni organizaciji, nimamo v mislih zgolj direktorja ali ravnatelja, pač pa tudi druge strokovnjake, organizatorje izobraževanja odraslih, učitelje, druge strokovne delavce, ki vodijo izobraževalni program, dejavnost, skrbijo za razvoj osebja, nudijo strokovno podporo in svetovanje učiteljem ipd. (prav tam, 2013).

Preglednica 44: **VODENJE IZOBRAŽEVANJA – delo z učitelji**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI		ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	
VODENJE IZOBRAŽEVANJA – delo z učitelji			
Delo z učitelji			
Angažiranje učiteljev, sklepanje pogodb z učitelji			
• Skrbi za evidenco opravljenega dela učiteljev oz. predavateljev.		• Iskanje učiteljev, zagotovitev kadra.	
• Dogovarjanje in razporeditev predavateljev.		• Iskanje izvajalcev predmetov po posameznih programih (notranji in zunanji izvajalci).	
		• Sklepanje pogodb z vsemi izvajalci v različnih oblikah: povečan obseg, dopolnitev do polne zaposlitve, podjemne pogodbe, pogodbe o sodelovanju s. p. ali d. o. o. (10)	
Organizacija dela učiteljev			
• Razporejanje učiteljev po predavanjih in praksi.		• Organizacija dela učiteljev. (3)	
• Koordinacija dela učiteljev.		• Priprava enotne informativne baze za izvajalce, kjer imamo dostop do urnika, vseh udeležencev in kontaktov.	

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Delo z učitelji	
Svetovanje in pomoč učiteljem	
	Svetovanje in pomoč predavateljem pri delu z udeleženci.
Andragoški zbor	
Pripravlja gradiva za andragoški zbor.	Sklicevanje andragoškega zbora. (2)
Vsa dokumentacija v zvezi z andragoškim zborom (zapisniki, odločbe ...).	Vodenje andragoškega učiteljskega zbora. (3)
Sodelovanje z učiteljskim zborom.	Sodelovanje z andragoškim zborom. (3)
	Izvedba dveh andragoških sestankov na šolsko leto.
	Sodelovanje z andragoškim zborom pri pripravi urnika, izpitnih rokov, organizacija praktičnega pouka.
	Neposredno sodelovanje z andragoškim zborom (dogovor o izvajanju predmetnika, usklajevanje urnika izvajanja predmetnika, »razredniški posli«, urejanje procesa prijav na izpite).
	Sodelovanje z andragoškim zborom pri pripravi urnika.
	Sodeluje s predavatelji glede dogovarjanja o urnikih izobraževanja.
	Predmetnik s profesorji.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Delo z učitelji	
Strokovni aktivni	
	Organizacija strokovnih aktivov, da oblikujejo priprave za vse predmete izobraževalnih programov.
	Sklicevanje strokovnih aktivov.
	Priprava celotne dokumentacije za strokovne aktivne.
	Organizacija strokovnih aktivov, da oblikujejo priprave za vse predmete izobraževalnih programov) ter vsa poročila za prejšnje leto.
Usposabljanje strokovnih delavcev (učitelji, novi organizatorji IO, drugi)	
	Izobraževanje novih izvajalcev IO za delo v izobraževalni enoti.
	Spodbuja strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnih delavcev.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Navedbe, ki so jih prispevali direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih v tem sklopu, potrjujejo nekaterim sporočilom, ki smo jih lahko prebirali že ob vprašanjih o statusni umeščenosti vloge organizatorja izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru. Vprašani so na več mestih te študije namreč že izpostavili, da vloge organizatorja izobraževanja odraslih ne gre razumeti zgolj v ožjem operativnem smislu, namreč kot nekoga, ki se ukvarja samo z ozkimi operativnimi opravili načrtovanja in organizacije izobraževanja. Nekaj podobnega smo lahko razbrali tudi iz odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev na vprašanje,

ko smo jih vprašali, na kakšne načine se sami vključujejo v izobraževanje odraslih na šoli oziroma šolskem centru. Večina (21 oz. 77,78 %) jih je odgovorilo, da razen splošnih odgovornosti nimajo v zvezi z izobraževanjem odraslih nobenih posebnih odgovornosti in nalog (glej preglednico 18).

Kot je razvidno iz navedb v zgornji preglednici, direktorji in ravnatelji v številnih primerih del nalog, ki sodijo v delokrog vodenja in upravljanja izobraževanja odraslih, delegirajo organizatorjem izobraževanja odraslih. Gre za naloge, kot so: angažiranje učiteljev ter sklepanje pogodb z njimi, organizacija dela učiteljev, svetovanje in pomoč učiteljem ter skrb za njihovo usposabljanje, vodenje andragoškega zbora, vodenje strokovnih aktivov. Gre za strokovna opravila na najvišji ravni zahtevnosti in odgovornosti. Tudi v tem lahko najdemo enega od razlogov, zakaj na nekaterih srednjih šolah in šolskih centrih za osebe, ki deluje v tej vlogi, uporabljajo poimenovanje vodja izobraževanja odraslih in ne organizator izobraževanja odraslih. Na večjih šolskih centrih imajo vodjo izobraževanja odraslih, ki opravlja več del in nalog, ki sodijo v področje vodenja in upravljanja izobraževanja odraslih, ter organizatorje izobraževanja odraslih, ki opravljajo bolj operativne delovne naloge, povezane z načrtovanjem in organizacijo izobraževanja odraslih. V tem kontekstu je treba brati tudi nekatere odgovore organizatorjev izobraževanja odraslih, ki smo jih zasledili že ob predhodnih vprašanjih, da bi bilo namreč treba poleg vloge organizatorja izobraževanja odraslih sistemizirati tudi vlogo vodje izobraževanja odraslih oziroma ob ohranitvi poimenovanja organizator izobraževanja odraslih ob vrednotenju te vloge upoštevati, da zajema tudi zahtevne vidike vodenja in upravljanja izobraževanja odraslih. Temu pritrjujejo tudi navedbe direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih, ki jih prikazujemo v nadaljevanju.

Preglednica 45: **VODENJE IZOBRAŽEVANJA – delo s partnerji**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
VODENJE IZOBRAŽEVANJA – delo s partnerji	
Delo s partnerji, sodelovanje z okoljem	
Sodelovanje z Zavodom za zaposlovanje (pogodbe, vmesna in končna poročila, poročila o načrtovanju izobraževanja) in andragoškim zavodom.	Sodelovanje z Zavodom za zaposlovanje. (3)

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Delo s partnerji, sodelovanje z okoljem	
	Sodelovanje z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ).
	Sodelovanje s Centrom za socialno delo.
	Sodelovanje s podjetji in drugimi izobraževalnimi ustanovami.
	Sodelovanje z vrtci, v katerih udeleženci opravljajo prakso. (2)
	Sodelovanje z izvajalci praktičnega usposabljanja z delom (delodajalci). (3)
	Sodelovanje pri organizaciji akcij in dogodkov ljudske univerze in drugih institucij.
	Individualno dogovarjanje z delodajalci, ki kandidatom plačujejo izobraževanje odraslih.
	Sodelovanje in povezovanje z različnimi institucijami. (2)
	Sodelovanje z lokalnim okoljem, drugimi organizacijami.
	Sodelovanje z delodajalci.
Razvojno delo	
Pripravlja strokovna gradiva za izobraževanje odraslih.	Priprava gradiva, učbenikov. (2)
	Vpeljava novih oblik in metod poučevanja.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Projekti	
Sodelovanje v različnih projektih v okviru delovnega področja.	Delo na drugih projektih.
	Priprava ostalih projektov na šoli. (Erasmus+, Leader, EU komisija ...)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Kot pokažejo zgornje navedbe, sodi v delokrog organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih tudi delo s partnerji. Razumljivo je, da je direktor oziroma ravnatelj tisti, ki je prvi in najbolj odgovoren za sklepanje in ohranjanje kakovostnih odnosov s pomembnimi partnerji v lokalnem okolju, nacionalno in mednarodno. Organizatorji izobraževanja odraslih pa so tisti, ki se s ključnimi deležniki srečujejo na operativni ravni, ob reševanju dejanskih izzivov, povezanih z izobraževanjem odraslih, še posebej, ko gre za podporo udeležencem ob vključevanju v izobraževanje, med izobraževanjem in ob njegovem zaključku. Kot pomembne partnerje v tem vidiku organizatorji izobraževanja odraslih navajajo: Center za socialno delo, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Zavod za zaposlovanje, delodajalce, ki sprejemajo udeležence na praktično izobraževanje, druge izobraževalne organizacije – npr. vrtci, ljudske univerze idr. Izpostavili so tudi sodelovanje v mednarodnih partnerskih projektih (Erasmus idr.). Pri tem ne gre le za to, da se udeležujejo partnerskih izmenjav, pač pa da so pogosto tisti, ki so zadolženi in odgovorni tudi za pripravo projektov ter njihovo vodenje in spremljanje, ko jih pridobijo. Organizatorji izobraževanja odraslih morajo biti ustrezno usposobljeni za tovrstno vzpostavljane in vzdrževanje kakovostnih partnerskih povezav z institucijami v lokalnem okolju in širše ter si pridobiti spretnosti za načrtovanje in spremljanje nacionalnih in mednarodnih projektov, ki so vse kompleksnejši.

Da so organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih pomembno udeleženi tudi v procesih upravljanja izobraževanja odraslih, pokažeta spodnji dve preglednici.

Preglednica 46: **UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – poslovno načrtovanje in poročanje o delu**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – poslovno načrtovanje in poročanje o delu	
Poslovno načrtovanje dela in poročanje o delu	
• Pripravlja analize, poročila. (2)	• Priprava načrta dela za letni delovni načrt.
• Izpolnjevanje najrazličnejših statistik in poročil, ki jih pošiljajo iz Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, iz Statističnega urada Republike Slovenije.	• Priprava letnega delovnega načrta. (2)
	• Priprava predloga letnega delovnega načrta za izobraževanje odraslih.
	• Priprava poročila za letno delovno poročilo.
	• Priprava letnega poročila o izobraževanju odraslih. (2)
	• Priprava poročila ob koncu šolskega leta.
	• Priprava poročil.
	• Oddaja dokumentacije na Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (načrtovane ure, pogodbe o sofinanciranju).
	• Priprava poročil in dopisov za zunanje institucije (npr. Center za socialno delo).

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Organizatorji izobraževanja odraslih so pogosto tisti, ki so zadolženi za pripravo vsebine letnega delovnega načrta in letnega poročila o delu, ki je povezano z izobraževanjem odraslih. Pripravljajo tudi različna druga poročila: npr. poročila za financerje. Kot je razvidno iz spodnje preglednice, pa morajo imeti tudi znanja in spretnosti s finančnega načrtovanja in spremljanja finančne realizacije izobraževanja odraslih na šoli oziroma šolskem centru.

Preglednica 47: **UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – finančno načrtovanje in poročanje o finančni realizaciji**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – finančno načrtovanje in poročanje o finančni realizaciji	
Finančno poslovanje	
Izračun šolnine	
	• Oblikovanje cenika. (2)
	• Izračun šolnine.
	• Priprava izračuna stroškov in cen posameznih izobraževalnih programov in storitev za odrasle.
Plačila udeležencev	
• Skrbi za plačila udeležencev. (2)	• Priprava seznamov za izstavljanje računov.
	• Izdajanje računov.
	• Arhiviranje plačil.
	• Urejanje plačil udeležencev.
	• Vodenje evidence plačil.
	• Izterjave neplačanih izpitov.
	• Priprava odgovorov in obvestil v primeru neplačil (dodatni pozivi ali predlog o podaljšanju plačil ter izdaja sklepov).

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Finančno poslovanje	
Izplačila predavateljem	
Skrbi za izplačila predavateljem.	Priprava zahtevkov in izplačil za učitelje. (4)
	Mesečna oddaja obračuna dela izvajalcev v računovodstvo za namen izplačil. (2)
	Vodenje obračuna ur za notranje in zunanje predavatelje.
	Spremljanje realizacije pogodb za predavatelje. (2)
	Vodenje evidence izplačil predavanj.
	Obračun opravljenih ur.
Finančne analize	
	Finančna analiza s šolninami po programih.
	Priprava finančnega stanja (poraba sredstev).
	Spremljanje finančnega stanja dejavnosti izobraževanja odraslih (finančni plan in realizacija prihodkov in odhodkov) v sodelovanju z računovodsko službo zavoda.
	Polletna priprava poročila za računovodstvo, za vodenje evidence izstavljenih računov, za posamezne kandidate.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Spremljanje, urejanje normativnih vprašanj v zvezi z izobraževanjem odraslih	
	• Spremljanje zakonodaje, trendov.
	• Zagotavljanje zakonitosti dela izobraževanja odraslih.
	• Spremljanje predpisov.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

V ta sklop sodijo dela in naloge, kot so: oblikovanje cenika storitev izobraževanja odraslih na šoli oziroma šolskem centru, izračun šolnine, spremljanje plačil udeležencev, urejanje izplačil učiteljem oziroma predavateljem, spremljanje finančnega stanja dejavnosti izobraževanja odraslih ter priprava finančnih analiz. Nekateri organizatorji izobraževanja odraslih so navedli tudi potrebo po spremljanju zakonodaje ter zagotavljanju zakonitosti dela izobraževanja odraslih.

V sklop upravljanja pa sodi tudi vodenje različne dokumentacije.

Preglednica 48: **UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – vodenje dokumentacije**

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – vodenje dokumentacije	
Vodenje dokumentacije	
Administrativna dela – razno	
• Pripravi obrazce za lažjo spremljavo dela (seminarji, tečaji).	• Administrativna dela, povezana z izobraževanjem odraslih. (11)
	• Vodenje in urejanje dokumentacije (vpis, izpiti, zapisniki, vpis). (5)
	• Pisanje dopisov.
	• Vodenje arhiva.
	• Vodenje različnih evidenc.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Vodenje dokumentacije	
Dokumentacija o udeležencih	
Vodenje dokumentacije o udeležencih (matična knjiga, osebni listi, osebni izobraževalni načrti). (2)	Urejanje vpisne dokumentacije.
Vodenje potrebnih evidenc o posameznih udeležencih izobraževanja.	Priprava aneksov k pogodbi za vse kandidate, ki niso prvič vpisani ter jim izobraževanje plačuje delodajalec.
Izdajanje javnih listin o uspehu in statusu izobraževanja.	Priprava pogodb o izobraževanju. (7)
Urejanje evidenc za eAsistent in CEUVIZ za udeležence izobraževanja odraslih.	Vpisovanje kandidatov v CEUVIZ¹⁶, posredovanje podatkov za CEUVIZ. (2)
	Vodenje matične knjige. (2)
	Urejanje informacij v eAsistentu.
	Izdajanje spričeval. (3)
	Spremljanje in urejanje dokumentacije o udeležencih (osebni listi).
	Vodenje ocen udeležencev v bazi in vodenje pozitivno zaključenih ocen v eAsistentu.
	Vodenje celotne dokumentacije o izobraževanju posameznega kandidata.

¹⁶ Centralna evidenca udeležencev v vzgoji in izobraževanju (135a člen Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja). Namen CEUVIZ-a na področju vzgoje in izobraževanja je zagotavljanje učinkovitega upravljanja izobraževalnega sistema, spremljanje udeležbe v izobraževanju ter podpora pri načrtovanju politik na področju vzgoje in izobraževanja. Uporablja se tudi za pridobivanje statističnih podatkov in za namen odločanja o pravicah, kot so subvencije in štipendije.

DIREKTORJI OZ. RAVNATELJI	ORGANIZATORJI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Vodenje dokumentacije	
Dokumentacija o udeležencih	
	Vodenje vse šolske evidence (osebni listi, indeksi, izpiti, poročila...).
	Priprava izgubljenih kopij spričeval na zahtevo.
	Priprava in izpis predmetov, ki so jih naredili kandidati, ki pri nas niso končali, bili pa so vpisani.
	Posredovanje podatkov knjižnici o številu vpisanih kandidatov, ter priprava dokumenta o njihovih osebnih podatkih.
	Izdajanje potrdil o vpisu, evidenc opravljenih izpitov.
Drugo	
Spremlja razpise ministrstva za vzgojo in izobraževanje (vpis, sofinanciranje izobrazbenega primanjkljaja, izobraževanje brezposelnih,...).	Priprava GDPR dokumenta za varovanje osebnih podatkov kandidatov IO.
Sodelovanje z ravnateljico, pomočnico, tajnico, računovodkinjo, tajnico poklicne mature, tajnico zaključnih izpitov in vodjo delavnic.	Sodelovanje z ravnatelji šolskega centra.
	Delo svetovalca v postopkih NPK.
	Razredništvo.
	Posredovanje gradiv.

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih ter vprašalnika za organizatorje izobraževanja na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev, še bolj pa iz navedb organizatorjev izobraževanja odraslih lahko razberemo, da predstavlja obsežen del njihovega dela vodenje različne dokumentacije o izobraževanju odraslih. Iz njihovih navedb lahko razberemo tudi vpliv digitalizacije na načine vodenja dokumentacije. Danes morajo organizatorji izobraževanja poznati in obvladati različne IKT-evidence, kot so: CEUVIZ, eAsistent itd. Vse podatke o udeležencih, učiteljih idr. morajo vnašati v tovrstne aplikacije. Pri vodenju dokumentacije morajo upoštevati številne zakonske in podzakonske akte.

Že ko smo v letih 2011 in 2012 ob snovanju kompetenčne zasnove spopolnjevanja izobraževalcev odraslih opravljali poglobljene individualne pogovore in fokusne skupine z osebjem, ki je opravljalo vlogo organizatorja oziroma vodje izobraževanja odraslih, so le ti sporočali, da *»so bili včasih postopki načrtovanja, organizacije in izpeljave izobraževanja veliko manj formalizirani, manj je bilo treba stvari zapisovati, danes je treba vse postopke bolj dokumentirati.«* (Klemenčič idr., 2012, str. 29). Že pred več kot desetimi leti so organizatorji izobraževanja odraslih opozorili, da ta opravila organizatorju in vodji izobraževanja odraslih vzamejo preveč časa, ki bi ga sicer lahko namenil strokovnemu delu, pogovoru z udeleženci idr. (prav tam, 2012).

Avtorji analize smo takrat zapisali: *»Opozorila praktikov je treba obravnavati resno in s strokovnim premislekom. Ker se tovrstni sistemi v Sloveniji postavljajo na novo, je namreč mogoče, da bi se nekateri postopki, ki so v zadnjem času pridobili bolj formalno obliko – zato da bi postali bolj sistematični in načrtni, to pa naj bi omogočilo bolj poglobljeno strokovno delo – »izrodili« v plitve administrativno-birokratske postopke. Če bi bili razumljeni in izpeljani tako, zares ne bi vodili v večjo kakovost in bi strokovno delo v praksi izobraževanja odraslih bolj zavrla, kot da bi ga spodbudili in prispevali k izboljšanju ... Zdi se, kot da je v izobraževanju odraslih nastalo nekakšno paradokšno stanje: z nekaterimi rešitvami naj bi strokovni delavci dobili več avtonomije in možnosti za odločanje, sami pa prav te spremembe čutijo kot tiste, ki jim to avtonomijo jemljejo in jih »dušijo«.* (prav tam, str. 29).

Zapisali smo še naslednje: *»Z zornega kota spopolnjevanja izobraževalcev odraslih pa so ta opozorila iz prakse pomembna zato, ker nas navajajo k temu, da je treba v spopolnjevanju, kjer se izobraževalci odraslih spopolnjujejo za uporabo različnih instrumentov (npr. pri pripravi osebne izobraževalne načrta, oblikovanje izvedbenega načrta), še več pozornosti nameniti ozaveščanju namena teh instrumentov. Nekatero spremembo, ki smo jim*

priča v zadnjem času, namreč od vodij in organizatorjev izobraževanja odraslih zahtevajo spremembe načina dela. Pogosto posegajo tudi v njihove »subjektivne teorije« o tem, kakšna naj bo njihova strokovna vloga, kaj naj zajema, kakšen je namen določenih procesov ipd. Spremembe pogosto zahtevajo tudi drugačno organizacijsko strukturo, ki najbolj neposredno poseže v delo organizatorja izobraževanja odraslih. Na nek način tovrstne spremembe zares prinašajo tudi dodatno delo, nove naloge, delo je tudi zahtevnejše, zahteva lastno pobudo, več strokovnega znanja, navsezadnje pa tudi več odgovornosti za sprejemanje strokovnih odločitev ... Ob vsej resnosti obravnave opozoril praktikov o »formaliziranju postopkov, večjem administriranju, papirologiji« zato ne smemo zanemariti potrebe po krepitvi strokovnega znanja oseb, ki se v praksi soočajo s strokovnimi novostmi. S tem morda delno le prispevamo, da bo »slabega občutka« in »ogroženosti ob papirjih« manj. Prav ti »papirji« so namreč lahko močan argument v rokah organizatorja ali vodje izobraževanja odraslih, ko pred strokovno in laično javnostjo ter tistimi, ki opravljajo v sistemu nadzorno funkcijo, utemeljuje svoje strokovne odločitve.« (prav tam, str. 30).

Zakaj na tem mestu ponavljamo rezultate podobne študije, ki smo jo izvedli v daljnih letih 2011 in 2012? Zato, ker nam daljše časovne obdobje lahko da boljši uvid v dogajanje. Pa tudi zato, ker smo tudi tisti, ki tovrstne študije opravljamo, poklicani k temu, da se zazremo v prejšnje ugotovitve in jih reflektiramo v novem kontekstu. In kaj lahko ugotovimo? Pri odgovoru na to vprašanje imejmo v mislih, da smo bili v letih 2011 oziroma 2012 v procesu intenzivnega uvajanja novih strokovnih instrumentov, kot so osebni izobraževalni načrt, izvedbeni kurikulum, izvedbeni načrt za učno skupino ipd. Številni praktiki so v tistem obdobju tovrstne instrumente dojemali kot uvajanje dodatnega administrativnega dela in birokracije. V tistem obdobju smo prav tematiki izvedbenega načrtovanja na Andragoškem centru Slovenije, pa tudi na Centru za poklicno izobraževanje posvetili številna usposabljanja in spopolnjevanja vodij in organizatorjev izobraževanja. Veliko smo se pogovarjali, argumentirali, dopolnjevali strokovne rešitve, ko so praktiki menili, da so prezapletene in prinašajo preveč administrativnega dela. Ko prebiramo številne navedbe praktikov v tej študiji, tako tiste, ki smo jih prikazali v sklopu načrtovanja in organizacije izobraževanja, še posebej pa tudi tiste, ki smo jih združili v sklop Strokovna podpora udeležencem, danes lahko rečemo, da se instrumenti, kot je izvedbeni načrt, še posebej pa osebni izobraževalni načrt pri tistih organizatorjih izobraževanja odraslih, ki so za svoje delo strokovno usposobljeni, ne razumejo več kot »dodatno administrativno delo, papirologija, birokracija.«

Direktorji oziroma ravnatelji, še bolj pa organizatorji izobraževanja odraslih so ta »orodja« na različnih mestih navajali kot pomembne vidike njihovega strokovnega dela z udeleženci. Opozorili so na to, da se potrebe po svetovalnem delu z udeleženci, učni pomoči, pomoči pri organiziranem samostojnem učenju povečujejo, zato bi bilo treba na sistemski ravni umestiti vlogo svetovalca v izobraževanju odraslih oziroma organizatorju izobraževanja odraslih vidik svetovalnega dela, ki postaja vse obsežnejši, priznati pri sistemizaciji in vrednotenju njegovega dela. Ko govorimo o kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, smo s strokovnega vidika lahko zadovoljni, saj se je zavedanje o pomenu in potrebi po teh strokovnih postopkih okrepilo. Potrdilo se je, da uvajanje zahtevnih strokovnih novosti zahteva svoj čas. Potrdilo pa se je tudi, da je nastopil čas za sistemsko podporo tem pomembnim strokovnim procesom.

Če se znova zazremo v navedbe o različni dokumentaciji, ki jo morajo voditi organizatorji izobraževanja odraslih, ta pa je v večini povezana z dokumentiranjem in arhiviranjem vsega, kar izpeljemo na področju izobraževanja odraslih, pa bi danes veljalo opozoriti vsaj na nekaj vidikov, povezanih z vodenjem dokumentacije in vlogo organizatorja izobraževanja odraslih. Prvo je vpliv procesov digitalizacije na vlogo organizatorja izobraževanja odraslih. Gotovo je, da lahko različne spletne aplikacije delo organizatorja izobraževanja odraslih zelo olajšajo. Računalniške aplikacije, ki nam pomagajo pri načrtovanju in izvajanju ter spremljanju izobraževanja, so lahko v veliko pomoč, saj organizatorja izobraževanja odraslih razbremenjujejo »fizične papirologije«.

Številni obrazci in evidence, ki jih je moral prej organizator izobraževanja odraslih kreirati sam, so sedaj v aplikaciji dosegljive z enim klikom. Vsi podatki o udeležencih so npr. takoj in z nekaj kliki na pregleden način dosegljivi v eAsistentu ali drugih podobnih aplikacijah. To so gotovo pozitivni učinki procesov digitalizacije na delo organizatorja izobraževanja odraslih. Ne gre pa pozabiti, da mora organizator izobraževanja odraslih zato, da bo iz aplikacije lahko v vsakem trenutku dobil kakovostne informacije in podatke, najprej sam poskrbeti za kakovosten vnos vhodnih podatkov v računalniško aplikacijo. Tovrstnih računalniških aplikacij, ki jih uporabljajo organizatorji izobraževanja odraslih, je vedno več (pomislimo tudi na spletne strani, spletne učilnice ipd.). Je zato na šolah in šolskih centrih tudi več organizatorjev izobraževanja odraslih, kot jih je bilo v času, ko vseh

teh aplikacij še ni bilo? Ali pa se je organizatorju izobraževanja odraslih samo dodalo nove naloge, ki jih prinašajo ti procesi? Ima organizator izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskemu centru ustrezno podporo računalniških strokovnjakov pri delu s temi aplikacijami? Se je delo organizatorja izobraževanja z uvajanjem procesov digitalizacije in s tem povečanimi potrebami po delu z različnimi aplikacijami porazdelilo med več organizatorjev izobraževanja? V študiji smo že tudi ugotovili, da skoraj na polovici srednjih šol in šolskih centrov (25 organizatorjev IO oz. 47,17 %), ki so sodelovali v anketiranju, izobraževanje odraslih izvajajo v kombinirani obliki (deloma v živo v prostorih šole oziroma šolskega centra ali pri delodajalcih, deloma pa v spletnem učnem okolju.) Tudi to pomembno spreminja dela in naloge organizatorja izobraževanja odraslih.

Če imamo v mislih nekatere navedbe organizatorjev izobraževanja, ki smo jim sledili pri različnih vprašanjih v tej študiji v smislu »organizator izobraževanja je deklica za vse«, bi sklepali, da morda v tem obdobju še nismo dovolj pozorni na to, kako procesi digitalizacije zares vplivajo na naše delo in kako se bomo morali v prihodnje prilagoditi tudi, ko gre za število osebja in strukturiranje organizacije dela v organizacijah.

Drug vidik, na katerega je treba opozoriti, pa so opozorila, ki jih v zadnjem obdobju slišimo z različnih področij vzgoje in izobraževanja in govorijo o »prenormiranju področja vzgoje in izobraževanja«. Že omenjeni paradoks: strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju naj bi dobili pri svojem delu več avtonomije, hkrati pa je njihovo delo vedno bolj normirano s številnimi zakoni in pravilniki, ki jim zelo ožijo polje strokovne avtonomije in strokovnih odločitev. Premislek o teh vidikih sicer presega namene te študije in vprašanja o sistemskem umeščanju in strokovni vlogi organizatorja izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih, a gre gotovo za vidike, ki pomembno vplivajo na delo organizatorja izobraževanja odraslih, še prej pa tudi na delo direktorjev oziroma ravnateljev. Je opomin za odločevalce in stroko, ki na nacionalni ravni pripravlja/mo sistemske rešitve, da ob njihovem snovanju ne razmišljajo/mo vedno in zgolj le o tem, kateri nov zakon ali pravilnik potrebujemo, pač pa morda tudi o tem, katerega morebiti ne potrebujemo več, katere bi bilo mogoče med seboj povezati in združiti. Da bi normativno polje, v katerem delujejo strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju, v našem primeru pa tisti, ki delujejo v izobraževanju odraslih, ponovno postalo malo bolj jasno in obvladljivo in bi ob jasnem sistemskem in normativnem okviru dopuščalo več prostora za avtonomno odločanje, ki pa seveda s seboj prinaša tudi več odgovornosti.

Kako naj bo vloga organizatorja izobraževanja odraslih umeščena na srednje šole in šolske centre v prihodnje?

Ob koncu tega sklopa smo direktorje oziroma ravnatelje in organizatorje izobraževanja odraslih vprašali, kako naj bo po njihovem mnenju vloga organizatorja izobraževanja odraslih umeščena na srednje šole in šolske centre v prihodnje? Njihove kvalitativne odgovore smo strukturirali v nekaj vsebinskih sklopov. Ker so njihove navedbe zelo povedne, jih najprej primerjalno za obe vlogi navajamo dobesedno, v nadaljevanju pa jih povzemamo in interpretiramo.

Tako direktorji in ravnatelji kot organizatorji izobraževanja odraslih so mnenja, da je vloga organizatorja izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru zelo pomembna in kompleksna.

→ VLOGA ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH JE NA SREDNJI ŠOLI ZELO POMEMBNA IN KOMPLEKSNA.

Direktorji oz. ravnatelji

- *Organizator izobraževanja odraslih je ključna oseba, ki vpliva na kakovost, obseg izobraževanja odraslih ter zadovoljstvo odraslih udeležencev.*
- *Pri tako specifičnih skupinah udeležencev se izkazuje, kako neobhoden je organizator izobraževanja odraslih.*
- *Organizator izobraževanja odraslih je nujno potreben, saj brez njega izobraževanja odraslih v šolah ne bi bilo.*
- *Nujno je potreben.*
- *V šoli, kot je naša, z deficitarnimi poklici, se mi zdi potrebna za razvoj kadrov in gospodarstva. Šolo vsekakor bogati, omogoča zaključevanje izobrazbe neuspešnim v redni šoli.*
- *Je koordinator in povezovalni člen.*
- *Zelo zahtevno delo.*

Organizatorji izobraževanja odraslih

- *Organizator izobraževanja odraslih ima pomembno vlogo za organiziranost izobraževanja odraslih na srednji šoli, saj brez našega dela ta oblika izobraževanja ne bi bila mogoča.*
- *Organizator izobraževanja odraslih je oseba, ki omogoča s svojim delom, usmerjanjem, podporo ... udeležencem zaključiti izobrazbo oz. "priti" do želene izobrazbe, ki jim omogoča večjo aktivnost na trgu dela. V naši organizaciji so to pretežno osebe iz okolja, ki se želijo dokvalificirati,*

prekvalificirati ... v programih, ki jih izvajamo. Organizator izobraževanja odraslih ima veliko vlogo tudi pri organizaciji/izvedbi neformalnih izobraževanj, sodelovanju z delodajalci ...

- Vloga organizatorja odraslih je zelo pomembna. Pravilen dostop do kandidatov, pogovor s posamezniki v primeru, da pride do kakšnih "kriz", natančnost predanih navodil z odgovornostmi in obveznostmi, biti pripravljen poslušati in tudi slišati.*
- Vloga organizatorja izobraževanja odraslih je več kot potrebna v srednjih šolah. Saj je kot oseba edina, ki lahko v celoti spremlja to področje, ki ni več samo oseba, ki sprejme prijavnico ter jo preda administratorki, ki mora s pomočjo pomočnika ravnateljice narediti razpored. Delo je kompleksno in ta oseba spremlja redno delo šole in usklajuje izobraževanje odraslih z rednim delom. Sodeluje s kandidati in jih usmerja (kandidati so vse slabše organizirani, ne najdejo informacij in so zelo nekomunikativni). Če povzamemo besedo umeščenost – v srednji šoli mora organizator svoje delo vpletati z vsemi deležniki izobraževanja (ravnatelj – pomočnik ravnatelja – učitelji – kandidati). Drugače ni uspeha na tem delu izvedbe šolanja. Kandidati ali udeleženci pa vedno večkrat preizkušajo šolski sistem. Vloga organizatorja izobraževanja odraslih se je v zadnjih letih razvijala na vseh področjih. Slediš zakonodaji, izobražuješ se, delo na daljavo, administracija, učenje svetovanja, ki je zelo kompleksno.*
- Zelo pomembno, saj je veliko tudi dijakov iz rednega šolskega programa, ki želijo zaključiti šolanje. Veliko je tujcev.*
- Za uspešno delovanje šolskega centra je organizator izobraževanja odraslih nujen. On poleg ostalega skrbi tudi za to, da dijaki, ki niso uspešni v rednem izobraževanju, lahko uspešno zaključijo svoje izobraževanje.*
- Organizator izobraževanja odraslih je ključna oseba v povezavi z izobraževanjem in lokalnim okoljem/organizacijami, saj tako približa izobraževanje udeležencem. Tako bo tudi v prihodnje.*
- Z izvajanjem izobraževanja odraslih omogočamo, da dijaki, ki niso redno zaključili izobraževanja, ostanejo v stiku s šolo in izobraževanje zaključijo. Omogočamo pa tudi ostalim odraslim udeležencem želeno izobraževanje.*
- Organizatorji izobraževanja so ključni element na šoli za razvoj in obstoj izobraževanja odraslih (formalno in neformalno), seveda pa je ključna podpora vodstva zavoda (ravnateljev in direktorja).*
- Organizator je vsekakor potreben.*
- Potrebe po vseživljenjskem učenju so vedno večje. Odpiranje izobraževanja*

odraslih in šolskih centrov v lokalno okolje postaja ključno za razvoj regije. Izobraževalne ustanove lahko s svojimi dejavnostmi postanejo centri znanja – prekvalifikacije, strokovna izobraževanja, različna strokovna predavanja za bogatitev posameznikovega vsakdana.

- *Šole, ki organizirajo izobraževanje odraslih, potrebujejo delovno mesto organizatorja.*
- *Še vedno bo potrebno delo organizatorja, sploh če se zakonodaja ne bo bistveno spremenila.*

Navedbam direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih o potrebnosti, kompleksnosti vloge organizatorja izobraževanja odraslih pravzaprav ni treba kaj veliko dodajati. Iz navedb je mogoče razbrati, da gre za vlogo, ki je vozlišče številnih aktivnosti v izobraževalni organizaciji. Načrtuje in organizira izpeljavo izobraževanja odraslih in bdi nad njo. Povezuje učitelje, strokovne delavce in udeležence. Usklajuje svetovalno, učno in drugo podporo udeležencem. Predvsem pa je sam prvi stik z udeleženci in tisti, pri katerem se najprej oglasijo, ko se vključujejo v izobraževanje in če med izobraževanjem naletijo na težave. Sodeluje s partnerji v okolju.

Iz navedb organizatorjev izobraževanja odraslih lahko izluščimo pomemben vidik njihovega dela, ki je še posebej pomemben v srednjih šolah in šolskih centrih, ki izobražujejo mladino in odrasle. Dijaki, ki so neuspešni v rednem izobraževanju, pogosto svoje šolanje nadaljujejo in ga poskušajo uspešno zaključiti v izobraževanju odraslih. Organizator izobraževanja odraslih v tem primeru opravlja tudi vlogo povezovanja rednega in izrednega izobraževanja oziroma strokovnih delavcev, ki delajo v enem in/ali drugem izobraževanju, ko gre za primere dijakov, ki so neuspešni v rednem izobraževanju.

→ PRI DELU ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH POSTAJA VSE BOLJ POMEMBNA SVETOVALNA VLOGA (SVETOVANJE, UČNA POMOČ, POMOČ UDELEŽENCEM S POSEBNIMI POTREBAMI IDR.).

Direktorji oz. ravnatelji

/

Organizatorji izobraževanja odraslih

- *Zaradi čedalje večjega števila mladoletnih osipnikov v srednjih šolah, ki nadaljujejo šolanje po izpiti v okviru izobraževanja odraslih, postaja vloga organizatorja izobraževanja odraslih vse bolj pomembna v okviru svetovalne storitve (pomoč pri iskanju literature, organiziranju učenja, kako se učiti, pogovori, vzpostavljanje stikov z učitelji ...).*

- *Vloga organizatorja izobraževanja odraslih se povečuje. Opažamo porast udeležencev v programih izobraževanja odraslih, ki imajo zaključeno samo osnovno šolo. Velik je tudi delež gimnazijcev brez opravljene mature. Povečuje pa se tudi število dijakov srednjih strokovnih in poklicnih šol, ki iz različnih razlogov prenehajo obiskovati srednjo šolo in se vpisujejo v programe za odrasle. Pojavlja se vedno večja potreba po osebnem svetovanju. Odrasli potrebujejo vodeno izobraževanje. Opažamo tudi vedno večjo psihično stisko slušateljev. Naše programe obiskujejo tudi slušatelji s posebnimi potrebami, česar v preteklosti v tako velikem številu nismo zaznali.*
- *Svetovanje ti včasih vzame veliko časa; kandidata moraš najprej spoznati (če ti dovoli), videti njegovo delo do sedaj (če ti priloži prave podatke) ter mu na kratko pripraviti vizijo dela oz. mu svetovati, naj mogoče potrka na druga vrata, kjer se bo lažje strokovno usposobil.*
- *Menim, da bo v prihodnje vse več mlajših odraslih povpraševalo po izrednih oblikah izobraževanja. Organizator izobraževanja bo pri tem pomembna oseba na šoli, ne samo za organizacijo primernih oblik pouka, ampak tudi svetovanje.*

Pri delu organizatorja izobraževanja odraslih postaja vse bolj pomembna svetovalna vloga.

Prav zaradi tovrstne zahtevnosti in kompleksnosti delovnega mesta so organizatorji izobraževanja odraslih sporočili, naj bo delo organizatorja izobraževanja odraslih bolje vrednoteno in bolj cenjeno.

→ DELO ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NAJ BO BOLJE VREDNOTENO IN CENJENO.

Direktorji oz. ravnatelji

/

Organizatorji izobraževanja odraslih

- *Večja odgovornost in višja plača.*
- *Da bi bilo delo ustrezno ovrednoteno in določeno glede na normative.*
- *Organizatorji izobraževanja odraslih v srednjih šolah bi morali imeti najprej enotno ovrednoten delež zaposlitve, ki trenutno ni ovrednoten in se ne loči niti po številu vpisanih udeležencev.*
- *Zdi se mi, da bi to delo lahko bilo ovrednoteno in plačano s strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, ne pa da je v celoti prepuščeno tržnemu deležu.*

S tem bi poskrbeli tudi za interese šole, za pridobitno dejavnost, pa tudi z vidika varnosti zaposlitve in prevzemanja odgovornosti bi bilo delovno mesto bolj urejeno.

- Organizator izobraževanja odraslih je potreben na srednjih strokovnih in poklicnih šolah, njegovo delo je premalo vrednoteno.*
- Skrajni čas je, da se prične naše delo ustrezno vrednotiti, saj je to delo, ki zahteva 100 % človeka.*
- Vsekakor bi bilo treba tudi urediti ustrezno financiranje tega delovnega mesta.*
- Organizator je bil, je in bo deklica za vse: preobremenjen, premalo plačan, nesistemiziran, vprežen cel dan. Težko v taki luči razmišljam o razvoju.*
- V okoljih, ki so majhna in kjer delujejo tudi ljudske univerze, je organizator izobraževanja odraslih predvsem koordinator. Pogosto so odrasli "nebodigatreba", saj gre praviloma res za nekdanje neuspešne dijake, ki pri zaključevanju izobraževanja kot odrasli redkokdaj uspejo. Posledično je "nebodigatreba" tudi organizator izobraževanja odraslih. V prihodnje bi bilo treba spremeniti prav to – odnos.*

Organizatorji izobraževanja odraslih sporočajo, da je to delovno mesto na srednjih šolah in šolskih centrih preveč pomembno, potrebno in zahtevno, da bi ga še naprej prepuščali večinskemu financiranju iz tržnega deleža. V nadaljevanju so tako direktorji oziroma ravnatelji kot organizatorji izobraževanja odraslih argumentirali, zakaj menijo, da bi bilo v prihodnje treba delo organizatorja izobraževanja odraslih sistemizirati ter opredeliti standarde in normative za njihovo delo.

→ DELO ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NAJ BO SISTEMIZIRANO, OPREDELJENI STANDARDI IN NORMATIVI

Direktorji oz. ravnatelji

- Organizator izobraževanja odraslih dela izjemno raznolike naloge, ki z leti postajajo zahtevnejše, povečuje se svetovalno delo z udeleženci, povečuje se administrativno delo..., zato ga je treba ustrezno umestiti, sistemizirati tudi svetovalnega delavca za izobraževanje odraslih.*
- Pri majhnih šolah, ki izvajajo le samoizobraževanje, to ne moremo dati v delež zaposlitve, kar ni OK.*
- Delovno mesto organizatorja izobraževanja odraslih je treba sistemizirati. Njegovo delo je odgovorno in obsežno.*

- Če se je Republika Slovenija odločila za vseživljenjsko izobraževanje in vseživljenjsko učenje, naj sistemsko financira organizatorja izobraževanja odraslih.
- Potrebno bi bilo, da bi bilo v celoti sistemizirano.

Organizatorji izobraževanja odraslih

- Za organizatorja izobraževanja odraslih mora biti oblikovana sistemizacija delovnega mesta znotraj pravilnika o normativih.
- Glede na to, da se izobraževanje odraslih izvaja tudi v srednjih šolah, je nujno potrebno, da ima šola zagotovljenega organizatorja izobraževanja odraslih.
- Glede na povečanje osipa in potreb po prilagajanju spreminjajočim se delovnim mestom bi bilo nujno, da se delovno mesto organizatorjev sistemizira tako, kot je sistemizirano delovno mesto svetovalnih delavcev na šoli.
- Potreba vsekakor obstaja, umeščenost ni sistematična.
- Obvezno je treba urediti standarde in normative, določiti obseg nalog tako za organizatorja kot za vodjo izobraževanja odraslih.
- Vloga in obseg dela organizatorja izobraževanja odraslih sta dokaj nedorečena, ni normativno določena v šolski zakonodaji (delovno mesto ni sistemizirano in ni določenega obsega dela; so velike razlike med šolami). Delovno mesto bo treba umestiti in ustrezno ovrednotiti.
- Delovno mesto organizatorja izobraževanja odraslih bi v prihodnje morale biti sistemizirano.
- Organizatorjevo delo bi morale biti sistemizirano delovno mesto.
- V prihodnosti se bo glede na trend osipa v srednjih šolah potreba po organizatorjih izobraževanja odraslih še povečala, nujna je sistemizacija in financiranje organizatorjev na podoben način kot svetovalnih delavcev za redne dijake na šoli.

V svojih navedbah vprašani opozarjajo na sistemsko nedorečenost delovnega mesta in delovnih nalog organizatorja izobraževanja odraslih. Tako kot že prej na več mestih v študiji, tudi na tem mestu opozarjajo na to, da so se z leti dela in naloge organizatorjev izobraževanja odraslih povečale, postale so bolj zahtevne in bolj kompleksne. Povečal se je delež svetovalnega dela.

Zato je treba ob iskanju sistemskih rešitev premisliti dvojce:

- da bi se poleg organizatorja izobraževanja odraslih sistemiziralo tudi delovno mesto svetovalca v izobraževanju odraslih oziroma se

organizatorju izobraževanja odraslih sistemsko priznalo določen delež svetovalnega dela,

- **da bi se poleg vloge organizatorja izobraževanja sistemiziralo tudi delovno mesto vodje izobraževanja odraslih oziroma se organizatorju izobraževanja odraslih ob sistemizaciji in vrednotenju vloge priznalo, da zajema njegovo delo tudi delež zahtevnih del in nalog s področja vodenja in upravljanja.**

Direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih so izrazili tudi svoja mnenja o sedanji praksi, ki se je potrdila tudi v tej študiji, ko se namreč delo organizatorja izobraževanja sestavlja iz deležev zaposlitve različnih strokovnih delavcev oziroma da organizator izobraževanja odraslih v večjih ali manjših deležih zaposlitve opravlja še druga dela (učitelj idr.).

→ DELO ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA NAJ NE BO LE V DELEŽU ZAPOSLOTITVE.

Direktorji oz. ravnatelji

- *Za organizatorja izobraževanja odraslih je potreben 100 % delež zaposlitve na tem delovnem mestu. Zagotovo bi pri takšnem številu vključenih udeležencev v izobraževanje odraslih, kot ga imamo pri nas na šoli, potreboval še tajnika oziroma tajnico.*
- *Organizator izobraževanja odraslih je oseba, ki mora zelo dobro poznati programe, zakonodajo, hkrati pravilno svetovati in se tudi truditi za razvoj izobraževanja odraslih. Zna pa priti do določenih težav, če je to oseba, ki le delno dela v tej vlogi, glede na število udeležencev se prizna premalo ur dela, hkrati pa je tudi specifika, če je treba izobraževanje odraslih koordinirati z redno zaposlenimi v srednjih šolah, ki so tudi v vlogi izvajalcev predmetov.*

Organizatorji izobraževanja odraslih

- *V primeru izvajanja izobraževanja odraslih na šolah je organizator seveda nujno potreben, vendar se sama v tej vlogi pogosto znajdem v stiski, saj manjši delež moje zaposlitve (25 % izobraževanja odraslih) zajema toliko dela, da ga ena sama oseba težko zmore, kaj šele nekdo, ki (kot v mojem primeru) poučuje maturitetni predmet (slovenščina). Nujno bi bilo razmišljati v smeri, da se za tako delo zaposli samostojnega delavca in da se delovnega mesta ne deli na manjše dele (npr. 25 % jaz, povečan obseg dela iz tega naslova ima še tajnica šole, pomočnik ravnatelja ...).*
- *Zdi se mi tudi, da ker imamo kar veliko število udeležencev, da so zaposlitve za delni čas na mestu organizatorja izobraževanja odraslih*

precej nesmiselne, saj zelo težko preskakuješ iz ene vloge v drugo in pri delu nisi sfokusiran in osredotočen, kot bi sicer lahko (ali moral) biti.

- *Glede na vse večjo potrebo po izobraževanju odraslih, tudi z vidika osipa v rednih programih, bi morala vsaka srednja šola imeti vsaj enega organizatorja izobraževanja odraslih zaposlenega v celoti, ki bi se ukvarjal samo z izobraževanjem odraslih.*
- *Na šoli, kjer se izvaja izobraževanje odraslih, bi moral biti zaposlen vodja izobraževanja odraslih, računovodstvo izobraževanja odraslih, tajništvo za izobraževanje odraslih ter svetovalno delo za izobraževanje odraslih. Izobraževanje odraslih je veja šole, ki ima zelo velik pomen.*
- *Za razvoj bi bilo nujno, da se ne naloži vseh opravil, povezanih z izobraževanjem odraslih, na eno osebo. Zaradi multiopravnosti se ni mogoče poglobiti v vsa področja (npr. svetovanje udeležencem ...).*

Vprašani iz obeh skupin, še posebej pa organizatorji izobraževanja, sporočajo, da se pogosto znajdejo v stiski, ker gre za delovno mesto, ki zaradi obsega in raznovrstnosti delovnih nalog zahteva celega človeka, po navadi še več kot enega. Sami so na to delovno mesto razporejeni le z manjšim deležem zaposlitve, sicer pa opravljajo večinoma delo učitelja ali kaj drugega. Opozarjajo, da vloge organizatorja izobraževanja odraslih ni smiselno deliti v manjše deleže, pač pa mora biti oseba na to delovno mesto razporejena s celotnim deležem zaposlitve ali pa vsaj z večinskim. Hkrati pa opozarjajo tudi, da naj se v prihodnje ne nalaga več vseh opravil, povezanih z izobraževanjem odraslih, na eno osebo, saj se zaradi njihove strokovne raznolikosti ni mogoče poglobiti v vsa različna področja (npr. svetovanje udeležencem).

Direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih so tudi sporočili, da mora biti organizator izobraževanja odraslih dobro strokovno usposobljen in da bi bilo zato potrebno okrepiti sistemsko in strokovno podporo organizatorjem izobraževanja odraslih na nacionalni ravni.

→ NA NACIONALNI RAVNI BI BILO TREBA OKREPITI SISTEMSKO IN STROKOVNO PODPORO TER USPOSABLJANJA ZA ORGANIZATORJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Direktorji oz. ravnatelji

- *Mora se stalno strokovno spopolnjevati.*
- *Potrebno je specifično izobraževanje in usposabljanje.*
- *Pridobivanje dodatnih strokovnih znanj.*

Organizatorji izobraževanja odraslih

- *Delovno mesto je nujno potrebno za uspešno delovanje izobraževanja odraslih. Treba pa bi bilo razviti bolj enoten sistem organizacije (na nacionalnem nivoju) – IKT–podpora za prilagojeno organiziranje v okviru izobraževanja odraslih (ki se precej loči tudi od potreb organiziranja urnikov in izpitov rednega izobraževanja).*
- *Ponuditi izobraževanje in pomoč za vsa zgoraj naštetá dela in naloge, saj je tega res veliko. Tekom dolgoletnega dela se marsikaj seveda sam naučiš.*
- *Organizator je nujen za izvedbo programa, potrebuje možnosti za dodatna spopolnjevanja, izobraževanja, potrebuje svetovalno pomoč.*
- *Premalo je systemske podpore, mnogokrat se moramo znajti sami.*
- *Organizatorji izobraževanja odraslih smo v srednjih šolah oz. šolskih centrih vsekakor potrebni, bi pa potrebovali več natančnejših smernic pri delu, jasno zakonodajo in poenotenje potrebne dokumentacije oz. morda kar celotnega programa oz. aplikacije, namenjene izključno podpori pri organizaciji izobraževanja odraslih.*
- *Opažam primanjkljaje predvsem v "standardizaciji", se pravi nekem poenotenju postopkov in pravil.*

V nadaljevanju prikazujemo odgovore tistih direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih, ki so mnenja, da je delovno mesto organizatorja izobraževanja odraslih v njihovi organizaciji dobro urejeno in ni potrebe po spremembah. Ti so bili v manjšini.

→ DELOVNO MESTO ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V NAŠI ORGANIZACIJI JE DOBRO UREJENO, NI POTREBE PO SPREMEMBAH.

Direktorji oz. ravnatelji

- *Vsekakor menim, da je organizator izobraževanja odraslih potreben. Z vlogo in umestitvijo, ki jo trenutno imamo na našem šolskem centru, sem zadovoljen.*
- *Trenutna umestitev je povsem ustrezna, saj zagotavlja kader, ki hkrati usposablja dijake na enakem programu in je s tem poskrbljeno, da so učni načrti in vsebine primerne trenutnim potrebam na trgu delovne sile.*

Organizatorji izobraževanja odraslih

- *Glede na potrebe, številčnost vpisa in način izvajanja programov izobraževanja odraslih na naši šoli trenutno ne vidim potrebe po*

spremembi delovnega mesta organizatorja izobraževanja odraslih. Mesto je sistemizirano, jasno so določene naloge, res pa je, da so obremenitve zelo neenakomerno razporejene, tako na letni ravni kot tudi tedenski, in je bistvenega pomena kombinacija, s katerim drugim delom (pouk) opravljaš svoje delo.

- *Naša enota je del šolskega centra, kot organizator izobraževanja odraslih menim, da je naše delo dobro umeščeno v naš sistem, da predstavljamo neko povezovalno vlogo k nadaljnji izobrazbi, pridobivanju tudi neformalnih veščin ter medgeneracijskem povezovanju.*
- *Pri nas imamo samo samoizobraževanja, jih ni veliko. Tako, kot je, nam ustreza, bi pa bilo lahko urejeno drugače.*

Ob koncu tega sklopa prikazujemo še nekaj navedb, ki jih nismo umestili v doslej prikazane sklope, a so tudi pomembne.

→ DRUGO

Direktorji oz. ravnatelji

- *Izobraževanje odraslih za pridobitev formalne izobrazbe poteka v okviru šol in je odgovornost ravnateljev, saj so ravnatelji podpisniki spričeval. Ker je veliko prepletanja in kombiniranja med šolami in programi, imamo pooblaščenega ravnatelja, ki vodi andragoški zbor in usklajuje vse aktivnosti. V neformalnem izobraževanju odraslih imamo koordinatorja v izobraževanju odraslih, ki v okviru MIC-a organizira in koordinira vse aktivnosti. Kot direktor skrbim, da je zagotovljeno nemoteno delo obeh segmentov izobraževanja odraslih in občasno tudi sodelovanje, kadar narava izobraževanj to dopušča.*
- *Izobraževanje odraslih je zelo povezano z nacionalno usmeritvijo. Menim, da je treba udeležence spodbujati k uspešnem zaključku šolanja in temu primerno določene pravice vezati na to.*
- *Organizator izobraževanja odraslih je umeščen v delo šole.*

Organizatorji izobraževanja odraslih

- *V zadnjih letih vpis v izobraževanje odraslih upada. Kljub majhnemu številu vpisanih vsako šolsko leto organiziramo urnik izobraževanja na način, da imajo prav vsi možnost opraviti obveznosti v okviru svojega osebnega izobraževalnega načrta, kar pomeni, da uredimo urnik tako, da se izvedejo vse konzultacije, predavanja, vaje in izpitni roki v času od septembra do začetka julija. Finančno smo v tem primeru v minusu. Nam pa veliko*

pomeni, da osipnikom iz rednega izobraževanja mladine in tistim nekaj posameznikom iz regije, ki se želijo prekvalificirati, omogočimo dokončanje šolanja pri nas. Mislim, da bomo v naslednjih letih ohranjali oddelek izobraževanja odraslih, a verjetno v precej "skrčeni" obliki.

- *Organizator izobraževanja odraslih potrebuje kadre za izvedbo programov.*
- *Zelo pesimistično. Nekako se mi zdi, da gredo vse usmeritve bolj v neformalne vode, ker z argumentom, da je čedalje več mladih izobraženih in imajo končano srednjo šolo, ni več potrebe po organiziranih formalnih oblikah izobraževanja.*
- *Večja povezanost z ostalimi šolami.*
- *Upam, da v boljšem položaju.*
- *Mislim, da z leti potreba po organizatorjih pada, ker je po koroni manj vpisa v izobraževanje odraslih.*
- *Težave vidim tudi pri samem napredovanju v nazive, morda bo z novim pravilnikom kaj lažje, saj vključuje nekaj del in nalog, ki jih upravlja tudi organizator izobraževanja odraslih.*
- *Na naši šoli vidim kot (pod)enoto šole oz. neko formalno organizacijsko strukturo. Na splošno v Sloveniji pa predvidevam, da bodo potrebe po formalnem in neformalnem izobraževanju odraslih večje in nujnejše – z vidika prekvalifikacij delovnih mest.*

2.5 NOSILCI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH – UČITELJI

Kdo so izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?

V študiji nas je zanimalo tudi, kdo so nosilci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih. Pri tem imamo v mislih učitelje, ki poučujejo v teh programih. O tem smo povprašali direktorje in ravnatelje.

Preglednica 49: **Kdo na vaši šoli oz. šolskem centru v šolskem letu 2023/2024 izvaja poklicno in strokovno izobraževanje za pridobitev izobrazbe in strokovno spopolnjevanje?**
(direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
Zaposleni učitelji kot del svoje redne učne obveznosti.	7	29,17	16,67
Zaposleni učitelji v okviru nadurnega dela.	5	20,83	11,90
Zaposleni učitelji v okviru povečanega obsega dela.	14	58,33	33,34
Zunanji učitelji (pogodbeno delo).	10	41,67	23,80
Drugo.	6	25,00	14,29
SKUPAJ	42		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Kot kažejo njihovi odgovori, so to večinoma učitelji, ki so njihovi zaposleni in prvenstveno poučujejo v rednih programih za mladino, poučujejo pa tudi odrasle in sicer največkrat v okviru povečanega obsega dela, manj pogosto pa je to del njihove redne učne obveznosti ali nadurnega dela. Angažirajo pa tudi zunanje učitelje v obliki pogodbenega dela (podjemna ali avtorska pogodba). Pod drugo so nekateri direktorji in ravnatelji navedli: *zaposleni in zunanji učitelji – podjemna pogodba, podjemna pogodba z redno zaposlenimi (ni prostora za povečan obseg dela), redno zaposleni učitelji, ki imajo za izvajanje izobraževanja odraslih sklenjeno avtorsko oziroma podjemno pogodbo*. Iz njihovih navedb je razvidno, da je ena izmed oblik angažiranja zaposlenih učiteljev pogodbeno delo, in sicer v obliki podjemne oziroma avtorske pogodbe.

Zanimalo nas je, ali se je v zadnjih letih delež izvajalcev izobraževanja odraslih glede na način njihovega razmerja do šole oziroma šolskega centra kaj spremenil.

Preglednica 50: **Ali se je v zadnjih letih spremenil delež izvajalcev izobraževanja odraslih glede na način njihovega razmerja do šole oz. šolskega centra?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
Da, več je učiteljev, ki to delo zdaj opravljajo kot del svoje redne delovne obveznosti.	2	8,33	7,14
Da, več je učiteljev, ki to delo zdaj opravljajo v okviru nadurnega dela.	0	0,00	0,00
Da, več je učiteljev, ki to delo zdaj opravljajo v okviru povečanega obsega dela.	5	20,83	17,86
Da, več je učiteljev, ki to delo zdaj opravljajo po pogodbi kot zunanji sodelavci.	4	16,67	14,29
Drugo.	2	8,33	7,14
Ne, ta razmerja se z leti niso bistveno spremenila.	15	62,50	53,57
SKUPAJ	28		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Večina direktorjev oziroma ravnateljev je odgovorila, da se ta razmerja z leti niso bistveno spremenila. Nekateri pa so ocenili, da spremembe so, in sicer v zadnjem obdobju več učiteljev to delo opravlja v povečanem obsegu dela oziroma več učiteljev to delo opravlja po pogodbi, saj jih angažirajo kot zunanje sodelavce. Pod drugo so vprašani navedli: *Učitelji imajo povečane obsege že pri rednem delu in je ponekod manj energije za delo v izobraževanju odraslih. Zmanjšalo se je delo učiteljev zaradi neplačevanja.*

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

Ob koncu smo direktorje oziroma ravnatelje vprašali še, če bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni.

Preglednica 51: **Ali menite, da bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev v izobraževanju odraslih na srednjih šolah oz. šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek
Da.	8	33,33
Ne, sedanja ureditev je ustrezna.	16	66,67
SKUPAJ	24	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Večina direktorjev oziroma ravnateljev, ki so sodelovali v anketiranju (16 oz. 66,67 %), jih je mnenja, da je sedanja ureditev ustrezna. V nadaljevanju navajamo pojasnila tistih, ki menijo, da so potrebne spremembe:

- *Organizacijsko in kadrovsko politiko izvajanja izobraževanja odraslih.*
- *Zlasti strokovna izobraževanja na vseh stopnjah srednje- in višješolskega strokovnega izobraževanja so pri nas podcenjena. Tam so potrebne spremembe in posledično tudi v izobraževanju odraslih.*
- *Republika Slovenija oz. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje naj dovoli opravljanje dela preko s. p.*
- *Tudi učiteljem bi se lahko to štelo v delež zaposlitve, pa tudi če samo 5 % – potem bi bili dosti bolj zainteresirani za izvajanje.*
- *Način dela z odraslimi.*
- *Urediti dodatne možnosti plačila učiteljev, ki že imajo povečan obseg v okviru svoje redne delovne obveze poučevanja dijakov.*
- *Postaviti ustrezne urne postavke za učitelje – predavatelje.*

Iz njihovih odgovorov lahko izluščimo, da bi si želeli, da bi tudi učitelji, ki imajo 100 % delovno obvezo v rednem izobraževanju mladine, hkrati pa že tam tudi maksimalni povečan obseg dela, imeli možnost plačanega dela tudi pri izobraževanju odraslih. Zato bi bilo treba uvesti dodatne možnosti plačila učiteljev. Ob tovrstnih razmišljanjih se nam zastavi vprašanje: ali niso učitelji z maksimalno delovno obvezo in obremenitvijo z maksimalnim povečanim obsegom dela v rednem izobraževanju že maksimalno obremenjeni?

Predlog, da bi se učiteljem, ki prvenstveno poučujejo v rednem izobraževanju, kot del redne delovne obveze štel poučevanje v izobraževanju odraslih, je smiseln. Kot smo videli pri prejšnjih vprašanjih, sta dva od vprašanih direktorjev oziroma ravnateljev sporočila, da takšno prakso na šoli oziroma šolskem centru že imajo. Razlog, zakaj takega načina ne uporablja več šolskih centrov oziroma šol, lahko verjetno iščemo v tem, da danes že za redno izobraževanje dijakov primanjkuje učiteljev, drugega pa verjetno v tem, da bi bilo treba takšno obliko redne delovne obveznosti sistemsko urediti in bi jo morala država na ta način tudi financirati. Z vidika ustreznega vrednotenja dela učiteljev v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih je en direktor oziroma ravnatelj sporočil še, da bi bilo treba postaviti ustrezne urne postavke za učitelje oziroma predavatelje.

2.6 POTREBE PO ZNANJIH IN SPRETNOSTIH ZA DELO V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

V sodobnem svetu so nenehne spremembe prisotne tako na poklicnem področju kot v zasebnem življenju. Uspešno soočanje s spremembami postaja ključno za posameznike in družbo kot celoto, zato se moramo neprestano prilagajati novi realnosti. Pridobivanje novih znanj in spretnosti, torej vseživljenjsko učenje in izobraževanje, se je izkazalo kot ključno orodje za uspešno soočanje s temi izzivi.

V tem poglavju smo preučevali, katera znanja, spretnosti in naravnosti so pomembne tako za učinkovito vodenje in organizacijo izobraževanja odraslih kot tudi za poučevanje odraslih udeležencev. Glede na trenutne razmere v izobraževanju odraslih v Sloveniji smo želeli ugotoviti, katera znanja in spretnosti potrebujejo vodilni in strokovni sodelavci v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, da bi lahko še naprej uspešno načrtovali in izvajali izobraževalne programe ter nudili individualno strokovno podporo udeležencem, s čimer bi jim pomagali do uspešnega zaključka izobraževanja.

Najprej se bomo osredotočili na znanja, spretnosti in naravnosti, ki so po mnenju anketiranih najpomembnejše za vodenje izobraževanja odraslih, ter na znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo organizatorji izobraževanja odraslih in učitelji v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih.

Katera znanja, spretnosti in naravnosti so najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih, katera pa potrebujejo organizatorji izobraževanja odraslih?

Pri anketiranju direktorjev in ravnateljev srednjih šol in šolskih centrov smo raziskali, katera znanja, spretnosti in naravnosti so ključna za vodenje izobraževanja odraslih, katera znanja, spretnosti in naravnosti pa potrebujejo organizatorji izobraževanja odraslih. S pojmi znanje, spretnosti in naravnosti smo želeli zajeti celovito pojmovanje zmožnosti oziroma kompetence, ki označuje: lastnost posameznika, da ustrezno uporabi učne dosežke v različnih okoliščinah (izobraževanje, delo, osebni ali poklicni razvoj). Ni je mogoče omejiti zgolj na kognitivno dimenzijo (uporabo teorije, konceptov in tacitnega ali skritega znanja); vsebuje tudi uporabni vidik (vključno z različnimi spretnostmi), motivacijske in vrednotne orientacije, stališča, čustva ter druge socialne in vedenjske sestavine (Izhodišča za pripravo javno veljavnih programov za odrasle, 2020).

Najprej smo direktorjem oziroma ravnateljem postavili odprto vprašanje, saj jih z zaprtimi odgovori nismo želeli preveč usmeriti in s tem izgubiti njihovega izvirnega razmišljanja, nato pa tudi malo bolj strukturirano vprašanje. Njihovi odgovori na obe vprašanji so bili precej podobni, kar ne preseneča, saj smo ob predhodnih vprašanjih ugotavljali, da organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah ter šolskih centrih prevzemajo tudi pomemben del nalog s področja vodenja in upravljanja. Odgovore na obe vprašanji prikazujemo v spodnji preglednici primerjalno.

Preglednica 52: **Katera znanja, spretnosti in naravnosti so po vašem mnenju najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, katera pa morajo imeti organizatorji izobraževanja odraslih?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

ZNANJA, SPRETNOSTI IN NARAVNOSTI ZA VODENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH		ZNANJA, SPRETNOSTI IN NARAVNOSTI, POMEMBNE ZA DELO ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	
USPOSOBLJENOST ZA:			
VODENJE IN UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH			
• vodstvena znanja in kompetence (5)		• področje vodenja (3)	
• strateške zmožnosti podjetnosti in trženja		• trženje	
• finančna znanja		• finančna znanja (2)	
• poznavanje zakonodaje na področju izobraževanja odraslih		• poznavanje zakonodaje in predpisov na področju izobraževanja odraslih (2)	
ORGANIZACIJO IN NAČRTOVANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH			
• organizacijske sposobnosti (12)		• organizacijske kompetence (9)	
• ažurnost		• ažurnost	
STROKOVNO PODROČJE – POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE			
• poznavanje strokovnega področja izobraževalnih programov (2)		• poznavanje strokovnega področja izobraževalnih programov (2)	
• profesionalnost		• profesionalnost	
		• strokovnost (5)	
ANDRAGOŠKO DELO			
Temelji andragogike in didaktika izobraževanja odraslih			
• pedagoško-andragoška izobrazba		• pedagoško-andragoška izobrazba	

ZNANJA, SPRETNOSTI IN NARAVNANOSTI ZA VODENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	ZNANJA, SPRETNOSTI IN NARAVNANOSTI, POMEMBNE ZA DELO ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
ANDRAGOŠKO DELO	
Temelji andragogike in didaktika izobraževanja odraslih	
• andragoška znanja	• strokovna znanja o izobraževanju odraslih (2)
• poznavanje temeljev andragogike	• poznavanje temeljev andragogike
• didaktika in metodika andragoškega dela	• didaktika in metodika andragoškega dela
• enaka znanja kot v rednem izobraževanju ter dodatna strokovna znanja o izobraževanju odraslih	• izkušnje s poučevanjem
Izvedbeno načrtovanje izobraževanja odraslih	
• priprava osebnega izobraževalnega načrta	
• pregled izvedbenih kurikulumov	
• pomemben je tudi izbor vsebin, ki so ključne za posamezno programsko enoto	
Svetovanje in motiviranje	
• strokovno svetovanje	• strokovno svetovanje
• motivacijske spretnosti	• motivacijske spretnosti
Pozitivna naravnost, empatija, želja po delu z odraslimi udeleženci	
• empatija do udeležencev izobraževanja (3)	• empatija (4)
• želja po delu z odraslimi udeleženci	• želja po delu z odraslimi udeleženci
• pozitivna naravnost	• pozitivna naravnost
• potrpežljivost	• potrpežljivost
	• učljivost

ZNANJA, SPRETNOSTI IN NARAVNANOSTI ZA VODENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	ZNANJA, SPRETNOSTI IN NARAVNANOSTI, POMEMBNE ZA DELO ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
DELO IN SODELOVANJE Z DRUGIMI	
Komunikacija	
• znanja iz področja komuniciranja (5)	• znanja iz področja komuniciranja (5)
Dostopnost in prilagodljivost	
• dostopnost (3)	• dostopnost
• prilagodljivost (2)	• prilagodljivost (4)
• prilagoditev časa potrebam kandidatov, ki so vključeni v izobraževanje	
Timsko delo in sodelovanje	
• timsko delo	• timsko delo
• sodelovanje	• sodelovanje
DELO Z DIGITALNIMI ORODJI	
• digitalne kompetence (2)	• digitalne kompetence (2)
• IKT-veščine (2)	• IKT-veščine (2)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Direktorji oziroma ravnatelji šolskih centrov in srednjih šol so mnenja, da je za vodenje izobraževanja odraslih pomembna **usposobljenost s področja vodenja in upravljanja**. To vključuje znanja s področja vodenja, sposobnost strateškega razmišljanja in podjetnosti. Poseben poudarek so anketirani dali finančnemu načrtovanju in napovedovanju, razumevanju ter izvajanju analiz za oceno finančne učinkovitosti projektov in dejavnosti ter trženju izobraževalnih programov.

Pomembno je tudi poznavanje zakonodaje s področja izobraževanja odraslih. Direktorji oziroma ravnatelji so mnenja, da tovrstna znanja s področja vodenja potrebujejo tudi organizatorji izobraževanja odraslih. To

ne preseneča, saj se je pri prejšnjih poglavjih v študiji že odstrlo, da številni organizatorji izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju opravljajo tudi številne naloge s področja vodenja in upravljanja, njihova vloga presega zgolj ozko razumevanje procesov organizacije in načrtovanja izobraževanja odraslih.

Je pa po mnenju direktorjev oziroma ravnateljev **usposobljenost za organizacijo in načrtovanje izobraževanja odraslih tako z vidika vodenja izobraževanja odraslih kot z vidika usposobljenosti organizatorjev izobraževanja odraslih ključna.**

Nato sledijo **vodstvena znanja in spretnosti**, pomembne za vodenje izobraževanja odraslih, med katerimi so bili izpostavljeni strateško razmišljanje in načrtovanje, spremljanje trendov ter operativno upravljanje kadrovskih, finančnih in materialnih virov.

Direktorji oziroma ravnatelji so poleg usposobljenosti za vodenje ter organizacijo in načrtovanje izobraževanja odraslih izpostavili tudi pomen dobrega **poznavanja strokovnega področja poklicnega in strokovnega izobraževanja**. Najobširneje pa so izpostavili in opisali potrebo po **usposobljenosti za andragoško delo**. Ta zajema dobro poznavanje temeljev andragogike in didaktike izobraževanja odraslih, usposobljenost za izvedbeno načrtovanje poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih. Pomen prilagajanja izobraževalnih programov odraslim udeležencem je poudarjen predvsem z vidika, da se omogoči čim večja udeležba odraslih in uspešen zaključek izobraževanja. Pomembna je tudi usposobljenost za svetovalno delo ter motiviranje odraslih za izobraževanje. Direktorji oziroma ravnatelji so izpostavili tudi željo po delu z odraslimi udeleženci ter pozitivno naravnost in empatijo ter potrpežljivost pri delu z njimi. Pomembni sta **dostopnost in prilagodljivost izobraževanja** za udeležence.

Že večkrat v tej študiji smo zapisali, da je organizator izobraževanja odraslih vozlišče, je prvi, pri katerem se udeleženci oglasijo, je tisti, ki povezuje udeležence in učitelje, in hkrati tisti, ki je vezni člen med učitelji in vodstvom organizacije. To njegovo vlogo prepoznavajo tudi direktorji oziroma ravnatelji, ki **usposobljenost za delo in sodelovanje z drugimi** zapišejo kot pomembno za vodenje izobraževanja odraslih na srednji šoli in šolskem centru in za delo organizatorja izobraževanja odraslih. Pri tem so pomembne spretnosti komunikacije, dostopnost in prilagodljivost, timsko delo in sodelovanje.

Po mnenju direktorjev oziroma ravnateljev je v času digitalizacije pomembna tudi **usposobljenost za delo z digitalnimi orodji**. Analiza del in nalog organizatorjev izobraževanja odraslih, ki smo jo opravili v prejšnjih poglavjih, temu pritrjuje, saj smo ugotavljali, da mora organizator izobraževanja odraslih pri delu uporabljati številna digitalna orodja in evidence (npr. eAsistent, CEUVIZ, spletne učilnice Moodle, videokonferenčne sisteme idr.).

Na podlagi rezultatov anketiranja lahko potrdimo, da je vodenje izobraževanja odraslih kompleksen in večplasten proces, ki zahteva kombinacijo različnih znanj, spretnosti in naravnosti. Direktorji oziroma ravnatelji srednjih šol ter šolskih centrov poudarjajo, da so za uspešno vodenje izobraževanja odraslih poleg najbolj očitnih, pričakovanih znanj in spretnosti, kot so organizacijske, vodstvene in pedagoško-andragoške spretnosti, izjemno pomembna tudi znanja in spretnosti s področja komunikacije, sodelovanja in timskega dela. V zadnjem času pa vse bolj v ospredje prihajajo digitalne spretnosti.

Pri vodenju izobraževanja odraslih je nujno upoštevati tudi spretnosti in naravnosti, ki so povezane z delom z ljudmi oziroma udeleženci izobraževanja. Te spretnosti so ključne ne le pri načrtovanju izobraževalnega procesa in izvedbenega kurikuluma, temveč tudi pri razumevanju udeležencev ter njihovih različnih življenjskih in poklicnih okoliščin. Med pomembne take spretnosti sodijo: dostopnost in prilagodljivost izobraževanja glede na potrebe udeležencev, empatija, potrpežljivost, pozitivna naravnost ter želja po delu z odraslimi. Te spretnosti so še posebej pomembne v poklicih, kjer je delo z ljudmi v ospredju.

Uspešno in premišljeno vodenje, načrtovanje ter obravnava udeležencev v izobraževanju odraslih so ključni dejavniki za uspešen zaključek izobraževalnega procesa. Po mnenju direktorjev oziroma ravnateljev, ki so sodelovali v anketiranju, prav kombinacija vseh navedenih znanj, spretnosti in naravnosti omogoča učinkovito vodenje organizacij za izobraževanje odraslih ter usposobljenost organizatorjev izobraževanja odraslih.

Vprašanje, katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali organizatorji izobraževanja odraslih, smo zastavili tudi organizatorjem izobraževanja odraslih. Vendar smo pri njih znanja, spretnosti in naravnosti razdelili v tri glavne skupine, v sklopu katerih smo podrobneje navedli nekaj predlogov vsebine znanj in spretnosti, ki se povezujejo z delom, ki ga opravljajo. Skupine smo opredelili takole:

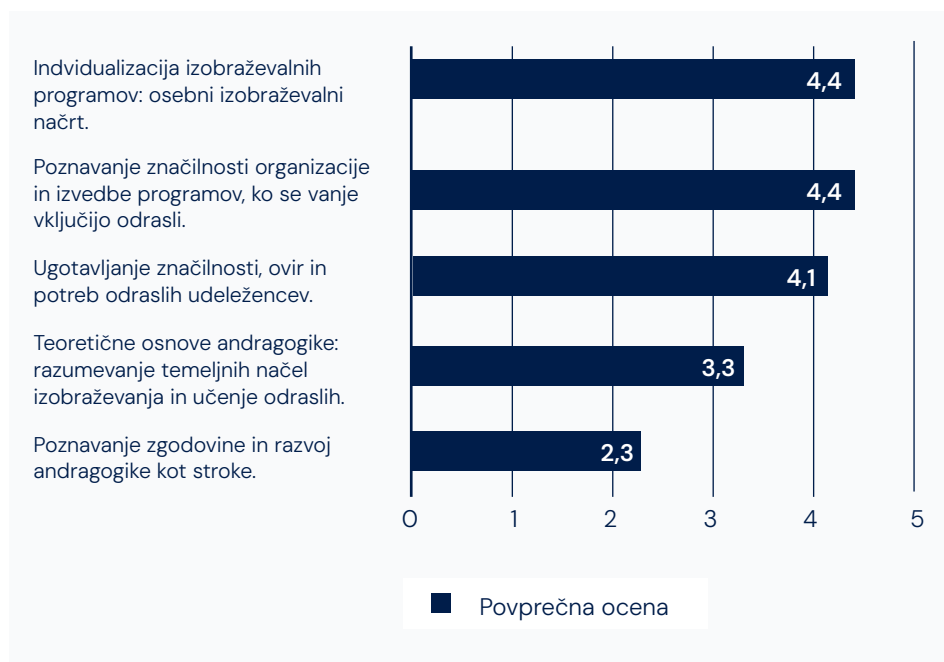
- poznavanje značilnosti ter načrtovanje in organizacija izobraževanja odraslih,

- delo z odraslimi,
- spremljanje in vrednotenje ter načrtovanje in uvajanje izboljšav v delo z odraslimi.

Vsako od teh vsebin so anketiranci ocenili na lestvici od 1 do 5, pri čemer posamezne ocene pomenijo naslednje: 1 – ne potrebujem, 2 – malo potrebujem, 3 – srednje potrebujem, 4 – potrebujem, 5 – zelo potrebujem. Na podlagi pridobljenih rezultatov smo za vsak predlog vsebine znanj in spretnosti izračunali povprečno oceno, ki je predstavljena v grafikonih.

Povprečne ocene za prvi vsebinski sklop **Poznavanje značilnosti ter načrtovanje in organizacijo izobraževanja odraslih** so predstavljene na naslednji sliki, iz katere so tudi razvidne vsebine znanj in spretnosti, ki so jih anketiranci vrednotili glede na to, kakšne so njihove potrebe po dodatnih znanjih in spretnostih za opravljanje vloge organizatorja izobraževanja odraslih.

Slika 12: **Ocenite, koliko potrebujete naslednja andragoška znanja in spretnosti za POZNAVANJE ZNAČILNOSTI ter NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJO IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

In kaj so nam povedali organizatorji izobraževanja odraslih? Kot kaže, trenutno pri svojem delu najbolj potrebujejo naslednja znanja in spretnosti, katerih povprečne ocene se gibljejo med 4 (potrebujem) in 5 (zelo potrebujem):

- **individualizacija izobraževalnih programov: osebni izobraževalni načrt** (povprečna ocena 4,4),
- **poznavanje značilnosti organizacije in izvedbe programov, ko se vanje vključujejo odrasli** (povprečna ocena 4,4),
- **ugotavljanje značilnosti, ovir in potreb odraslih udeležencev** (povprečna ocena 4,1).

V nekoliko manjši meri pa potrebujejo znanja in spretnosti, kot so:

- **teoretične osnove andragogike: razumevanje temeljnih načel izobraževanja in učenja odraslih** (povprečna ocena 3,3),
- **poznavanje zgodovine in razvoja andragogike kot stroke** (povprečna ocena 2,3).

Analiza rezultatov kaže, da organizatorji izobraževanja odraslih izražajo največjo potrebo po vsebinah, ki so neposredno povezane z njihovim delom in jih lahko nemudoma uporabijo v praksi. Te vsebine vključujejo poznavanje značilnosti izvedbe programov za odrasle ter načrtovanje različnih pristopov in organizacijskih modelov izvajanja izobraževalnih programov. Posebej izrazito je povpraševanje po znanjih in spretnostih, ki omogočajo prilagajanje izobraževanja posameznemu udeležencu, upoštevajoč njegove specifične potrebe in trenutno situacijo. Organizatorji potrebujejo kompetence za načrtovanje izobraževalne poti posameznika in prilagoditve z uporabo osebnega izobraževalnega načrta. Poleg tega je pomembno tudi poznavanje značilnosti odraslih udeležencev, njihovih potreb in ovir, s katerimi se srečujejo v zasebnem in poklicnem življenju, kar potrjujejo tudi rezultati raziskave.

Organizatorje izobraževanja odraslih smo v nadaljevanju vprašali o tem, koliko pri svojem delu potrebujejo znanja in spretnosti o **delu z odraslimi**. Rezultate prikazujemo na spodnji sliki.

Med vsebinami, ki so jih izpostavili kot najbolj potrebne, so:

- **svetovalna in učna podpora odraslim** (povprečna ocena 4,5),
- **komunikacijske spretnosti in medsebojni odnosi:** spodbujanje sodelovanja, reševanje konfliktov, krepitev skupnosti učenja (povprečna ocena 4,3),
- **motivacija odraslih za izobraževanje in učenje** (povprečna ocena 4,2),

- **oblike in metode izobraževanja odraslih** (povprečna ocena 4,1),
- **uporaba sodobnih tehnologij in digitalnih orodij v podporo izobraževanju in učenju** (povprečna ocena 4,1).

Slika 13: **Ocenite, koliko potrebujete naslednja andragoška znanja in spretnosti za DELO Z ODRASLIMI v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

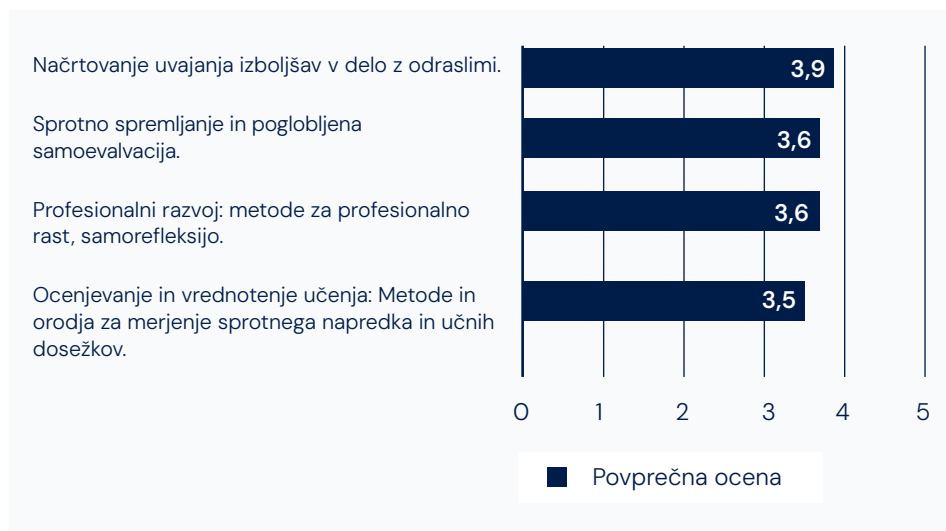
Niso pa zanemarljivi tudi rezultati, ki so se znašli na lestvici odgovorov med »srednje potrebujem« in »potrebujem« za vsebine, ki so morda bolj aktualne za strokovnjake (učitelje), ki so neposredno vpleteni v izobraževalni proces in delo z udeleženci:

- **psihološki vidiki učenja odraslih** (povprečna ocena 3,8),
- **priprava e-učnih gradiv in učnih pripomočkov** (povprečna ocena 3,7) ter
- **razvoj spretnosti za upravljanje raznolikosti:** različne učne potrebe, kulturna ozadja, izobraževalni cilji (povprečna ocena 3,6).

Rezultati kažejo, da organizatorji izobraževanja odraslih pri svojem delu najbolj potrebujejo znanja in spretnosti, ki so povezana z njihovim neposrednim strokovnim delom z udeleženci. Ključna so znanja s področja svetovanja in motiviranja, ustreznega komuniciranja ter optimalnega sodelovanja z udeleženci, pa tudi reševanje konfliktov in uporaba sodobnih tehnologij, ki dodatno podpirajo proces izobraževanja in učenja.

V nadaljevanju so organizatorji izobraževanja odraslih ocenjevali, koliko pri svojem delu potrebujejo znanja in spretnosti o spremljanju in vrednotenju ter načrtovanju in uvajanju izboljšav v delo z odraslimi (slika spodaj).

Slika 14: **Ocenite, koliko potrebujete naslednja andragoška znanja in spretnosti za SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE TER NAČRTOVANJE IN UVAJANJE IZBOLJŠAV v delo z odraslimi v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Rezultati v tem sklopu se nekoliko razlikujejo od rezultatov v prejšnjih dveh sklopih. Medtem ko so v prejšnjih vsebinskih sklopih prevladovali odgovori »potrebujem« in »zelo potrebujem«, tukaj opazamo manjše vrednotenje znanj o spremljanju dela z odraslimi. Povprečne ocene znanj in spretnosti v tem sklopu se gibljejo med 3 (srednje potrebujem) in 4 (potrebujem). Večina anketiranih je ocenila, da **najbolj potrebujejo znanja in spretnosti**

s področja spremljanja in vrednotenja ter načrtovanja in uvajanja izboljšav v delo z odraslimi (povprečna ocena 3,9).

V nekoliko manjši meri pa potrebujejo naslednja znanja in spretnosti, pri čemer še vedno prevladuje odgovor »potrebujem«:

- **sprotno spremljanje in poglobljena samoevalvacija** (povprečna ocena 3,6),
- **profesionalni razvoj:** metode za profesionalno rast in samorefleksijo (povprečna ocena 3,6),
- **ocenjevanje in vrednotenje učenja:** metode in orodja za merjenje sprotnega napredka in učnih dosežkov (povprečna ocena 3,5).

Na tem mestu se sprašujemo, zakaj je tako. Zakaj so vsebine, povezane s presojanjem in razvijanjem kakovosti lastnega dela in organizacije ter lastnim profesionalnim razvojem, nižje ocenjene kot druge vsebine? Morda zato, ker tovrstno znanje organizatorji izobraževanja odraslih že imajo v zadostni meri, morda pa tudi zato, ker se jim zdi, da ob preobilici dela, ki ga imajo, in raznovrstnosti delovnih zadolžitvev preprosto ne utegnejo načrtno posvečati svojega časa še vsebinam, povezanim s presojanjem in razvijanjem kakovosti ter profesionalnemu razvoju. Zato se raje osredotočajo na vsebine, ki jih morda po njihovem mnenju bolj potrebujejo pri vsakodnevnem delu z udeleženci.

Nadalje smo želeli ugotoviti, **ali bi organizatorji izobraževanja odraslih v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju v prihodnje potrebovali dodatna znanja in spretnosti**. Odgovore prikazujemo v spodnji preglednici.

Preglednica 53: **Ali menite, da bi v prihodnje potrebovali pri svojem delu z odraslimi v poklicnem in strokovnem izobraževanju še kakšna druga znanja in spretnosti?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

	Frekvenca	Odstotek
Ne potrebujem drugih znanj in spretnosti.	29	60,42
Potreboval-a bi naslednja znanja:	19	39,58
SKUPAJ	48	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Večina anketiranih (60,42 %) meni, da ne potrebuje dodatnih znanj in spretnosti, medtem ko jih nekaj manj kot 40 % (39,58 %) meni, da bi potrebovali še druga znanja in spretnosti. Seveda nas je zanimalo, katera so ta znanja in spretnosti.

Največ odgovorov se je nanašalo na **poznavanje zakonodaje in dokumentacije**, predvsem na področju izobraževanja odraslih. Nekateri posamezniki pa bi potrebovali dodatno znanje o Zakonu o upravnem postopku ter bolj poglobljeno razumevanje področja priznavanja izobraževanja iz tujine:

- poznavanje zakonodaje s področja izobraževanja odraslih (3),
- dokumentacija v izobraževanju odraslih in uskladitev dokumentacije (2),
- poznavanje Zakona o upravnem postopku,
- poglobljeno znanje na področju priznavanja izpitov oz. izobraževanja iz tujine.

Anketirani so natančneje opredelili, katera **znanja in spretnosti** bi potrebovali pri svojem delu. Izpostavili so predvsem področje komunikacije: reševanje konfliktov, asertivno komuniciranje v primeru nespoštljivosti ali verbalno nasilne komunikacije, pogajanje, motiviranje udeležencev, coaching, nevrolingvistično programiranje (NLP) in dizajnersko razmišljanje (design thinking). Organizatorji izobraževanja odraslih so navajali takole:

- *NLP, coaching, pogajanje, reševanje problemov/konfliktov, design thinking ...*
- *Potrebujem pomoč glede komunikacije s kandidati, ki so nesramni, nespoštljivi, nekulturni ter verbalno nasilni.*
- *Vedno znova (me zanima), kako odrasle, ki se vpišejo, motivirati, da sproti opravljajo svoje obveznosti, udeležba na organiziranih konzultacijah brez dodatnih 5000 poslanih elektronskih in SMS sporočil.*
- *Motiviranje osipnikov.*

Potrebovali bi tudi znanje za **delo z različnimi ciljnimi skupinami udeležencev**, predvsem za delo z mlajšimi odraslimi s posebnimi potrebami ter z osipniki:

- *znanja s področja za delo z mlajšimi odraslimi s posebnimi potrebami (2),*
- *delo s »problematičnimi udeleženci«,*
- *delo z osipniki.*

Nekateri bi želeli **posodobiti, poglobiti in nadgraditi svoja andragoška znanja** na dogodkih, kjer bi potekala izmenjava izkušenj, predstavitev novosti

na področju izobraževanja odraslih in uporaba različnih pripomočkov za delo z odraslimi udeleženci. Navedbe organizatorjev izobraževanja odraslih so bile naslednje:

- *Obnavljanje andragoškega znanja in vedno dobrodošli seminarji, posveti, na katerih so »zlata vredne« izmenjave izkušenj.*
- *Nadgradnja znanj s področja dela z odraslimi, uporaba pripomočkov za delo z ranljivimi ...*

Izpostavili so tudi potrebo po bolj specifičnih znanjih na področju **tehnologije in digitalizacije** ter predlagali naslednje vsebine: virtualna in obogatena resničnost, pametna očala, digitalna okolja, interaktivni pametni zasloni in uporaba drugih sodobnih tehnologij, razvoj sodobnih učnih pripomočkov in e–gradiv. Takole so navajali:

- *VR/XR tehnologija, pametna očala, digitalna okolja, interaktivni pametni zaslon in raba preostale sodobne tehnologije in razvoj sodobnih učnih pripomočkov.*
- *Priprave e–gradiv, digitalizacija spremljanja izobraževanja odraslih.*

Nekateri posamezniki so izpostavili še potrebo po **znanjih za načrtovanje in uvajanje izboljšav** v delo z odraslimi udeleženci, **promocijo izobraževalnih programov ter vseživljenjsko izobraževanje**:

- *načrtovanje uvajanja izboljšav v delo z odraslimi,*
- *znanja o promociji izobraževalnih programov,*
- *družba se spreminja, zato je konstantno izobraževanje potrebno na vseh področjih.*

Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali učitelji, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?

Učitelji so ključni akterji v izobraževanju odraslih, saj izvajajo izobraževalni proces in so v neposrednem stiku z udeleženci. Njihova vloga pri doseganju učnih izidov udeležencev presega tradicionalne metode poučevanja in ni omejena zgolj na prenašanje strokovnih znanj in spretnosti. Pomembno je, da učitelji obvladajo širok spekter znanj, spretnosti in naravnosti, ki omogočajo uspešno delo z odraslimi udeleženci.

Zanimalo nas je, katera znanja, spretnosti in naravnosti bi učitelji, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, najbolj potrebovali. O tem smo najprej povprašali direktorje in ravnatelje poklicnih in strokovnih srednjih šol.

Med najbolj pogostimi odgovori so se znašla **pedagoško-andragoška znanja**, iz česar lahko sklepamo, da direktorji in ravnatelji pripisujejo načinu dela z odraslimi udeleženci velik pomen. Večina direktorjev in ravnateljev se zaveda posebnosti dela z odraslimi, vedo, da se odrasli učijo drugače kot mladina ter da je za uspešno delo v skupini pomembno poznavanje temeljev andragoškega dela. Iz odgovorov je mogoče razbrati, da menijo, da je pri delu učitelja z odraslimi udeleženci pomembna tudi uporaba različnih metod dela, da je pomembno, da imajo učitelji znanje o sodobnih načinih poučevanja, da prepoznajo in v izobraževalni proces vključujejo tudi znanja, spretnosti in delovne izkušnje, ki so jih udeleženci pridobili že pred vključitvijo v izobraževalni program.

Na drugem mestu direktorji in ravnatelji poudarjajo, da je pri učiteljih pomembno tudi **poznavanje strokovnega področja poučevanja in izobraževalnih programov**, se pravi vsebina, ki jo obravnavajo v izobraževalnih programih, kar predstavlja osnovo za delo učitelja. Če učitelj dobro pozna svoje strokovno področje ter sledi novostim in spremembam na njem, bo lahko na različne načine udeležencem posredoval to znanje. Kar pomeni, da je za učitelja pomembno, na kakšen način kombinira strokovno znanje s pedagoško-andragoškiimi znanji, da bodo lahko različni udeleženci prišli po različnih poteh do enakega znanja.

V nadaljevanju pa sledijo **znanja, spretnosti in naravnosti**, ki so povezana z neposrednim delom z ljudmi, ustrezno komunikacijo ter razumevanjem različnih vidikov, situacij in razmer. Ta znanja so ključna pri vzpostavljanju stika z udeleženci, prilagajanju izobraževanja in učenja posameznikom ter vzpostavljanju pozitivnega odnosa z njimi in do učenja: empatija, prilagodljivost, dostopnost, učljivost, pozitivna naravnost, želja po delu z odraslimi, timsko delo, sodelovanje, komunikacija, motivacija, potrpežljivost.

Poleg zgoraj naštetega so direktorji in ravnatelji izpostavili še nekaj znanj in spretnosti, ki dopolnjujejo učiteljevo strokovno delo, in sicer: **digitalna znanja in kompetence** z vidika dopolnjevanja učne izkušnje udeležencev na daljavo in priprave učnih gradiv, **organizacijske spretnosti** ter **profesionalnost in prevzemanje odgovornosti za delo z odraslimi udeleženci**.

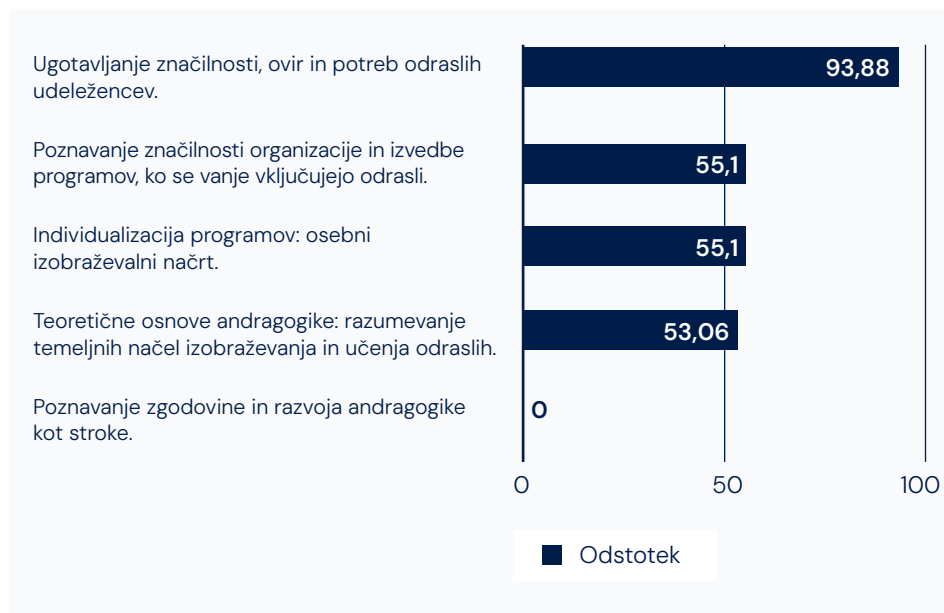
Medtem ko smo direktorje oziroma ravnatelje povprašali bolj na splošno glede znanj in spretnosti, ki jih pri svojem delu potrebujejo učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih, pa smo organizatorje izobraževanja odraslih za mnenje glede potreb po znanjih in spretnostih učiteljev povprašali bolj natančno z vnaprej navedenimi

andragoški vsebinami. Andragoške vsebine smo razdelili v tri vsebinske sklope:

- poznavanje značilnosti ter načrtovanje in organizacija izobraževanja odraslih,
- delo z odraslimi,
- spremljanje in vrednotenje ter načrtovanje in uvajanje izboljšav.

Organizatorje izobraževanja odraslih smo najprej prosili naj ocenijo, katera andragoška znanja iz sklopa **Poznavanje značilnosti ter načrtovanje in organizacija izobraževanja odraslih** potrebujejo njihovi učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih. Spodnja slika prikazuje njihove odgovore.

Slika 15: **Ocenite, katera andragoška znanja iz sklopa POZNAVANJE ZNAČILNOSTI ter NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH potrebujejo vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Kot pokažejo odgovori, kar 46 organizatorjev izobraževanja odraslih (od 49 anketiranih) oziroma 93,88 % vprašanih meni, da bi učitelji potrebovali znanja in spretnosti glede **ugotavljanja značilnosti, ovir in potreb odraslih udeležencev**. Več kot polovica vprašanih ali 55,10 % (27 od 46 anketiranih) je mnenja, da bi učitelji potrebovali tudi znanja glede **poznavanja značilnosti organizacije in izvedbe programov, ko se vanje vključujejo odrasli ter o individualizaciji programov**, ali bolj konkretno, o pripravi osebnega izobraževalnega načrta. Da bi učitelji potrebovali **tudi teoretične osnove andragogike: razumevanje temeljnih načel izobraževanja in učenja**, meni nekaj več kot polovica vprašanih (natančneje 26 anketiranih ali 53,06 %). Nihče od vprašanih pa se ni opredelil za možnost, da bi učitelji potrebovali **znanje o zgodovini in razvoju andragogike kot stroke**.

Razumljivo je, da so se organizatorji izobraževanja odraslih osredotočili na tiste vrste znanj in spretnosti, ki so vezani na neposredno delo učitelja. Velja pa nekoliko komentirati njihovo oceno o tem, ali bi učitelji potrebovali znanja o zgodovini in razvoju andragogike kot stroke. Že ko so organizatorji izobraževanja odraslih ocenjevali svoje izobraževalne potrebe, so temu vidiku namenili le povprečno oceno 2,4. Mislimo si lahko, da so za tem vidikom ugledali teoretska in konceptualna znanja, ki praktikom v njihovi neposredni izobraževalni praksi ne pomagajo kaj veliko. Ko pa razmišljamo o strokovni identiteti izobraževalcev odraslih, pa sodi v razvoj njihove identitete s področjem izobraževanja odraslih tudi to, da poznajo korenine vede, na katerih temelji njihovo delo. Še toliko bolj pomembno je to za učitelje v poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki so svojo temeljno strokovno identiteto gradili na področju izobraževanja otrok in mladine, sedaj pa poučujejo tudi odrasle. V svojo strokovno identiteto morajo vgraditi tudi identiteto izobraževalca odraslih. Je pa pomembno, na kakšen način tematiko zgodovine in razvoja andragogike kot stroke učiteljem predstavimo na usposabljanjih. Če je ne znamo povezati z vsakodnevnim delom učitelja oziroma organizatorja izobraževanja odraslih, jo bodo le-ti težko prepoznali kot pomembno z vidika njihovega strokovnega razvoja.

V drugem sklopu so organizatorji izobraževanja odraslih ocenili, katera andragoška znanja o **delu z odraslimi** potrebujejo učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih.

Slika 16: **Ocenite, katera andragoška znanja iz sklopa DELO Z ODRASLIMI potrebujejo vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

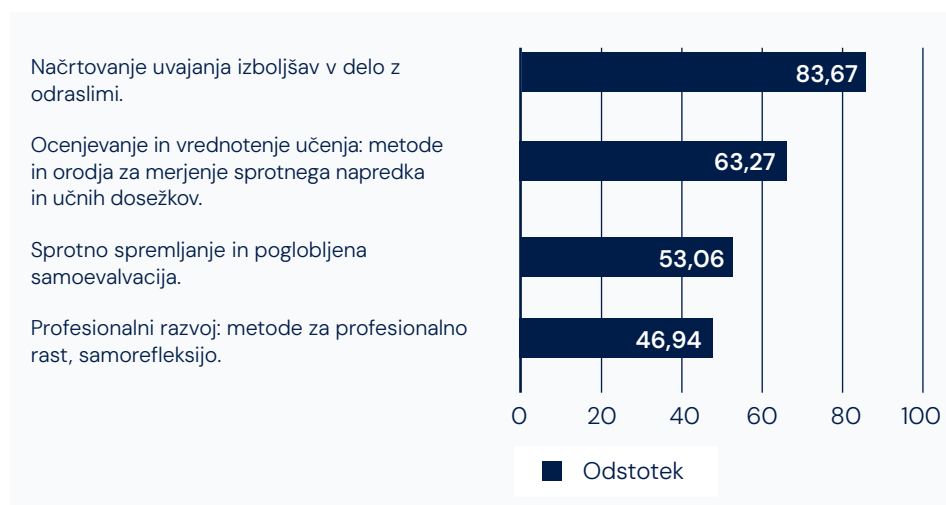
Kot je razvidno iz zgornje slike, najbolj izstopajo **vsebine, ki se nanašajo na oblike in metode izobraževanja odraslih ter pripravo e-učnih gradiv in učnih pripomočkov**, za katere organizatorji izobraževanja odraslih v največji meri menijo, da jih učitelji potrebujejo. Takšnega mnenja je 79,59 % vprašanih (39 od 49 anketiranih). Zelo visoko so ocenjene tudi vsebine s področja **pridobivanja komunikacijskih spretnosti in medsebojnih odnosov**, kar 75,51 % (37 od 49 anketiranih) organizatorjev izobraževanja odraslih meni, da učitelji potrebujejo tovrstna znanja in spretnosti. Podobno je z vsebinami glede **uporabe sodobnih tehnologij in digitalnih orodij v podporo izobraževanju in učenju** ter z **motivacijo odraslih za izobraževanje in učenje**. 67,35 % organizatorjev izobraževanja odraslih

meni, da učitelji pri svojem delu potrebujejo tovrstna znanja. Nekaj več kot polovica organizatorjev izobraževanja odraslih (53,06 %) meni, da učitelji potrebujejo tudi **znanja o psiholoških vidikih učenja odraslih**. Kar zadeva **svetovalno in učno podporo odraslim**, pa se je za to možnost odločilo 22 organizatorjev izobraževanja odraslih oziroma 44,90 % vprašanih. Izmed vseh predlaganih znanj in spretnosti je najmanj organizatorjev izobraževanja odraslih (dobrih 34,69 %) izbralo možnost **Razvoj spretnosti za upravljanje raznolikosti: različne učne potrebe, kulturna ozadja, izobraževalni cilji**.

Le 34,69 % organizatorjev izobraževanja odraslih je menilo, da učitelji potrebujejo razvoj spretnosti za upravljanje raznolikosti. To je nekoliko presenetljivo, če pomislimo kako številne zgodbe v medijih, ki prihajajo s področja vzgoje in izobraževanja, pripovedujejo, s koliko težavami se srečujejo učitelji ob naraščanju števila priseljencev, ki se vključujejo v izobraževanje. Podobno je, če pomislimo na težave pri vključevanju Romov v izobraževanje. Morda organizatorji izobraževanja v ponujenem zapisu niso prepoznali opisane problematike.

Tretji sklop je zajemal andragoška znanja o **spremljanju in vrednotenju ter načrtovanju in uvažanju izboljšav** v izobraževalni proces.

Slika 17: **Ocenite, katera andragoška znanja iz sklopa SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE TER NAČRTOVANJE IN UVAŽANJE IZBOLJŠAV po vašem mnenju potrebujejo vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Kot je razvidno iz zgornje slike, organizatorji izobraževanja odraslih menijo, da učitelji izmed vseh ponujenih možnosti **najbolj potrebujejo znanja glede načrtovanja uvajanja izboljšav v delo z odraslimi**, saj je to možnost izbralo kar 83,67 % anketiranih. Sledijo **znanja o ocenjevanju in vrednotenju učenja**: metode in orodja za merjenje sprotne napredka in učnih dosežkov (63,27 % vprašanih je izbralo ta znanja). Malo več kot polovica vprašanih organizatorjev izobraževanja odraslih (53,06 %) meni, da so za učiteljevo delo pomembna tudi **znanja o sprotnem spremljanju in poglobljeni samoevalvaciji**. Menijo, da je pomembno, da vsak učitelj spremlja svoje delo z udeleženci izobraževanja, saj na ta način prejme hitre informacije o učinkovitosti svojega dela neposredno od udeležencev izobraževanja. Tako lahko hitro odreagira z načrtovanjem in vpeljevanjem izboljšav pri naslednji izpeljavi izobraževalnega in učnega procesa. Nekaj manj kot polovica vprašanih (46,94 %) meni, da učitelj potrebuje tudi **znanja za svoj profesionalni razvoj**: metode za profesionalno rast in samorefleksijo.

Glede na to, da so organizatorji izobraževanja odraslih znanje za svoj profesionalni razvoj ocenili nekoliko nižje, tudi ko so ocenjevali lastne izobraževalne potrebe, se lahko vprašamo, ali je to zato, ker tovrstna znanja in spretnosti že imajo, ali pa morda lastnemu profesionalnemu razvoju, posledično pa tudi profesionalnemu razvoju učiteljev, posvečajo premalo pozornosti. Tudi ta vidik je namreč povezan tako z razvojem strokovnih znanj in spretnosti kot s krepitevijo strokovne identitete izobraževalcev odraslih.

Odgovori organizatorjev izobraževanja odraslih sicer pritrjujejo andragoški stroki, da delo učitelja v izobraževanju odraslih zahteva več kot zgolj prenos strokovnega znanja in spretnosti na udeležence. Učitelj potrebuje širok nabor drugih znanj in spretnosti, ki morda niso takoj očitna pri samem izvajanju izobraževalnega procesa, a so ključnega pomena. Strokovno znanje in neposredno posredovanje snovi nista edini nalogi učitelja; vloga učitelja je namreč večplastna in vpliva na udeležence izobraževanja na različnih ravneh. Osrednja odgovornost učitelja je sicer izvedba izobraževalnega procesa, vendar se njegova znanja in spretnosti povezujejo z različnimi področji, ki jih organizatorji izobraževanja odraslih prepoznavajo kot zelo pomembna za njegovo delo. Najvišje so bila ocenjena znanja in spretnosti v sklopu **Delo z odraslimi**, ki vključujejo različne elemente pedagoške in andragoške kompetentnosti. Pri tem je ključnega pomena, kako učitelj deluje v skupini odraslih udeležencev, na kakšen način podaja učno snov, katere metode in oblike dela uporablja, kako komunicira z udeleženci ter ali deluje motivacijsko in spodbudno. Pomembno je, da učitelj zagotavlja tako strokovno kot psihološko podporo, da zna razložiti snov tako, da jo udeleženci

lahko vključijo v svoj miselni okvir ter jo po zaključku izobraževanja tudi uporabijo v praksi. Poleg tega je relevantno tudi, da pripravi dodatno gradivo, ki olajša učenje. Poseben pomen je v tem kontekstu pridobila **priprava interaktivnih e-gradiv**, ki so vedno dostopna in jih lahko udeleženci uporabijo pri samostojnem učenju, tudi ko učitelj ni prisoten. Pandemija covida-19 je pokazala, kako nujen je razvoj digitalnih virov, ki olajšajo učenje na daljavo in omogočajo učitelju, da z dobro pripravljenim gradivom doseže večje število udeležencev tudi brez fizične prisotnosti.

Prav tako je ključno **načrtovanje izobraževalnega procesa in ustrezna priprava na delo**, še preden se izobraževanje začne. Izvedba izobraževalnega procesa je namreč močno odvisna od **značilnosti, potreb in morebitnih ovir** trenutne skupine udeležencev. Organizatorji izobraževanja odraslih so prepoznali pomen znanj in spretnosti, ki omogočajo ugotavljanje značilnosti odraslih udeležencev in razumevanje njihovih potreb. Poznavanje teoretičnih osnov andragogike ter temeljnih načel izobraževanja in učenja učiteljem omogoča, da učinkoviteje načrtujejo in prilagajajo izobraževalni proces. S tem povečujejo možnosti za uspeh vsakega posameznika bodisi v vsakdanjem življenju ali na poklicnem področju.

Poleg neposrednega dela z udeleženci in vzpostavljanja odnosa z njimi je bilo izpostavljeno tudi **vrednotenje učnih izidov in samoevalvacija lastnega dela**. Samoevalvacija je temelj za načrtovanje izboljšav in prispeva k profesionalnemu razvoju učitelja. Na podlagi samorefleksije učitelj nadgrajuje svoje delo in ga še bolj prilagaja potrebam udeležencev, kar prinaša napredek in višjo kakovost izobraževalnega procesa ter pridobljenega znanja.

V nadaljevanju smo raziskali, **ali učitelji potrebujejo še kakšna dodatna znanja in spretnosti poleg že navedenih**.

Preglednica 54: **Ocenite, ali bi vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja, poleg že omenjenih potrebovali še kakšna druga znanja?**
(organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

	Frekvenca	Odstotek
Ne, zajeta so vsa znanja, ki jih potrebujejo.	35	72,92
Potrebovali bi naslednja znanja:	13	27,08
SKUPAJ	48	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz zgornje preglednice je razvidno, da večina anketiranih organizatorjev izobraževanja odraslih (72,92 % ali 35 oseb) meni, da so bila vsa potrebna znanja že zajeta. Nekateri (27,08 % ali 13 oseb) pa so izpostavili še naslednja znanja in spretnosti:

- **andragoška znanja za delo z odraslimi udeleženci**, vključno s sodobnimi metodami poučevanja in specifičnimi znanji za delo z odraslimi s posebnimi potrebami: *»Drugačni pristopi pri poučevanju odraslih (opažam, da pri odraslih učitelji uporabljajo iste pristope kot pri dijakih, čeprav se (nekateri) zavedajo, da odrasli prihajajo v izobraževanje z izkušnjami in specifičnimi potrebami).«*
- **razvoj in uporaba sodobnih učnih pripomočkov in e-gradiv,**
- **spodbujanje profesionalnega razvoja in vseživljenjskega izobraževanja učiteljev,**
- **spretnosti in naravnosti**, kot so empatija in učinkovita komunikacija z odraslimi udeleženci,
- **več pripravljenosti za delo z dijaki.**

Vsebinsko se navedena znanja in spretnosti večinoma povezujejo s prej omenjenimi kompetencami, ki jih učitelji v izobraževanju odraslih potrebujejo. Nekateri organizatorji izobraževanja odraslih so na tem mestu še dodatno konkretizirali posamezna znanja. Poleg splošnih andragoških znanj so posebej izpostavili še znanja za delo z udeleženci s posebnimi potrebami in dodatno poudarili razlike med izobraževanjem odraslih in izobraževanjem mladine. Po njihovem mnenju bi morali nekateri učitelji pri delu z odraslimi uporabljati drugačne pristope kot pri delu z mladimi.

V številnih organizacijah učitelji, ki poučujejo mladino na srednjih strokovnih in poklicnih šolah, popoldne poučujejo tudi odrasle udeležence. Vendar pa imajo odrasli udeleženci specifične značilnosti, izkušnje in situacije, ki jih je potrebno v izobraževalnem procesu ustrezno upoštevati in vključiti na drugačen način. V tem kontekstu nekoliko preseneča izjava, da bi morali biti učitelji izobraževanja odraslih bolj pripravljeni na delo z dijaki. Ker dodatna razlaga ni bila podana, lahko sklepamo, da se to nanaša na osipnike rednega izobraževanja, ki se nato vključijo v izobraževalne programe za odrasle, da bi uspešno dokončali izobraževanje. Takí udeleženci bi potrebovali več individualne obravnave oziroma drugačno podporo, kot so je bili deležni v rednem izobraževanju, da bi lahko dosegli želeni cilj.

2.7 ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE IN SPOLNJEVANJE, KI GA NUDI ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE

Andragoški center Slovenije že vrsto let razvija in izvaja dejavnost andragoškega spopolnjevanja, ki je podpora strokovnemu razvoju izobraževalcev odraslih, ko že delujejo na področju izobraževanja odraslih ali pa delujejo na drugih področjih in se pripravljajo za vstop na področje izobraževanja odraslih.

Izobraževalcem odraslih želimo ponujati kakovostna, strokovna in uporabna izobraževanja, ki bi zajemala pridobivanje strokovnih znanj, ki jih izobraževalci odraslih potrebujejo pri vsakdanjem delu z udeleženci, ali pa kot odziv na hitre družbene spremembe ter novosti, ki upoštevajo nova znanstvena dognanja ter sodobne pristope in pripomočke pri izobraževanju in učenju odraslih. Zato so nas zanimali tudi različni vidiki usposabljanja in spopolnjevanja, ki ga izobraževalcem odraslih ponuja Andragoški center Slovenije. Osredotočili smo se na:

- poznavanje ponudbe programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja,
- vključenost v programe andragoškega spopolnjevanja in usposabljanja v zadnjih treh letih,
- zadovoljstvo udeleženih izobraževalcev odraslih s programi andragoškega spopolnjevanja in usposabljanja,
- ustreznost organizacijskih oblik in trajanje andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja,
- različne načine obveščanja o ponudbi programov usposabljanja in spopolnjevanja.

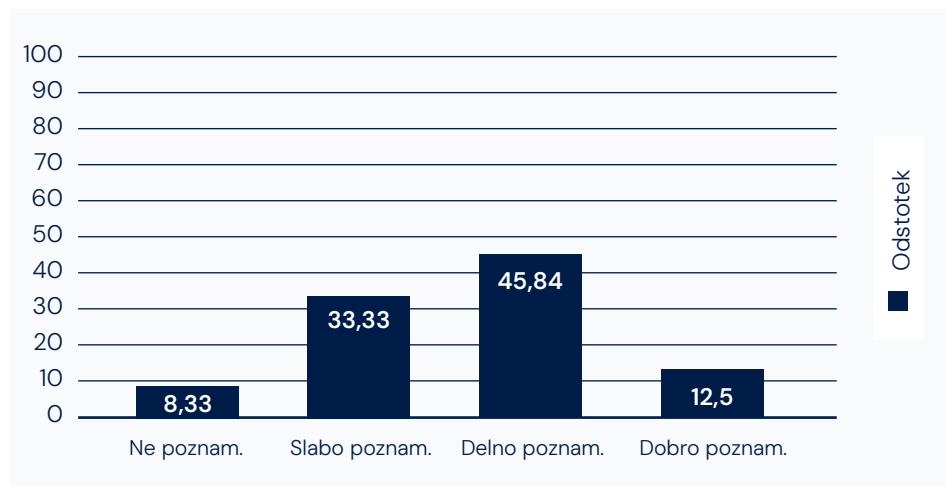
Poglejmo si, kaj so nam sporočali direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah.

Koliko direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije?

Zanimalo nas je, koliko direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvajamo na Andragoškem centru Slovenije.

Najprej si pogledjmo odgovore direktorjev oziroma ravnateljev srednjih strokovnih in poklicnih šol ter šolskih centrov.

Slika 18: **Koliko poznate ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje in ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Skoraj polovica anketiranih (natančneje 45,84 % oz. 11 oseb) je odgovorila, da delno pozna ponudbo Andragoškega centra Slovenije na področju andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja. Če vključimo še tiste, ki slabo poznajo ponudbo (33,33 % oz. 8 oseb) ter tiste, ki je sploh ne poznajo (8,33 % oz. 2 osebi), ugotovimo, da večina vprašanih ponudbe na področju andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja ne pozna ali pa jo pozna le delno. **Le 12,50 % anketiranih, kar pomeni tri osebe, pa je izjavilo, da dobro poznajo to ponudbo.**

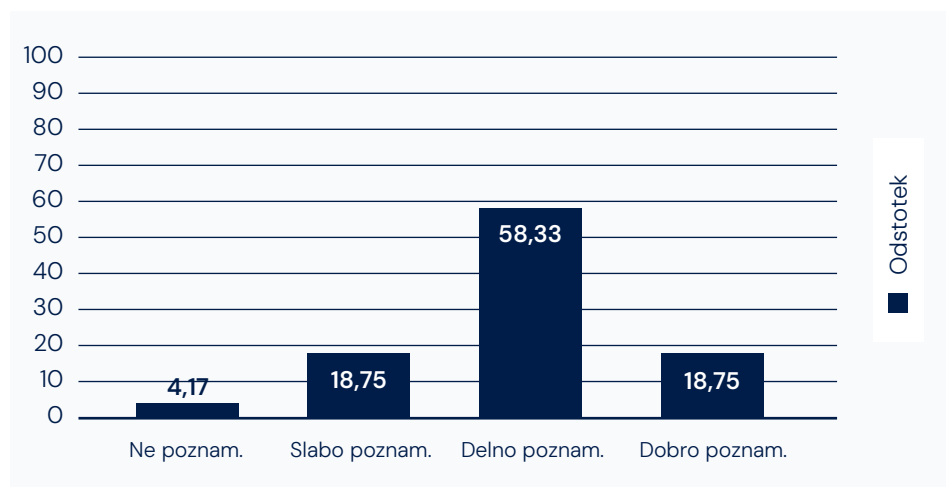
Na tem mestu se nam postavlja več vprašanj:

- Ali je obveščanje strokovne javnosti preko različnih kanalov o ponudbi izobraževanja odraslih premalo učinkovito?
- Ali se ob poplavi informacij, ki jih direktorji oziroma ravnatelji dnevno prejemajo in spremljajo, vsebine o izobraževanju odraslih ne izpostavijo dovolj?
- Ali pa morda ponudba izobraževanja odraslih zanje ni dovolj zanimiva glede na njihove delovne obveznosti, vsebino dela in potrebna znanja, zaradi česar jo preprosto spregledajo?

Pri tem je treba poudariti, da je primarna dejavnost srednjih strokovnih in poklicnih šol ter šolskih centrov izobraževanje mladine, medtem ko se izobraževanje odraslih izvaja kot dodatna dejavnost. To verjetno prispeva k povečani raznolikosti dnevnih zadolžitev ter s tem povezano potrebo po vrsti strokovnih znanj in spretnosti direktorjev oziroma ravnateljev, zaradi česar niso toliko pozorni na informacije s področja izobraževanja odraslih.

Enako vprašanje, koliko poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije, smo zastavili tudi organizatorjem izobraževanja odraslih. Pri njih je prevladoval odgovor »Delno poznam«. Malo manj kot 60 % vprašanih (58,33 % oz. 28 oseb) je odgovorilo, da delno pozna ponudbo Andragoškega centra Slovenije. Približno 20 % vprašanih (18,75 % oz. 9 oseb) je izjavilo, da dobro pozna to ponudbo, prav toliko pa jih je navedlo, da jo poznajo slabo. Le 4,17 % vprašanih (2 osebi) med organizatorji izobraževanja odraslih ponudbe andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja sploh ne pozna.

Slika 19: **Koliko poznate ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

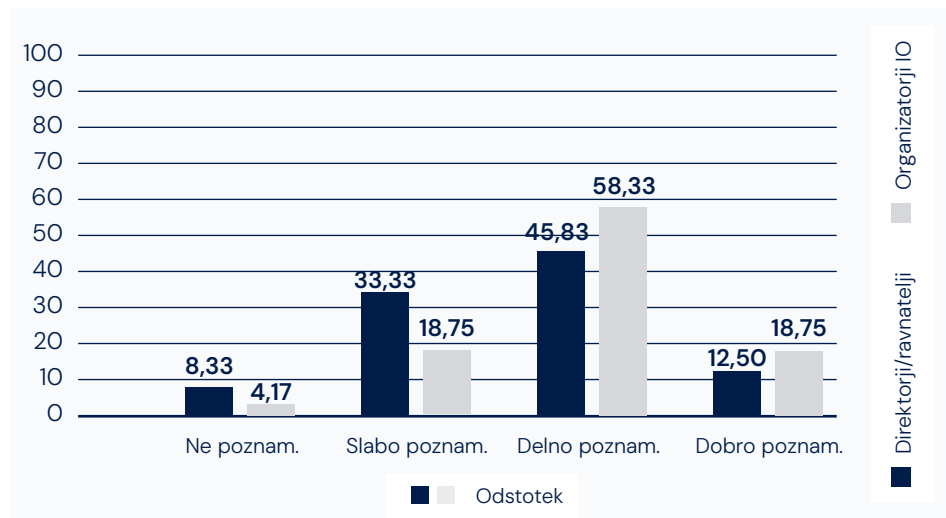

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Primerjava odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih, ki je grafično prikazana na spodnji sliki, kaže, da vsi skupaj **delno poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja**

in spopolnjevanja, ki jih nudi Andragoški center Slovenije. Vendar pa je nekoliko višji odstotek organizatorjev izobraževanja odraslih, ki to ponudbo dobro poznajo, in nižji odstotek tistih, ki jo slabo poznajo ali je sploh ne poznajo.

Slika 20: **Koliko poznate ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24 ter organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje ter organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Glede na to, da organizatorji izobraževanja odraslih opravljajo strokovno vlogo na področju izobraževanja odraslih, sodelujejo v različnih fazah načrtovanja, priprave in izvedbe izobraževalnih programov ter nudijo strokovno podporo udeležencem, bi pričakovali, da je njihovo poznavanje ponudbe andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja višje. Organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih strokovnih in poklicnih šolah ter šolskih centrih predstavljajo eno izmed ključnih ciljnih skupin za vključevanje v programe izobraževalcev odraslih na Andragoškem centru Slovenije.

Zato je v prihodnje smiselno posvetiti več pozornosti informiranju in obveščanju organizatorjev izobraževanja odraslih prek različnih informacijskih kanalov, zlasti tistih, ki jih ti organizatorji najpogosteje uporabljajo in so zanje najbolj ustrezni.

Ali so se direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije?

Poleg seznanjenosti s ponudbo andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja smo želeli izvedeti tudi, ali so se direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije.

Najprej si pogledjmo odgovore direktorjev oziroma ravnateljev, prikazane v spodnji preglednici.

Preglednica 55: Ali ste se v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek
Ne.	23	95,83
Da.	1	4,17
SKUPAJ	24	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Razlogi za neudeležbo v zadnjih treh letih v programih andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja:

- **Pomanjkanje časa, prezasedenost (7):**
 - pomanjkanje časa (4),
 - druge zadolžitve,
 - sem prezasedena z drugimi deli (gradnja),
 - ravnatelji smo zasuti z delom in ne uspemo pokrivati tako široko področje.
- **Izobraževanj se udeležuje strokovni sodelavec na področju izobraževanja odraslih (3):**
 - izobraževanj se udeležuje organizator izobraževanja odraslih,
 - na usposabljanja smo poslali organizatorico in administratorko izobraževanja odraslih,

→ po možnosti nam pride zelo prav, če lahko določeno področje zaupamo sodelavcu.

- **Nepoznavanje ponudbe izobraževalnih programov (2):**

→ ne poznam ponudbe,

→ nepoznavanje programov.

- **Ni potrebe po andragoških usposabljanjih:**

→ Zaradi vloge v organizaciji nimam neposrednega stika z udeleženci in potrebe po andragoških usposabljanjih.

- **Ni bilo možnosti za učitelje praktičnega pouka.**

- **Prenasičenost z izobraževanji:**

→ Prenasičenost z različnimi izobraževanji in skoraj 30 let delovnih izkušenj. Po izobrazbi sem pedagoginja.

Kar 23 od skupno 24 anketiranih je odgovorilo, da se v zadnjih treh letih niso udeležili nobenega programa andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije. Le eden od direktorjev oziroma ravnateljev se je v tem obdobju udeležil izobraževanja na Andragoškem centru Slovenije.

Kot glavne razloge za neudeležbo so navajali **pomanjkanje časa in prezasedenost**, pa tudi dejstvo, da se **izobraževanj na področju izobraževanja odraslih večinoma udeležujejo strokovni sodelavci**, ki delujejo na tem področju, torej **organizatorji izobraževanja odraslih**. Prav tako so navedli, da ne vidijo potrebe po dodatnem andragoškem spopolnjevanju, saj niso v neposrednem stiku z udeleženci. Zaradi tega in zaradi prezasedenosti z drugimi službenimi zadolžitvami prepuščajo usposabljanje in spopolnjevanje na področju izobraževanja odraslih organizatorjem izobraževanja odraslih. Iz nekaterih navedb je razvidno, da so nekateri direktorji oziroma ravnatelji, ki imajo za seboj že dolgoletne delovne izkušnje na področju izobraževanja ter so se v preteklosti udeleževali različnih izobraževanj, **prenasičeni z izobraževanji**. Poleg teh razlogov so kot razlog za neudeležbo navedli tudi **nepoznavanje ponudbe izobraževanj**. Če na prejšnje razloge težko vplivamo, da bi se direktorji oziroma ravnatelji v večji meri udeleževali andragoških usposabljanj in spopolnjevanj, lahko na razlog »nepoznavanje ponudbe« vplivamo z izboljšanjem obveščanja na načine, ki jim ustrezajo in jih bodo zagotovo dosegli.

Poglejmo si še, katerega izobraževanja se je udeležil tisti direktor oziroma ravnatelj, ki se je v zadnjih treh letih udeležil izobraževanja na Andragoškem

centru Slovenije. Navedel je, da se je udeležil izobraževanja za pridobitev Zelenega znaka kakovosti, ki ga na Andragoškem centru Slovenije podelujemo že od leta 2004. Za organizacije vsako leto organiziramo tudi krajše srečanje, kjer izobraževalnim organizacijam predstavimo merila za pridobitev in podaljšanje Zelenega znaka kakovosti.

Tudi organizatorje izobraževanja odraslih smo povprašali, ali so se v zadnjih treh letih udeležili andragoškega izobraževanja, ki ga organizira Andragoški center Slovenije. Iz spodnje preglednice je razvidno, da se je izobraževanja udeležilo 43,75 % vprašanih oziroma 21 organizatorjev izobraževanja odraslih. Malo več kot polovica anketiranih, natančneje 56,25 % ali 27 oseb, pa se izobraževanja ni udeležila.

Preglednica 56: **Ali ste se v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

	Frekvenca	Odstotek
Ne.	27	56,25
Da.	21	43,75
SKUPAJ	48	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

V anketi smo želeli izvedeti tudi razloge, zakaj se andragoških usposabljanj niso udeležili. Kot najpogostejši razlog so organizatorji izobraževanja navajali **pomanjkanje časa in preobremenjenost z delom**. Zaradi intenzivnosti rednih oziroma tekočih delovnih obveznosti jim zmanjkuje časa za dodatna strokovna izobraževanja:

- *Pomanjkanje časa. (3)*
- *Preobremenjenost z delom.*
- *Pred epidemijo sem se redno udeleževala programov andragoškega usposabljanja, zdaj pa imam res tako veliko dela, da enostavno ne uspem.*
- *Preveč sprotnega, rednega dela.*

Kot drugi najpogostejši razlog pa so navajali, da **niso seznanjeni s ponudbo izobraževanja**:

- *Nisem dobila ponudbe za izobraževanje.*
- *Nisem bila seznanjena z njihovo ponudbo.*
- *Nisem dobro seznanjen s programi.*

Nekateri organizatorji izobraževanja odraslih so **na delovnem mestu zaposleni na novo** in so ves čas posvetili uvajanju v delo in spoznavanju novosti, s katerimi so se soočili na novem delovnem mestu:

- *Še ne eno leto opravljam delo organizatorja izobraževanja odraslih.*
- *V letošnjem šolskem letu sem na tem delovnem mestu prvič. Ker je bilo za sprotno delo toliko novosti, poleg tega pa imam še precej pouka in tajništvo mature, spopolnjevanja enostavno še niso prišla na vrsto.*

Drugi so navedli, da **izobraževanja zanje niso ustrezna ali zanimiva**, saj imajo premalo kandidatov na področju izobraževanja odraslih, nekateri pa se **udeležujejo drugih usposabljanj**, povezanih z njihovim strokovnim področjem:

- *Udeležba na drugih usposabljanjih.*
- *Zaradi majhnega števila kandidatov, ki se samoizobražujejo (predvsem naši nekdanji neuspešni dijaki).*
- *Nabor usposabljanj/tečajev.*
- *Ponujene teme so zanimive za tiste, ki dejansko delajo s kandidati in izvajajo izobraževanja v obliki predavanj – izobraževanje odraslih je moje dodatno delo, zato mi tudi časovno to ne ustreza, raje se udeležujem izobraževanj s področja svoje stroke.*
- *Večino sem spremljal tekom izobraževanja.*
- *Ravno zadnja tri leta ne. Sem se pa prej redno izobraževala na Andragoškem centru Slovenije.*

Ti odgovori kažejo na raznolikost strokovnih profilov organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih strokovnih in poklicnih šolah, saj poleg te vloge opravljajo še druge naloge v organizaciji, kot sta na primer poučevanje v rednem programu, tajništvo poklicne mature ipd., kar predstavlja dodatno obremenitev poleg njihove redne zaposlitve.

V katere programe so se organizatorji izobraževanja odraslih vključevali v zadnjih treh letih? Najpogosteje so se udeleževali naslednjih izobraževalnih srečanj:

- **usposabljanje za kakovost ter svetovanje za kakovost:**
 - *svetovalec za kakovost (2),*
 - *svetovanje in kakovost,*
 - *spopolnjevanje za obnovitev vlog za zeleni znak kakovosti v izobraževanju odraslih,*
 - *kakovost v izobraževanju odraslih.*
- **usposabljanje za svetovanje v izobraževanju odraslih:**
 - *temeljno usposabljanje za svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih (4),*
 - *svetovanje in vrednotenje znanja v izobraževanju odraslih po modelu ISIO,*
 - *informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih.*
- **letna strokovna srečanja oziroma letni posvet o izobraževanju odraslih, ki ga vsako leto organizira Andragoški center Slovenije:**
 - *letna srečanja,*
 - *letni posvet,*
 - *redna udeležba letnih srečanj (posvetov) Andragoškega centra Slovenije,*
 - *strokovni posvet za izobraževanje odraslih, ki ga je organiziral Andragoški center Slovenije,*
 - *strokovni posvet Izzivi izobraževanja odraslih danes za jutri.*

Poleg zgoraj omenjenih najpogostejših izobraževanj so se nekateri organizatorji izobraževanja odraslih udeležili tudi drugih izobraževanj, kot so:

- komunikacija in odzivanje na konfliktne situacije,
- krepitev medkulturnih kompetenc,
- izobraževanja s področja pridobivanja digitalnih kompetenc,
- spoznavanje specifičnih ciljnih skupin, kot so osebe z avtizmom, in kako jih vključevati v izobraževanje,
- izobraževanje o trajnostnem razvoju in družbeni odgovornosti,
- izobraževanja v okviru foruma EPUO – Evropski program za učenje odraslih,
- usposabljanje za uporabo spletnega vprašalnika za ocenjevanje spretnosti (SVOS).

- Iz rezultatov lahko ugotovimo, da se organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih strokovnih in poklicnih šolah **najpogosteje udeležujejo izobraževanj, ki potekajo redno, v okviru strokovnih omrežij**, in so že dobro uveljavljena med izobraževalci odraslih. Izobraževanja v okviru letnih posvetov o izobraževanju odraslih ter posameznih strokovnih omrežij omogočajo izmenjavo mnenj in izkušenj, pridobivanje strokovnega znanja o aktualnih tematikah na področju izobraževanja odraslih ter pridobivanje posebnih znanj, povezanih s kakovostjo organizacij, svetovanjem za kakovost v kolektivu ter svetovanjem odraslim glede učenja, izobraževanja, poklicne kariere ipd.

V manjši meri pa se organizatorji izobraževanja odraslih udeležujejo izobraževanj, ki ne potekajo v okviru omrežij, temveč so odprta za vse, enkratna in namenjena pridobivanju splošnih ter posebnih strokovnih znanj, namenjenih izobraževalcem odraslih.

Če so se direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije, kako so bili na splošno zadovoljni?

V nadaljevanju smo vse, ki so se v zadnjih treh letih vključili v katerikoli program usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije, povprašali, kako so bili na splošno zadovoljni s programi.

Med direktorji oziroma ravnatelji se je izobraževanja udeležila zgolj ena oseba, ki je bila z izobraževanjem na Andragoškem centru Slovenije zelo zadovoljna: *»Zelo sem zadovoljna z izobraževanji, ki jih pripravlja Andragoški center Slovenije.«*

Med organizatorji izobraževanja odraslih je bilo število anketiranih, ki so se v zadnjih treh letih udeležili andragoškega usposabljanja, večje – natančneje 21 oseb ali 43,75 % vprašanih, kar je tudi razvidno iz preglednice 56 in spodnje preglednice.¹⁷

¹⁷ Pri preglednici 56 in 57 prihaja do neskladij med odgovori pri številu organizatorjev izobraževanja odraslih, ki se v zadnjih treh letih niso udeležili andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja. Pri preglednici 56 je namreč 27 organizatorjev izobraževanja odraslih odgovorilo, da se v zadnjih treh letih niso udeležili andragoškega usposabljanja, pri preglednici 57 pa je možnost odgovora »V zadnjih treh letih se nisem udeležil/a usposabljanj na Andragoškem centru Slovenije.« izbralo 28 anketiranih organizatorjev izobraževanja odraslih.

Preglednica 57: **V kolikor ste se v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije, kako ste bili na splošno zadovoljni?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

	Frekvenca	Odstotek
V zadnjih treh letih se nisem udeležil/a usposabljanj na Andragoškem centru Slovenije.	28	58,33
Usposabljanje je bilo:	20	41,67
SKUPAJ	48	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Iz navedb organizatorjev izobraževanja odraslih je razvidno, da je bila **večina organizatorjev izobraževanja odraslih zelo zadovoljna z izobraževanji**, ki so se jih udeležili. V prostih odgovorih anketirancev je bilo mogoče zaslediti številne pohvale, ki so se nanašale tako na organizacijo in izvedbo izobraževanj kot tudi na njihovo vsebino. Med najpogostejšimi odzivi, ki jih lahko uvrstimo v kategorijo »Zelo zadovoljen«, so se znašli naslednji komentarji:

- *Vedno zadovoljna z izvedbo usposabljanja.*
- *Bila sem zadovoljna z organizacijo in izvedbo usposabljanj.*
- *Vsa izobraževanja v organizaciji Andragoškega centra Slovenije so bila vrhunska.*
- *Zelo zadovoljna. (2)*
- *Odlično izpeljano.*
- *Odlično.*
- *Super.*
- *Zanimivo.*
- *Zelo dobro.*

Precej organizatorjev izobraževanja odraslih se je s komentarji osredotočilo na **strokovno vsebino in praktično uporabnost ponujenih znanj pri njihovem delu**. Tukaj je nekaj precej zgovornih izjav:

- *Koristno. (2)*
- *Srečanja so vedno zelo kakovostna in vsebinsko bogata.*
- *Večina usposabljanj je aktualnih, nekaj zelo uporabnih v praksi.*

- *Praktično-uporabna znanja.*
- *Zelo praktično in široko, primerno za marsikoga in marsikateri poklic.*
- *Kot vedno so usposabljanja na Andragoškem centru Slovenije strokovna, fleksibilna, raznolika.*
- *Usposabljanja so zelo dobro zasnovana in izvedena. Zelo pripomorejo pri delu z odraslimi.*

Le majhen delež odgovorov, natančneje dva odgovora, pa se nanašata na nezadovoljstvo z izobraževanjem na Andragoškem centru Slovenije, saj so se vprašanima zdela **usposabljanja preveč teoretična in splošna**:

- *Veliko teorije, včasih ne zadane bistva.*
- *Ni me pritegnilo; preveč na splošno.*

Na splošno lahko ugotovimo, da so udeleženci andragoških usposabljanj in spopolnjevanj – organizatorji izobraževanja odraslih – zelo zadovoljni z usposabljanji. To zadovoljstvo zajema tako vidik organizacije in izvedbe kot tudi vidik vsebine in uporabnosti pridobljenega znanja v praksi. V prihodnje bomo še naprej stremeli k oblikovanju ustrezne ponudbe izobraževanj za organizatorje izobraževanja, ki jim bodo koristile pri delu na področju izobraževanja odraslih, še posebej glede uporabnosti znanj v praksi in pri obravnavi nepredvidenih situacij, s katerimi se soočajo pri delu z ljudmi. Podatek, da se je iz vrst direktorjev oziroma ravnateljev andragoškega usposabljanja ali spopolnjevanja udeležila le ena oseba, pa nas usmerja k premisleku o tem, ali bi morali za njihovo ciljno skupino oblikovati usposabljanja in spopolnjevanja z drugačno vsebino ali pa se zaradi svoje vloge in prezasedenosti preprosto ne udeležujejo dodatnih usposabljanj in spopolnjevanj na področju izobraževanja odraslih, kot kažejo tudi rezultati anketiranja.

Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile najbolj ustrezne za vodilne in strokovne delavce, ki prihajajo s srednjih šol in šolskih centrov?

V zadnjih nekaj letih so se na področju izobraževanja odraslih razširile različne organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja. Če je bilo usposabljanje na daljavo v preteklosti redkejšo, danes veliko usposabljanj in spopolnjevanj poteka na daljavo, prek različnih spletnih orodij ali v kombinirani obliki. Zato smo direktorje oziroma ravnatelje ter organizatorje izobraževanja odraslih povprašali, katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi jim najbolj ustrezale. Rezultate prikazujemo v spodnji preglednici.

Preglednica 58: **Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile najbolj ustrezne za tiste, ki prihajate s srednjih šol in šolskih centrov?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek
V celoti v živo, v prostorih Andragoškega centra Slovenije.	1	4,17
V celoti v živo, v prostorih naše šole oz. šolskega centra.	2	8,33
V celoti na daljavo, predavanja prek spleta in/ali delo v spletnih učilnicah.	2	8,33
V kombinirani obliki (<i>deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju.</i>)	13	54,17
V hibridni obliki (<i>možnost izbire, da se usposabljanja udeležim v živo ali pa ga spremljam prek spleta.</i>)	5	20,83
Drugo.	1	4,17
SKUPAJ	24	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Drugo:

- Nimam mnenja o tem.

Večini vodilnih na srednjih šolah in šolskih centrih (to možnost je izbralo 13 oseb oz. 54,17 % vprašanih) bi **najbolj ustrezalo izobraževanje v kombinirani obliki**, torej deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju. Sledi **možnost izobraževanja v hibridni obliki** (izbira med udeležbo v živo ali spremljanjem prek spleta), kar je izbrala petina anketiranih vodilnih delavcev (5 oseb oz. 20,83 %). Manjše število direktorjev oziroma ravnateljev (2 osebi oz. 8,33 %) bi raje imelo izobraževanje, ki v celoti poteka na daljavo ali pa v celoti v živo v prostorih izobraževalne organizacije. Najmanj pa jim ustreza izobraževanje, ki bi v celoti potekalo v živo v prostorih Andragoškega centra Slovenije (to možnost je izbrala zgolj ena oseba).

Glede na rezultate bi bilo smiselno izobraževanja za vodilne delavce na srednjih šolah in šolskih centrih v prihodnje načrtovati bodisi v kombinirani obliki, kar pomeni, da izobraževanje poteka deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma v spletnem učnem okolju, bodisi v hibridni obliki, kar omogoča izbiro med udeležbo v živo ali prek spleta.

Pri organizatorjih izobraževanja odraslih so rezultati podobni, čeprav se pri nekaterih odgovorih razlikujejo. Oglejmo si, katere organizacijske oblike najbolj ustrezajo organizatorjem izobraževanja odraslih.

Preglednica 59: **Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi vam osebno najbolj ustrezale?**
(organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

	Frekvenca	Odstotek
V celoti v živo, v prostorih Andragoškega centra Slovenije.	7	14,58
V celoti v živo, v prostorih naše šole oz. šolskega centra.	2	4,17
V celoti na daljavo, predavanja prek spleta in/ali delo v spletnih učilnicah.	11	22,92
V kombinirani obliki (<i>deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju.</i>)	9	18,75
V hibridni obliki (<i>možnost izbire, da se usposabljanja udeležim v živo ali pa ga spremljam prek spleta.</i>)	19	39,58
Drugo.	0	0,00
SKUPAJ	48	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Največ organizatorjev izobraževanja odraslih (19 oseb oz. 39,58 % vprašanih) si najbolj želi **usposablјati in spopolnjevati v hibridni obliki**, ki omogoča izbiro med udeležbo v živo ali prek spleta. Nekoliko manj organizatorjev (11 oseb oz. 22,92 % vprašanih) bi se želelo udeleževati usposabljanj in spopolnjevanj, ki v celoti potekajo na daljavo (predavanja prek spleta in/ali delo v spletnih učilnicah). Devet oseb oziroma 18,75 % anketiranih si želi usposabljanj in spopolnjevanj v kombinirani obliki, ki bi

potekala deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju. Pomembno je tudi poudariti, da 14,58 % vprašanih še vedno najbolj ustreza usposabljanje in spopolnjevanje, ki v celoti poteka v živo, v prostorih Andragoškega centra Slovenije. Zanimivo pa je, da sta možnost usposabljanja in spopolnjevanja v živo, v prostorih njihove šole oziroma šolskega centra, izbrali le dve osebi.

Glede na rezultate bi bilo **smiselno usposabljanja in spopolnjevanja za vodilne delavce na srednjih šolah in šolskih centrih v prihodnje načrtovati bodisi v kombinirani obliki**, kar bi pomenilo, da usposabljanje ali spopolnjevanje poteka deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma v spletnem učnem okolju, bodisi v hibridni obliki, kar omogoča izbiro med udeležbo v živo ali prek spleta.

Pri organizatorjih izobraževanja odraslih pa se kaže potreba po raznolikih oblikah usposabljanja in spopolnjevanja. Zato bi bilo smiselno ponuditi usposabljanja v:

- **hibridni obliki**, ki omogoča izbiro med udeležbo v živo ali prek spleta,
- **celoti na daljavo**, z uporabo spletnih orodij in/ali delo v spletnih učilnicah,
- **kombinirani obliki**, deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju,
- **celoti v živo**, v prostorih Andragoškega centra Slovenije.

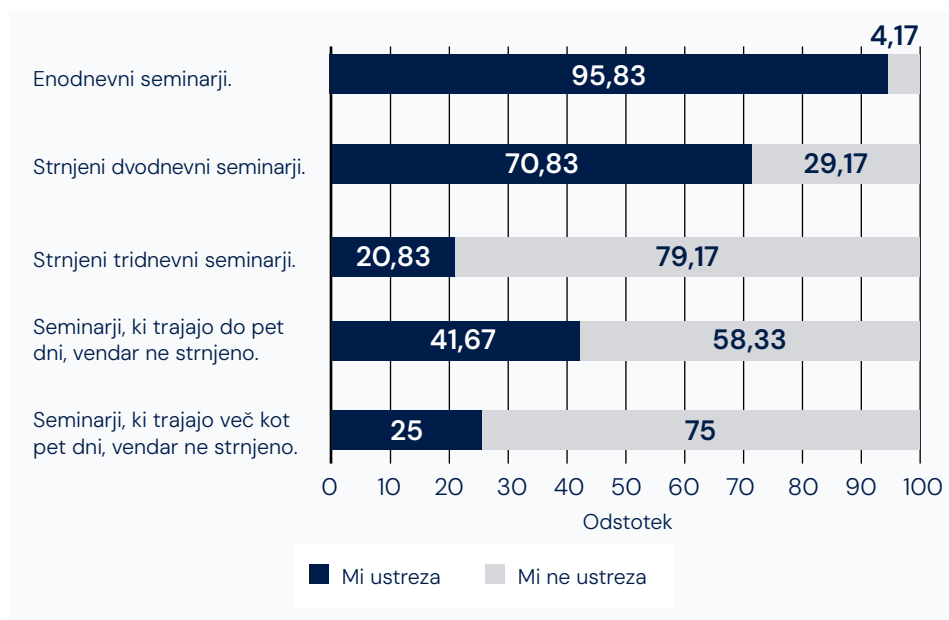
Prav tako je z vidika vsebine usposabljanj pomembno premisliti, katera usposabljanja in spopolnjevanja bi bila primernejša za izvedbo na daljavo ali v hibridni ter kombinirani obliki, katera pa bi morala potekati v živo. Pri nekaterih vsebinah je namreč ključnega pomena, da so udeleženci usposabljanj in spopolnjevanj v osebnem stiku ter da med njimi poteka interakcija in izmenjava izkušenj v živo. Pri drugih vsebinah, kjer je poudarek na samostojnem delu udeležencev ali kadar morajo sočasno opravljati določene naloge, pa je verjetno bolj smiselno usposabljanje na daljavo ali v kombinirani obliki.

Kakšno trajanje usposabljanja oziroma spopolnjevanja bi bilo najbolj ustrezno za strokovne delavce, ki prihajajo iz šolskih centrov in srednjih šol?

Organizatorje izobraževanja odraslih smo povprašali, kakšno trajanje usposabljanja oziroma spopolnjevanja bi jim najbolj ustrezalo. Zanimalo nas je, ali jim bolj ustrezajo krajši seminarji ali pa bi lahko prišli v poštev tudi kakšni daljši večdnevni seminarji. Koliko dni strnjeno ali več dni po delih bi si

organizatorji izobraževanja odraslih lahko vzeli za udeležbo na andragoških usposabljanjih in spopolnjevanjih glede na obseg delovnih obveznosti pri svojem delodajalcu?

Slika 21: **Kakšno trajanje usposabljanja oz. spopolnjevanja vam ustreza?**
(organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Kar 46 organizatorjem izobraževanja odraslih od 48 vprašanih oziroma 95,83 % ustrezajo enodnevni seminarji, strnjeni dvodnevni seminarji pa ustrezajo 70,83 % vprašanih. V malo manjši meri jim ustrezajo daljši seminarji, ki trajajo do pet dni, vendar ne strnjeno. Takšno trajanje ustreza le še 41,67 % vprašanih. Še manj pa anketiranim ustreza možnost, da bi seminarji trajali več kot pet dni, vendar ne strnjeno, se pravi po posameznih dneh v določenem daljšem časovnem obdobju. Tako je kar 75 % vprašanih označilo, da jim ne ustreza daljše trajanje seminarjev. Najmanj pa anketiranim organizatorjem izobraževanja ustrezajo strnjeni tridnevni seminarji, saj je kar 79,17 % vprašanih odgovorilo, da jim ne ustreza.

Glede na rezultate, predstavljene na zgornji sliki, lahko zagotovo trdimo, da organizatorjem izobraževanja odraslih najbolj ustrezajo krajši seminarji, in sicer enodnevni seminarji ter strnjeni dvodnevni seminarji.

Na kakšne načine bi bili vodilni in strokovni delavci, ki prihajajo s srednjih šol in šolskih centrov, najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije?

Za udeležbo na andragoških usposabljanjih in spopolnjevanjih je poleg kakovostnega programa ključno tudi obveščanje strokovne javnosti oziroma ciljne skupine, ki ji je usposabljanje namenjeno. Dandanes je posameznikom na voljo ogromno informacij preko različnih kanalov obveščanja, vendar pa kljub temu morda ne dosežemo pravih naslovnikov, če ne uporabljamo tistih kanalov, ki jih spremljajo, pa tudi na način, ki jih pritegne k ogledu informacij ter pripelje do odločitve o vključitvi v ponujene programe usposabljanja oziroma spopolnjevanja.

Na Andragoškem centru Slovenije se obveščanja o ponudbi usposabljanj in spopolnjevanj lotevamo tako, da najprej program usposabljanja in spopolnjevanja objavimo v spletnem portalu MOJ ACS in omogočimo dostop do e-prijavnice. Razpisane programe vidijo tudi vsi vpisani v portal. Nato novico o načrtovani izvedbi programa objavimo še na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije in na spletni strani Andragoško spopolnjevanje, v e-Novičkah, občasno tudi na drugih portalih, ko želimo doseči specifično ciljno skupino (npr. NRP – Nacionalno informacijsko središče, CNVOS ...), na družbenem omrežju Facebook (FB Andragoškega centra Slovenije, Tedna vseživljenjskega učenja, Knjižnice ACS) ter na spletnih straneh EPALE in Kam po znanje.

Kadar razpisujemo programe splošnega andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, pošljemo vabilo tudi po e-pošti na naslove, ki jih izberemo iz baze naslovov v portalu MOJ ACS. Od vsebine usposabljanj in spopolnjevanj ter ciljne skupine je odvisno, katerim naslovnikom pošljemo e-vabila. Če osebe še niso vpisane v portal MOJ ACS, jih na njihovo željo vpišemo ter jim pošiljamo informacije o razpisanih usposabljanjih in spopolnjevanjih po e-pošti. Ob prvi prijavi na usposabljanje opravijo tudi prvo registracijo v portal MOJ ACS, kjer imajo tudi dostop do načrtovanih usposabljanj in spopolnjevanj.

Poleg vsebine programov usposabljanja in spopolnjevanja različni načini obveščanja pomembno vplivajo na udeležbo andragoških delavcev v programih usposabljanja in spopolnjevanja za andragoško delo. Zato smo v nadaljevanju želeli izvedeti, **na kakšne načine bi želeli biti vodilni in strokovni delavci na srednjih šolah in šolskih centrih obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja** Andragoškega centra Slovenije. Rezultate prikazujemo v spodnji preglednici.

Preglednica 60: Na kakšne načine bi bili najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spolnjenjavanja Andragoškega centra Slovenije? (direktorji oz. ravnateljji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
E-pošta: Želim prejemati obvestila in e-novice preko elektronske pošte.	21	87,50	65,63
SMS-sporočila: Rad bi prejemal obvestila in informacije preko SMS-sporočil.	0	0,00	0,00
Družbena omrežja: Informacije bi rad prejemal preko uradnih profilov na družbenih omrežjih (npr. Facebook, Twitter ¹⁸ , LinkedIn).	2	8,33	6,25
Aplikacija za pametni telefon: uporabljal bi aplikacijo na pametnem telefonu za prejemanje obvestil in novic.	1	4,17	3,13
Tiskani materiali: Želim prejemati brošure ali letake po pošti.	0	0,00	0,00
Uradna spletna stran: Redno bi obiskoval spletno stran Andragoškega centra Slovenije za aktualne informacije.	4	16,67	12,50
Osebna komunikacija: Želel bi si, da bi Andragoški center Slovenije organiziral strokovna srečanja z direktorji in ravnateljji, na katerih bi dobil tudi informacije o izobraževanjih in usposabljanjih.	4	16,67	12,50
Drugo.	0	0,00	0,00
SKUPAJ	32		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

¹⁸ Twitter se je v zadnjem obdobju preimenoval v Omrežje X, v času anketiranja pa je še imel to ime.

Direktorji oziroma ravnatelji bi v prvi vrsti želeli biti obveščeni o ponudbi izobraževalnih programov preko e-pošte, in sicer želijo prejemati obvestila in e-novice. To možnost je izbralo kar 87,5 % anketiranih direktorjev oziroma ravnateljev. Zelo majhno število direktorjev oziroma ravnateljev (le štiri osebe ali 16,67 %) bi želelo biti o aktualni ponudbi obveščeno še po drugih komunikacijskih kanalih, kot so: uradna spletna stran oziroma redno spremljanje spletne strani Andragoškega centra Slovenije ter preko osebne komunikacije na strokovnih srečanjih, ki bi jih organiziral Andragoški center Slovenije. Še manj pa bi si želeli informacije spremljati preko sodobnih komunikacijskih orodij, kot so uradni profili na družbenih omrežjih ter aplikacije za pametni telefon, preko katere bi lahko prejeli obvestila in novice. Nihče od anketiranih pa ni izbral možnosti, da bi želel informacije prejemati preko SMS-sporočil ali prejemati različne letake in brošure po navadni pošti.

Enako vprašanje smo zastavili tudi organizatorjem izobraževanja odraslih in prišli do podobnih rezultatov, ki jih prikazujemo v spodnji preglednici.

Preglednica 61: **Na kakšne načine bi bili najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije?** (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
E-pošta: Želim prejemati obvestila in e-novice preko elektronske pošte.	47	97,92	66,20
SMS-sporočila: Rad bi prejemal obvestila in informacije preko SMS-sporočil.	1	2,08	1,41
Družbena omrežja: Informacije bi rad prejemal preko uradnih profilov na družbenih omrežjih (npr. Facebook, Twitter, LinkedIn).	5	10,42	7,04
Aplikacija za pametni telefon: uporabljal bi aplikacijo na pametnem telefonu za prejemanje obvestil in novic.	1	2,08	1,41
Tiskani materiali: Želim prejemati brošure ali letake po pošti.	2	4,17	2,82

	Frekvenca	Odstotek glede na osebe	Odstotek glede na odgovore
Uradna spletna stran: Redno bi obiskoval spletno stran Andragoškega centra Slovenije za aktualne informacije.	9	18,75	12,68
Osebna komunikacija: Želel bi si, da bi Andragoški center Slovenije organiziral strokovna srečanja z direktorji in ravnatelji, na katerih bi dobil tudi informacije o izobraževanjih in usposabljanjih.	6	12,50	8,45
Drugo.	0	0,00	0,00
SKUPAJ	71		100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Organizatorji izobraževanja odraslih bi si tako kot direktorji oziroma ravnatelji **najraje želeli biti obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja po e-pošti (prejemanje obvestil in e-novic)**. To možnost je izbralo kar 47 od skupno 48 anketiranih organizatorjev izobraževanja odraslih. V manjši meri so anketirani poleg obveščanja po e-pošti izbirali tudi druge možnosti, kot so: redno obiskovanje spletne strani Andragoškega centra Slovenije, posredovanje informacij o andragoških izobraževanjih na strokovnih srečanjih z direktorji oziroma ravnatelji ter spremljanje informacij o andragoških izobraževanjih preko uradnih profilov na družbenih omrežjih. Zelo malo organizatorjev izobraževanja odraslih, zgolj posamezniki, se je odločalo tudi za prejemanje brošur in letakov po navadni pošti, prejemanje informacij in obvestil po SMS-sporočilih ter uporabo aplikacije na pametnem telefonu za prejemanje obvestil in novic.

Iz rezultatov lahko pri obeh skupinah anketiranih, direktorjih oziroma ravnateljih ter organizatorjih izobraževanja odraslih, ugotovimo, da je **najboljši način za obveščanje o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja obveščanje po e-pošti**. Smiselno pa bi bilo obveščanje po e-pošti dopolnjevati tudi z nekaterimi drugimi načini obveščanja, kot so spletne strani Andragoškega centra Slovenije, osebno obveščanje na strokovnih srečanjih za direktorje oziroma ravnatelje ter organizatorje izobraževanja odraslih in obveščanje preko družbenih omrežij. Poleg ciljnega obveščanja po e-pošti je dobro ohraniti tudi širše javno informiranje o ponudbi izobraževanja, saj na ta način dosežemo tudi naključne udeležence izobraževanja, ki jih tovrstna tematika zanima, a morda niso na seznamu za obveščanje.

2.8 RAZVOJNI PREDLOGI ZA STROKOVNO SODELOVANJE V PRIHODNJE

Kako direktorji oziroma ravnatelji in strokovni delavci ocenjujejo razvojne predloge Andragoškega centra Slovenije za okrepitev strokovne podpore?

Z vidika strokovnega sodelovanja v prihodnje smo želeli izvedeti, kaj menijo direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih o nekaterih razvojnih predlogih Andragoškega centra Slovenije za okrepitev strokovne podpore.

Najprej smo direktorje oziroma ravnatelje povprašali, kaj menijo o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja direktorjev oziroma ravnateljev srednjih šol oziroma šolskih centrov, ki bi bila namenjena medsebojnemu informiranju ter obravnavi sistemskih in strokovnih tem v zvezi z izobraževanjem odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju.

Preglednica 62: **Kaj menite o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja ravnateljev oziroma direktorjev srednjih šol oziroma šolskih centrov, ki bi bila namenjena medsebojnemu informiranju ter obravnavi sistemskih in strokovnih tematik, ki zadevajo izobraževanje odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek
Idejo podpiram.	20	83,33
Ideje ne podpiram.	4	16,67
SKUPAJ	24	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Kot prikazuje zgornja preglednica, je **večina anketiranih direktorjev oziroma ravnateljev, kar 83,33 % vprašanih, idejo podprlo**. Ti so navedli oziroma predlagali tudi teme, ki bi jih želeli obravnavati na tovrstnih srečanjih. Predlagali so nekaj bolj splošnih tem v zvezi z izzivi in različnimi pristopi ter praksami, s katerimi so soočajo na področju izobraževanja odraslih:

- *Različne, aktualne teme.*
- *Vse v zvezi s problemi, ki nastajajo v procesu izobraževanja odraslih.*

- *Primeri dobrih praks.*
- *Izmenjava mnenj.*
- *Odlično za mreženje in sodelovanje.*
- *Izzivi in pristopi k izobraževanju odraslih v 21. stoletju.*

Poleg splošnih predlogov pa so anketirani direktorji oziroma ravnatelji navajali tudi nekaj bolj konkretnih tem, kot so:

- *Zakonodaja.*
- *Razvojne možnosti izobraževanja odraslih in digitalizacija v izobraževanju odraslih.*
- *Skrb za kakovost v izobraževanju odraslih.*

Med anketiranimi direktorji oziroma ravnatelji so bile štiri osebe, ki ideje o posebnem letnem srečanju direktorjev oziroma ravnateljev ne podpirajo. Navedli so tudi razloge, s katerimi pojasnjujejo, zakaj tako menijo:

- *Prevečkrat se že srečujemo, vendar ni učinka. Žal ne verjamem več v tovrstna srečanja.*
- *Preobremenjenost, zato raje v okviru že vpeljanih izobraževanj za ravnatelje, npr. društva ali Zveze srednjih šol in dijaških domov Slovenije.*
- *Pomanjkanje časa, »overload«.*
- *Skupnost izobraževalcev odraslih nas že dovolj informira.*

Kot je razvidno iz rezultatov, večina direktorjev oziroma ravnateljev podpira idejo uvedbe strokovnega letnega srečanja za vse direktorje oziroma ravnatelje šolskih centrov ter srednjih šol, ki bi bilo namenjeno strokovnim tematikam na področju izobraževanja odraslih. Direktorji oziroma ravnatelji, ki ne podpirajo posebnega letnega srečanja na temo izobraževanja odraslih, pa se bolj nagibajo k uvedbi strokovnih prispevkov o novostih na področju izobraževanja na že utečenih srečanjih, ki so namenjena, strokovnemu razvoju direktorjev oziroma ravnateljev, informiranju o novostih na njihovem področju dela ter obravnavi izzivov, s katerimi se soočajo v praksi. Direktorji oziroma ravnatelji se teh povečini tudi redno udeležujejo. Posebno strokovno srečanje za direktorje oziroma ravnatelje na temo izobraževanja odraslih bi za njih predstavljalo dodatno obremenitev, saj se že tako ali tako pri delu srečujejo s pomanjkanjem časa in preobremenjenostjo.

Smiselno bi bilo torej razmisliti, katera rešitev bi bila za ravnatelje in direktorje najbolj optimalna za organiziranje srečanj z direktorji in ravnatelji z namenom seznanjanja z novostmi ter omogočanjem strokovnih razprav

o izobraževanju odraslih. Ali bi jim bilo dodatno strokovno srečanje na področju izobraževanja odraslih v breme ali vidijo tovrstna strokovna srečanja kot dobrodošla pri reševanju določenih izzivov, s katerimi se srečujejo v praksi? Ali pa bi bilo bolje, da bi že na vzpostavljenih strokovnih srečanjih, namenjenih direktorjem in ravnateljem, predstavili tudi novosti in dobre prakse na področju izobraževanja odraslih? Tudi ravnatelji in direktorji, ki niso bili naklonjeni ideji dodatnega strokovnega srečanja za izobraževanje odraslih, niso bili izrecno proti strokovnim srečanjem, temveč so izrazili željo, da bi se strokovna srečanja na področju izobraževanja povezovala in medsebojno dopolnjevala ter nadgradila še z vsebino na področju izobraževanja odraslih.

Nadalje nas je zanimalo tudi **mnenje direktorjev oziroma ravnateljev o predlogu uvedbe letnih srečanj za organizatorje izobraževanja odraslih**. Nenazadnje je podpora vodstva pri udeležbi organizatorjev izobraževanja odraslih na tovrstnih strokovnih srečanjih pomembna, saj so organizatorji izobraževanja odraslih v času srečanj odsotni z delovnega mesta. Če vodstvo podpira strokovna srečanja organizatorjev izobraževanja odraslih, je tudi večja verjetnost, da se bodo tovrstnih srečanj organizatorji izobraževanja odraslih udeležili.

Preglednica 63: **Kaj menite o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja organizatorjev izobraževanja odraslih?** (Organizatorji izobraževanja odraslih bi se srečali enkrat do dvakrat letno na Andragoškem centru Slovenije z namenom medsebojnega informiranja, strokovnega spopolnjevanja, obravnave strokovnih tem izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju.) (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek
Idejo podpiram.	20	83,34
Ideje ne podpiram.	2	8,33
Drugo.	2	8,33
SKUPAJ	24	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenje, 2024.

Direktorji oziroma ravnatelji šolskih centrov in srednjih šol povečini podpirajo idejo letnih srečanj organizatorjev izobraževanja odraslih. To idejo je podprlo 20 direktorjev oziroma ravnateljev, kar predstavlja 83,34 % anketiranih. Ideje nista podprli dve osebi. Obrazložili sta, da trenutno v organizaciji nimajo izobraževalcev odraslih ter da je velika preobremenjenost z delom. Pod drugo pa so navajali, da bi se do tega vprašanja morali opredeliti organizatorji izobraževanja odraslih ter da so tovrstna srečanja »morda smiselna«.

Tisti, ki so podprli idejo letnih srečanj za organizatorje izobraževanja odraslih, so predlagali naslednje teme takih srečanj:

- *izmenjava izkušenj (2), mnenj, obravnava skupnih izzivov, sklepanje poznanstev,*
- *primeri dobrih praks (2),*
- *pridobivanje veščin iz organizacije (2) in vodenja,*
- *zakonodaja (2) in evidence v izobraževanju odraslih,*
- *delo z izvajalci,*
- *aktualne, različne teme (2).*

Tudi organizatorje izobraževanja odraslih smo povprašali, kaj menijo o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja organizatorjev izobraževanja odraslih, na katerih bi se srečali enkrat do dvakrat letno z namenom medsebojnega informiranja, strokovnega spopolnjevanja, obravnave strokovnih tem izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Rezultate prikazujemo v spodnji preglednici.

Preglednica 64: **Kaj menite o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja organizatorjev izobraževanja odraslih?** (Organizatorji izobraževanja odraslih bi se srečali enkrat do dvakrat letno na Andragoškem centru Slovenije z namenom medsebojnega informiranja, strokovnega spopolnjevanja, obravnave strokovnih tem izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju) (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)

	Frekvenca	Odstotek
Idejo podpiram.	43	89,58
Ideje ne podpiram.	2	4,17
Drugo.	3	6,25
SKUPAJ	48	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih o njihovi vlogi in potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Tako kot direktorji oziroma ravnatelji so tudi organizatorji izobraževanja odraslih podprli idejo o skupnih letnih srečanjih, in sicer kar 43 oseb od skupno 48 (89,58 %). Nekateri so še dodatno podprli predlog z naslednjimi spodbudami:

- *Ideja se mi zdi odlična.*
- *Vrhunska ideja!*
- *Napisan predlog podpiram.*

In katerih vsebin bi si želeli organizatorji izobraževanja odraslih na teh srečanjih? Dobili smo kar precej predlogov.

Največ predlogov (11) se nanaša na željo, da bi si na srečanjih **udeleženci medsebojno izmenjali dobre prakse, izkušnje pri delu ter da bi se med seboj bolje spoznali in povezali**. Naj vam na tem mestu predstavimo navedbe organizatorjev izobraževanja odraslih:

- *Dragocena je izmenjava izkušenj in praktičnih rešitev težav, ki nam jih posredujejo kolegi neposredno iz prakse.*
- *Srečanja naj bodo zasnovana tudi tako, da bi se lahko udeleženci v enem delu med sabo bolje spoznali in si izmenjali svoje izkušnje.*
- *Idealna možnost za izmenjave dobrih praks.*
- *Predstavitev in izmenjava dobrih praks. (4)*
- *Informiranje o novostih.*
- *Izmenjava izkušenj. (2)*
- *Mreženje. (2)*

Organizatorjem izobraževanja odraslih se zdi pomembno, da bi se na tovrstnih srečanjih **seznanjali z vsebino s področja zakonodaje in dokumentacije v izobraževanju odraslih**. Želijo se seznanjati z zakonodajnimi novostmi ter dokumentacijo v izobraževanju odraslih, ravno tako pa želijo tudi razpravljati o ustreznosti trenutnih rešitev in o tem, kako poteka inšpekcijski nadzor. Takole so navajali:

- *Dokumentacija, ki jo je treba voditi – vsebina, izdelava osebnega izobraževalnega načrta.*
- *Zakonodajne novosti – vodenje dokumentacije.*
- *Zmanjšanje števila evidenc, ki jih moramo voditi, npr. skupinski in individualni izobraževalni načrti.*
- *Inšpekcijski nadzor.*
- *Urejanje dokumentacije.*

V letnih strokovnih srečanjih vidijo organizatorji izobraževanja odraslih **priložnost za reševanje aktualnih problemov**, s katerimi se soočajo pri vsakodnevnem delu na področju izobraževanja odraslih, kot so:

- *vpis tujcev (2),*
- *delo z udeleženci izobraževanja,*
- *praktično usposabljanje,*
- *odrasli s posebnimi potrebami,*
- *sofinanciranje izobraževanja odraslih s strani države.*

Za te razprave se jim zdi primerna **uporaba metode okrogle mize**, s pomočjo katere bi lahko obravnavali različne problematike na področju izobraževanja odraslih z različnih zornih kotov:

- *Okrogle mize, ki odpirajo vprašanja najpogostejših izzivov, s katerimi se soočamo organizatorji izobraževanja odraslih.*

Na splošno si želijo tudi strokovne vsebine s področja izobraževanja odraslih ter vsebine, prilagojene srednjemu strokovnemu izobraževanju odraslih. Bolj konkretno pa bi si želeli z vidika lastnega strokovnega razvoja poudarek na vsebinah o metodah dela z odraslimi udeleženci, o načinih ocenjevanja ter o pridobivanju mehkih veščin:

- *Strokovna predavanja s področja izobraževanja odraslih.*
- *Če bodo vsebine prilagojene srednješolskim dejavnostim na področju izobraževanja odraslih.*
- *Profesionalni razvoj, izpopolnjevanje v metodah dela z odraslimi.*
- *Načini ocenjevanja.*
- *Mehka znanja.*
- *Vsebinska srečanja, lahko na daljavo v spletnem okolju.*

Predlagali so tudi možnost, da bi **predstavniki Andragoškega centra Slovenije imeli strokovne prispevke o aktualnih vprašanjih na področju izobraževanja odraslih v sklopu letnih srečanj** Društva organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah:

- *To idejo izvajamo že preko Društva za izobraževanje odraslih, kar pa ne pomeni, da se ne bi letnega strokovnega srečanja preko Andragoškega centra Slovenije udeležila. Še bolj pa mi je všeč praksa, ki se izvaja, ko se predstavniki Andragoškega centra Slovenije udeležite naših srečanj s predstavitvijo aktualne tematike in problematike.*
- *Sicer se srečujemo vodje na srednjih šolah.*

Anketiranca, ki takega letnega srečanja ne podpirata, sta odgovor pojasnila, in sicer sta napisala, da bi bilo srečanje enkrat na tri leta (in ne enkrat letno) ter da obstajata že dve organizaciji na področju izobraževanja odraslih na srednjih šolah, ki organizirata podobna srečanja, zato bi bilo še eno srečanje preveč.

Podoben predlog, da bi se v sklopu rednih letnih srečanj organizacij na področju izobraževanja odraslih na srednjih šolah, ki že obstajajo, priključili strokovnjaki z Andragoškega centra Slovenije, so podali tudi že direktorji oziroma ravnatelji srednjih šol in šolskih centrov.

Kakšno strokovno podporo Andragoškega centra Slovenije bi si direktorji oziroma ravnatelji želeli v prihodnje?

Od direktorjev oziroma ravnateljev smo želeli izvedeti tudi, ali si želijo še kakšno drugo podporo s strani Andragoškega centra Slovenije.

Preglednica 65: **Navedite, če si želite še kakšno drugo strokovno podporo ACS?** (direktorji oz. ravnatelji, N=24)

	Frekvenca	Odstotek
Ne.	21	87,50
Da.	3	12,50
SKUPAJ	24	100,00

Vir: Rezultati vprašalnika za direktorje oz. ravnatelje na srednjih šolah in šolskih centrih o vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovih potrebah po usposabljanju, Andragoški center Slovenije, 2024.

Večina, 87,50 %, je odgovorila, da ne. Tri osebe pa si želijo podporo Andragoškega centra na naslednjih področjih oziroma aktivnostih:

- *Ureditev normativov v izobraževanju odraslih.*
- *Strokovno usposabljanje za organizatorje izobraževanja odraslih in učitelje, ki poučujejo odrasle.*
- *Strokovno podporo in pritisk na Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje za spremembo Zakona o izobraževanju odraslih.*

In na koncu smo tako direktorje oziroma ravnatelje kot tudi organizatorje izobraževanja odraslih povprašali: **»Ali nam želite sporočiti še kaj?«**

Direktorji oziroma ravnateljji so nam zaželeli uspešno delo še naprej ter dodali, naj bodo usposabljanja brezplačna ali pa v sistemu KATIS:

- *Uspešno delo še naprej želim.*
- *Usposabljanja naj bodo brezplačna ali pa v KATIS-u.*

Tudi pri organizatorjih izobraževanja odraslih najdemo kar veliko pohval na dosedanje sodelovanje Andragoškega centra Slovenije z organizatorji izobraževanja odraslih pri strokovnih rešitvah na področju izobraževanja odraslih ter pri prepoznavanju in uveljavljanju dela organizatorja izobraževanja odraslih. Nekateri bi si želeli še več strokovnega sodelovanja in povezovanja. Želijo, da bi vsi organizatorji izobraževanja odraslih delovali oziroma ravnali enotno pri svojem delu. Več sporočil pa si lahko podrobneje preberete v nadaljevanju:

- *Hvala vam, da nam stojite ob strani v borbi, da bi naše delo postalo tudi uradno prepoznavno. Vse dobro tudi v prihodnje.*
- *Moje mnenje je, da je na veliko srednjih šolah izobraževanje odraslih sredstvo za podaljševanje statusa neuspešnih študentov in dijakov. Tako da je delo organizatorja, če strnem na kratko, »veliko dela za prazen nič«. Kandidati, ki res želijo pridobiti izobrazbo ali se prekvalificirati, so redki in tisti so po navadi uspešni, ker imajo voljo in željo po novih znanjih.*
- *Zelo skrbno in celovito zastavljen anketni vprašalnik. Se veselim rezultatov in smernic/odločitev, sprejetih na osnovi njih.*
- *Jasna pravila manjkajo, tako da bomo vsi ravnali enako.*
- *Hvala za pomoč pri vodenju izobraževanja odraslih.*
- *Hvala.*
- *Hvala, ker se trudite.*
- *»Mogoče še malo več povezovanja s študijem andragogike na Filozofski fakulteti, ker bi bilo tudi za bodoče andragoge fajn, da bi vedeli, da obstaja Andragoški center Slovenije, sicer pa delujete še naprej tako strokovno.*
- *Več sodelovanja.*

3 UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA NADALJNI RAZVOJ

V zadnjem sklopu povzemamo temeljne ugotovitve evalvacijske študije in predloge za nadaljnji razvoj.

3.1 UGOTOVITVE EVALVACIJE

V nadaljevanju prikazujemo temeljne ugotovitve evalvacije po vsebinskih sklopih.

ORGANIZIRANOST IN VODENJE POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

Kakšni so poglobitni razlogi, da na šoli oziroma šolskem centru izvajajo izobraževanje odraslih?

Direktorji oziroma ravnatelji (N=27) so med glavnimi razlogi, da na šoli oziroma šolskem centru izvajajo izobraževanje odraslih, navedli naslednje:

- **Potrebe odraslih v okolju** – to je najpogostejši razlog, saj ga je navedlo 88,89 % vprašanih, kar predstavlja 28,57 % vseh odgovorov.
- **Potrebe delodajalcev v stroki** – tudi ta razlog je pomemben, saj ga je navedlo 48,15 % vprašanih (15,48 % vseh odgovorov).
- **Potrebe zaposlenih v okolju** – 40,74 % vprašanih je navedlo ta razlog, kar predstavlja 13,10 % vseh odgovorov.
- **Potrebe Zavoda za zaposlovanje** – ta razlog je navedlo 29,63 % vprašanih, kar predstavlja 9,52 % vseh odgovorov.

Kako je na srednjih šolah in šolskih centrih organizacijsko umeščeno izobraževanje odraslih?

Iz odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev (N=28) lahko povzamemo naslednje:

- **Večina šol oziroma šolskih centrov** (64,29 %) nima posebne organizacijske enote za izobraževanje odraslih. Izobraževanje odraslih

poteka kot ena izmed dejavnosti šole oziroma šolskega centra in ni posebej organizacijsko umeščeno.

- **Manjši delež šol oziroma šolskih centrov** (14,29 %) ima izobraževanje odraslih v celoti umeščeno v medpodjetniški izobraževalni center.
- **Le 10,71 % šol oziroma šolskih centrov** ima samostojno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih.
- **Nekaj šol oziroma šolskih centrov** (7,14 %) ima izobraževanje odraslih delno umeščeno v samostojno enoto za izobraževanje odraslih, delno pa znotraj medpodjetniškega izobraževalnega centra, kar kaže na kombiniran pristop k organizaciji.
- Samo ena šola oziroma šolski center (3,57 %) je izbrala kategorijo »Drugo« in pojasnila, da gre za samostojno srednjo šolo. Iz odgovora ni mogoče razbrati, kako je v tej samostojni srednji šoli organizirano izobraževanje odraslih.
- Povzamemo lahko, da na večini šolskih centrov oziroma šol, ki so sodelovale v anketiranju (27 direktorjev oz. ravnateljev od 70, ki smo jim poslali anketo – 38,57 %), **izobraževanje odraslih ni organizirano v obliki samostojne organizacijske enote.**
- Različne srednje šole in šolski centri kombinirajo **različne organizacijske modele**, v nekaterih primerih se izobraževanje odraslih umešča v medpodjetniške izobraževalne centre ali pa je izobraževanje odraslih umeščeno delno v samostojno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih, delno pa v medpodjetniški izobraževalni center.

Ali imajo srednje šole oziroma šolski centri organizirane strokovne aktivne posebej za izobraževanje odraslih?

Organizatorje izobraževanja odraslih (N=53) smo vprašali, ali imajo na srednji šoli oziroma šolskem centru organizirane strokovne aktivne posebej za izobraževanje odraslih. Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo naslednje:

- **Več kot polovica srednjih šol oziroma šolskih centrov** (54,72 %) nima organiziranih strokovnih aktivov posebej za izobraževanje odraslih.
- **26,42 % srednjih šol oziroma šolskih centrov** ima organiziran en strokovni aktiv za celotno izobraževanje odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru.
- **13,21 % srednjih šol oziroma šolskih centrov** ima organiziranih več strokovnih aktivov za različne predmete ali stroke.

- **5,66 % srednjih šol oziroma šolskih centrov** je izbralo kategorijo »Drugo« in navedlo: andragoški zbor, v katerem sta po en ali dva učitelja za predmet, vsak strokovni aktiv pokriva tudi celotno izobraževanje odraslih.
- Na podlagi teh podatkov lahko sklepamo, da **večina srednjih šol oziroma šolskih centrov nima posebej organiziranih strokovnih aktivov za izobraževanje odraslih**, medtem ko manjši del sledi bolj strukturiranemu pristopu z enim ali več aktiv.

Kako so direktorji oziroma ravnatelji zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na šoli oziroma šolskem centru?

Direktorje oziroma ravnatelje (N=28) smo vprašali, kako so zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na šoli oziroma šolskem centru. Njihovi odgovori pokažejo naslednje:

- **Velika večina ravnateljev in direktorjev (92,86 %) meni, da je sedanja organiziranost izobraževanja odraslih ustrezna.**
- **Le majhen delež vprašanih (7,14 %) si želi drugačno organiziranost izobraževanja odraslih.** Med pojasnili so navedli: *»Glede na število vključenih udeležencev v izobraževanje odraslih bi moral biti na tem mestu organizator ali vodja izobraževanja odraslih vključen v celotnem delovnem času, torej 100 % delež na izobraževanje odraslih; samostojna enota v okviru zavoda.«*

Kdo je na šoli oziroma šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih?

V evalvaciji nas je tudi zanimalo, kdo je na srednji šoli oziroma šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih. Iz odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev (N=28) lahko povzamemo naslednje:

- **Največkrat izobraževanje odraslih vodi vodja izobraževanja odraslih (35,71 %).** To kaže, da je na teh šolah oziroma šolskih centrih za to področje imenovana oseba z jasnimi odgovornostmi za načrtovanje, usmerjanje in odločanje.
- **Organizator izobraževanja odraslih vodi to dejavnost v 25 % primerov,** kar pomeni, da je ta vloga prav tako pogosta in pomembna v

srednjih šolah oziroma šolskih centrih, kjer se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih.

- **Ravnatelj/ravnateljica vodi izobraževanje odraslih v 21,43 % primerov**, kar kaže, da so tudi vodstveni kadri srednje šole oziroma šolskega centra v nekaterih primerih vključeni v to vlogo.
- **V 17,86 % primerov je za vodenje izobraževanja odraslih zadolženih več oseb**, kar kaže na delitev odgovornosti med različne posameznike.

Iz odgovorov organizatorjev izobraževanja odraslih (N=52) lahko povzamemo naslednje ključne ugotovitve:

- **Velika večina organizatorjev izobraževanja odraslih (80,77 %) je navedla**, da so sami odgovorni za celotno izobraževanje odraslih na svoji šoli ali šolskem centru.
- **Manjši delež (11,54 %) je navedel**, da **naloge v zvezi z vodenjem izobraževanja odraslih opravlja direktor ali ravnatelj**.
- **7,69 % vprašanih, sklepamo**, da so to organizatorji izobraževanja odraslih, ki niso v vlogi vodje izobraževanja odraslih, je navedlo, da **imajo na srednji šoli ali šolskem centru imenovano vodjo izobraževanja odraslih**. To kaže na prisotnost specifične organizacijske vloge, ki je ločena od organizatorja izobraževanja odraslih.
- Odgovori organizatorjev izobraževanja odraslih so pritrdili odgovorom direktorjev oziroma ravnateljev. Na splošno lahko sklepamo, da **so vodje oziroma organizatorji izobraževanja odraslih v večini primerov sami nosilci glavne odgovornosti za to področje**, kar potrjuje njihovo ključno vlogo pri vodenju izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih.

Kako se direktor oziroma ravnatelj vključuje v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih?

Posebej nas je še zanimalo, kako se direktorji oziroma ravnatelji vključujejo v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih.

Iz njihovih odgovorov (N=27) lahko povzamemo naslednje ključne ugotovitve:

- **Večina direktorjev oziroma ravnateljev (77,78 %) nima posebnih odgovornosti ali nalog v zvezi z izobraževanjem odraslih, razen splošnih odgovornosti, ki jih imajo kot vodilni v instituciji**. To kaže, da večina vodstvenih kadrov izobraževanje odraslih obravnava kot del širšega upravljanja srednje šole ali šolskega centra.

- **Manjši delež direktorjev oziroma ravnateljev (22,22 %) pa poroča, da imajo posebne odgovornosti in naloge v zvezi z izobraževanjem odraslih.** Navajali so naslednje odgovornosti in naloge: »Vodim celoten proces dela v izobraževanju odraslih. Načrtujem, kadrujem, vodim finančni del, rešujem morebitne probleme. Načrtovanje, vodenje, reševanje konfliktov, organiziranje izpitov. Organizacija izobraževanja. Vodenje, delo v komisiji za priznavanje predhodno pridobljenega znanja. Planiranje, razporejanje izvajalcev, analiza.«
- Tudi ti odgovori direktorjev oziroma ravnateljev potrjujejo, da **so vodje oziroma organizatorji izobraževanja odraslih v večini primerov sami nosilci glavne odgovornosti za to področje, razen ko gre za odgovornosti širšega upravljanja srednje šole oziroma šolskega centra.**

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo vodenja izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

- Večina direktorjev oziroma ravnateljev (17 oz. 62,96 %) meni, da je **sedanja ureditev primerna** in dodatno urejanje/spreminjanje na sistemski ravni ni potrebno. 27,04 % oziroma 10 direktorjev oziroma ravnateljev pa je mnenja, da **so spremembe na sistemski ravni potrebne.**

Iz navedb tistih direktorjev oziroma ravnateljev, ki menijo, da so spremembe potrebne, je mogoče izluščiti več ključnih predlogov, ki se nanašajo na ureditev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih:

- **Sistemizacija delovnih mest:** Poudarja se potreba po sistemizaciji delovnih mest za vodje in organizatorje izobraževanja odraslih. To vključuje uradno priznanje teh vlog ter določitev jasnih nalog in odgovornosti znotraj izobraževalnega sistema.
- **Samostojne organizacijske enote:** Predlaga se oblikovanje samostojnih organizacijskih enot za izobraževanje odraslih znotraj srednjih šol oziroma šolskih centrov, kar bi omogočilo večjo avtonomijo in boljšo organizacijo tega področja. Ob tem je treba povedati, da ta predlog ni bil večinski.
- **Normativi in financiranje:** Izpostavljena je potreba po določitvi jasnih normativov za delo z odraslimi udeleženci ter (so)financiranju, kar bi zagotovilo ustrezno financiranje izvajalcev in vodij izobraževanja odraslih.
- **Polna zaposlitev za vodje izobraževanja odraslih:** Več predlogov

poudarja, da bi morali vodje izobraževanja odraslih imeti zagotovljen polni delovni čas za to vlogo, ne glede na število udeležencev ali obliko izobraževanja.

- **Ovrednotenje in nagrajevanje:** Izpostavljena je potreba po ustreznem ovrednotenju in nagrajevanju dela vodij in organizatorjev izobraževanja odraslih, zlasti ob večjih obremenitvah.
- Na splošno ti predlogi, čeprav so manjšinski, odražajo potrebo po boljši organizacijski strukturi, formalizaciji vlog in ustreznem financiranju izobraževanja odraslih na nacionalni ravni. Ker je šlo pri tem vprašanju za posamične navedbe nekaterih ravnateljev oziroma direktorjev, smo bili na te vidike še posebej pozorni pri obravnavi vprašanj o tem, kako direktorji, ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih vidijo nadaljnji razvoj vloge vodje oziroma organizatorja izobraževanja odraslih na šolah oziroma šolskih centrih.

Po kakšnem organizacijskem modelu se izvaja dejavnost izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih (skupinski, individualni model)?

Organizatorje izobraževanja odraslih smo vprašali, po kakšnih organizacijskih modelih se pri njih izvaja izobraževanje odraslih. Iz njihovih odgovorov (N=53) lahko povzamemo, da se na srednjih šolah oziroma šolskih centrih uporabljajo naslednji organizacijski modeli:

- **Kombinacija skupinskih in individualnih modelov je najpogostejša:** Kar 50,94 % srednjih šol oziroma šolskih centrov uporablja kombinacijo skupinskih in individualnih organizacijskih modelov.
- **Individualni organizacijski modeli so prav tako pogosti:** 43,40 % srednjih šol oziroma šolskih centrov se opira na individualne organizacijske modele, kar pomeni, da prilagajajo izobraževanje odraslim na bolj osebni ravni, upoštevajoč specifične potrebe posameznikov.
- **Skupinski organizacijski modeli so manj pogosti:** Samo 5,66 % srednjih šol oziroma šolskih centrov uporablja izključno skupinske organizacijske modele.

Po katerih organizacijskih oblikah na šolah oziroma šolskih centrih poteka izobraževanje odraslih (v živo, kombinirano, na daljavo)?

Iz odgovorov organizatorjev izobraževanja odraslih (N=53) povzemamo naslednje ključne ugotovitve:

- **Izobraževanje v celoti v živo je najpogostejša oblika:** 49,06 % šol oziroma šolskih centrov izvaja izobraževanje odraslih v celoti v živo, bodisi v prostorih šole oziroma šolskega centra ali pri delodajalcih. To kaže, da skoraj polovica šol oziroma šolskih centrov še vedno uporablja tradicionalni pristop k izobraževanju odraslih.
- **Kombinirana oblika je prav tako zelo pogosta:** 47,17 % srednjih šol oziroma šolskih centrov uporablja kombinirano obliko izobraževanja, kjer del pouka poteka v živo, del pa na daljavo prek spletnih učilnic. Ta oblika omogoča večjo prilagodljivost glede na potrebe udeležencev in organizacijske zmožnosti šole oziroma šolskega centra.
- **Izobraževanje v celoti na daljavo je redkejše:** Samo 3,77 % srednjih šol oziroma šolskih centrov izvaja izobraževanje odraslih izključno na daljavo prek spleta.
- **Hibridna oblika, kjer se del udeležencev v izobraževanje vključi v živo v prostorih organizacije, drugi pa na daljavo, ni zastopana:** Noben organizator izobraževanja odraslih ni izbral hibridne oblike (0,00 %), kar pomeni, da tovrstna izvedba, kjer pouk poteka hkrati v živo in na daljavo, v srednjih šolah in šolskih centrih ni v uporabi.
- Na splošno **večina šol oziroma šolskih centrov uporablja bodisi tradicionalne oblike izobraževanja v živo v prostorih organizacije ali pri delodajalcih, bodisi kombinirano obliko izobraževanja**, ki vključuje tako fizično prisotnost kot spletno učenje, kar kaže na raznolikost v pristopih k izobraževanju odraslih.

UMEŠČENOST ORGANIZATORJEV POKLICNEGA OZIROMA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

Koliko strokovnih delavcev opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih?

V evalvaciji nas je zanimalo, koliko strokovnih delavcev na srednjih šolah oziroma šolskih centrih, ki izvajajo izobraževanje odraslih, opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih kot del svoje redne delovne obveznosti ali na drugačen način ter v kakšnem obsegu.

- Odgovori direktorjev oziroma ravnateljev (N=26) pokažejo, da si na nekaterih šolah **več strokovnih delavcev** deli naloge organizatorja

izobraževanja odraslih v **deležu redne delovne obveznosti**, medtem ko na drugih šolah oziroma šolskih centrih te naloge opravlja **en strokovni delavec v 100 % delovne obveznosti**.

- Vendar je treba te podatke sestaviti še s podatki o tem, **koliko strokovnih delavcev na posamezni srednji šoli oziroma šolskem centru opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih v drugačnem razmerju, kot je redna delovna obveznost**. Odgovori direktorjev oziroma ravnateljev (N=26) kažejo, da na številnih srednjih šolah oziroma šolskih centrih vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih opravljajo strokovni delavci **v povečanem obsegu dela**, ponekod pa tudi v obliki **drugega pogodbenega dela** (avtorske, podjemne pogodbe).
- Splošna slika, ki jo predstavljajo odgovori direktorjev oziroma ravnateljev, kaže, da **so kombinacije števila strokovnih delavcev in načinov, kako opravljajo vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih, zelo različne**. Na to gotovo vplivajo velikost srednje šole oziroma šolskega centra in število vpisanih udeležencev. Dodatno pa nanje verjetno vpliva tudi način organiziranosti izobraževanja odraslih na šoli oziroma šolskem centru, pri tem gre lahko za samostojno enoto ali pa izobraževanje odraslih poteka znotraj medpodjetniškega izobraževalnega centra, lahko pa je to ena izmed dejavnosti brez lastne organizacijske strukture.
- **Na številnih šolah oziroma šolskih centrih je ta vloga porazdeljena med več strokovnih delavcev**, ki jo opravljajo v manjšem obsegu delovne obveznosti ali pa z dodatnim obsegom dela. To kaže, da **poleg vloge organizatorja izobraževanja odraslih opravljajo še druge naloge**, kar lahko privede do preobremenjenosti ali pa do tega, da se strokovni delavec ne more osredotočiti na eno vlogo in naloge v njej, saj mora pogosto »preklapljati« med različnimi vlogami. Zato je pomembno, kako na to vprašanje odgovarjajo osebe, ki na srednjih šolah in šolskih centrih opravljajo vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih.
- Kot je razvidno iz odgovorov organizatorjev izobraževanja odraslih (N=52), jih **večina oziroma 75 % opravlja vlogo organizatorja izobraževanja odraslih v manj kot 100 % deležu zaposlitve**. Le 13 oziroma 25 % jih je odgovorilo, da to delo opravljajo v 100 % deležu zaposlitve.
- Od 39 vprašanih, ki so navedli, da vlogo organizatorja izobraževanja odraslih opravljajo v manj kot 100 % zaposlitve, jih je 36 navedlo tudi, kolikšen je ta delež. Njihove odgovore smo strukturirali v nekaj kategorij. Potrdi se naše sklepanje, da:

→ **več kot polovica strokovnih delavcev**, ki vlogo organizatorja izobraževanja odraslih opravlja le v delu svoje redne delovne obveznosti, to opravlja **v manjših deležih zaposlitve, do 20 % oziroma do 40 %**.

→ **Malo manj kot polovica** pa to delo opravlja **v večinskem deležu redne delovne obveznosti do 60 % oziroma do 80 %** redne delovne obveznosti.

- Iz odgovorov strokovnih delavcev je razvidno, da svojo vlogo organizatorja izobraževanja odraslih najpogosteje kombinirajo z vlogo učitelja. Poleg tega številni že kot učitelji opravljajo še druge vloge in naloge, kot so na primer: organizator praktičnega usposabljanja, tajnik poklicne mature, organizator ekskurzij, svetovalec v postopku nacionalnih poklicnih kvalifikacij, organizator preverjanj, knjižničar itd. Nekateri strokovni delavci vlogo organizatorja izobraževanja odraslih združujejo tudi z vlogo svetovalnega delavca na šoli oziroma šolskem centru. Drugi pa opravljajo naloge pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov, organizatorjev interesnih dejavnosti ali koordinatorjev nadarjenih.
- Na splošno pa je tokratna evalvacijska študija potrdila, kar smo ugotovili s podobno študijo Kompetenčna zasnova spopolnjevanja izobraževalcev odraslih (Klemenčič, Možina, Žalec, 2012) že v letu 2012, da se namreč v praksi izobraževanja odraslih srečujemo z različnimi situacijami. Nekatere izobraževalne organizacije imajo delovno mesto vodje izobraževanja odraslih ali organizatorja izobraževanja odraslih. Druge nimajo takšnega delovnega mesta, imajo pa osebo/e, ki se ukvarjajo z vodenjem oziroma organizacijo izobraževanja odraslih.
- Drugo, kar ugotavljamo iz prakse, je, da različni pojmovanji, kot sta vodja izobraževanja odraslih in organizator izobraževanja odraslih, v nekaterih organizacijah pomenita tudi razliko v delih in nalogah. Vodja izobraževanja odraslih se npr. bolj ukvarja z nalogami razvoja in načrtovanja izobraževanja ter vodenja, medtem ko organizator izobraževanja bolj skrbi za organizacijo izobraževanja. Pogosto pa različno poimenovanje ne pomeni tudi vsebinske razlike. Številne organizacije namreč uporabljajo izraz organizator izobraževanja odraslih, ker je to poimenovanje, ki izhaja iz zakonodaje, zares pa tak organizator izobraževanja opravlja tudi številne naloge s področja razvoja, načrtovanja, vodenja izobraževanja.

Ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še vedno ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu?

V evalvaciji nas je zanimalo, ali je z vidika odgovornosti in nalog, ki jih opravljajo strokovni delavci, ki delujejo na delovnem mestu organizatorja izobraževanja odraslih, to poimenovanje še ustrezno.

- Večina direktorjev oziroma ravnateljev (N=24) ter organizatorjev izobraževanja odraslih (N=52) meni, da je naziv »organizator izobraževanja odraslih« **še vedno ustrezen** (vsaj 70 % v obeh skupinah).
- Manjši delež v obeh skupinah (približno četrtnina do tretjina) pa se s tem ne strinja in meni, da **bi bilo treba naziv spremeniti**. Ta manjšina izpostavlja, da obstajajo določena neskladja med nazivom in dejanskimi odgovornostmi ter nalogami, ki jih ta vloga vključuje. Iz navedb vprašanih lahko povzamemo naslednje:
 - Poimenovanje »vodja izobraževanja odraslih« je primernejše, saj bolje odraža naloge in odgovornosti, ki jih ti strokovni delavci opravljajo.
 - Število nalog, ki jih mora opraviti organizator izobraževanja odraslih, nenehno narašča, medtem ko obseg zaposlitve in normativi ostajajo nespremenjeni.
 - Organizator izobraževanja odraslih opravlja bistveno več nalog, kot je opredeljeno, kar vključuje tudi številna administrativna in finančna opravila, IKT-podporo, svetovanje in mentorstvo, ki presegajo zgolj organizacijo izobraževanja.
- Tisti vprašani, ki menijo, da poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih« **ni več ustrezno, to utemeljujejo s preozko opredelitvijo nalog in odgovornosti ter željo po bolj ustreznem nazivu, ki bi bolje odražal širok spekter dejavnosti, ki jih opravljajo ti strokovni delavci**. Nekateri od njih menijo, da bi naziv »vodja izobraževanja odraslih« ali podobna terminologija bolje opisoval njihovo delo.

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

- Malo **več kot polovica direktorjev oziroma ravnateljev** (11 oz. 45,83 %), ki so odgovorili na to vprašanje (N=24), meni, da **spremembe niso potrebne**, saj je obstoječa ureditev ustrezna.

- **Skoraj polovica** (13 oz. 54, 17 %) pa jih meni, da so **spremembe na sistemski ravni potrebne**. V nadaljevanju predstavljamo, kaj po njihovem mnenju zahteva ureditev oziroma spremembo na sistemski ravni.
 - **Prenova normativov in sistemizacija delovnih mest:** Izpostavljena je potreba po določitvi novih normativov, ki bi bolje odražali delo organizatorjev izobraževanja odraslih. Trenutni normativi niso v skladu z dejanskim obsegom dela. Treba je sistemizirati delovna mesta organizatorjev izobraževanja odraslih. Trenutno je sistemizacija delovnih mest v domeni posameznih srednjih šol oziroma šolskih centrov, kar ni optimalno. Podan je predlog, da bi država (npr. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje) prevzela večjo vlogo in podala vsaj priporočila za sistemizacijo delovnega mesta.
 - **Financiranje:** Povezava normativov s sistemom ustreznega financiranja dela je nujna. Potrebno je smiselno priznavanje obveznosti organizatorjev izobraževanja odraslih v skladu z njihovimi nalogami. Financiranje je treba urediti sistemsko. To financiranje mora biti ločeno od rednega šolstva. Sedanje financiranje ne zagotavlja ustreznega nadomestila za zahtevnost dela in ne priznava dovolj ur za organizacijo izobraževanja odraslih.
 - **Organizacijska in kadrovska politika:** Delo organizatorjev izobraževanja odraslih je pogosto povezano z usklajevanjem z redno zaposlenimi učitelji v srednjih šolah, kar predstavlja dodatno obremenitev in potrebuje posebno ureditev. Potrebna bi bila boljša organizacijska in kadrovska politika, ki bi zagotovila ustrezne pogoje za delo organizatorjev izobraževanja odraslih oziroma tiste, ki to delo opravljajo.
 - **Strokovna podpora in spopolnjevanje:** Izpostavljena je potreba po zagotovitvi stalnega strokovnega spopolnjevanja organizatorjev izobraževanja odraslih, kar bi povečalo njihovo strokovno usposobljenost in prilagajanje spremembam v izobraževalnem sistemu.
- Direktorji oziroma ravnatelji vidijo potrebo po ključnih sistemskih spremembah v **prenovi normativov in sistemizaciji delovnega mesta, zagotovitvi ustreznega financiranja**, pa tudi v **krepitvi stalnega strokovnega spopolnjevanja** organizatorjev izobraževanja odraslih. Vse to bi omogočilo boljše ovrednotenje njihovega dela, jasnejšo opredelitev obveznosti in izboljšanje kadrovskih pogojev.

NALOGE IN NADALJNI RAZVOJ VLOGE ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZIROMA ŠOLSKEM CENTRU

Katere so temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih?

V evalvaciji smo opravili kvalitativno analizo odgovorov direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih na vprašanje, katere so temeljne naloge, ki jih opravljajo organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih. Ob tem nas je zanimalo, ali so se te naloge v zadnjem obdobju kaj spremenile oziroma razširile.

Pri analizi temeljnih nalog organizatorja izobraževanja odraslih smo uporabili kompetenčni model, ki smo ga na Andragoškem centru Slovenije razvili leta 2012 (Klemenčič, Možina, Žalec, 2012). Takrat smo na podlagi podobne kvalitativne analize delovnih mest organizatorjev izobraževanja odraslih pripravili opis del in nalog ter potrebnih kompetenc za osebe, ki opravljajo naloge organizatorjev izobraževanja odraslih. Ob upoštevanju andragoškega cikla kot osnovnega konceptualnega okvira za analizo smo opredelili naslednje andragoške procese: ugotavljanje izobraževalnih potreb, načrtovanje izobraževanja, organizacija izobraževanja, izpeljava izobraževanja, vrednotenje izobraževanja, vodenje izobraževalnega procesa, upravljanje izobraževalnega procesa.

Temeljne ugotovitve so naslednje:

UGOTAVLJANJE IZOBRAŽEVALNIH POTREB

- Analiza odgovorov je pokazala, da **ugotavljanje izobraževalnih potreb odraslih ni temeljna naloga organizatorjev izobraževanja odraslih**, temveč bolj v domeni direktorjev, ravnateljev ali drugih strokovnih delavcev.
- Ker so srednje šole in šolski centri osredotočeni na formalno poklicno in strokovno izobraževanje, intenzivne analize potreb izvajajo predvsem nacionalne institucije, ki nato oblikujejo nove formalne programe.
- Nekateri šole in šolski centri sicer razvijajo lastne neformalne programe, ki temeljijo na poznavanju lokalnih potreb. Organizatorji pri tem pogosto sodelujejo le posredno, pri operativnih nalogah, strateški vidiki pa ostajajo v domeni vodstva.

NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA

Razvoj in umeščanje programov v izobraževalno ponudbo

- Tudi tega procesa kot dela in nalog organizatorja izobraževanja odraslih ni omenil niti en direktor, ravnatelj ali organizator izobraževanja odraslih.

Izvedbeno načrtovanje izobraževanja

- Iz navedb direktorjev, ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih ni bilo mogoče jasno razmejiti faze priprave izvedbenega načrta na ravni izobraževalnega programa in faze načrtovanja ter določanja izvedbenih načrtov ob posameznih razpisih za vpis v programe. Predvidevamo, da je to zato, ker obe skupini izhajata iz predpostavke, da je prva faza zaključena že ob prvi umestitvi programa v izobraževalno ponudbo šole oziroma šolskega centra.
- Načrtovanje in organizacija izobraževanja, ki ju navajajo direktorji, ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih, že sodita v postopek priprave izvedbenega načrta, ki ga šola oziroma šolski center objavi z razpisom za vpis, ter v postopek prilagoditev za posamezno učno skupino ali posameznega udeleženca izobraževanja po opravljenem vpisu. Tudi teh dveh faz iz pridobljenih odgovorov ni bilo mogoče jasno razločiti.
- Direktorji oziroma ravnatelji so pri navajanju nalog organizatorjev izobraževanja odraslih v fazi načrtovanja izobraževanja podali razmeroma malo informacij.
- Nasprotno pa so **organizatorji izobraževanja odraslih navedli različne elemente, povezane s pripravo izvedbenega načrta**. Iz njihovih odgovorov lahko sklepamo, da so izhajali iz situacije, ko je izvedbeni načrt za izobraževalni program že pripravljen. Osredotočili so se na pripravo izvedbenega načrta za izvajanje programa v posameznem letu ter na vključitev udeležencev. To sklepamo na podlagi navedb, kot so: *letna priprava smernic za izobraževanje odraslih in priprava natančnih uvodnih navodil za potek izobraževanja, namenjenih tako udeležencem kot izvajalcem*.
- Prav tako so izpostavili pomemben vidik sodelovanja z andragoškim zborom pri pripravi izvedbenega načrta oziroma predmetnikov. Omenili so tudi, da v to fazo sodijo vse aktivnosti, ki potekajo pred vpisom udeležencev v program.

Organizacija izobraževanja

- Tako direktorji oziroma ravnatelji kot organizatorji izobraževanja odraslih so **izpostavili različne vidike organizacije izobraževanja: rezervacija prostorov v šoli in zunaj nje, oblikovanje urnikov, razporeditev predavanj, organizacija praktičnega pouka, vaj, konzultacij ter izpitnih rokov.**
- Nekatero nalogo in dejavnosti organizatorjev izobraževanja odraslih, ki jih opažamo danes, leta 2012 v vodenih pogovorih z organizatorji izobraževanja odraslih, ki so bili namenjeni oblikovanju kompetenčne zasnove za profil organizatorja izobraževanja odraslih (Klemenčič, Možina, Žalec, 2012), še niso bile zaznane. Te naloge so povezane s **procesom digitalizacije**, ki so v zadnjem desetletju močno vplivali tudi na področje vzgoje in izobraževanja. To je prineslo nove naloge za organizatorje izobraževanja odraslih, ki so zdaj na mnogih srednjih šolah in šolskih centrih zadolženi tudi za pripravo in urejanje spletnih učilnic ter uporabo različnih IKT-aplikacij.
- Pri tem lahko predvidevamo, da jim pri teh nalogah pomagajo IKT-strokovnjaki, ki so zaposleni na šolah, ter da so učitelji nosilci vsebinskega urejanja spletnih učilnic. Organizatorji izobraževanja odraslih pogosto delujejo kot koordinacijsko vozlišče za te aktivnosti, hkrati pa nudijo podporo učiteljem in udeležencem pri uporabi spletnih učilnic.
- Med nalogami, ki sodijo v sklop dela z IKT-orodji, so tako direktorji oziroma ravnatelji kot organizatorji izobraževanja odraslih navajali tudi **pripravo in urejanje informacij na spletnih straneh.**

Uvodno delo z udeleženci

- **Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih formalno ni opredeljena kot javna služba**, vendar pa je analiza del in nalog organizatorjev izobraževanja odraslih pokazala, da **organizatorji izobraževanja odraslih opravljajo številne naloge svetovalne dejavnosti**, ki jih opredeljujejo **Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba** (Dovžak idr., 2020).
- Pomembni vidiki svetovalnega dela so vključeni že v postopke načrtovanja in organizacije izobraževanja, predvsem v **uvodnem delu z udeleženci**, ki se vključujejo v program. Kot so potrdili direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih, po animaciji potencialnih udeležencev za vključitev v program ter pripravi vsega potrebnega za izvedbo vpisa sledijo **uvodni pogovori z udeleženci**. V teh pogovorih organizator izobraževanja odraslih opravi **pomemben**

del svetovalnega procesa, ki udeležencem pomaga pri vključitvi ali nadaljevanju izobraževanja.

Ugotavljanje in dokumentiranje predhodnega znanja in spretnosti

- Pomemben del uvodnega dela z udeleženci so postopki ugotavljanja in dokumentiranja predhodnega znanja in spretnosti. V skladu s Smernicami za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (Dovžak idr., 2020), svetovalna dejavnost pri ugotavljanju in dokumentiranju vključuje **strokovno podporo svetovalca v izobraževanju odraslih pri ugotavljanju in pri dokumentiranju že pridobljenega znanja in spretnosti**. To predstavlja prvo fazo celotnega procesa vrednotenja. Posebej je poudarjena aktivna vloga odraslega pri zbiranju dokazil in druge dokumentacije ter **vloga svetovalca, ki odraslega vodi skozi proces in mu predstavi možnosti uporabe rezultatov vrednotenja** pri nadaljnjem izobraževanju in kariernem razvoju.
- Navedbe direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih potrjujejo, da **sodijo naloge ugotavljanja in dokumentiranja predhodnega znanja in spretnosti med naloge organizatorjev izobraževanja odraslih**. Nekateri so navedli, da so tudi člani komisij za priznavanje predhodnega znanja in spretnosti.

Izvedbeni načrt za učno skupino

- Navodila za prilagajanje izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) določajo, da izvajalec na podlagi analize uvodnih pogovorov in postopkov ugotavljanja predhodnega znanja udeležencev pripravi **izvedbeni načrt za učno skupino**. Navodila še opredelijo, da lahko izvajalec določi za posamezno učno skupino drugačne prilagoditve, kot je to objavil z razpisom za vpis, če tako spremembo narekuje analiza učne skupine.
- Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih nismo mogli izluščiti takšnih, ki bi se nanašale na analizo učne skupine ter opis določitve prilagoditev z utemeljitvijo. Razlogi za to so lahko naslednji:
 - ne eni ne drugi teh opravil niso posebej izpostavljali, vključili so jih v navedbe, kot so »priprava izvedbenega načrta«, »letna priprava smernic za izobraževanje odraslih« ipd.
 - drug razlog lahko iščemo v podatku, da so med šolami in šolskimi centri, ki so bili vključeni v anketiranje, le trije (5,66 %) organizatorji

izobraževanja odraslih odgovorili, da izobraževanje izvajajo v skupinskih organizacijskih modelih¹⁹. Iz tega bi lahko sklepali, da vprašani postopkov določitve prilagoditev za učno skupino niso navajali, ker jim jih v skladu z Navodili ni treba opraviti, saj izobraževanja ne izvajajo po skupinskih organizacijskih modelih.

- Malo manj kot polovica organizatorjev izobraževanja odraslih (23 oz. 42,40 %) je odgovorila, da izobraževanje izvaja po individualnih organizacijskih modelih. V skladu z Navodili so to tisti, ki omogočajo, da se posameznik pretežno ali v celoti izobražuje sam, brez sodelovanja v skupini. Vendar je polovica organizatorjev izobraževanja odraslih (27 oz. 50,94 %) odgovorila tudi, da izobraževanje izvaja kot kombinacijo skupinskih in individualnih organizacijskih modelov. Sklepamo lahko, da del izobraževanja izvedejo v učni skupini in del kot samostojno učenje udeležencev.
- Tudi pri tistih izobraževalnih organizacijah, ki pravijo, da izvajajo izobraževanje po individualnem organizacijskem modelu, se velikokrat pokaže, da ga organizirajo na način tako, da oblikujejo učno skupino, le da je del organiziranega izobraževalnega dela manjši od 50 %. V takšnih primerih bi bila potrebna analiza učne skupine in določitev prilagoditev v skladu z ugotovitvami analize, pa čeprav so Navodila v tem vidiku precej ohlapna in potrebe po načrtovanju in določitvi prilagoditev za učno skupino v teh primerih ne določijo. Z vidika zagotavljanja andragoških standardov in kakovosti izvedbe izobraževanja pa se temu kot strokovnjaki ne moremo izogniti.

Osební izobraževalni načrt

- Navodila za prilagajanje izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) jasno opredelijo tudi postopek **oblikovanja osebnih izobraževalnih načrtov** v individualnih in skupinskih organizacijskih modelih. Navedbe direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih potrjujejo, da **je priprava osebnih izobraževalnih načrtov pomemben del dela organizatorjev izobraževanja odraslih**.

¹⁹ Skupinski organizacijski model temelji na oblikovanju učne skupine s predvidenim skupnim načinom poteka in trajanja izobraževanja, pri čemer organizirano izobraževalno delo v skupinskem organizacijskem modelu obsega vsaj 50 % ur, določenih s predmetnikom programa.

IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA

Spremljanje poteka izobraževanja in napredka udeležencev

- Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih lahko sklepamo, da **je organizator izobraževanja odraslih tisti, ki bdi nad celotnim potekom izobraževanja**. Spremlja potek izobraževanja, k njemu se stekajo informacije udeležencev in učiteljev o morebitnih ovirah in težavah, ki se pojavljajo med izobraževanjem in zaradi katerih je treba ukrepati. Poteka tudi spremljanje praktičnega usposabljanja udeležencev.
- Kot pomemben vidik svojega dela so organizatorji izobraževanja odraslih navedli tudi **spremljanje napredka udeležencev med izobraževanjem, spremljanje udejanjanja njihovih osebnih izobraževalnih načrtov**.

Komunikacija z udeleženci in učitelji

- Pomemben del kakovostnega učnega procesa je tudi **komunikacija**. Analiza je pokazala, da so prav organizatorji izobraževanja odraslih v samem središču tovrstne komunikacije, saj so tisti, ki so ves čas **v stiku z udeleženci**, hkrati so tudi **osrednje mesto, kjer najdejo učitelji ustrezne informacije o poteku izobraževanja in potrebnih prilagoditvah**.
- Pogosto pa so organizatorji tudi tisti, ki v **komunikaciji povezujejo učitelje ter drugo strokovno osebje (npr. svetovalce, mentorje) in udeležence**.

Svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem

- Zelo **pomemben dejavnik kakovosti izobraževalne organizacije so različne vrste podpore, ki jo nudi svojim udeležencem med potekom izobraževanja**. To še posebej velja za izobraževanje odraslih, saj ti precejšen delež izobraževanja opravijo v obliki samostojnega učenja.
- Analiza je pokazala, da svetovalna podpora, ki jo nudijo organizatorji izobraževanja odraslih, vključuje **ohranjanje motivacije, obveščanje o spremembah ter usmerjanje odraslih skozi izobraževalni proces**.
- O vsebini bolj poglobljenega svetovalnega dela med samim potekom izobraževanja niti direktorji oziroma ravnatelji niti organizatorji izobraževanja odraslih niso navedli prav veliko. Morda je to zato, ker se ob preoblici delovnih opravil, s katerimi se ukvarjajo organizatorji izobraževanja odraslih, v bolj poglobljeno svetovalno delo z udeleženci niti ne morejo spuščati.

- Tako organizatorji izobraževanja odraslih kot njihovi direktorji oziroma ravnatelji na različnih mestih te študije opozarjajo, da **so se v zadnjih letih zelo povečale potrebe po poglobljenem svetovalnem delu z udeleženci izobraževanja odraslih**, da pa na srednjih šolah in šolskih centrih **nimajo ustreznih pogojev za opravljanje tega dela in da bi bilo treba to urediti s sistemskimi rešitvami**.

Učna podpora in podpora pri samostojnem učenju

- Ko govorimo o **učni podpori posamezniku**, imamo v mislih učno podporo v ožjem pomenu, ko gre za pomoč posamezniku pri učenju, pa tudi učno podporo v širšem pomenu, ki se nanaša na psihološke in druge spremljevalne dejavnike, ki posameznika ovirajo pri uspešnem učenju. Pomembna oblika podpore udeležencem med izobraževalnim procesom pa je **podpora pri samostojnem učenju**.
- V organizacijah za izobraževanje odraslih je samostojno učenje lahko organizirano v središčih za samostojno učenje. Od leta 2021 je na ta način organizirano samostojno učenje umeščeno v svetovanje v izobraževanju odraslih kot javna služba, ki jo izvajajo javne organizacije za izobraževanje odraslih – ljudske univerze (Zakon o izobraževanju odraslih, Ur. l. 6/18 z dopolnitvami).
- Lahko pa je samostojno učenje organizirano kot dodatna možnost, ki jo omogočajo in spodbujajo v izobraževalni organizaciji, njeni nosilci pa so večinoma učitelji posameznih predmetov v formalnih programih izobraževanja ali izvajalci nekaterih programov neformalnega izobraževanja z mentorskim vodenjem in/ali s posebej za to pripravljenim učnim gradivom. Za srednje šole in šolske centre, ki smo jih vključili v to analizo, je značilna tovrstna organiziranost, **saj država doslej še ni omogočila vzpostavitve središč za samostojno učenje. Je pa v zadnjih letih dejavnosti učne pomoči in pomoči pri samostojnem učenju podprla z nekaterimi projekti evropskih strukturnih skladov**.
- Kot bi lahko sklepali iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih, **so organizatorji izobraževanja odraslih pri zagotavljanju učne pomoči in konzultacij udeležencem v vlogi tistega, ki le-to organizira**. Predvidevamo lahko, da so večinoma nosilci učne pomoči, pomoči pri samostojnem učenju in konzultacij učitelji.
- **Ob pripravi sistemskih rešitev za umeščanje svetovalne dejavnosti za izobraževanje odraslih v srednje šole in šolske centre je treba vidike organizacije učne pomoči, konzultacij in mentorstva ter**

pomoči pri samostojnem učenju upoštevati pri opredeljevanju delovnih normativov.

- **Treba bi bilo sistemsko urediti tudi vključevanje učiteljev in mentorjev v učno pomoč, konzultacije in mentorstvo ter pomoč pri samostojnem učenju. Ob tem velja poudariti, da pomanjkanje teh vidikov podpore udeležencem predstavlja pomemben dejavnik osipa odraslih iz izobraževanja.**

Vrednotenje znanja udeležencev

- Andragoški cikel se zaključuje s procesi vrednotenja izobraževanja. Kot je pokazala analiza, predstavlja **pomemben del dela in nalog organizatorjev izobraževanja odraslih organizacija in izpeljava izpitov ter organizacija poklicne mature.**
- Iz navedb organizatorjev izobraževanja odraslih je razvidno, da veliko njihovega dela v teh postopkih predstavlja **organiziranje izpitov, usklajevanje različnih deležnikov v teh postopkih, pa tudi dokumentiranje izpeljave izpitov ter obveščanje udeležencev.** Štirje organizatorji izobraževanja odraslih so omenili tudi sodelovanje v postopkih izpisa udeležencev iz izobraževanja.

Presojanje in razvijanje kakovosti

Pomemben del vrednotenja izobraževanja predstavljajo tudi **postopki sprotnega in končnega presojanja in razvijanja kakovosti**²⁰. Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (Ur. l. RS, št. 60/22) v 21. členu – kakovost prilagajanja izrednega izobraževanja – izvajalcem

²⁰ Na področju izobraževanja odraslih **processe presojanja kakovosti** opredeljujemo kot procese, katerih temeljni namen je pridobivanje kvantitativnih in kvalitativnih podatkov o nekem pojavu, procesu ali dosežku ter njihovo vrednotenje (presojanje) glede na postavljene standarde kakovosti. Bistvo tega procesa se skriva v pojmu »presojanje«, ki je sopomenka pojmu »evalvacija« (evaluate – vrednotiti). Ni namreč dovolj, da se v teh procesih zgolj zbirajo podatki in informacije; presoja kakovosti je opravljena šele, ko so ti ovrednoteni in je izoblikovano mnenje o tem, katere so dobre in šibke točke izobraževalne organizacije (Možina in Klemenčič, 2012). S **procesmi razvijanja kakovosti** mislimo na procese, namenjene izboljševanju in razvoju, zato da bi še izboljšali doseženo kakovost. S poudarjanjem pomena procesov razvijanja kakovosti želimo pokazati, da se skrb za kakovost v izobraževalni organizaciji ne konča s tem, da zberemo podatke ter z uporabo teh presodimo, kakšna je kakovost na izbranem področju. S tem se spodbuja razvojna usmerjenost v izobraževalnih organizacijah (prav tam, 2012).

Ker analizo opravljamo za srednje šole in šolske centre, ki izvajajo formalno poklicno in strokovno izobraževanje, pa je treba omeniti še besedno zvezo **ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti**, ki jo pozna Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju – Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti (Ur. l. RS, št. 79/06 z dopolnitvami). Besedno zvezo razumemo kot sinonim besedni zvezi presojanje in razvijanje kakovosti, ki se je uveljavila na področju izobraževanja odraslih. Dodati pa je potrebno, da smo z uporabo besedne zveze »razvijanje kakovosti« v izobraževanju odraslih želeli poudariti razvojno naravnost notranjih sistemov kakovosti, ki jih uporabljajo izvajalci izobraževanja odraslih.

nalagajo, da v letnem poročilu o delu poročajo tudi o tem, kako spremljajo kakovost izpeljave in učinkov izrednega izobraževanja pri posameznem organizacijskem modelu.

- Iz navedb direktorjev oziroma ravnateljev ter organizatorjev izobraževanja odraslih lahko izluščimo, da sodelujejo ali pa samostojno pripravljajo ankete o zadovoljstvu udeležencev, izpeljejo zbiranje podatkov in pripravijo poročilo, spremljajo in analizirajo učni uspeh ipd.
- Velja opozoriti, da gre pri **procesih presojanja in razvijanja kakovosti** za kompleksne delovne procese, ki **ne bodo uspešni, če bodo sloneli samo na organizatorju izobraževanja odraslih**. Še posebej ne ob obilici drugih delovnih opravil in v primerih, ko to vlogo na srednji šoli oziroma šolskem centru opravlja le ena oseba, pa še ta ne s polnim delovnim časom. Zato je ob vnovičnem premisleku o delih in nalogah organizatorjev izobraževanja odraslih ter o tem, koliko strokovnih delavcev na srednjih šolah in šolskih centrih potrebujemo v vlogi organizatorjev izobraževanja odraslih ter pri vrednotenju njihovega dela, potrebno tudi ustrezno in pošteno priznavanje tega dela.
- Ob premisleku o različnih vidikih svetovalnega dela, ki predstavlja pomemben del nalog organizatorja izobraževanja odraslih, bi bilo smiselno **razmišljati tudi o opredelitvi del in nalog svetovanja za kakovost izobraževanja odraslih v srednjih šolah in šolskih centrih**. **Pomenljiv je namreč podatek, da v letu 2024 od delujočih 22 svetovalcev za kakovost izobraževanja odraslih, ki delujejo v nacionalnem omrežju svetovalcev za kakovost²¹, le 5 svetovalcev za kakovost prihaja iz srednjih šol oziroma šolskih centrov**, vsi ostali so z ljudskih univerz.

VODENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Delo z učitelji

- Navedbe direktorjev, ravnateljev in organizatorjev izobraževanja odraslih potrjujejo, da **vloge organizatorja izobraževanja odraslih ni mogoče razumeti zgolj operativno; zajema tudi širše naloge vodenja in upravljanja**. Večina direktorjev oziroma ravnateljev, ki so sodelovali v anketiranju (77,78 %), ima namreč v tej vlogi le splošne odgovornosti.
- Direktorji pogosto organizatorjem izobraževanja odraslih delegirajo naloge, kot so **pridobivanje učiteljev, sklepanje pogodb, organizacija**

²¹ Več o nacionalnem omrežju svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih:
<https://kakovost.acs.si/vsebina/projekti-in-naloge/svetovalci-za-kakovost>

njihovega dela, svetovanje, vodenje andragoškega zbora in strokovnih aktivov. Gre za strokovno zahtevna opravila.

- Na nekaterih srednjih šolah in šolskih centrih osebje v tej vlogi imenujejo **vodje izobraževanja odraslih**, saj poleg operativnih opravljajo tudi vodstvene naloge. Na večjih centrih imajo običajno vodjo izobraževanja odraslih in organizatorje izobraževanja odraslih, ki se osredotočajo na operativne naloge.
- Organizatorji izobraževanja odraslih predlagajo **formalno sistemizacijo vloge vodje izobraževanja odraslih ali prilagoditev vrednotenja vloge organizatorja izobraževanja odraslih**, saj vključuje tudi naloge vodenja in upravljanja.

Delo s partnerji

- Organizatorji izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih sodelujejo tudi s partnerji. Direktorji oziroma ravnatelji so odgovorni za vzpostavljanje ključnih partnerstev, **organizatorji pa na operativni ravni sodelujejo s partnerji pri reševanju konkretnih izzivov**, zlasti pri podpori udeležencem med izobraževanjem.
- Pomembni partnerji, s katerimi sodelujejo organizatorji izobraževanja odraslih, so centri za socialno delo, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Zavod za zaposlovanje, delodajalci in druge izobraževalne organizacije (vrtci, osnovne šole, ljudske univerze) in druge.
- Organizatorji izobraževanja odraslih **sodelujejo tudi pri mednarodnih projektih**, kot je Erasmus, kjer pogosto prevzemajo odgovornost za pripravo, vodenje in spremljanje projektov.

UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Poslovno načrtovanje in poročanje o delu

- Kot je pokazala analiza, so organizatorji izobraževanja odraslih pogosto tisti, ki so zadolženi za **pripravo vsebine letnega delovnega načrta in letnega poročila o delu**, ki je povezano z izobraževanjem odraslih. Pripravljajo tudi različna druga poročila: npr. poročila za financerje.

Finančno načrtovanje in poročanje o finančni realizaciji

- Organizatorji izobraževanja odraslih **sodelujejo pri finančnem načrtovanju**, kjer opravljajo naloge, kot so oblikovanje cen storitev, izračun šolnin, spremljanje plačil in izplačil ter priprava finančnih analiz. Prav tako spremljajo zakonodajo in zagotavljajo zakonitost dejavnosti izobraževanja odraslih.

Vodenje dokumentacije

- **Vodenje dokumentacije** predstavlja pomemben del dela organizatorjev izobraževanja odraslih, pri čemer digitalizacija prinaša tako prednosti kot dodatne zahteve po obvladovanju IKT-orodij, kot so CEUVIZ, eAsistent idr., ter po upoštevanju zakonskih smernic.
- **Digitalizacija** organizatorjem izobraževanja odraslih omogoča večjo učinkovitost in dostopnost podatkov, saj računalniške aplikacije olajšajo delo s preglednimi in hitro dostopnimi obrazci, kar zmanjšuje potrebo po fizični dokumentaciji. Kljub prednostim **morajo organizatorji zagotoviti natančen vnos podatkov, pri čemer se porajajo vprašanja o podpori, ki jo imajo na voljo, in o povečevanju obsega nalog zaradi digitalizacije.**
- Kombinirane oblike izobraževanja (v živo in na spletu), ki se že izvajajo na skoraj polovici šol, prinašajo dodatne spremembe v delo organizatorjev in zahtevajo prilagoditve v kadrovskem obsegu. **Organizatorji opozarjajo, da digitalizacija širi njihove naloge in dodaja kompleksnost, vendar obenem izpostavlja problem »prenormiranosti« vzgojno-izobraževalnega področja, kar omejuje njihovo strokovno avtonomijo.**
- Premislek o teh izzivih presega namen študije, a je opomin za odločevalce, da **pri pripravi sistemskih rešitev ne dodajajo zgolj novih predpisov, temveč premislijo o racionalizaciji regulative,** ki bi omogočila več avtonomije in jasnosti vloge organizatorjev izobraževanja odraslih, kar bi lahko izboljšalo njihovo učinkovitost in strokovno odgovornost.

Kako naj bo vloga organizatorja izobraževanja odraslih umeščena na srednje šole in šolske centre v prihodnje?

Direktorji oziroma ravnatelj in organizatorji izobraževanja odraslih so posebej izpostavili naslednje vidike vloge organizatorja izobraževanja odraslih, ki jih je treba upoštevati v prihodnjem razvoju in sistemskem umeščanju vloge organizatorja izobraževanja odraslih:

- **Vloga organizatorja izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru je pomembna in kompleksna.**
 - Iz navedb je mogoče razbrati, da gre za vlogo, ki je vozlišče številnih aktivnosti v izobraževalni organizaciji. Organizator izobraževanja odraslih načrtuje in organizira izpeljavo izobraževanja odraslih in bdi nad njo. Povezuje učitelje, druge strokovne delavce in udeležence.

Usklajuje svetovalno, učno in drugo podporo udeležencem. Predvsem pa je prvi stik z udeleženci, ki se vključujejo v izobraževanje, in tisti, pri katerem se najprej oglasijo, če med izobraževanjem naletijo na težave.

→ V primerih, ko dijaki, ki so neuspešni v rednem izobraževanju, svoje šolanje nadaljujejo in ga poskušajo uspešno zaključiti v izobraževanju odraslih, organizator izobraževanja odraslih opravlja tudi vlogo povezovanja rednega in izrednega izobraževanja oziroma strokovnih delavcev, ki delajo v enem in/ali drugem izobraževanju.

- **Pri delu organizatorja izobraževanja odraslih postaja vse bolj pomembna svetovalna vloga (svetovanje, učna pomoč, pomoč udeležencem s posebnimi potrebami idr.).**

→ Pri delu organizatorja izobraževanja odraslih, kot smo ugotovili že na več mestih v tej študiji, postaja vse bolj pomembna svetovalna vloga.

- **Delo organizatorja izobraževanja odraslih naj bo bolje vrednoteno in cenjeno.**

Organizatorji izobraževanja odraslih sporočajo, da je to delovno mesto na srednjih šolah in šolskih centrih preveč pomembno, potrebno in zahtevno, da bi ga še naprej prepuščali večinskemu financiranju iz tržnega deleža.

- **Delo organizatorja izobraževanja odraslih naj bo sistemizirano, opredeljeni naj bodo standardi in normativi za to delo.**

V svojih navedbah vprašani opozarjajo na sistemsko nedorečenost delovnega mesta in delovnih nalog organizatorja izobraževanja odraslih. Kot smo že prej na več mestih v študiji, tudi na tem mestu ponavljamo njihova opozorila, da so se z leti njihova dela in naloge povečale, postale so bolj zahtevne in bolj kompleksne. Povečal se je delež svetovalnega dela.

Zato je treba ob iskanju sistemskih rešitev premisliti dvojce:

→ da bi se **poleg organizatorja izobraževanja odraslih sistemiziralo tudi delovno mesto svetovalca v izobraževanju odraslih** oziroma organizatorju izobraževanja odraslih sistemsko priznalo določen delež svetovalnega dela,

→ da bi se **poleg vloge organizatorja izobraževanja sistemiziralo tudi delovno mesto vodje izobraževanja odraslih** oziroma organizatorju izobraževanja odraslih ob sistemizaciji in vrednotenju vloge priznalo, da zajema njegovo delo tudi delež zahtevnih del in nalog s področja vodenja in upravljanja.

- **Delo organizatorja izobraževanja naj ne bo le v delu zaposlitve nekega zaposlenega.**

Vprašani iz obeh skupin, še posebej pa organizatorji izobraževanja odraslih, sporočajo, da se pogosto znajdejo v stiski, ker gre za delovno mesto, ki zaradi obsega in raznovrstnosti delovnih nalog zahteva celega človeka ali še več kot enega, sami pa so na to delovno mesto razporejeni le z manjšim deležem zaposlitve, sicer pa opravljajo večinoma delo učitelja ali kaj drugega. Opozarjajo:

- **da vloge organizatorja izobraževanja odraslih ni smiselno deliti v manjše deleže**, pač pa mora biti oseba na to delovno mesto razporejena s celotnim deležem zaposlitve ali pa vsaj z večinskim deležem zaposlitve.
- naj se v prihodnje ne nalaga več vseh opravil, povezanih z izobraževanjem odraslih, na eno osebo, četudi bi bil organizator izobraževanja odraslih na tem delovnem mestu zaposlen s polnim delovnim časom, saj se zaradi raznolikosti potrebnih opravil ni mogoče poglobiti v vsa področja (npr. svetovanje udeležencem, digitalna podpora).
- **Na nacionalni ravni bi bilo treba okrepiti sistemsko in strokovno podporo ter usposabljanja za organizatorje izobraževanja odraslih.**
 - Direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih so tudi sporočili, da mora biti organizator izobraževanja odraslih **dobro strokovno usposobljen**. Zato bi bilo treba **okrepiti sistemsko in strokovno podporo organizatorjem izobraževanja odraslih na nacionalni ravni**.

NOSILCI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH OZIROMA ŠOLSKIH CENTRIH – UČITELJI

Kdo so izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih?

V študiji nas je zanimalo tudi to, kdo so nosilci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih. Pri tem imamo v mislih učitelje, ki poučujejo v teh programih. Analiza je pokazala naslednje:

- Nosilci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih so **večinoma učitelji, ki so tam zaposleni in poučujejo v rednih programih za mladino**, poučujejo pa tudi odrasle, in sicer **največkrat v okviru povečanega obsega dela, podjetnega ali avtorskega dela, manj pogosto pa je to del njihove redne učne obveznosti.**

Zanimalo nas je, ali se je v zadnjih letih delež izvajalcev izobraževanja odraslih glede na način njihovega razmerja do šole oziroma šolskega centra kaj spremenil.

- Večina direktorjev oziroma ravnateljev je ocenilo, da se delež izvajalcev izobraževanja odraslih glede na način njihovega razmerja do šole oziroma šolskega centra z leti ni bistveno spremenil.
- Nekateri pa so ocenili, da spremembe so, in sicer v zadnjem obdobju več učiteljev to delo opravlja v povečanem obsegu dela ali po pogodbi, saj jih angažirajo kot zunanje sodelavce. Pod drugo so vprašani navedli: *»Učitelji imajo povečane obsege že pri rednem delu in zato ponekod zmanjka energije za delo v izobraževanju odraslih. Zmanjšalo se je delo učiteljev tudi zaradi neplačevanja ur.«*

Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oziroma šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?

- Večina direktorjev oziroma ravnateljev, ki so sodelovali v anketiranju, je mnenja, da je sedanja ureditev ustrezna.
- Iz odgovorov tistih direktorjev oziroma ravnateljev, ki so menili, da so spremembe potrebne, lahko izluščimo, da bi si želeli, da bi tudi učitelji, ki imajo 100 % delovno obvezo v rednem izobraževanju mladine, hkrati pa tam že tudi maksimalni povečan obseg dela, imeli možnost povečanega obsega dela tudi pri izobraževanju odraslih. Zato bi bilo treba uvesti dodatne možnosti plačila učiteljev. Ob tovrstnih razmišljanjih se nam zastavi vprašanje: ali niso učitelji z maksimalno delovno obvezo in obremenitvijo z maksimalnim povečanim obsegom dela v rednem izobraževanju že maksimalno obremenjeni?
- Predlagali so tudi, da **bi se učiteljem**, ki prvenstveno poučujejo v rednem izobraževanju **kot del redne delovne obveze štelo poučevanje v izobraževanju odraslih.** Predlog se zdi smiseln. Iz odgovorov nekaterih direktorjev oziroma ravnateljev je razvidno, da na nekaterih šolah oziroma

šolskih centrih te možnosti že uporabljajo. Razloge, zakaj se te možnosti ne uporablja več srednjih šol oziroma šolskih centrov, verjetno lahko iščemo v tem, da danes že za redno izobraževanje dijakov primanjkuje učiteljev, verjetno pa tudi v tem, da bi bilo treba takšno obliko redne delovne obveznosti sistemsko urediti in bi jo morala država na ta način tudi financirati.

- Z vidika ustreznega vrednotenja dela učiteljev v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih je en direktor oziroma ravnatelj sporočil še, da bi bilo treba postaviti ustrezne urne postavke za učitelje oziroma predavatelje.

POTREBE PO ZNANJIH IN SPRETNOSTIH ZA DELO V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Katera znanja, spretnosti in naravnosti so najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih?

V evalvaciji nas je zanimalo, katera znanja, spretnosti in naravnosti so najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih.

Direktorje oziroma ravnatelje smo povprašali, katera znanja, spretnosti in naravnosti potrebujejo oni sami in katera njihovi organizatorji izobraževanja odraslih. Po njihovem mnenju potrebujejo tako oni sami kot organizatorji izobraževanja odraslih naslednja znanja in spretnosti:

- **vodstvena znanja in spretnosti**, ki zajemajo strateško razmišljanje in načrtovanje, spremljanje trendov ter operativno upravljanje kadrovskih, finančnih in materialnih virov.
- **strokovnost in profesionalnost**, ki predstavljata temelje za vodenje organizacije. Sem sodi tudi poznavanje zakonodaje. V ta sklop sodi tudi poznavanje strokovnega področja.
- **pedagoško-andragoška znanja in spretnosti**, med katera sodijo splošna andragoška znanja ter didaktika in metodika andragoškega dela, pa tudi specifična znanja in spretnosti, potrebna za pripravo osebnega izobraževalnega načrta in druge vidike dela z odraslimi udeleženci.
- **organizacijska znanja in spretnosti** za kakovostno načrtovanje in potek izobraževanja ter ustrezno organizacijo dela vseh vključenih.

- **znanja in spretnosti za načrtovanje in prilagajanje izobraževalnih programov odraslim udeležencem**, kar je pomembno za dostopnost in prilagodljivost izobraževanja odraslim udeležencem, da se omogočita čim večja udeležba in uspešen zaključek izobraževanja.
- **znanja in spretnosti za komunikacijo z odraslimi udeleženci**; v ta sklop sodijo tudi naravnosti, kot so empatija, razumevanje življenjskih okoliščin udeležencev, timsko delo in sodelovanje, ki so ključne pri neposrednem delu z odraslimi udeleženci.
- **znanja in spretnosti za finančno načrtovanje in spremljanje**, kamor sodijo tudi napovedovanje, razumevanje ter izvajanje analiz za oceno finančne učinkovitosti dejavnosti in projektov ter trženja izobraževalnih programov.
- **digitalne spretnosti**, brez katerih v sodobnem času skorajda ne gre, saj se vseskozi pojavljajo nova orodja in aplikacije, ki jih organizatorji izobraževanja odraslih uporabljajo bodisi pri delu bodisi pri komunikaciji z različnimi deležniki.
- **Povzamemo lahko, da vodenje izobraževanja odraslih zahteva kombinacijo vodstvenih, organizacijskih in pedagoško–andragoških znanj in spretnosti, komunikacijskih spretnosti, sodelovanja in timskega dela ter digitalnih spretnosti. Pomembno je tudi razvijanje naravnosti, kot so empatija in pozitivna naravnost, ki omogočajo učinkovito delo z ljudmi.**

Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali organizatorji izobraževanja odraslih, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju na srednjih šolah in šolskih centrih?

Organizatorje izobraževanja odraslih smo prosili, naj sami ocenijo, katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali pri svojem delu.

- Organizatorji izobraževanja odraslih so **v največji meri** izrazili **potrebo po dodatnem usposabljanju in spopolnjevanju** z naslednjih področij:
 - svetovalna in učna podpora odraslim (povprečna ocena 4,5²²),
 - poznavanje značilnosti organizacije in izvedbe programov, ko se vanje vključujejo odrasli (povprečna ocena 4,4),

²² Lestvica: 1 – Ne potrebujem, 2 – Malo potrebujem, 3 – Srednje potrebujem, 4 – Potrebujem, 5 – Zelo potrebujem.

- individualizacija izobraževalnih programov: osebni izobraževalni načrt (povprečna ocena 4,4),
- komunikacijske spretnosti in medsebojni odnosi: spodbujanje sodelovanja, reševanja konfliktov, krepitev skupnosti učenja (povprečna ocena 4,3),
- motivacija odraslih za izobraževanje in učenje (povprečna ocena 4,2),
- ugotavljanje značilnosti, ovir in potreb odraslih udeležencev (povprečna ocena 4,1),
- oblike in metode izobraževanja odraslih (povprečna ocena 4,1),
- uporaba sodobnih tehnologij in digitalnih orodij v podporo izobraževanju in učenju (povprečna ocena 4,1).
- Poleg ponujenih znanj in spretnosti so organizatorji izobraževanja odraslih navedli še **druga znanja in spretnosti**, ki bi jih potrebovali pri svojem delu. Povzemamo tista, ki niso že zajeta v zgornjih alinejah: *»poznavanje zakonodaje in dokumentacije, ki jo je treba voditi v izobraževanju odraslih, promocija izobraževalnih programov, predstavitev novosti na področju izobraževanja odraslih, uporaba različnih pripomočkov za delo z odraslimi.«*
- **V nekoliko manjši meri pa sami menijo, da potrebujejo znanja in spretnosti**, kot so:
 - načrtovanje in uvajanje izboljšav v delo z odraslimi (povprečna ocena 3,9),
 - psihološki vidiki učenja (povprečna ocena 3,8),
 - priprava e-učnih gradiv in učnih pripomočkov (povprečna ocena 3,7),
 - profesionalni razvoj: metode za profesionalno rast, samorefleksijo (povprečna ocena 3,6).
 - sprotno spremljanje in poglobljena samoevalvacija (3,6),
 - razvoj spretnosti za upravljanje raznolikosti: različne učne potrebe, kulturna ozadja, izobraževalni cilji (povprečna ocena 3,6),
 - ocenjevanje in vrednotenje učenja (povprečna ocena 3,5),
 - teoretične osnove andragogike: razumevanje temeljnih načel izobraževanja in učenja odraslih (povprečna ocena 3,3),
 - poznavanje zgodovine in razvoja andragogike kot stroke (povprečna ocena 2,3).

Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali učitelji, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?

Organizatorje izobraževanja odraslih smo prosili, da ocenijo, katera znanja in spretnosti za delo v izobraževanju odraslih bi po njihovem mnenju **potrebovali učitelji**. Med najpotrebnejšimi znanji in spretnostmi so navedli naslednje (N=49):

- Ugotavljanje značilnosti, ovir in potreb odraslih udeležencev (93,88 %).
- Načrtovanje uvajanja izboljšav v delo z odraslimi (83,67 %).
- Oblike in metode izobraževanja odraslih (79,59 %).
- Priprava e-učnih gradiv in učnih pripomočkov (79,59 %).
- Komunikacijske spretnosti in medsebojni odnosi: spodbujanje sodelovanja, reševanje konfliktov, krepitev skupnosti učenja (75,51 %).
- Uporaba sodobnih tehnologij in digitalnih orodij v podporo izobraževanju in učenju (69,51 %).
- Motivacija odraslih za izobraževanje in učenje (67,35 %).
- Ocenjevanje in vrednotenje učenja: Metode in orodja za merjenje sprotnega napredka in učnih dosežkov (63,27 %).
- Poznavanje značilnosti organizacije in izvedbe programov, ko se vanje vključujejo odrasli (55,10 %).
- Individualizacija programov: osebni izobraževalni načrt (55,10 %).
- Teoretične osnove andragogike: razumevanje temeljnih načel izobraževanja in učenja odraslih (53,06 %).
- Psihološki vidiki učenja odraslih (53,06 %).
- Sprotno spremljanje in poglobljena samoevalvacija (53,06 %).
- Profesionalni razvoj: metode za profesionalno rast, samorefleksijo (46,94 %).
- Svetovalna in učna podpora odraslim (44,9 %).
- **V nekoliko manjši meri pa po mnenju organizatorjev izobraževanja odraslih, učitelji potrebujejo znanja in spretnosti, kot so:**
 - Razvoj spretnosti za upravljanje raznolikosti: različne učne potrebe, kulturna ozadja, izobraževalni cilji (34,69 %).
 - Poznavanje zgodovine in razvoja andragogike kot stroke (0 %).

ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE, KI GA NUDI ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE

Koliko direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije?

Andragoški center Slovenije kot osrednja nacionalna ustanova za izobraževanje odraslih že vse od svoje ustanovitve razvija in izvaja programe usposabljanja in spopolnjevanja za osebe, ki deluje v izobraževanju odraslih. V splošne programe andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja se lahko vključujejo tudi strokovni delavci, ki delujejo v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih.

V evalvaciji nas je zanimalo, koliko direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih poznajo to ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja. Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo naslednje:

- Skoraj polovica direktorjev oziroma ravnateljev (natančneje 45,84 % oz. 11 oseb) je odgovorila, da delno pozna ponudbo Andragoškega centra Slovenije na področju andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja. Če vključimo še tiste, ki slabo poznajo ponudbo (33,33 % oz. 8 oseb), ter tiste, ki je sploh ne poznajo (8,33 % oz. 2 osebi), ugotovimo, da **večina vprašanih ponudbe na področju andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja ne pozna ali pa jo pozna le delno**. Le 12,50 % anketiranih, kar pomeni tri osebe, pa je izjavilo, da dobro poznajo to ponudbo.
- Nekoliko bolje ponudbo poznajo organizatorji izobraževanja odraslih. **Malo manj kot 60 % organizatorjev izobraževanja odraslih** (58,33 % oz. 28 oseb) je odgovorilo, da **delno pozna ponudbo Andragoškega centra Slovenije**. Približno 20 % vprašanih (18,75 % oz. 9 oseb) je izjavilo, da dobro pozna to ponudbo, prav toliko pa jih je navedlo, da jo poznajo slabo. Le 4,17 % vprašanih (2 osebi) med organizatorji izobraževanja odraslih ponudbe andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja sploh ne poznajo.

Ali so se direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije?

V nadaljevanju nas je zanimalo, ali so se direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije.

- Iz odgovorov **direktorjev oziroma ravnateljev** lahko povzamemo, da se v zadnjih treh letih, razen enega, **niso udeleževali usposabljanj in spopolnjevanj** na Andragoškem centru Slovenije. Kot glavne razloge za neudeležbo so navajali:
 - pomanjkanje časa in prezasedenost,
 - izobraževanj na področju izobraževanja odraslih se večinoma udeležujejo organizatorji izobraževanja odraslih,
 - ni potrebe po dodatnem andragoškem spopolnjevanju zaradi narave dela (niso v neposrednem stiku z udeleženci),
 - prenasičenost z izobraževanji (zaradi dolgoletnega delovnega staža),
 - nepoznavanje ponudbe izobraževanj Andragoškega centra Slovenije.
- Med **organizatorji izobraževanja odraslih** se je v zadnjih treh letih **malo manj kot polovica anketiranih** (43,75 % oz. 21 oseb) **udeležila andragoškega izobraževanja**, ki ga organizira Andragoški center Slovenije, malo več kot polovica (56,25 % oz. 27 oseb) pa ne. Kot najpogostejše razloge za neudeležbo so organizatorji izobraževanja odraslih navajali:
 - pomanjkanje časa in preobremenjenost z delom ter
 - nepoznavanje ponudbe izobraževanja.
- Najpogostejše so se organizatorji izobraževanja odraslih udeleževali izobraževalnih programov, ki so potekali v sklopu strokovnih omrežij na področju izobraževanja odraslih:
 - usposabljanje za kakovost ter svetovanje za kakovost,
 - usposabljanje za svetovanje v izobraževanju odraslih po modelu ISIO,
 - letni posvet o izobraževanju odraslih, ki ga vsako leto organizira Andragoški center Slovenije.
- Nekateri organizatorji izobraževanja odraslih so se udeležili tudi drugih izobraževanj, ki so potekali na Andragoškem centru Slovenije, in so

namenjena strokovnjakom, ki delujejo na andragoškem področju:

- komunikacija in odzivanje na konfliktno situacije,
- krepitev medkulturnih kompetenc,
- izobraževanja s področja pridobivanja digitalnih kompetenc,
- spoznavanje posebnih ciljnih skupin, kot so osebe z avtizmom, in kako jih vključevati v izobraževanje,
- izobraževanje o trajnostnem razvoju in družbeni odgovornosti,
- izobraževanja v okviru foruma EPUO – Evropski program za učenje odraslih,
- usposabljanje za uporabo spletnega vprašalnika za ocenjevanje spretnosti (SVOS).

Kakšno je splošno zadovoljstvo direktorjev oziroma organizatorjev izobraževanja odraslih z udeležbo v programih usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije?

Zanimalo nas je, kakšno je splošno zadovoljstvo tistih vprašanih, ki so se v zadnjih treh letih udeležili katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije.

- Večina direktorjev oziroma ravnateljev, ki so sodelovali v anketiranju, se v zadnjih treh letih ni udeleževala usposabljanj in spopolnjevanj na Andragoškem centru Slovenije, zato zadovoljstva niso mogli oceniti.
- Organizatorji izobraževanja odraslih, ki so se udeležili izobraževanj, so bili zelo zadovoljni. V odgovorih anketirancev je bilo mogoče zaslediti številne pohvale, ki so se nanašale tako na organizacijo in izvedbo izobraževanj kot tudi na njihovo vsebino. Še posebej so pohvalili strokovno vsebino in praktično uporabnost na novo pridobljenih znanj na andragoških usposabljanjih in spopolnjevanjih.

Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile najbolj ustrezne za vodilne in strokovne delavce, ki prihajajo s srednjih šol in šolskih centrov?

Da bi se v prihodnje pri načrtovanju in izvajanju programov usposabljanj in spopolnjevanj čimbolj približali potrebam vodilnih in strokovnih delavcev, ki prihajajo iz srednjih poklicnih in strokovnih šol, smo jih vprašali, katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile zanje najbolj ustrezne.

- Večini **direktorjev oziroma ravnateljev** (to možnost je izbralo 13 oseb oz. 54,17 % vprašanih), ki so sodelovali v anketiranju, bi **najbolj ustrezalo izobraževanje v kombinirani obliki**, torej deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju. Sledi **možnost izobraževanja v hibridni obliki** (izbira med udeležbo v živo ali spremljanjem prek spleta), kar je izbrala petina anketiranih vodilnih delavcev (5 oseb oz. 20,83 %). Manjše število direktorjev oziroma ravnateljev (2 osebi oz. 8,33 %) bi raje imelo izobraževanje, ki v celoti poteka na daljavo ali pa v celoti v živo v prostorih izobraževalne organizacije. Najmanj pa jim ustreza izobraževanje, ki bi v celoti potekalo v živo v prostorih Andragoškega centra Slovenije (to možnost je izbrala zgolj ena oseba).
- Največ **organizatorjev izobraževanja odraslih** (19 oseb oz. 39,58 % vprašanih) si najbolj želi usposabljanja in **spopolnjevanja v hibridni obliki**, ki omogoča izbiro med udeležbo v živo ali prek spleta. Nekoliko manj organizatorjev (11 oseb oz. 22,92 % vprašanih) bi se želelo udeleževati usposabljanj in spopolnjevanj, ki **v celoti potekajo na daljavo** (predavanja prek spleta in/ali delo v spletnih učilnicah). Devet oseb oziroma 18,75 % anketiranih si želi usposabljanj in spopolnjevanj **v kombinirani obliki**, ki bi potekala deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju. Pomembno je tudi poudariti, da 14,58 % vprašanih še vedno najbolj **ustreza usposabljanje in spopolnjevanje, ki v celoti poteka v živo, v prostorih Andragoškega centra Slovenije**. Zanimivo pa je, da sta možnost usposabljanja in spopolnjevanja v živo v prostorih njihove srednje šole oziroma šolskega centra izbrali le dve osebi.

Kakšno trajanje usposabljanja oziroma spopolnjevanja bi bilo najbolj ustrezno za strokovne delavce, ki prihajajo iz šolskih centrov in srednjih šol?

Organizatorje izobraževanja odraslih smo vprašali, kakšno trajanje usposabljanj in spopolnjevanj bi bilo zanje najustreznejše.

- Njihovi odgovori (N=48) so pokazali, da večini (95,83 %) ustrezajo **enodnevni seminarji, strnjeni dvodnevni seminarji** pa ustrezajo 70,83 % vprašanih. V malo manjši meri jim ustrezajo **daljši seminarji**, ki trajajo do pet dni, vendar ne strnjeno. Takšno trajanje ustreza le še 41,67 % vprašanih oziroma jih je večje število anketiranih odgovorilo, da jim ne ustreza. Še manj pa anketiranim ustreza možnost, da bi seminarji trajali

več kot pet dni, vendar ne strnjeno, se pravi po posameznih dneh v določenem daljšem časovnem obdobju. Tako je kar 75 % vprašanih označilo, da jim ne ustreza daljše trajanje seminarjev. Najmanj pa anketiranim organizatorjem izobraževanja ustrezajo strnjeni tridnevni seminarji, saj je kar 79,17 % vprašanih odgovorilo, da jim ti ne ustrezajo.

Na kakšne načine bi bili direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije?

Zanimalo nas je tudi, na kakšne načine bi bili direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih radi obveščeni o ponudbi usposabljanj in spopolnjevanj Andragoškega centra Slovenije.

- Tako direktorji oziroma ravnatelji kot tudi organizatorji izobraževanja odraslih bi bili najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja **po e-pošti** (prejemanje obvestil in e-novic). Razlika je le v tem, da bi organizatorji izobraževanja odraslih želeli obveščanje po e-pošti dopolnjevati tudi z nekaterimi drugimi javnimi načini obveščanja, kot so spletne strani Andragoškega centra Slovenije, osebno obveščanje na strokovnih srečanjih za direktorje in ravnatelje ter organizatorje izobraževanja odraslih in obveščanje preko družbenih omrežij.

RAZVOJNI PREDLOGI ZA STROKOVNO SODELOVANJE V PRIHODNJE

Kako direktorji oziroma ravnatelji in strokovni delavci ocenjujejo razvojne predloge za okrepitev strokovne podpore Andragoškega centra Slovenije?

Direktorjem oziroma ravnateljem in organizatorjem izobraževanja odraslih smo v presojo ponudili nekaj razvojnih predlogov za okrepitev strokovne podpore Andragoškega centra Slovenije.

Zanimalo nas je, **ali bi bilo smiselno uvesti strokovno letno srečanje za vse ravnatelje in direktorje šolskih centrov in srednjih šol, ki bi bilo namenjeno strokovnim temam na področju izobraževanja odraslih.**

- **Večina** (20 oseb oz. 83,33 %) direktorjev oziroma ravnateljev, ki je odgovorila na to vprašanje (N=24), **podpira idejo uvedbe strokovnega letnega srečanja za vse ravnatelje in direktorje šolskih centrov ter srednjih šol**, ki bi bilo namenjeno strokovnim temam s področja izobraževanja odraslih.
- Ravnatelji oziroma direktorji, ki ne podpirajo posebnega letnega srečanja na temo izobraževanja odraslih (4 osebe oz. 16,67 %), pa se bolj nagibajo k uvedbi strokovnih prispevkov o novostih na področju izobraževanja na že utečenih srečanjih, ki so namenjena strokovnemu razvoju ravnateljev in direktorjev, informiranju o novostih na njihovem področju dela ter obravnavi izzivov, s katerimi se soočajo v praksi in se jih ravnatelji in direktorji povečini tudi redno udeležujejo.
- Teme, ki bi jih želeli direktorji oziroma ravnatelji obravnavati na letnih strokovnih srečanjih, so različne. Od tistih bolj splošnih, ki se nanašajo na aktualne teme v izobraževanju odraslih, izzive in pristope k izobraževanju odraslih, izmenjavo različnih mnenj, izkušenj in primerov dobrih praks, do bolj specifičnih, kot so zakonodaja, digitalizacija v izobraževanju odraslih ter presojanje in razvijanje kakovosti v izobraževanju odraslih.

Direktorje oziroma ravnatelje in organizatorje izobraževanja odraslih smo vprašali tudi, kaj menijo, da bi takšno **strokovno srečanje enkrat letno organizirali tudi za organizatorje izobraževanja odraslih**.

- Tudi **idejo letnih srečanj za organizatorje izobraževanja odraslih** direktorji oziroma ravnatelji srednjih šol oziroma šolskih centrov (N=24) **povečini podpirajo** (20 oseb oz. 83,33 %). Ravno tako idejo letnih srečanj podpira **velika večina** (43 oseb oz. 89,58 %) **organizatorjev izobraževanja odraslih** (N=48)
- Organizatorji izobraževanja odraslih bi si želeli na letnih srečanjih v prvi vrsti izmenjati dobre prakse, izkušnje pri delu z odraslimi ter se medsebojno bolje spoznati in povezati. Želeli bi se seznanjati tudi z vsebinami s področja zakonodaje in dokumentacije v izobraževanju odraslih, razpravljati o aktualni problematiki v izobraževanju odraslih (npr. vpis tujcev, delo z udeleženci izobraževanja, praktično usposabljanje, odrasli s posebnimi potrebami, sofinanciranje izobraževanja odraslih s strani države). Z vidika lastnega strokovnega razvoja si želijo tudi vsebine o metodah dela z odraslimi udeleženci, načinih ocenjevanja ter pridobivanju komunikacijskih spretnosti.

Kakšno strokovno podporo Andragoškega centra Slovenije bi si direktorji oziroma ravnatelji želeli v prihodnje?

- Na vprašanje, ali bi si poleg ponujenih oblik strokovne podpore želeli še kakšne druge oblike strokovne podpore, je večina direktorjev oziroma ravnateljev (21 oseb oz. 97,50 %) odgovorila ne. Tri osebe, ki so odgovorile, da bi si želele še drugo strokovno podporo, so navedle naslednje: *»Ureditev normativov v izobraževanju odraslih, strokovno usposabljanje za organizatorje izobraževanja odraslih in učitelje, ki poučujejo odrasle, strokovno podporo in pritisk na Ministrstvo za vzgojo in izobraževanja za spremembo Zakona o izobraževanju odraslih.«*

3.2 PREDLOGI ZA NADALJNI RAZVOJ

V nadaljevanju podajamo predloge za nadaljnji razvoj in sistemsko umeščanje vloge organizatorja izobraževanja odraslih na srednje šole oziroma šolske centre, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih.

Sistemsko umeščanje vloge organizatorja izobraževanja odraslih

- **Treba je oblikovati nove normative za vrednotenje dela organizatorja izobraževanja odraslih.** Novi normativi naj odražajo kompleksnost in raznolikost del in nalog organizatorjev izobraževanja odraslih. Vključujejo naj povečane potrebe po svetovalnem delu v izobraževanju odraslih.
- **Sistemizirati je treba delovna mesta za strokovne delavce, ki opravljajo vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih.** Sistemizacijo je treba oblikovati, upoštevajoč novo oblikovane normative za vrednotenje dela organizatorja izobraževanja odraslih. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje naj oblikuje smernice za sistemizacijo delovnega mesta organizatorja izobraževanja odraslih, skladno z novo oblikovanimi normativi za vrednotenje tega delovnega mesta.
- Treba je **zagotoviti manjšo razpršenost dela organizatorja izobraževanja odraslih** na srednjih šolah. Neprestano menjavanje organizatorjev izobraževanja odraslih in delitev dela v manjših odstotkih na več organizatorjev ne pripomore k razvoju in kakovosti izobraževanja odraslih.

Pri iskanju sistemskih rešitev je treba premisliti o tem, katere so najbolj optimalne rešitve:

- da se poleg organizatorja izobraževanja odraslih sistemizira tudi delovno mesto **svetovalca v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih** ali pa se organizatorju izobraževanja odraslih sistemsko prizna večji delež svetovalnega dela,
- da se poleg vloge organizatorja izobraževanja sistemizira tudi delovno mesto **vodje izobraževanja** odraslih ali pa se organizatorju izobraževanja odraslih prizna, da zajema njegovo delo tudi delež zahtevnih del in nalog s področja vodenja in upravljanja.
- **Vloga organizatorja izobraževanja odraslih mora biti umeščena v javno službo, zagotovljeno mora biti stabilno financiranje iz državnega proračuna.** To pomeni, da temeljni vir financiranja dela organizatorja izobraževanja odraslih ne bodo več sredstva, ki jih srednja šola oziroma šolski center pridobi na trgu, pač pa je treba na osnovi novih normativov in sistemizacije delovnih mest zagotoviti stabilno financiranje njihovega dela iz državnega proračuna. To mora veljati tudi za organizatorje izobraževanja odraslih, ki delujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih, ki se izvajajo na ljudskih univerzah.
- Ne glede na to, da študija ni povsem enoznačno odgovorila na vprašanje o potrebi po drugačnem poimenovanju delovnega mesta organizatorja izobraževanja odraslih, pa smo na mnogih mestih ugotovili, kako kompleksno in zahtevno je to delo, ki daleč presega pojem »organizacija izobraževanja«. Zato **predlagamo, da se pri snovanju prihodnjih sistemskih rešitev resno presodi pobuda, da se za to delovno mesto predlaga ustrežnejše poimenovanje**, morebiti vodja izobraževanja odraslih ali pa kaj drugega, ustrežnejšega, če vodja ni najbolj primerno poimenovanje.

Temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih

V nadaljevanju navajamo predlog temeljnih nalog organizatorja izobraževanja odraslih.

Za osnovo nam je služil opis del in nalog za vodjo izobraževanja odraslih, ki smo ga na Andragoškem centru oblikovali že v letu 2011 v okviru razvojne

naloge Prenova koncepta andragoškega usposabljanja²³. Takratni opis del in nalog je temeljil na poglobljenih pogovorih s strokovnimi delavci, ki so v izobraževalnih organizacijah za odrasle opravljali vlogo vodje ali organizatorja izobraževanja odraslih.

Analiza del in nalog organizatorjev izobraževanja odraslih je bila tudi osrednji del tokratne evalvacijske študije. Po opravljeni kvalitativni analizi odgovorov, ki so jih prispevali direktorji oziroma ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih, smo opravili revizijo opisa del in nalog, ki smo ga oblikovali v letu 2011, ter dodali dela in naloge, ki jih v letu 2011 še nismo zaznali, so se pa v tokratni evalvacijski študiji pokazale kot pomembne. Še posebej to velja za številne naloge s področja digitalizacije in svetovalnega dela.

- Kot konceptualni okvir pri oblikovanju opisa del in nalog smo uporabili andragoški cikel. Če bi oblikovali sistemizacije delovnih mest za organizatorja izobraževanja odraslih, vodjo izobraževanja odraslih in svetovalca v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, je spodnji opis temeljnih nalog na ta način lahko osnova za oblikovanje vseh treh delovnih mest oziroma za kombinacije ali razdelitev nalog, ko vlogo organizatorja izobraževanja odraslih na srednji šoli oziroma šolskem centru opravlja več oseb. Opis temeljnih nalog je tudi osnova za oblikovanje kompetenčnega profila in razvoj ponudbe programov usposabljanja in spopolnjevanja za to ciljno skupino strokovnih delavcev.

²³ Klemenčič, S., Možina, T. in Žalec, N. (2012). Kompetenčna zasnova spopolnjevanja izobraževalcev odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Preglednica 66: **Temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih**

OPIS DELOVNIH PROCESOV	
UGOTAVLJANJE POTREB PO IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	
Ugotavljanje potreb posameznikov, ciljnih skupin, okolja	
• ugotavljanje družbenih potreb po izobraževanju, potreb regije oz. lokalne skupnosti, potreb panog in strok	
• ugotavljanje izobraževalnih potreb ciljnih skupin v okolju	
• ugotavljanje izobraževalnih potreb posameznika	
NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA	
Razvoj in umeščanje izobraževalnih programov v programsko ponudbo	
• sodelovanje pri razvoju, posodabljanju in umeščanju izobraževalnih programov ter oblikovanju programske ponudbe	
Načrtovanje izpeljave izobraževanja	
• priprava izvedbenih kurikulumov za izobraževalne programe	
• oblikovanje učnih skupin	
• priprava izvedbenih načrtov za učne skupine in individualne organizacijske oblike izobraževanja	
• priprava razpisa za vpis	
• priprava informacij za potencialne udeležence pred vpisom	
• sodelovanje s posameznimi učitelji in andragoškim zborom pri načrtovanju izobraževanja za posamezne programske enote in izobraževalni program	
• priprava spletnih učilnic	
• priprava in posodobitev informacij na spletni strani	
Uvodno delo z udeleženci	
• informiranje in svetovanje potencialnim kandidatom za vpis v izobraževanje	
• izpeljava vpisnih postopkov	
• načrtovanje in izpeljava uvodnih pogovorov s posamezniki, ki se vpisujejo v izobraževanje	

NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA
Uvodno delo z udeleženci
- načrtovanje in izpeljava postopkov vrednotenja in priznavanja že pridobljenega znanja udeležencev - priprava osebnih izobraževalnih načrtov
Organizacija izobraževanja
- priprava urnikov (usklajevanje z učitelji in udeleženci) - koordiniranje dela pri zagotavljanju potrebnih učilnic in drugih prostorov ter opreme in pripomočkov za nemoten potek izobraževanja - organiziranje različnih oblik preverjanja in ocenjevanja znanja
Komunikacija z učitelji in udeleženci
- vzpostavljanje komunikacije med učitelji in udeleženci, sodelovanje pri organizaciji praktičnega pouka - sprotno obveščanje udeležencev in učiteljev o vsem, kar zadeva potek izobraževanja
IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA (IZOBRAŽEVALNI PROCES)
Spremljanje poteka izobraževanja
- skrb za nemoten potek izobraževalnega procesa - komunikacija z udeleženci (obveščanje udeležencev o morebitnih prestavljenih terminih predavanj, izpitni roki idr.) - spremljanje praktičnega usposabljanja udeležencev - sodelovanje pri izvajanju praktičnega usposabljanja pri delodajalcu - sprotno informiranje učiteljev in udeležencev o stvareh, ki zadevajo izpeljavo izobraževanja
Svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem
- svetovanje udeležencem pri razreševanju težav, ki se pojavijo med izobraževanjem - podpora udeležencem pri reševanju situacijskih ovir v zvezi z izobraževanjem (npr. pomanjkanje denarja za izobraževanje, težave z varstvom otrok, prevoz iz drugega kraja idr.)

IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA (IZOBRAŽEVALNI PROCES)
Svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem
• podpora udeležencem pri reševanju institucionalnih ovir v zvezi z izobraževanjem (npr. neustreznost urnika, težave pri zapletenih postopkih izpolnjevanja dokumentacije idr.)
• načrtovanje in vzpostavitev sodelovanja z drugimi svetovalnimi ustanovami
• sodelovanje pri nudenju različnih oblik podpore udeležencem med izobraževanjem
• svetovanje udeležencem o možnostih nadaljnjega izobraževanja
Učna podpora udeležencem med izobraževanjem
• ugotavljanje potreb po različnih oblikah učne pomoči
• svetovanje in motiviranje udeležencev za uporabo učne pomoči
• načrtovanje in organizacija učne podpore udeležencem pri izobraževanju
• organizacija oz. izpeljava spoznavanja dobrih učnih strategij in obvladovanje različnih metod učenja
• organizacija konzultacij in mentorstva
• motiviranje udeležencev med izobraževanjem za sprotno delo
Podpora udeležencem pri samostojnem učenju
• svetovanje in mentorstvo udeležencem pri samostojnem učenju
• spodbujanje k samostojnemu učenju
• zagotavljanje ustreznosti prostorov, opreme in gradiv za samostojno učenje
• skrb za spletne učilnice in podpora udeležencem in učiteljem pri delu v spletnih učilnicah
VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Sprotno in končno vrednotenje izobraževanja
• sodelovanje pri sprotnem vrednotenju napredka udeležencev (spremljanje udejanjanja osebnih izobraževalnih načrtov, sprotno opravljanje izpitov idr.)

VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Sprotno in končno vrednotenje izobraževanja
• sodelovanje pri končnem vrednotenju dosežkov izobraževanja (načrtovanje in organizacija izpitnih rokov, zaključnih izpitov, poklicne mature, preverjanje pogojev kandidatov za pristop k izpitu ali maturi)
• sodelovanje z učitelji pri načrtovanju in izpeljavi izpitov in poklicne mature
• vodenje postopkov izpisa
Presojanje in razvijanje kakovosti
• sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi presojanja kakovosti (sprotno spremljanje, poglobljene samoevalvacije)
• sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi izboljšav kakovosti
• svetovanje v procesih presojanja in razvijanja kakovosti (učiteljem, vodstvu, drugim strokovnim delavcem)
VODENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Delo s kadri, razvoj osebja
• sodelovanje pri izpeljavi kadrovskih postopkov (izbira učiteljev in drugih sodelavcev)
• skrb za učinkovit pretok informacij med učitelji in organizatorjem izobraževanja
• organizacija dela učiteljev
• svetovanje in nudenje strokovne podpore učiteljem
• sklicevanje in vodenje andragoških zborov, sestankov učiteljev
• organizacija in izpeljava internega izobraževanja za učitelje
• organizacija internih usposabljanj učiteljev in drugih strokovnih delavcev
Strokovni aktivni
• sodelovanje s strokovnimi aktivni (sklicevanje, organizacija dela, poročanje)
Razvojno delo
• razvijanje ali sodelovanje ter spodbujanje učiteljev k razvoju novih pristopov, metod dela in gradiv pri izobraževanju odraslih

VODENJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Razvojno delo
• izmenjevanje dobre prakse in sodelovanje z drugimi organizatorji izobraževanja odraslih
• sodelovanje v razvojnih projektih s področja izobraževanja odraslih
• spremljanje novosti (v stroki in zakonodaji)
Delo s partnerji, sodelovanje z okoljem
• sodelovanje s partnerji v lokalnem/regionalnem okolju ter na nacionalni in mednarodni ravni pri skupnih projektih in dejavnostih
• sodelovanje s partnerji pri ugotavljanju ter zadovoljevanju izobraževalnih potreb in razvoju novih izobraževalnih programov (delodajalci, lokalna skupnost idr.)
• sodelovanje s partnerji pri razreševanju težav, s katerimi se soočajo udeleženci v izobraževanju (npr. Zavod za zaposlovanje, centri za socialno delo idr.)
• sodelovanje s partnerji pri presojanju in razvijanju kakovosti izobraževanja odraslih
Promocija izobraževanja odraslih
• sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi splošne promocije izobraževanja odraslih v okolju (splošno ozaveščanje okolja o pomenu izobraževanja odraslih)
• sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi usmerjene promocije izobraževanja odraslih (namenjene izbranim ciljnim skupinam, izbranim dejavnostim v izobraževanju odraslih ipd.)
UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Poslovno in finančno načrtovanje dela in poročanje o delu
• sodelovanje pri poslovnem in finančnem načrtovanju dela (letni delovni in finančni načrti, drugi načrti)
• sodelovanje pri poslovnem in finančnem poročanju o delu (letna poročila o delu, druga poročila)
• sodelovanje pri oblikovanju cene izobraževalnih programov (izračun šolnine)

UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
Poslovno in finančno načrtovanje dela in poročanje o delu
• izdajanje računov udeležencem, arhiviranje plačil, izterjave neplačanih izpitov
• urejanje izplačil predavateljem
Urejanje normativnih vprašanj v zvezi z izobraževanjem odraslih
• spremljanje zakonodaje in zakonskih sprememb ter urejanje zadev v skladu z njimi
• sodelovanje pri pripravi internih normativnih aktov v izobraževalni organizaciji
• priprava izobraževalnih pogodb za udeležence
• priprava pogodb o delu za učitelje
Vodenje dokumentacije
• vodenje dokumentacije o udeležencih (vpisni listi, indeksi, izpiti idr.)
• vodenje dokumentacije o učiteljih
• vpisovanje podatkov o udeležencih v različne IKT-aplikacije (CEUVIZ, eAsistent idr., vodenje matične knjige)
• skrb za varovanje osebnih podatkov (skladnost z GDPR, informacijski pooblaščenec na šoli idr.)

Usposobljenost organizatorjev izobraževanja odraslih

- **Programi usposabljanja in spopolnjevanja za organizatorje izobraževanja odraslih in učitelje, ki poučujejo odrasle.** Obema ciljnim skupinama je treba ponuditi usposabljanja in spopolnjevanja, s katerim bodo pridobili znanja in spretnosti ter krepili naravnosti, ki se vsebinsko neposredno povezujejo z njihovim delom z odraslimi, in sicer iz naslednjih področij:
 - svetovalna in učna podpora odraslim,
 - poznavanje značilnosti organizacije in izvedbe programov, ko se vanje vključujejo odrasli,
 - individualizacija izobraževalnih programov: osebni izobraževalni načrt,
 - komunikacijske spretnosti in medsebojni odnosi: spodbujanje sodelovanja, reševanja konfliktov, krepitev skupnosti učenja,
 - motivacija odraslih za izobraževanje in učenje,
 - ugotavljanje značilnosti, ovir in potreb odraslih udeležencev,
 - oblike in metode izobraževanja odraslih,
 - uporaba sodobnih tehnologij in digitalnih orodij v podporo izobraževanju in učenju (vključno s sodobnimi orodji umetne inteligence),
 - priprava e-učnih gradiv in učnih pripomočkov,
 - ocenjevanje in vrednotenje učenja: metode in orodja za merjenje sprotnega napredka in učnih dosežkov,
 - psihološki vidiki učenja odraslih,
 - sprotno spremljanje in poglobljena samoevalvacija,
 - profesionalni razvoj: metode za profesionalno rast, samorefleksijo,
 - vodstvena znanja in spretnosti (strateško razvojno načrtovanje, delo s kadri),
 - finančno načrtovanje in spremljanje,
 - promocija in marketing.

Nanizane tematike so pomembne tako za organizatorje izobraževanja odraslih kot za učitelje, je pa treba pri njihovi pripravi za eno ali drugo ciljno skupino tematike usposabljanj pripraviti in obravnavati z vidika vlog, ki jih opravljajo eni ali drugi.

V svojih odgovorih tako eni kot drugi dveh izmed ponujenih tem (poznavanje zgodovine andragogike kot stroke in teoretične osnove andragogike:

razumevanje temeljnih načel izobraževanja in učenja odraslih) niso ocenili kot tistih, ki jih potrebujejo. Sklepamo, da je zato tako, ker so pri ocenjevanju lastnih izobraževalnih potreb zelo praktično in akcijsko naravnani, potrebujejo znanja in spretnosti, ki jih lahko takoj uporabijo pri svojem delu. To je treba upoštevati pri razvoju programov usposabljanja in spopolnjevanja zanje, hkrati pa omenjeni tematiki smiselno osvetliti pri obravnavanju vseh drugih vsebin, saj predstavljata temelj andragoške stroke. Njihovo poznavanje prispeva tudi h krepitvi identitete izobraževalcev odraslih. To je toliko bolj pomembno za učitelje v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, ki so prvenstveno učitelji mladine, in so tako tudi razvili svojo identiteto učitelja. Šele poznavanje in praktična uporaba temeljnih andragoških načel jim omogoči, da svojo razširijo tako, da postanejo dobri učitelji odraslih.

- **Oblike usposabljanja in spopolnjevanja.** Da bi se približali potrebam in željam vodilnih (direktorji, ravnatelji) na srednjih šolah in šolskih centrih, je v prihodnje treba usposabljanja in spopolnjevanja, ki so namenjena samo njim ali tudi njim, prvenstveno razvijati in ponujati v:
 - **kombinirani obliki**, kar pomeni, da izobraževanje poteka deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma v spletnem učnem okolju,
 - **hibridni obliki**, kar omogoča izbiro med udeležbo v živo ali prek spleta.

Ko gre za usposabljanja oziroma spopolnjevanja ali strokovna srečanja, ki so namenjena tudi izmenjavi izkušenj, dobrih praks, mreženju, je treba poiskati načine, da bi se jih direktorji oziroma ravnatelji kljub preobremenjenosti z drugim delom udeleževali v živo v prostorih Andragoškega centra Slovenije ali na drugih lokacijah.

- **Organizatorji izobraževanja odraslih** so bili v svojih odgovorih o oblikah izobraževanja, ki jim najbolj ustrezajo, bolj raznolikega mnenja. Ker gre za eno temeljnih ciljnih skupin, tudi za dejavnost andragoškega spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije, so nam njihovi odgovori potrdili temeljno strateško usmeritev za prihodnji čas, da je namreč treba programe usposabljanja in spopolnjevanja snovati na način, da jih je mogoče izpeljati na vse štiri načine, in sicer v:
 - **celoti v živo**, v prostorih Andragoškega centra Slovenije,
 - **kombinirani obliki**, deloma v živo v prostorih izobraževalne organizacije, deloma pa v spletnem učnem okolju,
 - **hibridni obliki**, ki omogoča izbiro med udeležbo v živo ali prek spleta,
 - **celoti na daljavo**, z uporabo spletnih orodij in/ali delo v spletnih učilnicah.

O dejanski obliki izpeljave določenega programa usposabljanja in spopolnjevanja se odločijo njihovi nosilci ob vsakokratni izpeljavi, upoštevajoč dejavnike, kot so: cilji usposabljanja oziroma spopolnjevanja, značilnosti ciljne skupine, trajanje, morebitne izredne vremenske okoliščine (npr. sneg, poplave idr.), izredne zdravstvene okoliščine (npr. zimski čas, ko so v porastu različna dihalna in druga virozna obolenja) in drugi dejavniki, ki v danem trenutku pomembno vplivajo na izbiro oblike usposabljanja oziroma spopolnjevanja.

- **Trajanje usposabljanja oziroma spopolnjevanja:** ob upoštevanju potreb in preferenc **organizatorjev izobraževanja odraslih** je z vidika trajanja zanje smiselno pripravljati:
 - krajše enodnevne oziroma
 - strnjene dvodnevne seminarje.

Organizatorje izobraževanja je treba razumeti, da imajo veliko delovnih obremenitev, saj v lastnih izobraževalnih organizacijah poleg vloge organizatorja izobraževanja odraslih pogosto opravljajo še druge vloge. S tega vidika se težko udeležujejo daljših programov usposabljanja in spopolnjevanja. Še posebej to velja za organizatorje izobraževanja odraslih, ki v lastni organizaciji edini opravljajo to vlogo. Njihova večdnevna odsotnost bi otežila nemoten potek delovnih in izobraževalnih procesov. To je potrdila tudi ta evalvacijska študija. Hkrati pa vemo, da je za doseganje nekaterih ciljev usposabljanja in spopolnjevanja, razvoj spretnosti, predvsem pa krepitev določenih naravnosti, ozaveščenosti, potrebno več časa. S tega vidika je treba kdaj usposabljanja oziroma spopolnjevanja pripraviti tudi kot seminarje, ki trajajo:

- tri do štiri dni strnjeno,
- do pet dni, vendar ne strnjeno,
- več kot pet dni, a ne strnjeno.

Prav v teh primerih pridejo v poštev sodobne oblike izobraževanja, kot sta **kombinirana ali hibridna oblika izobraževanja**. Takšne oblike usposabljanja udeležencem omogočijo, da dele usposabljanja opravijo v lastnem ritmu, npr. s samostojnim delom v spletni učilnici pri kombiniranem izobraževanju, ali da prihranijo čas za udeležbo na usposabljanjih v prostorih organizacije, ki izvaja usposabljanja, npr. pri hibridnem usposabljanju.

- **Informiranje in obveščanje o ponudbi programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih izvaja Andragoški center Slovenije.** Posvetiti je treba več pozornosti informiranju in obveščanju organizatorjev izobraževanja odraslih ter direktorjev in ravnateljev na srednjih šolah in šolskih centrih o ponudbi programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja. Potrebne so naslednje aktivnosti:
 - obstoječ seznam organizatorjev izobraževanja odraslih ter direktorjev in ravnateljev srednjih šol in šolskih centrov je treba redno posodabljati,
 - treba je ciljno usmerjeno oblikovati in posredovati informacije o programski ponudbi tema dvema ciljnim skupinama,
 - oblikovati je treba pobudo za direktorje oziroma ravnatelje ter organizatorje izobraževanja odraslih, da programsko ponudbo, ki jo dobivajo z Andragoškega centra Slovenije, posredujejo tudi svojim učiteljem,
 - upoštevati je potrebno, da je za direktorje oziroma ravnatelje najustreznejši način obveščanja po elektronski pošti, in temu prilagoditi način obveščanja zanje,
 - tudi za organizatorje izobraževanja odraslih je ustrezen način obveščanja po elektronski pošti, zato je ta način obveščanja primerno uporabljati še naprej. Ta način obveščanja je za to ciljno skupino treba dopolnjevati še z drugimi način, kot so: osnovna spletna stran Andragoškega centra Slovenije ter podstran izobraževalne dejavnosti, spletna omrežja (Facebook, LinkedIn, Omrežje X idr.), osebno obveščanje na strokovnih srečanjih,
 - prenoviti je treba spletno stran izobraževalne dejavnosti na način, da bo ponudba usposabljanj in spopolnjevanj, ki jih izvaja Andragoški center Slovenije, uporabnikom prikazana na informativen in atraktiven način,
 - oblikovati je treba promocijsko brošuro, v kateri bodo zbrani vsi aktualni programi usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih ponuja Andragoški center Slovenije (npr. brošura, promocijski video in drugi inovativni in sodobni trženjski pristopi).

Strokovna podpora Andragoškega centra Slovenije

Direktorji oziroma ravnatelji ter organizatorji izobraževanja odraslih na poklicnih in strokovnih srednjih šolah in šolskih centrih so v preteklosti na različnih strokovnih srečanjih izražali nezadovoljstvo nad podporo, ki jo za svoje delo dobivajo od institucij, ki delujejo na nacionalni ravni. Organizatorji izobraževanja odraslih so velikokrat sporočali, da se počutijo, kot da ne sodijo nikamor, saj načrtno zanje ne skrbi nobena nacionalna institucija, niti Andragoški center Slovenije niti Center za poklicno izobraževanje niti kakšna druga.

Ob premisleku, kako bi Andragoški center Slovenije lahko bolj sistematično nudil strokovno podporo, ki vključuje tudi usposabljanja in spopolnjevanja za to ciljno skupino, smo izhajali iz tega, kateri načini, ki jih uporabljamo za nudenju strokovne podpore različnim skupinam izobraževalcev odraslih, se izkazujejo kot učinkoviti. Po naši presoji smo uspeli zgraditi kakovostno komunikacijo in strokovno podporo praktikom povsod tam, kjer smo z leti načrtno gradili t. i. strokovna omrežja (npr. svetovalci v izobraževanju odraslih, svetovalci za kakovost, svetovalci v središčih za samostojno učenje, mentorji študijskih krožkov, mentorji PUM–O idr.). Tudi za organizatorje izobraževanja odraslih je Andragoški center Slovenije v preteklosti razvil številne programe usposabljanja in spopolnjevanja, jih vključeval v različne razvojne projekte, jih vključeval v različna prej omenjena omrežja, ko so delovali še v drugih vlogah. A vsa ta strokovna podpora je bila razpršena. Morda tudi zato številnih organizatorjev izobraževanj odraslih tudi ni dosegla, če sodimo po njihovih odgovorih na vprašanje, koliko poznajo ponudbo usposabljanj in spopolnjevanj Andragoškega centra Slovenije.

Pri tem je pomembno še to, da pri strokovni podpori ne gre zgolj za usposabljanja in spopolnjevanja, gre za redno obveščanje, za odpiranje možnosti za izmenjavo izkušenj in dobrih praks, za pomoč pri evidentiranju in razreševanju sistemskih problemov. Gre tudi za krepitev skupne strokovne identitete osebja, ki v različnih organizacijah deluje v vlogi organizatorja izobraževanja odraslih.

Zato smo direktorjem oziroma ravnateljem ter organizatorjem izobraževanja odraslih v evalvacijski študiji postavili vprašanje, kaj menijo o tem, da bi Andragoški center Slovenije načrtno vzpostavil nacionalno strokovno omrežje organizatorjev izobraževanja odraslih. To bi potekalo postopoma, na začetku tako, da bi zanje organiziral eno ali dve letni strokovni srečanja, ki

bi bili namenjeni prav krepitevi zgoraj omenjenih vidikov. Tako eni kot drugi so idejo podprli. Zato v nadaljevanju navajamo nekoliko bolj razdelan predlog vzpostavitve tovrstnega nacionalnega strokovnega omrežja organizatorjev izobraževanja odraslih.

Ob tem dodajamo, da smo tokratno evalvacijsko študijo ciljno opravili na srednjih šolah in šolskih centrih, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje odraslih. Vendar pa to vrsto izobraževanja odraslih izvajajo tudi javne organizacije za izobraževanje odraslih – ljudske univerze. Predlog, ki ga navajamo v nadaljevanju, zato zajema tako organizatorje izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih kot tiste, ki to vlogo opravljajo na ljudskih univerzah. Predlagamo, da:

- Andragoški center Slovenije **enkrat do dvakrat letno** za vse organizatorje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju **organizira letna strokovna srečanja**. Prvenstveno se ta strokovna srečanja organizirajo v živo, v prostorih Andragoškega centra Slovenije, po potrebi pa tudi v kombinirani ali hibridni obliki.
- Strokovna srečanja bodo namenjena:
 - krepitevi usposobljenosti organizatorjev izobraževanja odraslih za andragoško in svetovalno delo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih,
 - izmenjavi izkušenj in dobrih praks med organizatorji izobraževanja odraslih,
 - evidentiranju strokovnih izzivov, s katerimi se srečujejo organizatorji izobraževanja odraslih pri svojem delu,
 - pridobivanju strokovnih odgovorov na evidentirane strokovne izzive,
 - krepitevi osebne in skupne strokovne identitete organizatorjev izobraževanja odraslih,
 - oblikovanju pobud za urejanje sistemskih vprašanj v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih,
 - obravnavi aktualnih tematik.
- Ob tem je treba povedati, da lahko Andragoški center Slovenije nudi strokovno podporo le z vidika andragoške stroke, ne pa tudi z vidika vsebin poklicnega in strokovnega izobraževanja. Za to je pristojen in kompetenten Center za poklicno izobraževanje. Predlagamo, da v

primerih, ko bo to potrebno in smiselno, Andragoški center Slovenije z vsebinami s poklicnega in strokovnega izobraževanja povabi strokovne delavce Centra za poklicno in strokovno izobraževanje. In obratno: ko bo Center za poklicno izobraževanje načrtoval dogodke za organizatorje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju, naj k sokreiranju teh dogodkov povabi tudi strokovne sodelavce Andragoškega centra Slovenije, ki se ukvarjajo z andragoškiimi vprašanji, pomembnimi tudi za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja.

- Pri oblikovanju strokovnih srečanj se bo Andragoški center Slovenije povezal z Društvom organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah, ki kot stanovsko društvo tudi udejanja nekatere od ciljev, ki smo jih navedli zgoraj. Vendar to društvo zajema le organizatorje izobraževanja odraslih, ki delujejo na srednjih šolah in šolskih centrih, ne pa tudi tistih, ki delujejo v javnih organizacijah za izobraževanje odraslih – ljudskih univerzah, četudi so strokovne povezave med njimi tudi v okviru omenjenega društva ter Zveze ljudskih univerz Slovenije in Združenja svetovalnih in izobraževalnih organizacij Slovenije že vzpostavljene.

Treba je zagotoviti, da se dejavnosti Andragoškega centra Slovenije in omenjenih društev in asociacij ne bi prekrivale in podvajale, pač pa komplementarno povezovala. Če bi se ugotovilo, da ta društva in asociacije že popolnoma udejanjajo cilje, ki jih predlagamo ob oblikovanju nacionalnega omrežja organizatorjev izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju, bo Andragoški center Slovenije svoj predlog umaknil in se po potrebi, ob povabilu, s strokovnimi temami pridružil strokovnim dogodkom in srečanjem teh društev in asociacij, če bo imel dovolj prostih ljudi/kadra. Predlog Andragoškega centra Slovenije, ki so ga vprašani v evalvaciji potrdili, sledi pozivom iz prakse, da nacionalne institucije ne nudijo dovolj podpore.

- Za organizatorje izobraževanja odraslih, ki se bodo udeleževali predlaganih letnih strokovnih srečanj, Andragoški center Slovenije oblikuje in ureja spletno učilnico. Spletna učilnica bo namenjena rednemu obveščanju članov strokovnega omrežja o novostih, posredovanju informacij, ki so pomembne za delo organizatorjev izobraževanja odraslih. Namenjena bo komuniciranju med organizatorji izobraževanja odraslih ter z nosilci strokovnega omrežja na Andragoškem centru Slovenije. Namenjena bo tudi delu pri skupnih aktivnostih, nalaganju učnih in drugih gradiv idr.

- Andragoški center Slovenije oblikuje pravila za sodelovanje organizatorjev izobraževanja odraslih v strokovnem omrežju. Vodstva izobraževalnih organizacij, katerih organizatorji izobraževanja odraslih bodo sodelovali v strokovnem omrežju, pravila formalno podpišejo.
- Andragoški center Slovenije se zaveže, da bo skrbel za promocijo omrežja organizatorjev izobraževanja odraslih v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju na spletnih straneh in na druge načine.
- Za vzpostavitev in delovanje predlaganega strokovnega omrežja bo Andragoški center Slovenije dolgoročno potreboval vsaj enega dodatno zaposlenega. Če bo predlog sprejet, pa bo treba v letu 2025 v okviru redne dejavnosti eno ali dve strokovni srečanju izpeljati z razpoložljivim kadrom.

4 VIRI

Bauman, B., Kunčič Krapež, B., Ogulin Počrvina, G., Vilič Klenovšek, T., Dobrovoljc, A., Radovan, M. (2023). Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah. Poročilo o rezultatih evalvacije. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Dovžak, K., Dobrovoljc, A., Vilič Klenovšek, T., Jug Došler, A., Zagmajster, M. (2020). Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba. Ljubljana: elektronska izdaja: https://www.acs.si/wp-content/uploads/2020/11/Smernice_za_izvajanje_svetovalne_dejavnosti_v_izobrazevanju_odraslih_ki_se_izvaja_kot_javna_sluzba-1.pdf

Klemenčič, S., Možina, T., Žalec, N. (2012). Kompetenčna zasnova spopolnjevanja izobraževalcev odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Možina, E., Možina, T., Žalec, N., (2020). Izhodišča za pripravo javno veljavnih programov za odrasle. Ljubljana: elektronska izdaja: <https://www.acs.si/digitalna-bralnica/izhodišca-za-pripravo-javnoveljavnih-izobrazevalnih-programov-za-odrasle/>

Možina, T., Klemenčič, S., Vilič Klenovšek, T., Zorič Frantar, M., Jurič Rajh, A., Orešnik Cunja, J. (2013). Kazalniki kakovosti izobraževanja odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Možina, T., Klemenčič, S. (2012). Mozaik kakovosti: priporočila za vzpostavitev in razvoj notranjega sistema kakovosti v izobraževalni organizaciji. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Možina, T. (2021). Izobraževanje odraslih in svetovanje na daljavo med pandemijo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja, Uradni list, št. 60/22.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Uradni list RS, št. 16/07 z dopolnitvami.

Zakon o izobraževanju odraslih. Uradni list RS, št. 6/18.

5 KAZALO SLIK

Slika 1: Direktorji oz. ravnatelji srednjih šol in šolskih centrov glede na število let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih (N=28)	19
Slika 2: Direktorji in ravnatelji srednjih šol in šolskih centrov glede na dodatna usposabljanja za andragoško delo z odraslimi udeleženci izobraževanja (N=28)	20
Slika 3: Organizatorji izobraževanja odraslih po spolu (N=53)	22
Slika 4: Organizatorji izobraževanja odraslih po starosti (N=53)	22
Slika 5: Organizatorji izobraževanja odraslih po vrsti izobrazbe (N=53)	23
Slika 6: Organizatorji izobraževanja odraslih glede na število let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih (N=53)	25
Slika 7: Organizatorji izobraževanja odraslih glede na pedagoško-andragoško izobrazbo (N=53)	26
Slika 8: Organizatorji izobraževanja odraslih – dodatna usposabljanja za andragoško delo z odraslimi udeleženci izobraževanja (N=53)	26
Slika 9: Organizatorji izobraževanja odraslih glede na strokovni izpit (N=53)	27
Slika 10: Organizatorji izobraževanja odraslih glede na strokovni naziv (N=53)	27
Slika 11: Število odraslih v šolskem letu 2023/2024, vključenih v javno veljavne srednješolske programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe na posamezni srednji šoli oz. šolskem centru (direktorji oz. ravnatelji, N=28)	29
Slika 12: Ocenite, koliko potrebujete naslednja andragoška znanja in spretnosti za POZNAVANJE ZNAČILNOSTI ter NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJO IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)	138

Slika 13: Ocenite, koliko potrebujete naslednja andragoška znanja in spretnosti za DELO Z ODRASLIMI v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)	140
Slika 14: Ocenite, koliko potrebujete naslednja andragoška znanja in spretnosti za SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE TER NAČRTOVANJE IN UVAJANJE IZBOLJŠAV v delo z odraslimi v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)	141
Slika 15: Ocenite, katera andragoška znanja iz sklopa POZNAVANJE ZNAČILNOSTI ter NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH potrebujejo vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)	146
Slika 16: Ocenite, katera andragoška znanja iz sklopa DELO Z ODRASLIMI potrebujejo vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)	148
Slika 17: Ocenite, katera andragoška znanja iz sklopa SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE TER NAČRTOVANJE IN UVAJANJE IZBOLJŠAV po vašem mnenju potrebujejo vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=49)	149
Slika 18: Koliko poznate ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	154
Slika 19: Koliko poznate ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	155
Slika 20: Koliko poznate ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije? (direktorji oz. ravnatelji, N=24 ter organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	156
Slika 21: Kakšno trajanje usposabljanja oz. spopolnjevanja vam ustreza? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	168

6 KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Vsebinski sklopi in evalvacijska vprašanja	12
Preglednica 2: Subjekti, vključeni v evalvacijo	15
Preglednica 3: Instrumenti, ki smo jih uporabili za zbiranje podatkov in informacij z anketiranjem	16
Preglednica 4: Delovno mesto (N=28)	18
Preglednica 5: Direktorji in ravnatelji srednjih šol in šolskih centrov glede na pedagoško–andragoško izobrazbo (N=28)	19
Preglednica 6: Naziv delovnega mesta (N=53)	21
Preglednica 7: Stopnja dokončane izobrazbe organizatorjev izobraževanj na srednjih šolah oz. šolskih centrih (N=53)	24
Preglednica 8: Število odraslih v šolskem letu 2023/2024, vključenih v javno veljavne srednješolske programe za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe na posamezni srednji šoli oz. šolskem centru (direktorji oz. ravnatelji, N=28)	28
Preglednica 9: Število odraslih v šolskem letu 2023/2024, vključenih v programe strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja na posamezni srednji šoli oz. šolskem centru (direktorji oz. ravnatelji, N=28)	30
Preglednica 10: Vrste programov, v katere so se odrasli udeleženci na srednji šoli oz. šolskem centru lahko vključili v šolskem letu 2023/2024 (direktorji oz. ravnatelji, N=28)	31
Preglednica 11: Temeljni motivi, ki udeležence vodijo k udeležbi v poklicno in strokovno izobraževanje (organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)	32
Preglednica 12: Kateri so poglavitni razlogi, da na vaši srednji šoli oz. šolskem centru izvajate izobraževanje odraslih? (direktorji oz. ravnatelji, N=27)	34
Preglednica 13: Kako je na vaši šoli oz. šolskem centru organizacijsko umeščeno izobraževanje odraslih? (direktorji oz. ravnatelji, N=28)	36

Preglednica 14: Ali imate na šoli oz. šolskem centru organizirane strokovne aktivne posebej za izobraževanje odraslih? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)	38
Preglednica 15: Kako ste zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na šoli oz. šolskem centru? (direktorji oz. ravnatelj, N=28)	39
Preglednica 16: Kdo pri vas na ravni srednje šole oz. šolskega centra vodi (načrtuje, usmerja, odloča, delegira ipd.) celotno izobraževanje odraslih? (direktorji oz. ravnatelj, N=28)	40
Preglednica 17: Kdo je na vaši srednji šoli oz. šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih in ste mu vi morebiti podrejeni? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=52)	41
Preglednica 18: Na kakšne načine se kot direktor/direktorica oz. ravnatelj/ravnateljica vključujete v izobraževanje odraslih na vaši srednji šoli oz. šolskem centru? Katere so vaše odgovornosti in naloge? (direktorji oz. ravnatelj, N=27)	42
Preglednica 19: Ali menite, da bi bilo treba v zvezi z vlogo vodenja izobraževanja odraslih na srednjih šolah oz. šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni? (direktorji oz. ravnatelj, N=27)	43
Preglednica 20: Po katerih organizacijskih modelih pri vas poteka izobraževanje? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)	46
Preglednica 21: Po katerih organizacijskih oblikah pri vas pretežno poteka izobraževanje odraslih v šolskem letu 2023/2024? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=53)	47
Preglednica 22: Koliko strokovnih delavcev pri vas opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih kot del svoje redne delovne obveznosti in v kakšnem deležu? (direktorji oz. ravnatelj, N=26)	50
Preglednica 23: Koliko strokovnih delavcev pri vas opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih v drugačnem razmerju, kot je redna delovna obveznost? (N=26)	52
Preglednica 24: V kolikšnem deležu zaposlitve opravljate delo organizatorja izobraževanja odraslih? (N=52)	54

Preglednica 25: V kolikšnem deležu zaposlitve opravljate delo organizatorja izobraževanja odraslih? (N=36)	54
Preglednica 26: Poleg vloge organizatorja izobraževanja odraslih strokovni delavci v deležu zaposlitve opravljajo še druga dela:	55
Preglednica 27: Ali na vaši šoli oz. šolskem centru poleg vas še kdo opravlja naloge organizatorja izobraževanja odraslih? (N=52)	57
Preglednica 28: Ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu? (direktorji oz. ravnatelji, N=24, organizatorji izobraževanja odraslih, N=50)	58
Preglednica 29: Utemeljitev vprašanih, ki so ocenili, da poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih« ni več ustrezno.	59
Preglednica 30: Ali menite, da bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oz. šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	62
Preglednica 31: Predlogi direktorjev oziroma ravnateljev, kaj bi bilo treba dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih	63
Preglednica 32: Ugotavljanje izobraževalnih potreb	67
Preglednica 33: NAČRTOVANJE IZOBRAŽEVANJA – razvoj in umeščanje programov v izobraževalno ponudbo	68
Preglednica 34: NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – izvedbeno načrtovanje	70
Preglednica 35: NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – vpisni postopki in uvodni pogovori	75
Preglednica 36: NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – ugotavljanje in dokumentiranje predhodnega znanja in spretnosti	78
Preglednica 37: NAČRTOVANJE IZPELJAVE IZOBRAŽEVANJA – osebni izobraževalni načrt	81

Preglednica 38: IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – spremljanje poteka izobraževanja in napredka udeležencev	82
Preglednica 39: IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – komunikacija z udeleženci in učitelji	85
Preglednica 40: IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem	88
Preglednica 41: IZPELJAVA IZOBRAŽEVANJA – učna podpora udeležencem med izobraževanjem ter podpora pri samostojnem učenju	91
Preglednica 42: VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA – vrednotenje znanja udeležencev	94
Preglednica 43: VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJA – presojanje in razvijanje kakovosti	98
Preglednica 44: VODENJE IZOBRAŽEVANJA – delo z učitelji	101
Preglednica 45: VODENJE IZOBRAŽEVANJA – delo s partnerji	104
Preglednica 46: UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – poslovno načrtovanje in poročanje o delu	107
Preglednica 47: UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – finančno načrtovanje in poročanje o finančni realizaciji	108
Preglednica 48: UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – vodenje dokumentacije	110
Preglednica 49: Kdo na vaši šoli oz. šolskem centru v šolskem letu 2023/2024 izvaja poklicno in strokovno izobraževanje za pridobitev izobrazbe in strokovno spopolnjevanje? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	128
Preglednica 50: Ali se je v zadnjih letih spremenil delež izvajalcev izobraževanja odraslih glede na način njihovega razmerja do šole oz. šolskega centra? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	129
Preglednica 51: Ali menite, da bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev v izobraževanju odraslih na srednjih šolah oz. šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	130

Preglednica 52: Katera znanja, spretnosti in naravnosti so po vašem mnenju najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, katera pa morajo imeti organizatorji izobraževanja odraslih? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	133
Preglednica 53: Ali menite, da bi v prihodnje potrebovali pri svojem delu z odraslimi v poklicnem in strokovnem izobraževanju še kakšna druga znanja in spretnosti? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	142
Preglednica 54: Ocenite, ali bi vaši učitelji, ki poučujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja, poleg že omenjenih potrebovali še kakšna druga znanja? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	151
Preglednica 55: Ali ste se v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	157
Preglednica 56: Ali ste se v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	159
Preglednica 57: V kolikor ste se v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira Andragoški center Slovenije, kako ste bili na splošno zadovoljni? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	163
Preglednica 58: Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile najbolj ustrezne za tiste, ki prihajate s srednjih šol in šolskih centrov? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	165
Preglednica 59: Katere organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi vam osebno najbolj ustrezale? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	166
Preglednica 60: Na kakšne načine bi bili najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	170

Preglednica 61: Na kakšne načine bi bili najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije? (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	171
Preglednica 62: Kaj menite o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja ravnateljev oziroma direktorjev srednjih šol oziroma šolskih centrov, ki bi bila namenjena medsebojnemu informiranju ter obravnavi sistemskih in strokovnih tematik, ki zadevajo izobraževanje odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	173
Preglednica 63: Kaj menite o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja organizatorjev izobraževanja odraslih? (Organizatorji izobraževanja odraslih bi se srečali enkrat do dvakrat letno na Andragoškem centru Slovenije z namenom medsebojnega informiranja, strokovnega spopolnjevanja, obravnave strokovnih tem izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju.) (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	175
Preglednica 64: Kaj menite o predlogu, da bi Andragoški center Slovenije vpeljal letna srečanja organizatorjev izobraževanja odraslih? (Organizatorji izobraževanja odraslih bi se srečali enkrat do dvakrat letno na Andragoškem centru Slovenije z namenom medsebojnega informiranja, strokovnega spopolnjevanja, obravnave strokovnih tem izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju) (organizatorji izobraževanja odraslih, N=48)	176
Preglednica 65: Navedite, če si želite še kakšno drugo strokovno podporo ACS? (direktorji oz. ravnatelji, N=24)	179
Preglednica 66: Temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih	219

7 PRILOGE

Priloga 1: Evalvacijski načrt

Preglednica 67: Evalvacijski načrt

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA	SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
VKLJUČENOST ODRASLIH V PROGRAME JAVNO VELJAVNEGA SREDNJEŠOLSKEGA POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA NA SREDNJIH ŠOLAH IN ŠOLSKIH CENTRIH	Koliko odraslih je v šolskem letu 2023/2024 v srednjih šolah in šolskih centrih, ki so sodelovali v anketiranju, vključenih v programe javno veljavnega srednješolskega poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Koliko odraslih je v šolskem letu 2023/2024 v srednjih šolah in šolskih centrih, ki so sodelovali v anketiranju, vključenih v programe usposabljanja in izpopolnjevanja?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
EVALVACIJSKA VPRAŠANJA		SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
VKLJUČENOST ODRASLIH V PROGRAME JAVNO VELJAVNEGA SREDNJEŠOLSKEGA POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA NA SREDNJIH ŠOLAH IN ŠOLSKIH CENTRIH	V katere vrste programov javno veljavnega srednješolskega poklicnega in strokovnega izobraževanja za pridobitev izobrazbe in strokovnega izpolnjevanja se v organizacijah, ki so bile vključene v anketiranje, lahko vključujejo odrasli?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Kateri so temeljni motivi, ki udeležence vodijo k udeležbi v poklicnem in strokovnem izobraževanju na srednjih šolah oz. šolskih centrih?	Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
ORGANIZIRANOST IN VODENJE POKLICNEGA OZ. STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA ŠOLI OZ. ŠOLSKEM CENTRU	Kateri so poglobitveni razlogi, da na srednji šoli oz. šolskem centru izvajajo izobraževanje odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Kako je na srednjih šolah oz. šolskih centrih organizacijsko umeščeno izobraževanje odraslih (posebna enota, posebna dejavnost)?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Ali imajo na srednji šoli oz. šolskem centru organizirane strokovne aktivne posebej za odrasle?	Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
EVALVACIJSKA VPRAŠANJA		SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
ORGANIZIRANOST IN VODENJE POKLICNEGA OZ. STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA ŠOLI OZ. ŠOLSKEM CENTRU	Kako so direktorji oz. ravnatelji zadovoljni s sedanjo organizacijsko umeščenostjo izobraževanja odraslih na srednji šoli oz. šolskem centru?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Kdo je na šoli oz. šolskem centru tisti, ki je odgovoren za celotno izobraževanje odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Kako se direktor oz. ravnatelj vključuje v poklicno in strokovno izobraževanje odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo vodenja izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Po kakšnem organizacijskem modelu se izvaja dejavnost izobraževanja odraslih (skupinski, individualni model)?	Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA	SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
UMEŠČENOST ORGANIZATORJEV POKLICNEGA OZ. STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZ. ŠOLSKEM CENTRU	Kako poteka izobraževanje odraslih (v živo, kombinirano, na daljavo)?	Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Koliko strokovnih delavcev opravlja vlogo in naloge organizatorja izobraževanja odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Ali je poimenovanje »organizator izobraževanja odraslih«, kot ga sedaj pozna zakonodaja, še vedno ustrezno z vidika odgovornosti in nalog strokovnih delavcev, ki delajo na tem delovnem mestu?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo organizatorjev izobraževanja odraslih na srednjih šolah in šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Katere so temeljne naloge organizatorja izobraževanja odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
NALOGE IN NADALJNI RAZVOJ VLOGE ORGANIZATORJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJI ŠOLI OZ. ŠOLSKEM CENTRU	Kako naj bo vloga organizatorja izobraževanja odraslih umeščena na srednje šole in šolske centre v prihodnje?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA	SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
NOSILCI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH OZ. ŠOLSKIH CENTRIH – UČITELJI	Kdo so izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Ali bi bilo treba v zvezi z vlogo učiteljev izobraževanja odraslih na srednjih šolah oz. šolskih centrih kaj dodatno urediti/spremeniti na sistemski ravni?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
POTREBE PO ZNANJIH IN SPRETNOSTIH ZA DELO V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	Katera znanja, spretnosti in naravnosti so najpomembnejša za vodenje izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji	Spletna anketa		
	Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali organizatorji izobraževanja odraslih, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Katera znanja, spretnosti in naravnosti bi potrebovali učitelji, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
PROGRAMI ANDRAGOŠKEGA USPOSABLJANJA IN SPOLNJENJEVANJA, KI JIH NUDI ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA	SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
	Koliko direktorji/ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih poznajo ponudbo programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Ali so se direktorji/ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja, ki jih organizira ACS?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Če so se direktorji/ravnatelji in organizatorji izobraževanja odraslih v zadnjih treh letih vključili v katerega od programov usposabljanja in spopolnjevanja na ACS, kako so bili na splošno zadovoljni?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA	SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
PROGRAMI ANDRAGOŠKEGA USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA, KI JIH NUDI ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE	Katero organizacijske oblike usposabljanja in spopolnjevanja bi bile najbolj ustrezne za vodilne in strokovne delavce, ki prihajajo iz šolskih centrov in srednjih šol?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Kakšno trajanje usposabljanja bi bilo najbolj ustrezno za strokovne delavce, ki prihajajo iz šolskih centrov in srednjih šol?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
	Na kakšne načine bi bili najraje obveščeni o ponudbi andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo nudi Andragoški center Sloveniji?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		
RAZVOJNI PREDLOGI ZA STROKOVNO SODELOVANJE V PRIHODNJE	Kako direktorji/ravnatelji in strokovni delavci ocenjujejo razvojne predloge za okrepitev strokovne podpore Andragoškega centra Slovenije?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		

VSEBINSKI SKLOPI	Kaj nas v evalvaciji zanima? Kako bomo preverili, ali že dosegamo standard kakovosti?	Od koga bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?	Iz katerih virov bomo pridobivali podatke?	Kako bomo zbirali podatke?
	EVALVACIJSKA VPRAŠANJA	SUBJEKTI	METODE	DRUGI VIRI	METODE
RAZVOJNI PREDLOGI ZA STROKOVNO SODELOVANJE V PRIHODNJE	Kakšno strokovno podporo Andragoškega centra Slovenije bi si želeli v prihodnje?	Direktorji/ Ravnatelji Organizatorji izobraževanja odraslih	Spletna anketa		

ISBN 978-961-7116-90-8

9 789617 116908

ŠTUDIJE IN RAZISKAVE 19 – STUDIES AND RESEARCHES